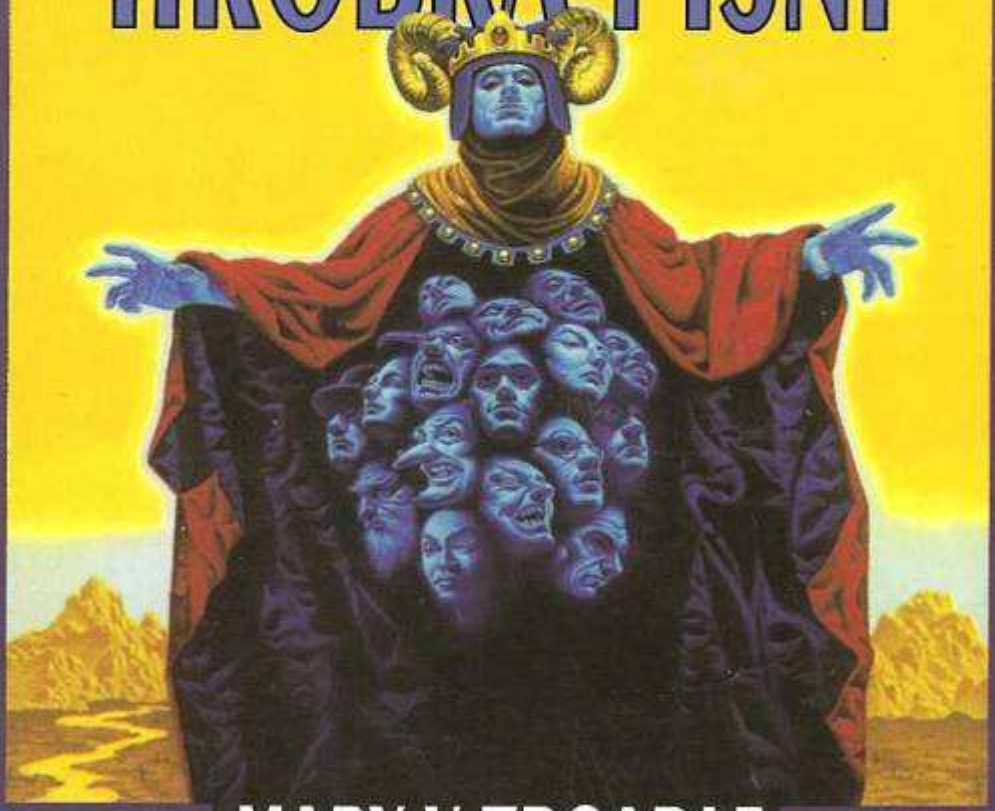
ORSON SCOTT CARD

HROBKA PÍSNÍ

MAPY V ZRCADLE

SVAZEK 1.

Děs je to napětí, čekání, co přijde, když víte, že je čeho se bát, ale zatím se vám nepodařilo identifikovat, co to je. Úzkost, která se dostaví, když si uvědomíte, že manželka měla být již před hodinou doma; když uslyšíte podivný zvuk z dětského pokoje; když zjistíte, že okno, které jste určitě zavřeli, je otevřené, záclony se vlní a vy jste v domě sami.

Orson Scott Card

Hrobka písní nabízí jedenáct originálních příběhů z bohaté představivosti O. S. Carda založených na neobvyklých nápadech. Dají se zařadit od SF přes horor až k psychologické povídce.
Je to temná strana autora Enderovy hry či Enderova stínu. O. S. Card jak ho rozhodně neznáte, ale stále spisovatel s neuvěřitelnou invencí a bohatou fantazií.

ISBN 80-7193-112-8
9 788071 931126

Prodejní cena 155 Kč

ORSON SCOTT CARD

HROBKA PÍSNÍ

MAPY V ZRCADLE

SVAZEK 1.

Laser

Název originálu: MAPS IN MIRROR – THE CHANGED MAN

Obálka: Paul Scanlan

Grafická úprava obálky: **Petr Bauer**

Překlad: Petr Kotrle, Vojtěch Pala

Redakce: Helena Šebestová

Copyright, © 1992 by Orson Scott Card AU Rights Reserved
Copyright © 2002 for the Czech translation P. Kotrle, V. Pala
Copyright © 2002 for Cover by Paul Scanlan Copyright © 2002 for the Czech edition by Laser – books s. r. o.

ISBN 80-7193-112-8

Charlie Benovi,
který umí létat

OBSAH:

Úvod 7

Eumenidy na záchodě ve třetím patře 10
(Eumenides in the Fourth Floor Lavatory) [Chrysalis 4, sest. Roy Torgeson (Zebra, 1979)]

Odchod 28
(Quietus) [Omni, srpen 1979]

Hluboké dýchání 43
(Deep Breathing Exercises) [Omni, červenec 1979]

Farma tlouštíků 52
(Fat Farm) [Omni, leden 1980]

Zavírání víka času 65
(Closing the Timelid) [The Magazíne of Fantasy and Science Fiction, prosinec 1979]

Dálniční hry 80
(Freeway Games)
[Gallery, listopad 1979 (vyšlo pod titulem „Hard Driver“)]

Hrobka písní 94
(A Sepulchre of Songs) [Omni, leden 1981]

Největší zábrana 121
(Prior Restraint) [Aboriginal SF, září 1986]

Objevenec a král skečů 134
(The Changed Man and the King of Words) [Omni, prosinec 1981]

Vzpomínky mé hlavy 168
(Memories of My Head) [prvně publikováno]

Ztracení chlapci 176
(Lost Boys) [The Magazíne of Fantasy and Science Fiction, říjen 1989]

Doslov 197

ÚVOD

Nedokážu se v kině dívat na horory a napínavé filmy. Zkoušel jsem to – ale napětí se pro mě stává nesnesitelným. Plátno je příliš velké a postavy příliš reálné. Vždycky to dopadne tak, že se musím zvednout, opustit sál a odejít domů. Je to nad moje síly.

Víte, kde se na ty filmy nakonec dívám? Doma. Na kabelové televizi. Malá obrazovka je přece mnohem *bezpečnější.* Kolem je známé prostředí domova. A když to začne být příliš napínavé, můžu přepnout jinam a podívat se na reprízu *Dicka Van Dyka, Zelených lánů* nebo nějakého chaboučkého filmu z období hospodářské krize, dokud se dostatečně neuklidním, abych mohl přepnout zpátky a podívat se, jak to dopadlo.

Tímto způsobem jsem viděl *Vetřelce* a *Terminátora* – nikdy jsem je neshlédl od začátku do konce. Vím, že tím, co dělám, rozvracím dílo tvůrce filmu, které je lineární. Jenže můj dálkový ovladač se tak stal nástrojem aktivního umění. Mohu si sám přestříhat filmy, které jsou na můj vkus příliš znepokojivé. Pro mne je *Smrtonosná zbraň* mnohem příjemnější, když ji mám proloženou kousky z *Divoké a krásné Ibizy* nebo *Života na Zemi.*

Což mě přivádí k nejmocnějšímu nástroji vypravěčů, kterým je strach. A nejenom strach, ale děs. *Děs* (dread) je první a nejsilnější ze tří typů strachu. Děs je to napětí, čekání, co přijde, když víte, že je čeho se bát, ale zatím se vám nepodařilo identifikovat, co to je. Úzkost, která se dostaví, když si uvědomíte, že manželka měla být již před hodinou doma; když uslyšíte podivný zvuk z dětského pokoje;

když zjistíte, že okno, které jste určitě zavřeli, je otevřené, záclony se vlní a vy jste v domě sami.

Hrůza (terror) nastupuje pouze tehdy, když vidíte věc, která vám nahání strach. Vetřelec na vás jde s nožem. Reflektory, které se k vám blíží, jsou evidentně ve vašem jízdním pruhu. Členové Ku-klux-klanu vyšli z křoví a jeden z nich drží provaz. V tu chvíli se všechny svaly vašeho těla snad kromě svěrače napnou a vy strnete vestoje; nebo začnete křičet; nebo se dáte na útěk. Tento okamžik má v sobě horečnost, vrcholnou sílu – ale je to síla uvolnění, nikoli síla napětí. A i když je ošklivý, je v tomto ohledu lepší než děs. Teď konečně víte, jak vypadá to, čeho se bojíte. Víte, jaké to má hranice, jaké to má rozměry. Víte, co můžete čekat.

Zděšení (horror) je nejslabší ze všech. Poté, co se hrozivá věc stala, vidíte její následky, její pozůstatky. Děsivou, rozsekanou mrtvolu. Vaše emoce kolísají mezi odporem a soucitem s obětí. A dokonce i vaše lítost v sobě má odpor a znechucení; nakonec scénu odmítnete a popřete její lidskost; zděšení opakováním ztrácí schopnost na vás zapůsobit a do jisté míry odlidšťuje oběť, čímž také odlidšťuje vás. Jak zjistila *sonderkommanda* v táborech smrti, když převezete dostatečný počet nahých zavražděných těl, přestane se vám chtít plakat nebo zvracet. Prostě to děláte. Přestali to pro vás být lidé.

Proto je mi tak smutno z toho, že současní vypravěči strašidelných příběhů téměř výhradně přešli od děsu k hrůze. Krváky se již téměř neobtěžují vytvářením vztahu k postavě, která má publikum naplnit děsem. Hrůzné okamžiky již nejsou hrozivé tím, jak soucítíme s obětí, ale spíš okouzlující, neboť nás zajímá, s jakou novou metodou zmrzačení autor a režisér přijdou. No ne – vražda šašlikem! To bylo bezva – ta příšera mu vydloubla oko *zevnitř!*

Posedlí touhou nafilmovat nezfilmovatelné, tvůrci hororových filmů dnes běžně ukazují nevyslovitelné a odlidšťují své diváky tím, že dělají z lidského utrpení pornograficky vystupňovanou „zábavu.“ Je to špatné, ale k mé lítosti dělá příliš mnoho spisovatelů hororových příběhů totéž. Nepochopili, v čem je pravé tajemství úspěchu Stephena Kinga. Kingovy příběhy nefungují díky ohavnostem, které v nich jsou. Fungují díky tomu, že King vás přinutí, aby vám na jeho postavách záleželo, než se ohavnost stane.

A jeho nejlepší knihy jsou takové jako *Mrtvá zóna* a *Svědectví*, v nichž se vlastně ani tolik strašlivého neděje. Spíš jsou to příběhy prostoupené děsem, ústícím v očistné okamžiky hrůzy a bolesti. A co je nejdůležitější, utrpení, jímž postavy procházejí, *něco znamená.*

To je umění strachu. Udělat to tak, že diváci soucítí s postavou natolik, že se bojíme toho, čeho se bojí ona, ze stejných důvodů jako ona. Nestojíme mimo, abychom se dívali, jak ji pokrývá krvavý sliz, nebo třeštili oči na její zející rány. Stojíme v ní a očekáváme hrůzné věci, které se mohou stát nebo se opravdu stanou. Fiktivní mrtvolu dokáže rozsekat každý. Ale jen vypravěč to umí udělat tak, abyste doufali, že hrdina přežije.

Takže: já nepíšu hrůzné příběhy. Pravda, mým hrdinům se stávají ošklivé věci. Někdy dokonce strašlivé. Ale neukazuji vám to v živých barvách. Nemusím. *Nechci.* Protože když vás obestře děs, budete si představovat, že se dějí mnohem horší věci než ty, jaké bych pro vás dokázal vymyslet já sám.

EUMENIDY NA ZÁCHODĚ VE TŘETÍM PATŘE

Bydlení ve třetím patře domu bez výtahu bylo součástí jeho pomsty, jako by tím chtěl Alici říct: Tak ty mě chceš vyhodit z domu? Klidně budu bydlet ve špinavém činžáku v Bronxu, kde je jeden záchod pro čtyři byty! Budu chodit v nevyžehlených košilích, s vázankou stále nakřivo. *Vidíš, co jsi mi udělala?*

Ale když Alici o bytu řekl, jenom se trpce zasmála a prohlásila: „Dost už, Howarde. Já s tebou tyhle hry už hrát nebudu. Stejně pokaždé vyhraješ."

Předstírala, že už o něho nemá zájem, ale Howard věděl své. Znal lidi, věděl, co chtějí, a Alice chtěla *jeho.* Byla to v jejich vztahu nejvyšší karta, kterou měl v ruce – že ho Alice chtěla víc, než chtěl on ji. Často o tom přemýšlel: při práci v projekční kanceláři Humboldt & Breinhardt, při obědě v levném bufetu (taky součást trestu) a v metru cestou do svého bytu. (Vůz Lincoln Continental si nechala Alice.) Neustále se vracel k tomu, jak moc ho chce. Ale připomínal si, co řekla ten den, kdy ho vyhodila: Jestli se k Rhiannon ještě někdy přiblížíš, zabiju tě.

Nedokázal si vzpomenout, proč to řekla. Nedokázal si vzpomenout a ani se o to nesnažil, protože ho tento směr úvah znepokojoval a Howard si zakládal na tom, že sám se sebou vychází dobře. Jiní lidé se dokázali hodiny a dny štvát za cílem, aby se sebou byli spokojení, ale Howard spokojený byl. Vyrovnaný. Klidný. Jsem v pohodě, jsem v pohodě, jsem v pohodě. Jdi k čertu. „Když se necháš znepokojit," říkal často, „dáš jim páku, kterou tě pak můžou ovládat." Howard uměl najít páky, které fungovaly na jiné lidi, ale nikdo nedovedl najít páku na Howarda.

Zima ještě ani nezačala, ale v bytě byla pořádná, když Howard dorazil domů z párty u Stua. Povinná párty, pokud chtěl člověk u Humboldta a Breinhardta postoupit výš. Stuova šeredná manželka se snažila být svůdná, ale Howard si zahrál na prosťáčka a přivedl ji do takových rozpaků, že to vzdala. Howard pečlivě sledoval kancelářské drby, a tak věděl, že několik lidí, kteří z kanceláře v minulých letech odešli, bylo přistiženo takříkajíc s kalhotami na půl žerdi. Ne že by Howardovy kalhoty byly nepřekonatelnou bariérou. Zatáhl Dolores ze sekretariátu do ložnice a vyčetl jí, že mu dělá ze života peklo. „Jsou to maličkosti," naléhal. „Vím, že to neděláte schválně, ale musíte s tím přestat."

„Jaké maličkosti?" zeptala se Dolores nevěřícně (protože se upřímně snažila ostatním lidem ve všem vyhovět) a znepokojeně.

„Přece musíte vědět, jak mě přitahujete."

„Ne. To mě… to mě vůbec nenapadlo."

Howard udělal zaražený obličej, jako by mu bylo trapně. Ve skutečnosti nebyl zaražený, ani mu nebylo trapně. „Pak – pak ale – pak jsem se zmýlil, nezlobte se, myslel jsem, že to děláte schválně…"

„Co jako?"

„Že si mě ne – nevšímáte – já vím, zní to pubertálně, kruci, ale Dolores, zabouchl jsem se jako nějaký školák…"

„Howarde, já jsem vůbec nevěděla, že vám ubližuji."

„Bože, jak můžete být tak necitlivá," vzdychl Howard, jako by ho zranila ještě hlouběji.

„Ach, Howarde, opravdu pro vás tolik znamenám?"

Howard vyloudil tichý vzlyk, v němž bylo všechno, co v něm chtěla slyšet. Tvářila se rozpačitě. Udělala by cokoli, jen aby ze sebe znovu mohla mít dobrý pocit. Bylo jí tak trapně, že pak strávili další půlhodinku docela příjemným vzájemným utěšováním. Nikomu jinému z kanceláře se nepodařilo Dolores dostat. Ale Howard dokázal dostat každého.

Stoupal po schodech ke svému bytu a byl se sebou náramně, přenáramně spokojený. Nepotřebuji tě, Alice, říkal si. Nikoho nepotřebuji a nikoho nemám. Tuto průpovídku si mumlal i ve chvíli, kdy vstoupil do společné koupelny a rozsvítil.

Ze záchodové kabinky zaslechl bublavý, syčivý zvuk. Že by tam někdo byl a nerozsvítil si? Howard nahlédl do kabinky, ale nikdo tam nebyl. Potom se podíval pozorněji a spatřil dítě, asi tak dvouměsíční, jak leží v záchodové míse. Vypadalo vyděšeně. Nosík a oči mu sotva vyčnívaly nad vodu; nohy, boky a břicho vězely v odpadu. Někdo evidentně doufal, že je utopí – Howard si nedovedl představit, že by někdo mohl být takový pitomec, aby si myslel, že se dítě do odpadu vejde.

V první chvíli je tam chtěl nechat, s velkoměstským pokušením hledět si svého, a to i tehdy, když to bylo kruté. Zachránit to dítě by znamenalo problémy: zavolat policii, vzít si je do bytu a postarat se o ně, celou noc vyplňovat hlášení, možná se ocitnout dokonce v novinách. Howard byl unavený. Chtěl jít spát.

Ale vzpomněl si, jak Alice řekla: „Ty nejsi ani člověk, Howarde. Jsi mizerná, sobecká zrůda.“ Nejsem zrůda, odpověděl v duchu a sáhl do záchodové mísy, aby dítě vytáhl.

Dítě tam bylo pevně zaklíněné – ten, kdo se je pokusil zabít, pro to udělal maximum. Howard cítil, jak se v něm vzedmula vlna nefalšovaného odporu, že někoho mohlo napadnout vyřešit své problémy vraždou nevinného dítěte. Ale úvahy o zločinech spáchaných na dětech byly něco, čím se Howard zabývat nehodlal, a navíc v tu chvíli získal jiné náměty k přemýšlení.

Když se ho dítě chytilo za ruku, všiml si, že prstíky má na konci paže spojeny do jakýchsi ploutvovitých klapek tvořených kostí a kůží. Přesto mu ty dvě ploutve stiskly paže s neobvyklou silou, když se Howard s rukama hluboko v záchodové míse snažil dítě vyprostit.

Nakonec se s čvachtavým zvukem uvolnilo a spláchnutá voda mohla konečně odtéct. Rovněž nohy mělo srostlé v jediný úd, na konci odpudivě zkroucený. Byl to chlapeček, abnormálně velké genitálie byly vychýleny na stranu. A Howard si všiml, že v místech, kde měla být chodidla, jsou dvě další ploutve. Na koncích měly červené skvrny, které vypadaly jako hnisající boláky. Dítě se rozplakalo. Divoké kňourání Howardovi připomnělo psa ve smrtelných křečích, kterého jednou viděl. (Nechtěl si připomínat, že to byl on, kdo psa zabil, když ho na ulici hodil před projíždějící auto, aby viděl, jak se řidič prudce vyhne. Nevyhnul se.)

Ale i šeredně deformovaní mají právo žít, pomyslel si Howard. Avšak teď, když dítě držel, zmocnil se ho odpor, který se vzápětí změnil v soucit s tím, kdo se toto stvoření pokusil zabít – pravděpodobně rodiče. Dítě posunulo stisk ploutviček a na místech, kde se dotkly kůže, ucítil Howard ostrou, bodavou bolest; vzápětí, jak se místo ocitlo na vzduchu, přešla v muka. Z několika velkých, otevřených ran na ruce mu vytékala krev a hnis.

Howardovi chvilku trvalo, než si rány spojil s dítětem, ale to již měl ploutve dolních končetin přitisknuty na břicho a horních na hruď. To, co vypadalo jako boláky, byly ve skutečnosti silné přísavky, které se přichytily k Howardově kůži tak pevně, že si ji strhával, když zkusil kontakt přerušit. Chtěl dítě odtrhnout, ale jen co se mu podařilo zbavit se jedné ploutve a pokusil se vyprostit ze sevření druhé, první ploutev si našla nové místo a přisála se.

To, co začalo jako akt milosrdenství, se změnilo v prudký zápas. To není dítě, pochopil Howard. Děti se nedokážou tak pevně držet. Tento tvor měl navíc zuby, kterými se ho snažil kousnout, jakmile se jim Howardovy ruce nebo nohy ocitly na dosah. Lidská tvář, to ano, ale lidská bytost to nebyla. Howard se vrhl proti zdi. Doufal, že dítě omráčí, aby odpadlo. Ale přisálo se ještě pevněji a v ranách, kde se ho drželo, ucítil Howard palčivější bolest. Nakonec se mu podařilo dítě odtrhnout tak, že je zapřel o okraj záchodové kabinky. Spadlo na zem a Howard rychle uskočil, šíleje bolestí z tuctu či více pálivých ran.

Musel to být těžký sen. Uprostřed noci, v koupelně osvětlené jedinou žárovkou a s parodií člověka svíjející se na podlaze, nedokázal uvěřit, že by to mohla být skutečnost.

Není to mutant, kterému se nějak podařilo přežít? Ale ten tvor byl mnohem cílevědomější, dovedl své tělo ovládat mnohem lépe než jakékoli lidské novorozeně. Dítě se po podlaze plazilo k Howardovi, mučenému bolestí z ran po celém těle, a on se v panice nerozhodnosti nezmohl na nic jiného, než že se díval. Dítě dorazilo ke zdi a položilo na ni ploutev. Přísavná síla byla dostatečná a dítě začalo pomalu vylézat po stěně nahoru. Jak lezlo, vyměšovalo. Na stěně za ním zůstávala tenká zelená stopa. Howard se podíval na

stopu slízu, táhnoucí se za stvořením po stěně, a potom na hnisavé rány na rukou.

Co kdyby to zvíře, ať už to bylo cokoli, na následky svého znetvoření v brzké době nezemřelo? Co kdyby přežilo? Co kdyby je našli, odvezli do nemocnice a postarali se o ně? Co kdyby dospělo?

Tvor vyšplhal ke stropu a přelezl na něj. Přestože visel vzhůru nohama, neodpadl; pevně přilnul k omítce a sunul se k žárovce.

Snažil se dostat přímo nad Howarda, a stále z něj crčely výkaly. Odpor zvítězil nad strachem. Howard zvedl ruce, uchopil dítě zezadu a s pomocí celé své váhy se mu podařilo je od stropu konečně odtrhnout. Kroutilo se, svíjelo se mu v rukou, snažilo se dosáhnout na něho přísavkami, ale Howard vzdoroval všemi silami a nacpal dítě, tentokrát hlavou napřed, zpátky do záchodové mísy. Držel je tam, dokud nepřestaly vycházet bublinky a dítě nezmodralo. Potom se vrátil do bytu pro nůž. Ať to stvoření bylo cokoli, muselo zmizet z povrchu zemského. Muselo zemřít a nesměla po něm zůstat stopa, z níž by se dalo vyvodit, že je zabil Howard.

Nůž našel rychle, ale chvíli se zdržel, aby si něco dal na rány. Pálilo to jako čert, ale za chvíli se to zlepšilo. Howard si stáhl košili, na okamžik se zamyslel, svlékl si všechno, pak si na sebe vzal župan, popadl ručník a vrátil se do koupelny. Nechtěl mít na šatech krev.

Ale dítě v záchodě nebylo. Howard se polekal. Že by je někdo našel, jak se topilo? Zahlédl ho někdo, jak z koupelny odchází – nebo, což by bylo ještě horší, jak se vrací s nožem? Rozhlédl se po koupelně. Nic tam nebylo. Couvl na chodbu. Nikde nikdo. Chvíli stál ve dveřích a přemýšlel, co se mohlo stát. Vtom mu na hlavu a na ramena shora žuchlo něco těžkého a on ucítil, jak mu ploutve s přísavkami škubají obličejem, celou hlavou. Málem začal křičet. Ale nechtěl nikoho vzbudit. Dítě se zřejmě neutopilo, vylezlo ze záchodu a počkalo nade dveřmi, až se Howard vrátí.

Boj se rozhořel znovu a Howardovi se opět podařilo dítě od sebe odtrhnout s pomocí záchodové kabinky, přestože mu to tentokrát znesnadnil fakt, že ta bytost ho svírala zezadu a shora. Bylo to vyčerpávající. Aby mohl použít obě ruce, musel odložit nůž, a než dostal dítě na podlahu, přibyl mu další tucet palčivých ran. Dokud

dítě leželo na břichu, Howard je mohl zezadu uchopit. Jednou rukou je chytil za krk a do druhé uchopil nůž. Pak s obojím přešel k toaletě.

Musel spláchnout dvakrát, aby se zbavil krve a hnisu, které ze stvoření vytekly. Přemýšlel, jestli dítě nemělo nějakou nemoc – bílá tekutina byla hustá a bylo jí přinejmenším stejně jako krve. Pak spláchl ještě sedmkrát, aby kusy prošly odpadem. Přísavky se i po smrti pevně přichytily na porcelánu. Howard je musel odtrhnout nožem.

Konečně bylo celé dítě pryč. Howard sípal námahou, z puchu a ze zděšení nad tím, co udělal, se mu zvedal žaludek. Vzpomněl si, jak páchly vnitřnosti jeho psa, když ho přejelo auto, a vyzvracel všechno, co na večírku snědl. Tím, že ze sebe dostal i párty, si hned připadal čistší; když se vysprchoval, pocit čistoty ještě zesílil. Když byl hotový, ještě se přesvědčil, že v koupelně nezůstaly po jeho mučivém zážitku žádné stopy.

Potom se odebral do postele.

Usnout nebylo snadné. Byl příliš rozrušený. Nedokázal se zbavit myšlenky, že spáchal vraždu (ne, to nebyla vražda, žádná vražda, jen odstranění něčeho tak ohavného, že si to nezasloužilo žít). Snažil se myslet na desítky, stovky jiných věcí. Projekty v práci – ale na výkresech se neustále objevovaly ploutve. Na svoje děti – ale jejich tváře se měnily v napjatý obličej zápasící zrůdy, kterou zabil. Na Alici – ale myslet na Alici bylo ještě horší než myslet na toho tvora.

Nakonec usnul a zdál se mu sen. V tom snu viděl otce, který zemřel, když mu bylo deset. Nevybavila se mu žádná z obvyklých vzpomínek. Žádná dlouhá procházka po tátově boku, basketbal na příjezdové cestě ani výlet na ryby. To všechno se stalo, ale kvůli boji s tou zrůdou si Howard dnes v noci vybavil temnější věci, které se mu dlouho dařilo před sebou samotným skrývat.

„Nemáme na to, abychom ti koupili kolo s desetirychlostní přehazovačkou, Howie. Dokud neskončí stávka, tak to nejde.“

„Já vím, tati. Ty za to nemůžeš.“ Statečné polknutí. „A mně to nevadí. Až všichni kluci po škole půjdou jezdit na kole, zůstanu doma a udělám si napřed úkoly.“

„Spousta kluků nemá kolo s desetirychlostní přehazovačkou, Howie.“

Howie pokrčil rameny a otočil se, aby nebyly vidět slzy, které mu vstoupily do očí. „Já vím. Tati, o mě si nemusíš dělat starosti. Howie se o sebe umí postarat.“

Tolik odvahy. Tolik síly. Za týden kolo s desetirychlostní přehazovačkou měl. Howard se ve snu konečně dobral souvislosti, kterou si nikdy předtím nedokázal přiznat. Otec měl v garáži rozestavěnou velkou amatérskou radiostanici. Ale někdy tou dobou začal říkat, že už ho přestala bavit, prodal ji a víc se věnoval práci na zahradě. Dokud stávka neskončila, bylo na něm vidět, jak hrozně se nudí, a pak se vrátil do práce a ve válcovně se mu stal smrtelný úraz.

Howardův sen měl šílený konec: jezdil otci na ramenou, tak jako dnes v noci jezdila ta zrůda na *něm*, v ruce měl nůž a tím nožem otce znovu a znoyu bodal do krku.

Probudil se s prvním ranním světlem, dřív než zazvonil budík. Tiše vzlykal a mumlal: „Já jsem ho zabil, zabil jsem ho, zabil jsem ho.“

A potom úplně procitl a podíval se na hodinky. Šest třicet.

„Sen,“ řekl nahlas. A ten sen ho probudil brzy, až příliš brzy, s bolestí hlavy a očima pálivýma pláčem. Polštář byl celý mokrý. „Tomu říkám mizerný začátek dne,“ zabručel. A jak měl ve zvyku, vstal, přistoupil k oknu a rozhrnul závěs.

Na skle, pevně přichycené přísavkami, viselo to dítě.

Bylo přitisknuté velice těsně, jako by mocným přisátím chtělo proniknout sklem, aniž by je rozbilo. Hluboko dole se ozývalo troubení ranních aut, dunění projíždějících nákladáků. Ale dítě jako by nevnímalo, že je tak vysoko nad ulicí a že pokud by padalo, nezastavila by je žádná římsa. Taky se zdálo být velice málo pravděpodobné, že by spadlo. Oči se pozorně, pichlavě upřely na Howarda.

Howard se chystal předstírat, že to, co se stalo minulou noc, byl jen další děsivě realistický těžký sen.

Couvl od okna a užasle dítě pozoroval. Zvedlo jednu ploutev, přitisklo ji o něco výš a posunulo se do nové pozice, odkud se mohlo Howardovi dívat přímo do očí. A potom začalo pomalu, metodicky bušit hlavou do skla.

Majitel domu do údržby budovy příliš neinvestoval. Sklo bylo tenké a Howard věděl, že dítě nepřestane, dokud sklo neprorazí, aby se k Howardovi dostalo.

Začal se třást. Stáhlo se mu hrdlo. Dostal hrozný strach.

To, co se stalo v noci, nebyl sen. Fakt, že tady to dítě dnes je, byl důkaz. Ale vždyť je rozřezal na malé kousky. Nemohlo být naživu! Při každém nárazu dětské hlavičky se sklo zachvělo a zadrnčelo.

Z místa, kam dítě bušilo, se sklem hvězdicovitě rozběhly praskliny. Tvor pronikal dovnitř. Howard popadl jedinou židli, která v pokoji byla, a mrštil ji po dítěti, mrštil ji do okna. Sklo se rozbilo a na střepech, které se rozprskly ven, se oslnivě zalesklo slunce, takže kolem dítěte a židle vytvořily třpytivou svatozář.

Howard se rozběhl k oknu a vyhlédl, podíval se dolů a spatřil, že dítě tvrdě přistálo na střeše velkého nákladáku. Tělo jako by se při nárazu rozmázlo. Úlomky židle a skleněné střepy protančily kolem dítěte a sesypaly se na ulici a na chodník.

Nákladák nezastavil; odvážel potlučené tělo, střepy skla a kaluž krve kamsi pryč. Howard se rozběhl k posteli, padl u ní na kolena, zabořil obličej do přikrývky a snažil se uklidnit. Viděli ho. Lidé na ulici zvedli hlavu a zahlédli ho v okně. V noci si dal záležet, aby nebyl odhalen, ale dnes se tomu zabránit nedalo. To je jeho konec. A přesto nemohl dítě do pokoje vpustit, za nic na světě.

Kroky na schodech. Dupání na chodbě. Bušení na dveře. „Otevři! Hej ty tam, otevři!“

Když vydržím dost dlouho zticha, odejdou, řekl si, ale věděl, že to není pravda. Musel vstát, musel otevřít. Ale nedokázal se přesvědčit, že by bylo nutné opustit bezpečí postele.

„Hej, ty hajzle…“ Proud nadávek neustával, ale Howard se nedokázal pohnout, dokud ho zčistajasna nenapadlo, že dítě by mohlo být pod postelí. A v okamžiku, kdy na to pomyslel, ucítil špičku ploutve, jak mu zlehka přejíždí po stehnu a chystá se přisát…

Howard vyskočil z postele a vrhl se ke dveřím. Prudce je otevřel, protože i kdyby to byla policie a přišla ho zatknout, mohla ho ochránit před zrůdou, která ho pronásledovala.

Za dveřmi nebyl policista. Stál tam muž z přízemí, který vybíral nájemné. „Ty hajzle, ty nezodpovědný šmejde!“ rozkřikl se na něho

správce, který si ani nestačil pořádně nasadit příčesek. „Ta židle mohla na někoho spadnout! A okno je drahé! Ven! Spakuj se a táhni odsud, hned, nechci tě tady, mě nezajímá, že ses ožral…“

„Měl jsem – měl jsem na okně tu věc, tu stvůru…“

Muž si ho mrazivě měřil, ale jeho oči hněvivě mrkaly. Ne, to nebyl hněv. Byl to strach. Howard si uvědomil, že ten muž se ho bojí.

„Tohle je slušný dům,“ řekl tiše správce. „Sbalte si svoje stvůry, svoje opice a své smradlavé růžové slony, dejte mi stovku babek za to okno, hezky tady na ruku, a za hodinu ať vás tady nevidím, slyšíte? Nebo zavolám policii, slyšíte?“

„Slyším.“ Slyšel. Muž odešel, až když Howard odpočítal pět dvacetidolarovek. Vypadalo to, jako by si ten chlap dával pozor, aby se nedotkl Howardových rukou, jako by Howard byl najednou něčím odporný. A také byl. Přinejmenším sám sobě, když ne nikomu jinému. Jakmile správce odešel, zavřel dveře. Sbalil si těch pár věcí, které do bytu přinesl ve dvou kufrech, sešel dolů, zastavil si taxíka a odjel do práce. Taxikář se na něho mračil a nemluvil. Howardovi by to nevadilo, kdyby se po něm stále nedíval ve zpětném zrcátku – nervózně, jako by se bál, co by Howard mohl udělat nebo o co by se mohl pokusit. O nic se nepokusím, řekl si Howard, jsem slušný člověk. Dal taxikáři velké spropitné a přidal dvacet dolarů, aby mu kufry odvezl do jeho domu v Queensu, kde mohly u té mrchy Alice určitě nějaký čas zůstat. Howard měl pronajatých bytů po krk – toho, v němž byl dnešní noc, i všech ostatních.

Musela se ho zmocnit nějaká noční můra, minulou noc a dnes ráno. Jsem jediný, kdo tu zrůdu vidí, usoudil Howard. Ze třetího patra spadla na ulici jen židle a sklo, jinak by si toho domovník všiml.

Jenže dítě dopadlo na náklaďák. Je možné, že bylo opravdové a bude objeveno až za několik hodin. V New Jersey nebo Pensylvánii.

Nemohlo být opravdové. V noci je zabil a ráno bylo zase celé. Noční můra. Ve skutečnosti jsem nikoho nezabil, přesvědčoval se. (Jenom toho psa. Jenom otce, ozval se nový, nepříjemný hlas v hloubi jeho mysli.)

Práce. Rýsuj po papíru čáry, vyřizuj telefony, diktuj dopisy, nemysli na noční můry, na rodinu, na chaos, v nějž se tvůj život obrací. „Byla to včera bezva párty, co říkáš?“ Jo, to teda byla. „Jak se dnes cítíš, Howarde?“ Dobře, Dolores, dobře – tvojí zásluhou. „Máš ty návrhy pro IBM?“ Už to bude, už to bude. Dejte mi dvacet minut. „Howarde, nevypadáš dobře.“ Měl jsem těžkou noc. To víš, ten večírek.

Místo aby šel k rýsovacímu prknu a dělal něco pořádného, čmáral do záznamníku. Kreslil si tváře. Alicinu, přísnou a zlověstnou. Tvář Stuovy ošklivé manželky. Doloresinu, milou, poddajnou a hloupoučkou. A Rhiannoninu.

Ale u své dcery Rhiannon nedokázal zůstat u tváře.

Když uviděl, co nakreslil, roztřásla se mu ruka. Vyškubl stránku ze záznamníku, zmačkal ji a zajel rukou pod stůl, aby ji hodil do koše. Koš se naklonil a ploutve, které z něj vylezly, mu sevřely ruku železným stiskem.

Howard vykřikl a pokusil se ruku vyškubnout. S rukou však vytáhl i dítě, a ploutve na dolních končetinách se mu ihned přisály na pravou nohu. Pálení přísavky mu připomnělo veškerou bolest, kterou minulou noc vytrpěl. O hranu skříňky dítě strhl a rozběhl se ke dveřím, které se již otevíraly, jak se do kanceláře hrnulo několik spolupracovníků. „Co je? Co se stalo?“ vyptávali se. „Proč jsi tak zařval?“

Howard je opatrně dovedl za stůl, kde mělo ležet dítě. Nebylo tam nic. Jen převrácený odpadkový koš. Howardova převrácená židle. Ale okno bylo otevřené a Howard si nevzpomínal, že by je otevřel. „Howarde, co se děje? Jsi unavený? Co je s tebou?“

Není mi dobře. Vůbec mi není dobře.

Dolores ho vzala kolem ramen a odvedla z kanceláře. „Howarde, děláš mi starosti.“

Já si taky dělám starosti.

„Mám tě odvézt domů? Dole v garáži mám auto. Mám tě odvézt domů?“

Kam to je, domů? Já nemám domov, Dolores.

„Tak ke mně. Mám byt, a ty si potřebuješ lehnout a odpočinout. Odvezu tě k sobě.“

Byt měla vyzdobený ve stylu Holly Hobby, a když na gramofonu pouštěla desky, byli to staří Carpenters a noví Captain and Tennile. Dolores ho dovedla k posteli, jemně ho svlékla a pak, protože k ní vztáhl ruce, svlékla sebe a pomilovala se s ním, než odjela zpátky do práce. Byla naivně dychtivá. Šeptala mu do ucha, že je teprve druhým mužem, kterého miluje, prvním po pěti letech. Její nezkušené milování bylo tak upřímné, že mu z toho bylo do pláče.

A když pak odešla, skutečně se rozbrečel, protože Dolores si myslela, že mu na ní záleží, a nebyla to pravda.

Proč řvu? zeptal se sám sebe. Proč by mi na tom mělo záležet? Moje chyba to není, že mě pustila k páčce, která na ni platí…

Na toaletním stolku sedělo v pozoruhodně dospělé pozici dítě, bezstarostně masturbovalo a upřeně se při tom dívalo na Howarda. „Ne," promluvil Howard a přitáhl se k čelu postele. „Neexistuješ," řekl. „Nikdo jiný než já tě nevidí." Dítě nedávalo nijak najevo, že by mu porozumělo. Jen se převalilo a začalo se po přední straně stolku sunout dolů.

Howard posbíral šaty a odnesl si je z ložnice. Oblékl se až v obýváku, s očima upřenýma ke dveřím. Dítě se skutečně plazilo po koberci do obýváku, ale to již byl Howard oblečený a mohl odejít.

Tři hodiny se toulal ulicemi. Zpočátku byl chladně racionální. Logický. Ten tvor neexistuje. Není důvod v něj věřit.

Ale když tvora každou chvíli zahlédl koutkem oka, jeho racionalita postupně vzala za své. Vykukoval na něho přes opěradlo lavičky, z výkladu, z kabiny cisterny s mlékem. Howard šel čím dál rychleji. Bylo mu jedno, kam jde, pouze se snažil, aby mu v hlavě probíhal nějaký inteligentní proces, který však naprosto zkolaboval, když dítě uviděl – jasně je spatřil, jak visí na pouličním semaforu.

Ještě horší bylo, že občas některý kolemjdoucí porušil nepsaný zákon, že Newyorčané si nesmějí jeden druhého prohlížet, zastavil se na něm zrakem, zachvěl se a rychle očima uhnul. Drobná, evropsky vypadající žena se pokřižovala. Skupinka puberťáků, kteří hledali nějaké povyražení, si ho nevšímala – zmlkli, nechali ho v tichu projít a beze slova se za ním dívali, dokud nezmizel.

Možná nevidí dítě, pomyslel si Howard, ale něco vidí.

A jak se mu čím dál hůř dařilo udržovat souvislost svých myšlenkových pochodů, začaly mu hlavou probleskovat vzpomínky. Život mu probíhal před očima, jak se to prý stává člověku, který se topí, jenže kdyby tonoucí člověk viděl to, co on, uvědomil si, začal by vodu polykat, zhluboka ji nasávat do plic, aby ty výjevy co nejdřív skončily. Byly to vzpomínky, k nimž si nedokázal najít cestu léta; vzpomínky, které by nejraději nenašel už nikdy.

Jeho ubohá, zmatená matka, která tolik toužila být dobrou matkou, že přečetla a vyzkoušela úplně všechno. Její předčasně vyspělý syn Howard si to přečetl také a pochopil to lépe než ona. Nic z toho, co vyzkoušela, nemělo úspěch. A on jí několikrát vmetl do tváře, že je příliš náročná nebo naopak málo náročná; že ho nemá dost ráda nebo že ho utápí ve falešné lásce; že se snaží paktovat s jeho přáteli nebo že nemá jeho přátele dost ráda. Sužoval ji a týral tak dlouho, až na něho pokaždé mluvila pokorně, opatrně a rozvláčně, formulovala všechno tak, aby ho náhodou neurazila. A přestože ji čas od času udělal šťastnou, když ji objal a řekl: „Mám skvělou mámu," mnohem častěji nasadil útrpný výraz a prohlásil: „Už zase, mami? Myslel jsem, že v tom jsme si udělali jasno už dávno." Jako rodič jsi selhala, totálně selhala, opakoval jí znova a znova, i když při tom nepoužíval tolik slov, a ona přikyvovala, věřila mu a při každém setkání v ní maličký kousek umřel. Dostal od ní všechno, co dostat chtěl.

A Vaughn Robles, který byl o maličko chytřejší než Howard. Howard chtěl být studentem, který pronese děkovnou řeč, a tak se Vaughn s Howardem stali nejlepšími kamarády. Vaughn by pro Howarda udělal všechno, a pokaždé, když dostal lepší známku než Howard, nemohl si nevšimnout, jak to Howarda bolí, jak se trápí pochybnostmi, jestli vůbec za něco stojí. „Má to nějakou cenu, Vaughne? Můžu se snažit sebevíc, vždycky je někdo lepší než já. Já myslím, že je to tím, že než táta umřel, kladl mi na srdce: Howie, musíš to dotáhnout dál než táta. Buď nejlepší. A já jsem mu slíbil, že budu nejlepší, jenže já na to prostě nemám…"

Jednou se dokonce rozbrečel. Vaughn byl na sebe pyšný, když seděl v aule při předávání maturitních vysvědčení a poslouchal Howardovu závěrečnou děkovnou řeč. Vždyť co bylo několik

známek proti opravdovému přátelství? Howard dostal stipendium, odešel na vysokou školu a pak už se s Vaughnem prakticky nepotkali.

A učitel, kterého Howard vyprovokoval, aby ho uhodil; musel pak odejít ze školy. Fotbalista, který ho kritizoval, a tak o něm Howard potají rozhlásil, že je na chlapečky; ostatní členové týmu se ho začali stranit a on nakonec fotbalu nechal. A krásné holky, které přebral jejich klukům, jen aby dokázal, že na to má, přátelství, která zničil jen proto, že do nich nepatřil, manželství, která rozvrátil, a spolupracovníci, které podrazil. Šel po ulici, po tváři mu stékaly slzy, a přemýšlel, odkud se všechny ty vzpomínky vzaly a proč vyplavaly zrovna teď, když byly tak dlouho schované. Odpověď však znal. Protahovala se za dveřmi, šplhala na lampy, kolem nichž procházel, mávala na něho obscénními ploutvemi z chodníku skoro pod nohama.

A vzpomínky se pomalu, neúprosně propracovaly ze vzdálené minulosti přes stovku křiváren, jichž se dopustil, protože dokázal odhalit slabiny jiných, aniž se musel snažit, až konečně dospěly k místu, kam je nikdy, nikdy nemohl pustit.

Vzpomněl si na Rhiannon.

Na svět přišla před čtrnácti lety. Brzy se začala smát, brzy začala chodit, skoro vůbec neplakala. Od začátku milující dítě, a pro Howarda tudíž snadná kořist. Jistě, Alice byla svým způsobem taky mrcha – Howard nebyl jediný špatný rodič v rodině.

Jenže Howard s Rhiannon manipuloval nejvíc. „Tatínek je smutný, zlatíčko," a Rhiannon vytřeštila oči – to mě mrzí, Rhiannon udělá všechno, co bude tatínek chtít. Ale to bylo normální, patřilo to k obvyklému stavu, nijak by to nevybočovalo z celého života, který vedl předtím, nebýt toho, co se stalo minulý měsíc.

Dokonce ani teď, po dni žalu nad vlastním životem, se tomu Howard nedokázal postavit. Nedokázal, ale udělal to. Neochotně si vzpomněl, jak prošel kolem pootevřených dveří Rhiannonina pokoje a zahlédl rychlý pohyb nějakého kusu látky. Z náhlého popudu dveře otevřel, nic víc za tím nebylo, právě ve chvíli, kdy si Rhiannon sundala podprsenku a prohlížela se v zrcadle. Howard až do toho okamžiku na dceru nikdy nepomyslel s žádostí, ale jakmile vznikla,

neměl žádnou strategii, neměl v hlavě žádný mechanismus, který by mu zabránil pokusit se získat, co chtěl. Neměl *pocit spokojenosti*, a tak vstoupil do pokoje a zavřel za sebou. Rhiannon nevěděla, jak tatínkovi říct ne. Když Alice otevřela dveře, Rhiannon tiše plakala. Alici stačil jediný pohled a vzápětí začala křičet. Howard vstal z postele a pokusil se všechno urovnat, ale Rhiannon nepřestávala plakat a Alice nepřestávala křičet, kopala ho mezi nohy, bila ho, drásala mu tvář, plivala na něho a opakovala mu, že je zrůda, až se mu nakonec podařilo uprchnout z pokoje, z domu a do této chvíle i vzpomínkám.

Vykřikl, jak nevykřikl tenkrát, a vrhl se proti sklu výkladní skříně. Pak, když se z tuctu řezných ran na pravé ruce, která sklem prošla, vyřinula krev, hlasitě se rozplakal. Jeden velký střep mu zůstal vězet v ruce. Schválně tlačil rukou na zeď, aby si sklo zarazil hlouběji. Ale bolest v ruce nebyla nic proti bolesti v mysli. Pak už necítil nic.

Rychle ho odvezli do nemocnice. Mysleli si, že mu zachraňují život, ale doktor s úžasem zjistil, že navzdory vší té krvi utržil jen povrchové rány, které vůbec nebyly nebezpečné. „Nevím, jak je možné, že jste si neprořízl žádnou žílu nebo tepnu," prohlásil doktor. „Řekl bych, že sklo se dostalo všude, kam se mohlo dostat, aniž by při tom napáchalo vážné škody."

Po doktorovi z úrazovky samozřejmě přišel psychiatr, ale v nemocnici měli sebevražd mnoho a Howard nepatřil k nebezpečným pacientům. „Na okamžik mě popadl amok, pane doktore, nic víc. Nechci umřít a nechtěl jsem umřít, teď už jsem v pořádku. Můžete mě poslat domů." A psychiatr ho pustil. Ruku mu zavázali. Nevěděli, že nejvíc se mu ulevilo proto, že v nemocnici nikde neviděl tu malou, nahou, dítěti podobnou stvůru. Očistil se. Byl volný.

Domů ho odvezli sanitkou, na nosítkách ho převezli do domu a uložili do postele. Alice po celou dobu prakticky nepromluvila, pouze jim ukázala, kde je ložnice. Howard ležel nehybně na posteli a ona stála nad ním. Od chvíle, kdy před měsícem utekl z domu, byli poprvé sami.

„Jsi hodná,“ řekl tiše Howard, „že jsi mi dovolila, abych se vrátil.“

„Říkali, že nemají dost místa, aby si tě tam mohli nechat, ale že potřebuješ několik týdnů dohled a péči. Takže jsem tě ke své obrovské radosti dostala na starost.“

Hlas měla tichý a monotónní, ale z každého slova kapala kyselina. Bolelo to.

„Měla jsi pravdu, Alice.“

„V čem? Že jsem udělala největší chybu v životě, když jsem si tě vzala? Ne, Howarde, největší chybu jsem udělala, když jsem tě *potkala*.“

Howard se rozplakal. Byly to opravdové slzy, prýštily z míst, která kdysi byla hluboko, ale nyní se nacházela bolestivě blízko pod povrchem. „Byl jsem zrůda, Alice. Nedokázal jsem se ovládnout. To, co jsem udělal Rhiannon – Alice, chtěl jsem umřít, chtěl jsem umřít!“

Alicina tvář byla zkřivená a plná hořkosti. „A já jsem si to taky přála, Howarde. Nikdy jsem nebyla tak zklamaná jako ve chvíli, kdy ten doktor zavolal a řekl, že se z toho dostaneš. Nikdy se z toho nedostaneš, Howarde, vždycky budeš…“

„Nech ho, mami.“

Ve dveřích stála Rhiannon.

„Nechoď sem, Rhiannon,“ vyhrkla Alice.

Rhiannon vstoupila do pokoje. „Je to dobré, tati.“

„Tím chce říct, že jsme byli na vyšetření a máme potvrzeno, že není těhotná,“ upřesnila Alice. „Nenarodí se žádná zrůdička.“

Rhiannon se na matku nepodívala, hleděla jen rozšířenýma očima na otce. „Nemusel ses – zraňovat, tati. Já ti odpouštím. To se stává, že se lidé přestanou ovládat. A byla to stejně tak i moje chyba, opravdu, nemusíš si dělat výčitky, otče.“

To bylo na Howarda příliš. Začal vykřikovat a doznávat se, jak s ní celý život manipuloval, jak se k ní choval jako absolutně sobecký, zkažený rodič, a když skončil, Rhiannon k němu přistoupila, položila mu hlavu na hruď a tiše řekla: „Už je to dobré, otče. Jsme takoví, jací jsme. Udělali jsme, co jsme udělali. Ale teď už je to v pořádku. Odpouštím ti.“

Když Rhiannon odešla, Alice zavrčela: „Nezasloužíš si ji.“

Já vím.

„Chtěla jsem spát na gauči, ale bylo by to hloupé. Co myslíš, Howarde?“

Zasloužím si zůstat sám, jako malomocný.

„Ty mi nerozumíš, Howarde. Musím tady zůstat, abych měla jistotu, že už nic neprovedeš. Sobě ani nikomu jinému.“

Ano. Ano, prosím. Mně se nedá věřit.

„Nerochni se v tom, Howarde. Nelibuj si v tom. Nedělej se ještě odpornějším, než jsi byl předtím.“

Dobře.

Když potom oba usínali, Alice řekla: „Ještě něco. Když volal ten doktor, ptal se, jestli nevím, od čeho máš ty boláky na rukou a na hrudi.“

Ale Howard již spal a neslyšel ji. Spal beze snů, klidným spánkem, spánkem odpuštění, očištění. Nakonec to ani nebylo tak hrozné. Teď, když to měl za sebou, mu to připadalo snadné. Měl pocit, jako by z něho někdo sňal obrovské závaží.

Měl dojem, jako by mu na nohou leželo něco těžkého. Probudil se zpocený, přestože v pokoji nebylo horko. Slyšel dýchání. A nebylo to Alicino hluboké, pomalé dýchání, tohle bylo rychlé, pisklavé a úporné, jako by ten, kdo dýchá, dělal něco namáhavého.

To.

Ty.

Jedno mu leželo na nohách a ploutvemi škubalo za přikrývku. Zbývající dvě děti ležely každé z jedné strany, dívaly se na něho rozšířenýma, pozornýma očima a pomalu se plazily k místu, kde Howardův obličej vystupoval zpod přikrývky.

Nechápal, co se děje. „Myslel jsem, že už se neobjevíte,“ promluvil na děti. „Máte už být pryč.“

Alice se zavrtěla, když promluvil, a zamumlala něco ze spaní.

Viděl další děti, jak se hemží v tmavých koutech pokoje. Jedno se pomalu plazilo po toaletním stolku, další se posouvalo po stěně ke stropu.

„Už vás nepotřebuju,“ řekl nezvykle vysokým hlasem.

Alice začala dýchat nepravidelně. „Co je? Co je?“ mumlala.

Ale Howard už nepromluvil, jen ležel pod přikrývkou, pozorně ty tvory sledoval a neodvažoval se vydat ani hlásku, aby neprobudil Alici. Měl hrozný strach, že žena procitne a nic neuvidí, a to bude definitivní důkaz, že ztratil zdravý rozum.

Ale ještě víc se bál, že se probudí a *uvidí* je. Byla to nesnesitelná představa, přesto se k ní musel neustále vracet, zatímco děti se k němu vytrvale plížily. V jejich očích nebylo nic, dokonce ani nenávist, dokonce ani hněv, dokonce ani pohrdání. Zdálo se, jako by říkaly: Jsme s tebou a zůstaneme s tebou už napořád. Budeme s tebou navěky, Howarde.

A Alice se obrátila a otevřela oči.

ODCHOD

Přišlo to na něho náhle – kratičký okamžik temnoty, když seděl u stolu a pracoval dlouho do noci. Bylo to letmé jako mrknutí, ale před tím zatměním mu papíry na stole připadaly strašlivě důležité a po něm na ně nechápavě civěl a přemýšlel, co jsou zač, než si uvědomil, že jsou mu vlastně úplně ukradené a že by už měl jít domů.

Teď už by určitě měl jít domů. A C. Mark Tapworth z CMT Enterprises poprvé za dvanáct let, které mu trvalo, než firmu přivedl od ničeho k mnohamilionovému ročnímu obratu, vstal od stolu, aniž dokončil všechnu práci, kterou na něm měl. Něco mu říkalo, že se nechová normálně, ale ve skutečnosti mu na tom nezáleželo, bylo mu úplně jedno, jestli si nějací další lidé koupí… koupí…

A několik vteřin mu trvalo, než si vzpomněl, co vlastně jeho firma vyrábí.

Lekl se toho. Připomnělo mu to, že otec i strýcové zemřeli na mrtvici. Připomnělo mu to, jak matka zesenilněla relativně mladá, v šedesáti osmi letech. Připomnělo mu to něco, co odjakživa věděl, ale nikdy tomu úplně neuvěřil – že je smrtelný a že veškerá práce, kterou za život vykonal, bude s blížící se smrtí postupně ztrácet význam, až nakonec zůstane jediným jeho činem vlastní život, zapomenutý kámen, jehož pád vyvolal na hladině jezera vlnky, které časem dorazí ke břehu, aniž vlastně cokoli změnily.

Jsem unavený, usoudil. MaryJo má pravdu. Potřebuji si odpočinout.

Ale on nepatřil k těm, kteří dovedou odpočívat, alespoň ne do chvíle, kdy ho, jak stál u stolu, znovu obestřela tma. Tentokrát měla

jeho hlava výpadek a on si nic nepamatoval, nic neviděl a nic neslyšel, pouze nekonečně padal prázdnotou.

Pak se okolní svět milosrdně vrátil, a on tam stál, třásl se a litoval nespočtu nocí, kdy zůstal v práci až příliš dlouho, nespočtu hodin, které nestrávil s MaryJo, když ji nechával v jejich velkém, ale dětmi nevyplněném domě samotnou; a představil si, jak na něho čeká navždy, osamělá žena ztracená v obrovském obývacím pokoji, trpělivě čeká na manžela, který přijde, musí přijít, vždycky přišel domů.

Je to srdce? Nebo mrtvice? Ať to bylo cokoli, stačilo to, aby ve tmě, jež na něho přišla, spatřil číhající konec světa a zjistil, že věci, které mu připadaly jako nejdůležitější, nejsou důležité vůbec, a věci, které dlouho odkládal, na něho teď tiše naléhají. Cítil strašlivé nutkání, že ještě musí něco udělat, než…

Než co? Nedokázal si odpovědět. Pouze prošel rozlehlým sálem plným ambiciózních mladších mužů a žen, kteří se na něho snažili udělat dojem tím, že pracují ještě déle než on; všiml si, jak se jim viditelně ulevilo, že je nečeká další nekonečná noc, ale bylo mu to jedno. Vyšel do noci, nasedl do auta a odjel domů slabým mrholením, které odkazovalo svět do příjemné vzdálenosti od oken jeho auta.

Děti jsou určitě nahoře, uvědomil si. Nikdo ho nepřiběhl přivítat ke dveřím. Děti, syn a dcera, vzrůstem poloviční než on, ale nabité dvojnásobkem energie, byly obdivuhodná stvoření. Řítily se ze schodů, jako by lyžovaly, a dokázaly vydržet bez pohybu asi stejně jako kolibřík ve vzduchu. Slyšel jejich kroky v patře, jak lehce přebíhaly po podlaze. Nepřišly ho přivítat ke dveřím, protože přece měly v životě důležitější věci než nějaké obyčejné otce. Usmál se, odložil kufřík a šel do kuchyně.

Mary Jo vypadala ztrápeně, rozrušeně. Okamžitě to na ní poznal – určitě předtím plakala.

„Co se stalo?“

„Nic,“ řekla, protože vždycky odpovídala ‚Nic‘. Věděl, že za chvíli sama začne. Vždycky mu všechno řekla, ale občas z toho byl netrpělivý. Ale teď, když mlčky chodila sem a tam od stolu ke stolu,

od kredence ke sporáku a chystala další dokonalou večeři, si uvědomil, že mu to neřekne. Znervózňovalo ho to. Začal hádat.

„Je toho na tebe moc," usoudil. „Nabízel jsem ti, že najmu služku nebo kuchařku. Určitě si to můžeme dovolit."

MaryJo se jen nepatrně usmála. „Nechci, aby se mi v kuchyni motal někdo cizí," odvětila. „Myslela jsem, že jsme to uzavřeli už před léty. Měl jsi – měl jsi v kanceláři perný den?"

Mark jí už už chtěl říct o podivných výpadcích paměti, ale zarazil se. Bude to muset udělat nějak postupně. Ve stavu, v jakém již byla, by se s tím MaryJo nevyrovnala. „Nebylo to tak hrozné. Skončil jsem brzo."

„Já vím. Jsem ráda."

Ale neznělo to tak. Trochu ho to popudilo. Dotklo se ho to. Ale místo aby vybuchl a tak své rány zhojil, pouze své emoce zaznamenal, jako by byl nezúčastněný pozorovatel. Spatřil sama sebe – významného podnikatele, jenž se vypracoval od píky, ale doma je to malý chlapec, který nepotřebuje ani slovo, ale stačí mu krátké zaváhání, aby se urazil. Citlivka, citlivka. Bavil se na svůj účet, okamžik se téměř viděl, jak stojí několik centimetrů opodál, mohl dokonce pozorovat pobavený výraz na vlastním obličeji.

„Promiň," řekla MaryJo, když jí uhnul, aby mohla otevřít dvířka kredence. Vytáhla fritovací hrnec. „Došly nám bramborové lupínky," vzhlédla. „Musím to udělat postaru." Nasypala do něj oloupané brambory.

„Děti jsou dnes hrozně hodné," poznamenal. „Víš, co dělají?"

MaryJo na něho ohromeně pohlédla.

„Nepřišly mě přivítat ke dveřím. Ale mně to nevadí. Vím, že mají dost vlastních zájmů."

„Marku," vydechla MaryJo.

„Já vím, máš mě přečteného. Ale dotklo se mě to jen maličko. Chtěl bych si projít dnešní poštu." Vyšel z kuchyně. Nejasně si uvědomil, že MaryJo se za ním znovu rozplakala, ale nenechal se tím příliš trápit. Stačilo jí málo, aby se rozplakala, a dělala to často.

Nohy ho zavedly do obýváku. Nábytek ho překvapil. Čekal, že najde zelenou pohovku a křeslo, které koupil od Deseret Industries, ale velikost pokoje a vkusné starožitnosti mu tam vůbec neseděly.

Potom mu zapálilo a vzpomněl si, že starou zelenou pohovku a křeslo měli před patnácti lety, když byli s MaryJo novomanželé. Proč jsem čekal, že je uvidím? napadlo ho a znovu zneklidněl. Zneklidněl také proto, že do obýváku přišel s očekáváním, že tam najde poštu, třebaže mu ji MaryJo již léta dávala každodenně na stůl.

Odešel do své pracovny, vzal poštu a začal se jí probírat, ale pak si koutkem oka všiml, že dolní polovinu jednoho okna zakrývá něco velkého, tmavého a masivního. Podíval se tam. Byla to rakev, docela obyčejná, položená na pojízdném stole z márnice.

„MaryJo," zvolal. „MaryJo."

Přišla do pokoje se strachem v očích. „Prosím?"

„Proč mám v pracovně rakev?" zeptal se.

„Rakev?" zopakovala po něm.

„U okna, MaryJo. Jak se sem dostala?"

Vypadala nervózně. „Prosím, nesahej na ni."

„Proč?"

„Nemůžu vidět, jak na ni saháš. Řekla jsem jim, že ji tady můžou několik hodin nechat. Ale teď to vypadá, že tu bude muset zůstat celou noc." Představa, že rakev zůstane v domě, se jí viditelně protivila.

„*Kdo* ji tady nechal? A proč u nás? Přece jsme nic takového kupovat nechtěli? Nebo se už dneska prodávají na večírcích jako hrnce Zepter?"

„Pan biskup zavolal a požádal mě – požádal mě, jestli by ji tady lidé z pohřební služby mohli nechat, když je zítra pohřeb. Říkal, že nikdo nemůže přijet, aby odemkl kostel, a tak jestli bychom ji nemohli několik hodin nechat tady…"

Došlo mu, že lidé z pohřební služby by jen tak někde nenechali rakev připravenou na pohřeb, kdyby nebyla plná.

„MaryJo, uvnitř je nějaké tělo?"

Přikývla, a po spodním víčku jí sklouzla slza. Byl zděšený a dal to na sobě znát. „Oni ti tady v domě nechali celý den mrtvolu v rakvi? Když jsou tady děti?"

Zabořila tvář do dlaní, vyrazila z pokoje a rozběhla se po schodech nahoru.

Mark za ní nešel. Stál a s odporem si rakev prohlížel. Alespoň měli tolik taktu, že ji zavřeli. Ale stejně, rakev! Došel k telefonu, který měl na stole, a vytočil biskupovo číslo.

„Není doma.“ Podle hlasu se zdálo, že biskupovu manželku jeho telefonát popudil.

„Musí zařídit, aby to tělo ještě dnes v noci opustilo mou pracovnu a můj dům. Je to nehorázný požadavek.“

„Nevím, kde ho sehnat. Jak víte, bratře Tapworthe, je lékař. Je v nemocnici. Operuje. Kvůli něčemu takovému ho nemohu vyrušovat.“

„Co mám tedy podle vás dělat?“

Překvapivě ji to rozčílilo.

„Dělejte, co chcete! Klidně tu rakev vystrčte na ulici, jestli chcete! Pro toho chudáka to bude jen další rána navíc!“

„To mě přivádí k jiné otázce. Kdo to je a proč není u své rodiny…“

„Nemá rodinu, bratře Tapworthe. A nemá žádné peníze. Určitě ho mrzí, že zemřel v našem okrsku, ale říkali jsme si, že i když neměl na světě žádné přátele, mohl by k němu někdo být alespoň trochu laskavý, když z něho odchází.“

Její citovost byla velice přesvědčivá a Mark pochopil, že je to marné, že dnes v noci se truhly nezbaví. „Pokud zítra zmizí,“ uzavřel. Několik zdvořilostních frází a rozhovor skončil. Mark seděl na židli a nasupeně si rakev prohlížel. Přišel domů v obavách o své zdraví. A doma ho přivítala rakev. Alespoň to vysvětlovalo, proč byla MaryJo tak rozrušená. Slyšel, jak se děti spolu nahoře hádají. Jen ať s tím MaryJo něco udělá. Jejich problémy alespoň odvedou její myšlenky od té truhly.

A tak seděl a dvě hodiny civěl na rakev. Nepovečeřel a vlastně si ani nevšiml, kdy MaryJo sešla dolů, vyndala z tlakového hrnce spálené brambory, celou večeři vyhodila, lehla si v obýváku na pohovku a rozplakala se. Sledoval na rakvi žilkování, jemné jako plamínky tančící po dřevě. Vzpomněl si, jak si v pěti letech chodil zdřímnout do improvizovaného pokojíku za překližkovou přepážkou v malém bytě svých rodičů. Žilkování dřeva na přepážce mu pomáhalo zkrátit prázdné hodiny, kdy nedokázal usnout. Tenkrát

nacházel tvary: mraky, obličeje, bitvy, nestvůry. Ale žilkování dřeva, z něhož byla rakev, vypadalo složitěji a zároveň mnohem jednodušeji. Silniční mapa táhnoucí se nahoru k víku. Technický výkres popisující rozklad těla. Graf u paty pacientovy postele, z něhož pacient nepozná nic, ale zkušený lékař z něho dovede vyčíst smrt. Mark krátce pomyslel na biskupa, který právě nyní operoval někoho, kdo mohl klidně skončit v podobné truhle.

Nakonec ho rozbolely oči, zalétl pohledem k hodinám a zastyděl se, že zůstal tak dlouho zavřený v pracovně, když jednou za čas přišel večer z práce domů brzy. Chtěl vstát, najít MaryJo a odvést ji nahoru do ložnice. Místo toho ale vstal, došel k rakvi a přejel rukama po dřevě. Lak byl tak silný a hladký, že mu připadal jako sklo. Působilo to, jako by živé dřevo muselo být skryto, chráněno před dotekem ruky. Ale dřevo přece nebylo živé, ne? Dávalo se do země, aby se také rozložilo. Lak je možná udrží při životě déle. Hlavou mu bleskl hloupý nápad – jaké by to bylo nalakovat mrtvolu, aby vydržela. Kam by se na nás hrabali Egypťané, pomyslel si.

„Ne," pronesl chraptivý hlas od dveří. Byla to MaryJo, se zarudlýma očima a obličejem, jako by zaspala.

„Co ne?" zeptal se jí Mark. Neodpověděla, jen sklopila oči k jeho rukám. Mark užasle zjistil, že má palce pod víkem rakve, jako by se je chystal zvednout.

„Já jsem to nechtěl otevřít," ohradil se.

„Pojď nahoru," vyzvala ho MaryJo.

„Děti už spí?"

Byla to zcela nevinná otázka, ale tvář se jí okamžitě zkroutila bolestí, smutkem a hněvem.

„Děti?" zeptala se. „Co to má znamenat? A proč zrovna dnes v noci?"

Překvapeně se opřel o rakev. Pojízdný stůl se maličko pohnul.

„Nemáme žádné děti."

A Mark si s hrůzou uvědomil, že má pravdu. Při druhém potratu jí doktor podvázal vejcovody, protože každé další těhotenství by pro ni znamenalo ohrožení života. Neměli děti, vůbec žádné, a ji to léta ničilo; jedině díky Markově velké trpělivosti a absolutní spolehlivosti nemusela do nemocnice. Ale když dnes večer přišel domů, tak

přece… snažil se vzpomenout si, co vlastně slyšel, když přišel domů. Určitě slyšel, jak nahoře pobíhají děti. Určitě…

„Nebylo mi dobře," zkoušel se omluvit.

„Jestli to měl být vtip, byl ohavný."

„Nebyl to vtip, bylo to…" Ale ani teď jí nedokázal říct, nebo přinejmenším neřekl, o podivných výpadcích paměti, které se mu přihodily v kanceláři, přestože to pouze potvrzovalo, že něco není v pořádku. Nikdy v domě žádné děti neměli a všichni jejich sourozenci byli taktně upozorněni, aby nevodili děti k MaryJo, která těžce nesla, že je – jak se tomu říkalo ve Starém zákoně? – neplodná.

A on mluvil celý večer o tom, jak mají děti.

„Miláčku, promiň," snažil se do té omluvy dát celé srdce.

„Ty taky," odpověděla a odešla nahoru.

Určitě se na mě nezlobí, pomyslel si Mark. Určitě pozná, že se něco stalo. Určitě mi odpustí.

Ale když pak stoupal po schodech za ní a stahoval si při tom košili, znovu zaslechl dětský hlas.

„Já chci napít, mami." Znělo to naříkavě, bylo z toho slyšet zakňourání, jaké může pocházet jen od dítěte, kterému nic nechybí a je si jisté láskou. Mark se na podestě otočil právě včas, aby zahlédl, jak nad schody přechází směrem k dětskému pokoji MaryJo se sklenicí vody v ruce. Nemyslel si o tom nic. Děti vždycky vyžadovaly největší pozornost, když měly jít spát.

Děti. Děti, samozřejmě, že doma měli děti. To bylo to nutkání, které pocítil v kanceláři, to byl důvod, proč musel domů. Vždycky děti chtěli, takže je *měli*. Když si C. Mark Tapworth vzal něco do hlavy, vždycky toho dosáhl.

„Konečně spí," vydechla unaveně MaryJo, když přišla do ložnice.

Ale přes viditelnou únavu ho políbila na dobrou noc tak, aby poznal, že se chce milovat. Nikdy si kvůli sexu velké starosti nepřipouštěl. Tím ať se zabývají čtenáři *Výběru*, jak docílit, aby byl jejich sexuální život plnější a bohatší, říkal vždycky. Považoval sex za příjemnou věc, ale nebyl v životě to nejdůležitější, byl to jen jeden ze způsobů, jak si s MaryJo vycházeli vstříc. Přesto dnes cítil nervozitu, něco ho trápilo. Ne obava, že by nemohl, neboť s výjimkou jednoho případu, kdy měl horečku a sex ho nijak nelákal,

nikdy neměl problémy ani s dočasnou impotencí. Trápilo ho, že o milování vlastně nestojí.

A skutečně o ně nestál. Dělal jen pohyby, tak jako je dělal tisíckrát předtím, ale tentokrát mu to najednou všechno připadalo hrozně hloupé, zavánělo to kradmým mazlením na zadních sedadlech auta. Bylo mu trapně, že by měl z několika přírazů dělat takovou vědu. Proto přijal téměř s úlevou, když jedno z dětí začalo plakat. Obvykle by jí řekl, že si toho nemá všímat, a chtěl by, aby se milovali dál. Ale tentokrát se odtáhl, oblékl si župan a vydal se do sousedního pokoje dítě utišit.

Žádný sousední pokoj nenašel.

V tomto domě nebyl. V duchu mířil do pokoje jejich nadějí, zařízeném postýlkou, přebalovacím stolkem, prádelníkem, zavěšenými rybičkami a veselými tapetami – jenže ten pokoj měli před léty, když ještě bydleli v malém domku v Sandy a ne tady v domě ve Federal Heights, odkud byl nádherný výhled na Salt Lake City, postaveném a zařízeném tak, že z něho mluvil vkus, křičelo bohatství a tiše šeptala samota a smutek. Opřel se o zeď. Neměli děti. Neměli děti. Stále slyšel, jak mu v hlavě zvoní dětský pláč.

MaryJo stála ve dveřích ložnice. Byla nahá, ale před sebou držela noční košili. „Marku," zašeptala, „já mám strach."

„Já taky."

Ale na nic se ho nezeptala. Mark si oblékl pyžamo a pak se oba vrátili do postele. A jak tam potmě ležel a poslouchal manželčin lehce sípavý dech, uvědomil si, že mu na tom už nezáleží tolik, kolik by mělo. Přicházel o rozum, ale nijak zvlášť mu to nevadilo. Napadlo ho, že by se měl pomodlit, ale přestal se modlit už před léty, i když ve městě, kde se patří být aktivním mormonem, by mu samozřejmě neprospělo, kdyby se někdo jiný dozvěděl, že ztratil víru. Věděl, že v této věci mu Bůh nepomůže. A příliš pomoci nemohl čekat ani od MaryJo, která místo aby byla silná, jak v těžkých chvílích zpravidla bývala, tentokrát měla, jak sama řekla, strach.

„Já ho mám taky," řekl si Mark. Natáhl k ní ruku, pohladil ji po sinalé tváři, uvědomil si, že má kolem oka několik vrásek a pochopil, že to, co jí nahání strach, není jeho indispozice, jakkoli je zvláštní, ale fakt, že je to příznak stárnutí, senility, hrozícího odloučení.

Vzpomněl si na truhlu v přízemí. Jako by smrt čekala, až konečně svolí k odchodu. Chvíli se zlobil, že mu do domu přinesli smrt, že je tak nechutně zneužili; a pak mu to najednou bylo úplně jedno. Truhla, podivné výpadky paměti, všechno.

Jsem vyrovnaný, uvědomil si, když usínal. Jsem vyrovnaný, a není to moc příjemné.

„Marku.“ MaryJo jím třásla, aby se probudil. „Marku, zaspal jsi.“

Mark otevřel oči, zamumlal něco, aby přestala, potom se překulil a chtěl znovu usnout.

„Marku,“ nepřestávala MaryJo.

„Jsem unavený,“ zaprotestoval.

„Já to vím,“ přikývla. „Proto jsem tě nevzbudila dřív. Ale teď už volali. Něco naléhavého, nebo něco…“

„Nedovedou ani spláchnout záchod, když je někdo nedrží na ručičku.“

„Nemám ráda, když jsi tak hrubý, Marku,“ napomenula ho MaryJo. „Nedovolila jsem dětem, aby tě probudily pusou na rozloučenou, a poslala jsem je do školy. Hrozně se rozčilovaly.“

„Hodné děti.“

„Marku, v kanceláři na tebe čekají.“

Mark zavřel oči a odměřeně promluvil: „Můžeš jim říct a řekni jim, sakra, že přijdu, až se mi bude chtít, a jestli si s tím neporadí sami, všechny je vyrazím pro neschopnost.“

MaryJo chvíli mlčela. „Marku, to jim nemůžu říct.“

„Vážně. Jsem unavený. Potřebuji si odpočinout. Hlava mi dělá divné věci.“ A Mark si vybavil všechny iluze z předešlého dne včetně té, že mají děti.

„Nemáme žádné děti.“

Vytřeštila oči. „Jak to myslíš?“

Málem se na ni rozkřikl, co to má znamenat, proč mu jednoduše alespoň chvíli neříká pravdu. Ale pak na něho padla otupělost a lhostejnost, takže neřekl nic, pouze se překulil zpátky a zadíval se na záclony, které povívaly v závanech z klimatizace. MaryJo za chvíli odešla a z přízemí k němu dolehl zvuk zapínaných přístrojů. Pračka, sušička, myčka nádobí, drtič odpadků; připadlo mu to, že se všechny

rozběhly najednou. Nikdy ty zvuky neslyšel – MaryJo je zásadně nezapínala večer ani o víkendech, kdy byl doma.

V poledne konečně vstal, ale byl líný se vysprchovat a oholit, přestože kdykoli jindy by měl pocit, že je špinavý, a necítil by se ve své kůži, dokud by těmito rituály neprošel. Jen na sebe hodil župan a sešel do přízemí. Chtěl si dát snídani, ale místo toho šel do pracovny a zvedl víko rakve.

Chvíli mu samozřejmě zabraly přípravy. Dlouho před rakví přecházel a mnohokrát po dřevě přejel rukama, ale nakonec zasunul palce pod víko a zvedl je.

Mrtvola vypadala strnule a neohrabaně. Muž, nijak zvlášť starý, nijak zvlášť mladý. Vlasy obyčejné barvy. Kromě šedivého odstínu kůže tělo vypadalo úplně přirozeně a tak průměrně, že i kdyby Mark toho muže viděl miliónkrát, určitě by si nezapamatoval, že ho někdy zahlédl. Přesto byl nepochybně mrtvý, a o tom nesvědčil levný, prověšený satén, jímž byla rakev zevnitř potažena, ale podivný úhel ramen, vystrčená brada. Muž neležel v pohodlné poloze.

Byl z něj cítit balzamovací roztok.

Mark držel jednou rukou zvednuté víko a druhou se opíral o rakev. Chvěl se. Přesto necítil rozrušení ani strach. Třas vycházel z těla, ne z něčeho, co našel ve vlastních myšlenkách. Třásl se proto, že mu byla zima.

Ode dveří se ozval tichý zvuk, ale možná se neozvalo vůbec nic. Prudce se otočil. Víko za ním zaklaplo. Ve dveřích stála MaryJo v nabírané zástěře, oči vytřeštěné hrůzou.

V tom okamžiku roky odlétly a Markovi připadalo, že je jí dvacet: stydlivá a trochu neobratná dívka, neustále překvapovaná tím, jak to ve světě skutečně chodí. Čekal, že pronese: „Ale Marku, ty jsi ho ošidil.“ Řekla to pouze jednou, ale on to od té doby pokaždé v duchu slyšel, když uzavíral nějakou smlouvu. Jestli měl při svých obchodních jednáních něco, co by se dalo nazvat svědomím, tato slova na tom měla největší zásluhu. Stačilo to, aby si získal pověst velice čestného muže.

„Marku,“ promluvila tiše, jako by ji stálo hodně sil, aby se ovládla. „Marku, nedokázala bych žít dál bez tebe.“

Řekla to jako by se bála, že se mu stane něco strašného, a třásly se jí ruce. Udělal krok k ní. Zvedla paže, přešla pokoj, přitiskla se k němu a usedavě se mu rozplakala na rameni. „Nedokázala bych to. Prostě bych nemohla."

„Vždyť nic takového nemusíš," řekl nechápavě.

„Prostě nepatřím k těm," vydechla mezi tichými vzlyky, „kteří dokážou žít sami."

„Ale i kdybych… i kdyby se mi něco stalo, MaryJo, zůstaly by ti…" Chystal se říct děti. Ale něco na tom nebylo v pořádku. Nikoho na světě nemilovali víc než svoje děti: žádní rodiče nebyli šťastnější než oni, když se obě děti narodily. Přesto to nedokázal vyslovit.

„Co by mi zůstalo?" zeptala se MaryJo. „Marku, nezůstalo by mi nic."

A potom si Mark znovu vzpomněl (co se to se mnou děje!) že jsou bezdětní a že MaryJo, která byla natolik starosvětská, aby mateřství považovala za hlavní smysl své existence, chápe fakt, že nemohli mít děti, jako výraz svého zavržení bohem. Jediné, co ji po operaci podrželo, byl Mark, to, že mohla dělat rozruch kolem bezvýznamných a někdy i vymyšlených problémů v kanceláři, nebo mu do nekonečna vyprávět zážitky ze svých osamělých dnů. Bylo to, jako by byl její kotvou v realitě a jen díky němu nebyla stržena víry svých obav. Nebylo divu, že ji tak rozrušovalo, chudinku malou (v takových chvílích ji Mark nedokázal brát jako úplně dospělou), když si představila, že by Mark mohl umřít. Ta pitomá rakev v domě jí určitě klidu nepřidala.

Jenže já s tím nic nenadělám, pomyslel si Mark. Rozpadám se. Nejen že zapomínám, ale pamatuju si věci, které se nikdy nestaly. A co kdybych umřel? Co kdyby mě zničehonic ranila mrtvice jako tátu, který pak cestou do nemocnice zemřel? Co by si MaryJo počala?

Peníze by jí nechyběly. Z firmy a pojištění by se zaplatil i dům a ještě by zbylo dost, aby z úroků mohla žít jako královna. Ale našla by pojišťovací společnost někoho, kdo by se jí trpělivě věnoval, než se vypláče ze svého strachu? Dali by jí za společníka někoho, kdo by vstával uprostřed noci kvůli bezejmenným hrůzám, které ji děsily?

Vzlyky přešly do záchvatu skytání a prsty se mu přes měkkou látku županu zaryly hlouběji do zad. Vida, jak se ke mně tiskne,

pomyslel si. Nikdy mě nepustí, napadlo ho, a pak znovu a znovu přišla tma a on padal pozadu do nicoty, a znovu mu bylo všechno jedno. Ani nevěděl, že by mohlo být něco, na čem by mu mělo záležet.

Kromě prstů zarytých do zad a tíhy, kterou držel v pažích. Nevadí mi ztratit svět, pomyslel si. Nevadí mi dokonce ani ztratit své vzpomínky na minulost. Ale tyhle prsty. Tuto ženu. Toto břemeno nemohu odložit, protože není nikdo, kdo by je zvedl. Kdybych ji odložil, byla by ztracena.

Přesto po té tmě toužil a vzpíral se potřebě MaryJo, která ho držela. Určitě se z toho dá nějak uniknout, napadlo ho. Určitě existuje nějaká rovnováha mezi dvěma touhami, při níž jsou spokojeni oba. Ale ty ruce ho držely dál. Veškerý svět mlčel a v tom mlčení byl klid – až na ostré, neodbytné prsty. Zoufalstvím vykřikl. Když pak otevřel oči a spatřil MaryJo opřenou o zeď, jak se na něho zděšeně dívá, zvuk jeho výkřiku v pokoji stále doznával.

„Co se děje?“ zašeptala.

„Prohrávám,“ odpověděl. Ale nedokázal si vzpomenout, co chtěl vyhrát.

V tom okamžiku se domem rozlehlo prásknutí dveřmi, Amy po drobných, hlasitých nožkách proběhla kuchyní až do pracovny a halasně spustila, co bylo ve škole, jak ji už podruhé honil pes a jak jí učitel řekl, že je ve druhé třídě *nejlepší* čtenářka, ale Darrel ji polil mlékem, a jestli by nemohla dostat chléb s něčím, protože ten, který měla na svačinu, jí vypadl a náhodou si na něj šlápla…

MaryJo se vesele podívala na Marka, zamrkala a zasmála se.

„Vypadá to, že Amy dnes měla náročný den, co říkáš, Marku?“

Mark se nedokázal usmát. Pouze přikývl, když MaryJo Amy narovnala shrnuté šaty a odvedla si ji do kuchyně.

„MaryJo,“ oslovil ji Mark. „Musím si s tebou o něčem promluvit.“

„Nepočká to?“ zeptala se MaryJo, aniž se zastavila. Mark slyšel, jak se otevřela dvířka kredence a jak odskočilo víko na sklenici s arašídovou pomazánkou, slyšel, jak se Amy zachichotala a řekla: „Mami, ne tak *tlustě*.“

Mark nechápal, proč je tak zmatený a vyděšený. Amy si nechávala po škole namazat chleba celou dobu, co do ní chodila – už jako malé dítě jedla sedmkrát denně, a přitom na sobě neměla ani gram tuku. Netrápilo ho to, co se dělo v kuchyni, určitě ne. Přesto se neudržel a zakřičel: „MaryJo! MaryJo, pojď sem!“

Slyšel, jak se Amy tiše zeptala: „Tatínek se zlobí?“

„Ne,“ odpověděla MaryJo, ale přichvátala zpátky do pokoje a netrpělivě se na něj podívala: „Copak je, miláčku?“

„Jenom potřebuji – potřebuji, abys tady chvilku zůstala.“

„Ale Marku, to přece nikdy neděláš. Amy potřebuje spoustu pozornosti, když přijde ze školy, je už taková. Byla bych raději, kdybys nezůstával doma, když nemáš co na práci, protože pak je s tebou v domě docela k nevydržení.“ Usmála se, aby ukázala, že to zas tak vážně nemyslí, a vrátila se k Amy.

Mark na okamžik pocítil strašlivé bodnutí žárlivosti, že MaryJo má víc pochopení pro potřeby Amy než pro jeho.

Ale tato žárlivost rychle pominula, stejně jako vzpomínka na bolest, kterou mu působily prsty MaryJo zaryté do zad, a Mark s obrovskou úlevou zjistil, že už mu nezáleží vůbec na ničem, obrátil se k rakvi, která ho tak fascinovala, znovu zvedl víko a nahlédl dovnitř. Vypadalo to, jako by ten chudák vůbec žádnou tvář neměl, uvědomil si Mark. Jako by smrt lidem tváře kradla, aby se sami nepoznali.

Přejížděl prsty po saténu. Byl chladivý, příjemný. Zbytek pokoje, zbytek světa ustoupil daleko do pozadí. Zůstali jen Mark, rakev a nebožtík, a Mark se cítil velice unavený a velice rozpálený, jako by život byl nějaké strašlivé tření, které v něm vytváří teplo, a tak si svlékl domácí plášť i pyžamo, neohrabaně vylezl na židli, překročil přes okraj do rakve, klekl si a potom si lehl. Žádná jiná mrtvola, s níž by se o těsný prostor musel dělit, tam nebyla; jeho tělo nic neoddělovalo od chladivého saténu, který se nezahříval, jak na něm ležel, protože tření se konečně zpomalovalo, chladlo. Pak zvedl ruce a přiklopil víko. Svět zčernal, ztichl a ztratil veškeré vůně, chutě a hmatové vjemy kromě chladu sukna.

„Proč je víko zavřené?“ zeptala se malá Amy; držela se matky za ruku.

„Protože zapamatovat si nemáme tělo,“ odpověděla tiše, s pozorným sebeovládáním MaryJo, „ale to, jaký tatínek vždycky byl. Musíme si ho pamatovat, když byl šťastný, smál se a měl nás rád.“

Amy se tvářila nechápavě. „Ale já si vzpomínám, že mi naplácal.“

MaryJo přikývla a udělala něco, co v poslední době neudělala – usmála se. „To si můžeš taky pamatovat,“ souhlasila a pak odvedla dceru od rakve zpět do obývacího pokoje, kde se Amy, zatím nechápajíc strašlivou ztrátu, která ji postihla, vesele smála a lezla po dědečkovi.

David k ní přistoupil, s tváří vážnou a uslzenou, protože on chápal, co se stalo, vzal maminku za ruku a přitiskl se k ní. „Zvládneme to,“ řekl.

„Zvládneme,“ přikývla MaryJo. „Myslím, že ano.“

A její matka jí pošeptala do ucha: „Nechápu, jak to můžeš nést tak statečně, holčičko.“

MaryJo vyhrkly z očí slzy. „Já vůbec nejsem statečná,“ zašeptala v odpověď. „To děti. Jsou na mně tak závislé. Nemůžu to vzdát, když mají jenom mě.“

„Představ si, jak by to bylo hrozné,“ matka moudře pokývala hlavou, „kdybyste žádné děti neměli.“

Mark Tapworth, kterému se konečně vyplnila poslední touha, z rakve všechno slyšel, ale nedokázal to v mysli udržet, protože tam prostor nebo čas dovoloval pouze jednu myšlenku: smír. Věčný smír s vlastním životem, se smrtí, se světem a s věčnou absencí světa. Teď totiž děti byly.

HLUBOKÉ DÝCHÁNÍ

Kdyby Dale Yorgason nebyl tak roztěkaný, možná by si toho dýchání vůbec nevšiml. Ale když šel nahoru po schodech, aby se převlékl, všiml si zajímavého novinového titulku a rozmyslel si to. Místo aby vyšel po schodech, sedl si na ně a začal si noviny číst. Ale nedokázal se soustředit ani na ně. Začal vnímat všechny zvuky v domě. Brian, jejich dvouletý syn, byl nahoře a těžce dýchal ze spaní. Colly, jeho žena, byla v kuchyni, hnětla těsto a také těžce dýchala.

Jejich dech byl přesně sladěný. Brianovo sípání v patře, ztížené hleny, jak spal; Collyiny hluboké nádechy, jak zápasila s těstem. Dale zapomněl na noviny a zamyslel se. Napadlo ho, jak často se to asi stává, že lidé několik dlouhých minut dýchají naprosto stejně. Začal přemýšlet, jaká je to náhoda.

A pak, protože byl roztěkaný, si vzpomněl, že se musí převléknout, a šel nahoru. V džínách a bavlněném tričku se vrátil do přízemí, připravený jít si zahrát basketbal, když už konečně přišlo jaro, ale Colly na něho křikla:

„Dale, došla mi skořice!“

„Koupím ji, až se budu vracet.“

„Ale já ji potřebuji *teď*,“ zavolala Colly.

„Máme dvě auta!“ zakřičel a zavřel za sebou dveře. Chvíli si vyčítal, že jí nevyhověl, ale pak si připomněl, že jde beztak už pozdě a že Colly neuškodí, když se s Brianem na chvíli dostane z domu; měl pocit, jako by už vůbec nechodila ven.

S týmem kamarádů z firmy Always Home Products, Inc., zápas vyhráli a Dale přišel domů příjemně zpocený. Nikdo tam nebyl.

Chlebové těsto neuvěřitelně nakynulo, bylo rozlezlé po celém stole a ve velkých kusech padalo na podlahu. Colly byla pryč evidentně příliš dlouho. Podivil se, co ji asi zdrželo.

Když potom zavolala policie, už se divit nemusel. Colly měla ve zvyku z nepozornosti nezastavovat na stopkách.

Na pohřeb přišlo hodně lidí, protože Dale měl velkou rodinu a v kanceláři byl oblíbený. Seděl mezi svými a Collyinými rodiči. Řečníci se střídali a roztěkaný Dale se stále zaobíral myšlenkou, že ze všech těch smutečních hostů jich přišlo z osobního zármutku jen pár. Vždyť jen několik jich Colly skutečně znalo, protože v práci se funkcím a společenským událostem vyhýbala, jako dokonalá žena v domácnosti zůstávala většinou doma s Brianem, četla si knihy a vůbec byla dost samotářská. Většina lidí přišla na pohřeb kvůli němu, utěšit ho a povzbudit. Podařilo se jim to? zeptal se sám sebe. Přátelé – nu, prakticky mu neměli co říct, byli škrobení a rozpačití. Pouze jeho otec se instinktivně zachoval správně, jen ho objal a potom mluvil o všem možném, jen ne o Daleově mrtvé manželce a o synovi; při nehodě byli oba tak zohavení, že je v rakvi ani nikomu neukázali. Mluvilo se o letním rybaření na Hořejším jezeře, o ničemech z Continental Hardware, podle nichž by pravidlo o odchodu do důchodu v pětašedesáti letech mělo platit i pro prezidenta společnosti, vlastně o ničem. Ale stačilo to. Odvádělo to Dalea od jeho smutku.

Teď však začal přemýšlet, jestli byl Colly skutečně dobrým manželem. Byla opravdu šťastná, celý den zavřená v domě? Snažil se brát ji ven, přesvědčit ji, aby chodila mezi lidi, ale ona se tomu bránila. A jak tak přemýšlel, jestli ji vůbec znal, nakonec zjistil, že nedokáže najít odpověď, alespoň ne takovou, za níž by si mohl stát. A Brian – Briana neznal vůbec. Chlapec byl chytrý a bystrý, vyjadřoval se větami ve věku, kdy ostatní děti teprve zápasily s jednotlivými slovy; jenže o čem si s Dalem mohli povídat? Jedinou Brianovou společností byla máma a jedinou Collyinou společností byl Brian. Svým způsobem to bylo stejné jako to dýchání – tenkrát, když je Dale slyšel dýchat naposledy – unisono, jako by měli společné i tělesné rytmy. Dale měl z té představy zvláštní dobrý

pocit, že se společně naposledy i nadechli, společně pokračovali do hrobu a teď budou v dokonalém souzvuku spuštěni do země, spolu v jedné rakvi, tak, jako byli spolu každý den od Brianova narození.

Dale znovu propadl zármutku. Překvapilo ho to, protože měl za to, že víc už plakat nemůže, a teď zjistil, že další slzy jen čekaly, až budou moci vytrysknout. Nebyl si jistý, jestli brečí kvůli prázdnému domu, do něhož se vrátí, nebo proto, že byl od své rodiny vždycky nějak odříznutý. Nebyla snad rakev nakonec jen vyjádřením toho, jak to v jejich vztahu bylo odjakživa? Nebyl to zrovna přínosný směr uvažování a Dale upřel svou bloudící pozornost jinam.

Všiml si, že jeho rodiče dýchají společně.

Dýchali tiše, téměř neslyšitelně. Ale Dale to uslyšel a podíval se na ně, sledoval, jak se jim hruď zvedá a klesá společně. Znervóznilo ho to – že by bylo dýchání v souzvuku častější, než si myslel? Poslouchal ostatní, ale Collyini rodiče nedýchali společně a také Daleův dech měl vlastní rytmus. Potom se na něho matka podívala, usmála se a kývnutím se pokusila o němou komunikaci. Dale neměl pro němou komunikaci vlohy; nikdy nedokázal pochopit, co ty významné pauzy a pohledy znamenají. Vždycky měl pocit, že by si měl zkontrolovat zip. Nechal se znovu rozptýlit a pak už na dýchání nemyslel.

Až na letišti, když letadlo mělo na příletu hodinové zpoždění kvůli technickým potížím v Los Angeles. Neměl si s rodiči téměř o čem povídat, dokonce i otcovo klábosení se míjelo účinkem. Seděli většinou mlčky, stejně jako většina ostatních pasažérů. Dokonce i jedna letuška a pilot se posadili nedaleko nich a tiše čekali, až letadlo dorazí.

A právě v jednom z těch okamžiků, kdy zavládlo hlubší ticho, si Dale všiml, že jeho otec a pilot si přehodili zkřížené nohy současně. Potom se zaposlouchal a zjistil, že prostorem haly u brány se rozléhá hlasitý zvuk, rytmický šum, jak se mnoho pasažérů nadechovalo a vydechovalo současně. Daleova matka a otec, pilot, letuška a několik dalších cestujících, ti všichni dýchali v jednom rytmu. Znervóznilo ho to. Jak se to mohlo stát? Colly a Brian byli matka a syn; Daleovi rodiče spolu byli léta. Ale proč by měla společně dýchat polovina lidí v odletové hale?

Upozornil na to otce.

„Je to podivné, ale asi máš pravdu," řekl otec, kterého ta zvláštnost spíš pobavila. Daleův otec zbožňoval všechno nezvyklé.

A pak se rytmus narušil.

Letadlo přirolovalo k oknům, dav se pohnul a připravil se k odchodu na palubu, přestože do zahájení nástupu zbývalo přinejmenším ještě půl hodiny.

Při přistání v cílové stanici se letadlo rozlomilo. Přežila asi polovina pasažérů. Ale celá posádka a někteří cestující, včetně Daleových rodičů, při nárazu letadla na zem zemřeli.

Teprve tehdy Dale pochopil, že souzvučné dýchání není dílem shody okolností ani důkazem, jak jsou si lidé v životě blízcí. Bylo to poselství smrti; dýchali společně, *protože* se také společně naposledy nadechnou. Nikomu jinému o této své domněnce neřekl, ale vracel se k ní pokaždé, když se jeho pozornost odpoutala od něčeho jiného. Bylo to lepší než rozjímat, že právě on, pro něhož byla rodina tak důležitá, zůstal úplně osamocen; že jediní lidé, s nimiž byl sám sebou a s nimiž mu bylo opravdu dobře, jsou mrtví a on na světě nemá nikoho blízkého. Mnohem lepší bylo přemýšlet o možnosti, zda by se jeho poznatek nedal nějak využít k záchraně životů. Koneckonců, říkal si často, když se jeho logika bezvýchodně točila v kruhu, jestli si toho ještě někdy všimnu, měl bych být schopen ty lidi upozornit, varovat je, zachránit jim život. Jenže kdybych jim měl zachránit život, dýchali by pak synchronně? Kdybych rodiče varoval a oni letěli jiným letadlem, nezahynuli by, a proto by nedýchali společně, takže bych je nemohl varovat, takže by neletěli jiným letadlem, a proto by zemřeli, takže by dýchali stejně a já bych si toho všiml a varoval je…

Zabýval se tím víc než čímkoli jiným, co mu kdy proběhlo hlavou, a jen těžko se od toho pomyšlení odtrhoval. Začínalo se to projevovat na jeho práci – byl pomalejší a dělal chyby, protože se dokázal soustředit jen na dýchání ostatních, neustále poslouchal sekretářky a ostatní úředníky a čekal na tu osudovou chvíli, kdy začnou dýchat unisono.

Když to znova zaslechl, bylo to ve chvíli, kdy jedl v restauraci. Seděl sám. Oddechování lidí u všech okolních stolů splynulo. Chvíli

mu trvalo, než si byl jist, potom vyskočil od stolu a rychle vyšel ven. Nezastavil se, ani aby zaplatil, protože jednohlasné dýchání se ozývalo od všech stolů až ke dveřím restaurace.

Jak se dalo čekat, vrchní pro takový odchod bez zaplacení neměl pochopení a zavolal na něho. Dale neodpověděl. „Počkejte! Vy jste nezaplatil!“ vykřikl muž a vyběhl za Dalem na ulici.

Dale nevěděl, jak daleko se musí dostat, aby unikl z dosahu nebezpečí, které hrozilo všem hostům; ale dopadlo to tak, že rozhodování nezůstalo na něm. Vrchní ho na chodníku zastavil, jen několik kroků od dveří restaurace, a pokusil se odtáhnout ho zpátky. Dale se mu celou cestu bránil.

„Nemůžete odejít bez zaplacení! Co si myslíte?“

„Nemůžu se tam vrátit,“ vykřikl Dale. „Zaplatím! Zaplatím vám tady!“

Zalovil v peněžence a chtěl vytáhnout peníze. V tom okamžiku ho i s číšníkem srazila obrovská exploze. Z restaurace vyšlehl plamen a budova se silou výbuchu začala za jekotu lidí hroutit. Bylo nepředstavitelné, že uvnitř ještě mohl někdo přežít.

Vrchní, s očima vytřeštěnýma zděšením, vstal zároveň s Dalem a podíval se na něho. Bylo vidět, že mu začíná svítat. „Vy jste to věděl!“ zvolal. „Věděl jste to!“

Dale byl u soudu zproštěn viny – výhrůžné telefonáty skupiny radikálů a nákup velkého množství výbušnin v několika státech vedly k obžalování a usvědčení někoho jiného. Ale proces stačil Dalea a několik psychiatrů přesvědčit, že má nějaké vážné problémy. Dobrovolně nastoupil léčbu v ústavu, kde s ním doktor Howard Rumming rozmlouval hodiny ve snaze pochopit jeho šílenství, tu utkvělou představu, že dýchání může být příznakem blížící se smrti.

„Jinak jsem po všech stránkách duševně zdravý, pane doktore, ne?“ ptal se Dale stále dokola.

A doktor mu opakovaně odpovídal: „Co je to duševní zdraví? Kdo je má? Jak to mohu *já* vědět?“

Dale brzy zjistil, že v psychiatrické léčebně to vůbec není špatné. Bylo to soukromé zařízení, do kterého tekla spousta peněz; většina lidí podstupovala léčbu dobrovolně, což znamenalo, že péče musela

být na vysoké úrovni. To také byl jeden z důvodů, proč byl Dale otci vděčný za jeho bohatství. V sanatoriu se cítil v bezpečí; jediný kontakt s okolním světem mu zprostředkovávala televize. Díky tomu, že se v sanatoriu setkával s lidmi a mohl si k nim vytvořit vztah, začal se uvolňovat, pomalu ztrácel svou posedlost dýcháním, přestával tak pozorně poslouchat nádechy a výdechy, přestal sledovat, jak do sebe rytmy dýchání různých lidí zapadají. Postupně se vracel ke své staré roztěkanosti.

„Jsem už skoro uzdravený, pane doktore," prohlásil Dale jednoho dne uprostřed partie vrhcábů.

Doktor si povzdechl. „Já to vím, Dale. Musím to přiznat – jsem zklamaný. Samozřejmě ne výsledkem vaší léčby. Ale byl jste, pokud mi ten výraz prominete, závanem čerstvého vzduchu." Oba se krátce zasmáli. „Už mě unavují ženy středního věku s módním nervovým zhroucením."

Dale prohrál – kostky se proti němu spikly. Ale bral to dobře, věděl, že příště pravděpodobně zase s převahou zvítězí – jako obvykle. Potom se s doktorem Rummingem zvedli od stolu a vykročili do přední části společenské místnosti, kde právě televizní program přerušilo mimořádné zpravodajství. Lidé kolem televize vypadali rozrušeně; v ústavní televizi nebyly zprávy povoleny, proklouznout mohla jen mimořádná relace jako tato. Doktor Rumming ji chtěl ihned vypnout, ale pak zaslechl, co říkají.

„…ze satelitů schopných bez problémů zničit každé velké město ve Spojených státech. Prezident obdržel seznam padesáti čtyř velkoměst, na něž jsou střely na oběžné dráze zaměřeny. Jedno z nich, uvádělo se v prohlášení, bude zničeno bezprostředně jako ukázka, že hrozba je míněna vážně a bude uskutečněna. Civilní obrana byla informována a občané těchto čtyřiapadesáti měst budou v pohotovosti pro případ okamžité evakuace." Následoval obvyklý sled zvláštních zpráv a hlubokých rozborů situace, ale bylo vidět, že všichni reportéři mají strach.

Dale se však už nedokázal na vysílání soustředit, protože jeho pozornost upoutalo něco mnohem závažnějšího. Všichni lidé v místnosti dýchali v naprostém souladu, včetně jeho. Pokusil se z rytmu vymanit, ale nešlo to.

Je to jenom strach, pomyslel si. To ty zprávy, proto si myslím, že slyším dýchání.

Do vysílání vstoupil reportér z Denveru. „Dámy a pánové, Denver je jedním z cílových měst. Město nás požádalo, abychom vás informovali, že okamžitá evakuace má být zahájena neprodleně. Řiďte se dopravními předpisy a pokud bydlíte v následujících čtvrtích, jeďte z města na východ…“ Potom se těžce dýchající reportér zarazil a poslouchal něco ve sluchátkách.

Reportér dýchal v dokonalém souladu se všemi lidmi v místnosti.

„Dale,“ oslovil ho doktor Rumming.

Dale jen dýchal a z oblohy nad sebou cítil smrt.

„Dale, slyšíte to dýchání?“

Dale je slyšel.

Reportér znovu promluvil. „Je potvrzeno, že cílem je Denver. Rakety již byly odpáleny. Nenechte se ničím zadržet. Podle odhadů máme necelé – necelé tři minuty. Proboha,“ vstal z křesla a těžce dýchaje, vyběhl ze záběru kamery. Na stanici nikdo nic nevypnul – obrazovka dál ukazovala místní zpravodajské studio, prázdné židle, stoly, meteorologickou mapu.

„Nemáme šanci uniknout včas,“ oznámil doktor Rumming pacientům v místnosti. „Jsme blízko centra Denveru. Naší jedinou nadějí je lehnout si na podlahu. Snažte se pokud možno schovat pod stoly nebo pod židle.“

Vyděšení chovanci uposlechli hlas autority.

„Tolik pokud jde o moji léčbu,“ řekl Dale rozechvěle. Rumming se dokázal pousmát. Leželi spolu na podlaze uprostřed místnosti; nábytek přenechali ostatním, neboť věděli, že jim stejně nebude nic platný.

„Rozhodně sem nepatříte,“ obrátil se k němu Rumming. „V životě jsem nepotkal duševně zdravějšího člověka.“

Ale Dale ho neposlouchal. Místo na hrozící smrt myslel na Colly a Briana v rakvi. Představoval si, jak hlínu smetl obrovský vichr a bílá exploze na obloze v mžiku proměnila rakev na popel. Bariéra konečně padla a já budu s nimi, pomyslel si Dale, budu s nimi nejvíc, jak to jde. Vybavil si, jak se Brian učil chodit, jak plakal, když upadl; vzpomínal, jak mu Colly řekla: „Nezvedej ho pokaždé, když se

rozbrečí, nebo si zvykne, že si brekem něco vymůže.“ A tak Dale tři dny poslouchal, jak Brian brečí a brečí, a ani jednou mu nešel na pomoc. Brian se naučil chodit docela dobře a rychle. Avšak teď najednou Dale znovu cítil neodolatelné nutkání zvednout ho, dát si jeho dojemně zrudlou, uplakanou tvářičku na rameno a říct: To nic, jsi u táty.

„To nic, jsi u táty,“ promluvil tiše Dale. Pak šlehl tak jasný bílý záblesk, že jej bylo vidět stejně snadno stěnami jako oknem, protože stěny přestaly existovat. Ze všech těl byl okamžitě vysát dech; tak nenadále byli okradeni o hlas, že všichni bezděčně vykřikli a pak navždy zmlkli. Výkřik, vymáčknutý ze všech hrdel v dokonalém souzvuku, jim od úst sebral prudký vítr a vynesl jej do mraků tvořících se nad tím, co kdysi bylo Denverem.

A Dale si v tom posledním okamžiku, kdy mu z hrdla vyšel výkřik a žár mu vypálil oči z tváře, stačil uvědomit, že i když mu bylo dáno poznat předem, že se něco stane, jediný život, který se mu kdy podařilo zachránit, byl život vrchního, na němž mu vůbec nezáleželo.

FARMA TLOUŠTÍKŮ

Recepční překvapilo, že se vrátil tak brzy.

„Ale pane Barthe, to jsem ráda, že vás zase vidím," vyhrkla.

„Chcete říct překvapená," odvětil Barth bručivým hlasem, který vycházel z tukových záhybů pod bradou.

„Potěšená."

„Jak je to dlouho?" zeptal se Barth.

„Tři roky. Jak ten čas letí."

Recepční se usmívala, ale Barth jí ve tváři četl hrůzu a odpor, když se podívala na jeho obrovské tělo. Vídala sice v práci tlusté lidi každý den, ale Barth věděl, že on je zvláštní. Byl na to pyšný, že je zvláštní.

„Tak zase na farmě tlouštíků," řekl se smíchem.

Smích ho stál tolik sil, že se mu nedostávalo dechu a musel po něm zajíkavě zalapat. Recepční ve stejném okamžiku stiskla tlačítko a ohlásila: „Pan Barth se vrátil."

Ani se nedíval po křesle. Věděl, že by ho žádné neudrželo. Ale o stěnu se opřel. Stání byla námaha, kterou si odřekl, když to šlo.

Důvodem, který ho do Andersonova fitnesscentra přivedl, přesto nebyla dýchavičnost ani vyčerpání při sebemenší námaze. Byl tlustý již mnohokrát a v pocitu své mohutnosti, v dojmu, kterým působil, když se před ním rozestupovaly davy, si celkem liboval. Bylo mu líto těch, kteří mohou být tlustí jen trochu – lidí malých postavou, kteří svou váhu nedokázali unést. S výškou dobře přes dva metry si Barth mohl dovolit ztloustnout úžasně, fantasticky. Měl třicet šatníků, a jak mu rostlo břicho, zadek a stehna, s potěšením přecházel od jednoho ke druhému. Někdy měl pocit, že kdyby dostatečně zmohutněl,

dokázal by obsáhnout celý svět, být světem. U jídelního stolu byl dobyvatelem rovným Čingischánovi.

Takže to, co ho sem přivedlo, nebyla tloušťka. Pravý důvod spočíval ve faktu, že teď už ho tloušťka omezovala v ostatních rozkoších. Dívka, se kterou byl minulou noc, se snažila, seč mohla, ale nešlo to – což bylo znamení, že je na čase obrodit se, vzpružit se, zhubnout.

„Jsem poživačný člověk," zasípal na recepční, jejíž jméno se nikdy neobtěžoval zapamatovat. Také se na něho usmála.

„Pan Anderson přijde za okamžik."

„Není to ironie," pokračoval, „že muž jako já, který si může splnit každou tužbu, nedokáže být spokojený?" Smíchy znovu zalapal po dechu. „Proč jsme se spolu nikdy nevyspali?" zeptal se.

Pohlédla na něho a tváří se jí mihla nelibost. „Ptáte se mne vždycky, když přicházíte, pane Barthe. Ale nikdy se nezeptáte, když odcházíte."

Byla to pravda. Když Andersonovo fitnesscentrum opouštěl, nikdy mu nepřipadala tak přitažlivá, jako když se do něj vracel.

Vzápětí dorazil Anderson, nepřirozeně pohledný a přehnaně vřelý. Uchopil Barthovu tlustou ruku a nadšeně ji stiskl.

„Jeden z mých nejlepších zákazníků," zahlaholil.

„Jako obvykle," prohodil Barth.

„Jistě," odvětil Anderson. „Ale cena stoupla."

„Kdybyste snad měli zkrachovat," sípal Barth, když se valil za Andersonem do vnitřních prostor, „dejte mi včas vědět. Dovoluji si zajít tak daleko jedině proto, že vím o vás."

„Ale ne," potlačil smích Anderson. „My nikdy nezkrachujeme."

„Nepochybuji o tom, že byste celý svůj ústav uživil jen z toho, co účtujete *mně*."

„Platíte za mnohem víc než za jednoduchou službu, kterou poskytujeme. Platíte také za soukromí. Řekněme – za nevšímavost státních úřadů."

„Kolik těch mizerů musíte podplatit?"

„Velice málo, velice málo. Částečně proto, že tolik vysokých činovníků rovněž potřebuje naše služby."

„O tom nepochybuji."

„To, co k nám lidi přivádí, totiž není pouze obezita, ale i rakovina, stárnutí a následky po úrazech. Překvapilo by vás, kdo všechno byl naším pacientem.“

Barth o tom pochyboval.

Lůžko pro něho bylo připraveno, obrovské, měkké a nakloněné tak, aby se mu dobře vstávalo.

„Tentokrát jsem se vážně málem oženil,“ řekl Barth, aby řeč nestála.

Anderson se k němu překvapeně otočil.

„Ale neudělal jste to, ne?“

„Ovšemže ne. Začal jsem tloustnout a ona se s tím nedokázala vypořádat.“

„Řekl jste jí to?“

„Že tloustnu? To bylo vidět na první pohled.“

„Myslím o nás.“

„Nejsem idiot.“

Anderson si viditelně oddechl. „Musíme si hlídat, aby se o nás nedozvěděli hubení a mladí.“

„Stejně si říkám, že si ji potom najdu. Dělala se mnou věci, jaké by ženská snad ani neměla umět. A měl jsem s ní pocit, že jsem z jadeitu.“

Anderson nasadil Barthovi na hlavu těsnou gumovou čepici.

„Řekněte si identifikační myšlenku,“ připomněl.

Identifikační myšlenka. Zpočátku to byla obrovská útěcha, přesvědčovat se, že se mu z paměti nic neztratilo. Teď to bylo nudné, skoro až dětinské. Máte už svůj tajný dešifrovací kroužek kapitána Aardvarka? Buďte první v ulici. Jediné, v čem byl Barth v ulici první, byl nástup puberty. A také byl první, kdo vážil sto padesát kilo.

Kolikrát jsem tady už byl? blesklo mu hlavou, když ucítil šimrání na temeni hlavy. *Dnes je to poosmé. Osmkrát, a můj majetek je dnes větší než kdy dřív, je to už bohatství, které žije vlastním životem. Můžu si to dopřávat věčně,* pomyslel si se zalíbením. Věčně u jídelního stolu, bez starostí a zábran. „Je to nebezpečné, tak tloustnout,“ řekla mu Lynette. „Kvůli infarktu.“ Ale Barth si připouštěl starosti jen kvůli hemeroidům a impotenci. To první bylo

nepříjemné, ale to druhé dělalo život nesnesitelným a dohnalo ho opět k Andersonovi.

Identifikační myšlenka. Co jiného: Lynette, jak stojí ve větru nahá na okraji skály. Koketovala se smrtí a on ji za to obdivoval, skoro doufal, že ji najde. Pohrdala bezpečnostními opatřeními. Byla pro ni něco jako oblečení, něco, co musí pryč. Jednou ho přesvědčila, aby si s ní hrál na babu na staveništi. Honili se potmě po traverzách, dokud nepřijela policie a nevykázala je. To byl Barth ještě hubený po poslední návštěvě u Andersona. Ale to, co si představoval, nebyla Lynette na traverzách. Byla to Lynette krásná a křehká, vyzývající vítr, aby ji srazil ze skály a rozbil její tělo o kameny u řeky.

Stejně by to byla rozkoš, pomyslel si Barth. *Nová rozkoš, okusit tak silný žal, tak obdivuhodně zasloužený.*

A potom šimrání na hlavě přestalo. Anderson se vrátil.

„Už to je?“ podivil se Barth.

„Podařilo se nám proces zkrátit.“ Anderson mu opatrně stáhl čepici z hlavy a pomohl obrovskému muži zvednout se z lůžka.

„Nechápu, proč je to nezákonné,“ prohlásil Barth. „Taková jednoduchá věc.“

„Existují jisté důvody. Řízený růst populace a tak. Svým způsobem je to vlastně nesmrtelnost. Ale hlavně to většinu lidí odpuzuje. Nedokáží se s tím vyrovnat. Jste vzácně statečný muž.“

Ale Barth věděl, že to není statečnost. Byla to radost. Nemohl se dočkat, až to uvidí, a oni ho nenechali čekat dlouho.

„Pane Barthe, dovolte, abych vám představil pana Bartha.“

Málem mu to zlomilo srdce, vidět své tělo znovu mladé, silné a krásné, takové, jaké v původním životě nikdy nebylo. Ale člověk, kterého uvedli do místnosti, byl nepochybně on. Až na to, že měl pevné břicho a svalnatá stehna – ale dost štíhlá, aby se nedotýkala, dokonce ani v rozkroku. Přivedli ho samozřejmě nahého. Barth na tom trval.

Zkusil si vzpomenout, jaké to bylo posledně. Tenkrát byl *on* tím, kdo vyšel z instruktážního sálu a spatřil před sebou nesmírně tlustého muže, jímž byl podle všech vzpomínek on sám. Barth si vybavil, že to byla dvojnásobná rozkoš, vidět tu horu, kterou ze sebe udělal, ale dívat se na ni z tohoto krásného mladého těla.

„Pojď sem,“ přikázal Barth. Vlastní hlas v něm probudil ozvěny toho, jaké to bylo posledně, když to řekl ten druhý Barth. A stejně jako ten druhý tenkrát, sáhl si na nahého mladého Bartha, pohladil ho po hladké, krásné kůži a nakonec ho objal.

A mladý Barth objal jeho, protože to tak mělo být. Nikdo nemiloval Bartha tolik jako sám Barth, hubený nebo tlustý, mladý nebo starý. Život byl oslavou Bartha; pohled na sebe samotného v něm probouzel nejsilnější nostalgii.

„Na co jsem myslel?“ zeptal se Barth.

Mladý Barth se mu usmál do očí. „Na Lynette. Nahou na skále. Ve větru. A říkal sis – co kdyby spadla a zabila se.“

„Vrátíš se k ní?“ zeptal se Barth dychtivě svého mladšího já.

„Možná. Nebo k někomu podobnému.“ A Barth si s potěšením všiml, že pouhá představa na to jeho mladší já nemálo vzrušila.

„Beru ho,“ prohlásil Barth a Anderson mu podal k podpisu jednoduché listiny – listiny, které se nikdy neobjeví u soudu, neboť Bartha usvědčovaly ze souhlasu a návodu ke spáchání činu, nad nímž stála v zákonících všech států pouze vražda.

„To bychom měli,“ a Anderson se otočil od tlustého Bartha k mladému, hubenému. „Nyní jste pan Barth, spravujete jeho majetek a jeho život. Šaty máte vedle.“

„Já vím, kde jsou,“ mladý Barth s úsměvem a lehkým krokem opustil místnost. Rychle se oblékne, odejde z fitnesscentra a cestou si prakticky ani nevšimne docela obyčejné recepční: nanejvýš zaznamená, jak se za ním roztouženě podívá, za vysokým, štíhlým, krásným mužem, který ještě před několika okamžiky ležel v bezvědomí v mrazáku a čekal, až dostane mysl a vzpomínky, čekal, až tlouštík uhne z cesty, aby mohl nastoupit na jeho místo.

Barth si v paměťovém sále sedl na kraj lůžka, zadíval se ke dveřím a potom si užasle uvědomil, že nemá ponětí, co bude dál.

„Moje paměť tady končí,“ obrátil se na Andersona. „Ve smlouvě bylo – jak to bylo ve smlouvě?“

„Ve smlouvě byla citlivá péče až do smrti.“

„No ovšem.“

„Ta smlouva je bezcenná,“ informoval ho s úsměvem Anderson.

Barth se na něho překvapeně podíval. „Jak to myslíte?“

„Máš dvě možnosti, Barthe. Injekci a exitus během patnácti minut. Nebo práci.“

„O čem to mluvíte?“

„Vážně sis myslel, že bychom plýtvali časem a úsilím na to, abychom do tebe cpali ty hory jídla, které potřebuješ?“

Barth cítil, jak uvnitř ztrácí sílu. Tohle nečekal, i když upřímně řečeno nečekal nic. Barth neměl ve zvyku čekat problémy. Život mu nikdy mnoho problémů nepřinesl.

„Injekci?“

„Kyanid, když na tom budeš trvat, ale raději bychom tě rozpitvali a získali co nejvíc použitelných tělesných partií. Máš ještě docela mladé tělo. Za tvou pánev a žlázy můžeme dostat ještě balík, ale musíme je odebrat zaživa.“

„O čem to mluvíte? Na tom jsme se nedohodli!“

„S *tebou* jsem si nedohodl nic, příteli,“ usmíval se Anderson. „Dohodl jsem se s Barthem. A Barth právě odešel.“

„Zavolejte ho! Trvám na…“

„Barthovi je srdečně jedno, co se s tebou stane.“

Věděl, že to je pravda.

„Říkal jste něco o nějaké práci.“

„Jistě.“

„O jaké zaměstnání by mělo jít?“

Anderson zavrtěl hlavou. „Přijde na to.“

„Na co?“

„Jaká práce se naskytne. Každý rok se objeví několik úkolů, které musí vykonat živý člověk, a dobrovolník se nenajde. Nikdo, dokonce ani zločinec, se nedá donutit, aby je udělal.“

„A já?“

„Ty je uděláš. Respektive jeden úkol, protože druhou práci už asi nedostaneš.“

„Jak můžete udělat něco takového? Jsem člověk!“

Anderson zavrtěl hlavou. „Zákon říká, že na celém světě může být jen jeden Barth. A ty jím nejsi. Ty jsi jenom číslo. A písmeno. Písmeno *H*.“

„Proč *H*?“

„Protože jsi tak nechutný žrout, příteli. Dokonce ani naši první klienti se ještě nedostali za *C*.“

Anderson odešel a Barth zůstal v místnosti sám. Proč to nepředpokládal? *No jasně, jasně,* křičel na sebe. Bylo přece jasné, že ho nebudou chovat jako v bavlnce. Chtěl vstát a zkusit utéct. Jenže chůze ho obtěžovala: běh byl vyloučen. Seděl a břicho mu těžce spočívalo na stehnech, rozteklých tukem. S velkou námahou vstal, ale dokázal se jen kolébat, protože měl nohy tak daleko od sebe, tak pohybu neschopné.

Takhle to bylo pokaždé, pomyslel si Barth. *Pokaždé, když jsem odsud odešel mladý a hubený, nechal jsem za sebou někoho jako jsem teď já, a oni si přišli na své.* Ruce se mu silně třásly.

Uvažoval, jak se asi rozhodl předtím, a okamžitě pochopil, že vlastně žádnou volbu nemá. Někteří tlustí lidé by se možná nenáviděli a zvolili by smrt, aby jejich hubená verze mohla žít dál. Ale Barth ne. Barth by se nikdy nerozhodl tak, aby si způsobil bolest. A sprovodit ze světa nějakou svou verzi, byť nezákonnou a tajnou – nemožné. Bez ohledu na to, čím byl kromě toho, zůstával Barthem. Muž, který před několika minutami odešel z paměťového sálu, nepřevzal Barthovu identitu. Pouze ji zdvojil. *Ukradli mi duši zrcadly*, pomyslel si Barth. *Musím ji získat zpět.*

„Andersone!“ vykřikl Barth. „Andersone! Rozmyslel jsem si to.“

Ale ten, kdo vstoupil, samozřejmě nebyl Anderson. Andersona už Barth nikdy neměl spatřit. Byl by v příliš silném pokušení ho zabít.

„Do práce, H!“ rozkřikl se stařec na druhé straně pole.

Barth se ještě chvíli opíral o motyku a potom se vrátil k práci, plení brambor. Mozoly na rukou se už dávno vytvarovaly tak, aby do nich dřevěná rukojeť dobře padla, a svaly věděly, jak pracovat, aniž by Barth musel přemýšlet, co dělá. Přesto to práci neulehčovalo. Když si poprvé uvědomil, že chtějí, aby pěstoval brambory, zeptal se: „To je ten můj úkol? To je *všechno?*“ A oni se rozesmáli a řekli mu, že ne: „To je jenom příprava.“ odpověděli, „abys získal kondici.“ Dva roky už pracoval na polích a začínal pochybovat, že se ti, kdo ho sem přivedli, někdy vrátí, a že někdy skončí lopota u brambor.

Věděl, že stařec ho sleduje. Jeho pohled vždycky pálil hůř než slunce. Stařec ho pozoroval, a když Barth odpočíval příliš dlouho nebo příliš často, přišel k němu s důtkami v ruce, aby mu udělal hluboké jizvy, aby ho poranil až na duši.

Rozrýval zemi, sekal do houževnaté rostliny, jejíž kořen jako by se držel v základech světa. „Tak pojď, potvoro," zavrčel. Myslel si, že má ruce příliš slabé, než aby dokázal dát větší ránu, ale podařilo se mu to. Kořen se rozštípl a náraz jej roztříštil na padrť.

Byl nahý, sluncem zhnědlý až do černa. Kůže na něm volně visela ve velkých záhybech jako připomínka toho, jaká byl kdysi hora. Ale pod tou kůží byl pevný a tvrdý. Mohl z toho mít radost, neboť každý sval byl vykoupen dřinou a bolestí při mrskání. Ale žádnou radost necítil. Cena byla příliš vysoká.

Zabiju se, říkal si často, a pomyslel na to i teď, když se mu paže třásly vyčerpáním. *Zabiju se, aby nemohli využívat mou duši a tělo.*

Ale nedokázal se zabít. Ani teď Barth nebyl schopen ukončit vlastní život.

Farma, na níž pracoval, nebyla oplocená, ale když jednou utekl, šel, šel a šel tři dny, aniž narazil na jiný náznak lidského osídlení než sem tam na nějakou tu stou vyjetou džípem v pustině pelyňku a trav. Potom ho našli a odvezli zpátky, vyčerpaného a zoufalého, a přinutili ho dokončit směnu, než mu dopřáli odpočinek. A stejně se důtky zakously hluboko, neboť stařec je používal s chutí, která svědčila o sadismu nebo hluboké, osobní nenávisti.

Jenže proč by mě ten stařec měl nenávidět? uvažoval Barth. *Vždyť ho ani neznám.* Nakonec dospěl k závěru, že je to tím, že je tak tlustý, tak nápadně kyprý, zatímco stařec je na kost vyhublý, v obličeji svraštělý léty strávenými na slunci. Ale starcova zášť ani s ubíhajícími měsíci nepolevovala, zatímco tuk se rozpouštěl v potu a slunci bramborového pole.

Prudké štípnutí na zádech, plesknutí kožených řemínků o kůži a pak nesnesitelná bolest hluboko ve svalech. Stál nečinně příliš dlouho. Stařec došel až k němu.

Neřekl nic. Jen znovu zvedl důtky, připraven švihnout. Barth zvedl motyku, aby se znovu dal do práce. Napadlo ho, stejně jako stokrát předtím, že motyka by dosáhla stejně daleko jako důtky, a se

stejným účinkem. Ale stejně jako stokrát předtím se Barth podíval starci do očí a přestože to nechápal, to, co tam uviděl, ho zadrželo. Nedokázal ránu oplatit. Dokázal jenom trpět.

Důtky znovu nedopadly. Místo toho se na sebe se starcem pouze podívali. Tam, kde mu ze zad prýštila krev, ho pálilo slunce. Kolem bzučely mouchy. Nesnažil se je odhánět.

Nakonec stařec prolomil mlčení.

„H.“

Barth neodpověděl. Pouze čekal.

„Přišli si pro tebe. První úkol.“

První úkol. Barthovi chvíli trvalo, než si uvědomil, co to znamená. Konec bramborových polí. Konec slunce. Konec starce s důtkami. Konec samoty, nebo přinejmenším nudy.

„Díkybohu,“ ulevil si Barth. V hrdle měl sucho.

„Běž se umýt,“ nařídil stařec.

Barth odnesl motyku a uložil ji do kůlny.

Pamatoval si, jak mu připadala těžká, když přišel poprvé, jak po deseti minutách na slunci omdlíval. Přesto ho ještě na poli vzkřísili a stařec přikázal: „Odnes to zpátky.“ A tak vlekl těžkou, přetěžkou motyku zpátky a připadal si jako Kristus nesoucí kříž. Ostatní brzy odešli a on zůstal se starcem sám, ale rituál s motykou se neměnil. Došli ke kůlně, stařec si od něho motyku opatrně vzal a zamkl ji, aby se k ní Barth v noci nemohl dostat a zabít ho.

A potom do domu, kde se Barth v bolestech vykoupal a stařec mu natřel záda mučivým antiseptikem. Barth se už dávno vzdal pomyšlení na nějaký znecitlivující prostředek. Stařec to neměl v povaze, používat anestetikum.

Čistý oděv. Několik minut čekání. A potom helikoptéra. Vystoupil z ní mladý, schopný muž, v podrobnostech neznámý, ale celkově velice povědomý. Byl ozvěnou všech schopných mladých mužů a žen, kteří s ním jednali předtím. Mladík k němu s chladným výrazem došel a řekl: „H?“

Barth přikývl. Bylo to jediné jméno, které pro něho měli.

„Máš úkol.“

„O co jde?“ zeptal se Barth.

Mladík neodpověděl. Stařec za ním zašeptal: „To ti brzo řeknou. A potom si budeš přát, abys byl raději tady, H. Řeknou ti to a ty se budeš modlit, aby ses směl vrátit na bramborové pole.“

Ale Barth tomu nevěřil. Za dva roky nezažil jediný příjemný okamžik. Jídlo bylo odporné a nikdy ho nebylo dost. Nespatřil jedinou ženu a obvykle byl tak unavený, že by se ani pobavit nedokázal. Jen bolest, práce a samota, všechno trýznivé. Teď to opustí. Cokoli bude lepší, cokoli.

„Ale ať ti dají jakýkoli úkol,“ pokračoval stařec, „nemůže být horší než ten, který dali mně.“

Barth by se ho byl zeptal, co dostal za úkol, ale ve starcově hlase nebylo nic, co by k podobné otázce vybízelo, a kromě toho jejich minulý vztah nepřipouštěl, aby mu takovou otázku položil. Pouze mlčky přihlížel, jak mladík natáhl ruku do helikoptéry a pomohl vystoupit nějakému muži: zkoprněle se tvářícímu, nesmírně tlustému muži, úplně nahému a bílému jako bramborová dužnina. Stařec k němu rázně vykročil.

„Vítám tě, I.“

„Jmenuji se Barth,“ odpověděl nedůtklivě tlusťoch. Stařec ho udeřil do úst dost prudce, aby měkký ret praskl a z místa, kde se zub zaryl do kůže, začala prýštit krev.

„I,“ řekl stařec. „Jmenuješ se I.“

Tlouštík smutně přikývl, ale Barth – H – ho ani trochu nelitoval. Tentokrát to trvalo dva roky. Jen dva mizerné roky a už byl zase v tomhle stavu. Barth si mlhavě vybavil, jak byl pyšný na horu, kterou ze sebe udělal. Teď cítil pouze opovržení. Pouze touhu dojít k němu a zařvat mu do obličeje: „Proč jsi to udělal! Proč jsi to znovu dopustil!“

Ale jemu by to nic neřeklo. Pro I, stejně jako pro H, to bylo poprvé, první zrada. Ostatní si nepamatoval.

Barth se díval, jak stařec vrazil tlouštíkovi do ruky motyku a žene ho na pole. Z helikoptéry vystoupili dva další mladí muži. Barth věděl, co budou dělat, téměř to viděl, jak budou starci dva dny pomáhat, dokud I konečně nepochopí marnost odporu a zdržování.

Ale Barth vůbec nedostal možnost sledovat opakování vlastních muk. Mladík, který vystoupil z helikoptéry jako první, ho zahnal

dovnitř, posadil ho na sedadlo u okna a sedl si vedle něho. Pilot roztočil motory do obrátek a helikoptéra začala stoupat.

„Svině," ulevil si Barth, když z okna viděl, jak stařec vrazil I prudkou facku.

Mladík se pro sebe zasmál. Potom Barthovi pověděl, jaký úkol ho čeká.

Barth se tiskl k oknu, díval se ven a cítil, jak z něho zároveň s pomalu se vzdalující zemí vyprchává život. „To nemůžu udělat."

„Jsou i horší úkoly," prohlásil mladík.

Barth tomu nevěřil.

„Jestli přežiju," zavrčel, „jestli přežiju, chci se sem vrátit."

„To se ti tady tak líbí?"

„Abych ho zabil."

Mladík se na něho nechápavě podíval.

„Toho starce," vysvětlil Barth a potom si uvědomil, že mladík není schopen nic pochopit. Znovu vyhlédl z okna. Stařec vypadal vedle obrovské hory bílého masa velice drobný. Barth pocítil k I nepřekonatelný odpor. Zmocnilo se ho strašlivé zoufalství plynoucí z poznání, že poučení neexistuje, že jeho další já budou znovu a znovu opakovat tento ohavný scénář.

Muž, z něhož se stane J, teď někde tančí, hraje pólo, svádí, zneužívá, nechává se obšťastňovat každou ženou, chlapcem a bůhvíkým ještě, koho najde, třeba ovcí; muž, který se stane J, teď někde večeří.

I se s nesmírnými obtížemi sklonil a zkusil použít motyku. Pak ztratil rovnováhu, padl do hlíny a začal se svíjet. Stařec zvedl důtky.

Helikoptéra pak zatočila, takže Barth ze svého okna neviděl nic než oblohu. Už nespatřil, jak důtky dopadly. Ale představil si to. Představil si to a kochal se tím; toužil, aby mohl cítit tíhu rány zasazené vlastní rukou. *Dej mu ještě jednu!* vykřikl v duchu. *Dej mu ještě jednu za mě!* A v duchu nechal důtky dopadnout ještě desetkrát,

„Na co myslíš?" zeptal se mladík s úsměvem, jako by znal pointu tohoto vtipu.

„Přemýšlel jsem," odpověděl Barth, „že ten stařec ho určitě nemůže nenávidět tolik jako já."

Evidentně to byla pointa. Mladík se bouřlivě rozesmál. Barth ten vtip nepochopil, ale odněkud bral jistotu, že terčem je on. Měl chuť mu jednu vrazit, ale neodvažoval se.

Mladík si možná Barthova napětí všiml, nebo možná jenom chtěl posloužit vysvětlením. Přestal se chechtat, ale nedokázal potlačit úsměv, který se do Bartha zařízl mnohem hlouběji než smích.

„Ty to vážně nechápeš?“ zeptal se mladík. „Ty nevíš, kdo je ten stařec?“

Barth to nevěděl.

„A co myslíš, že jsme udělali s Áčkem?“ A mladík se znovu rozesmál.

Jsou horší úkoly než ten můj, uvědomil si Barth. A nejhorší ze všeho by bylo den za dnem, měsíc za měsícem dělat dozorce tomu opovrženíhodnému zvířeti, v němž nedokázal zapřít sám sebe.

Z jizvy na zádech se mu vyronilo trochu krve, která zůstala na sedadle, když zaschla.

ZAVÍRÁNÍ VÍKA ČASU

Gemini se položil do polstrovaného křesla a nasunul si pouzdro na hlavu. Kromě světla, které pronikalo zdola, kolem jeho ramen, byla uvnitř inkoustová tma.

„Fajn, tak já nás převedu," řekl Orion. Gemini se připravil. Uslyšel cvaknutí přepínače (nebo že by někomu překvapením cvakly zuby?) a pak už se za ním víko času zavřelo a odřízlo světlo úplně. Periferním viděním spatřil tanec zelené, oranžové a dalších bezejmenných barev následujících ve spektru za nachovou.

A pak najednou stál v husté trávě u cesty. Vítr mu prudce narazil do zad větví obsypanou listím. Udělal krok dopředu a rozhlédl se po…

Byla tam cesta, přesně jak Orion řekl. Takže zbývalo počkat nějakých deset minut.

Gemini nemotorně sjel po náspu a umazal si ruce hlínou. Překvapilo ho, že je vlhká a měkká, lepivá, čekal, že bude tvrdá. Tak to vypadá, když člověk uvěří obrázkům v encyklopedii, pomyslel si. A půda pod nohama byla příjemně poddajná.

Ohlédl se. Dvě brázdy sbíhaly po náspu a ukazovaly jeho stopu. Nakonec jsem přece jen zanechal otisk v tomto světě, napadlo ho. Nic se tím nezmění, ale zůstala po mně stopa v době, kdy lidé ještě mohli zanechávat stopy.

Potom se v dálce na cestě vynořila oslnivá světla. Přijíždějící náklaďák. Gemini začichal ve vzduchu. Necítil nic – ale vždyť ve všech knihách se tak zdůrazňovalo, jak benzínové motory páchly. Možná byl vůz zatím příliš daleko.

Potom světla prudce uhnula. Zatáčka. Za okamžik bude tady. Na klikaté horské cestě špatně zatočí a pak už bude pozdě. Gemini vyšel na cestu a zachvěl se očekáváním. Nebylo to poprvé, co byl pod víkem času. Jako všichni ostatní, to nejpodstatnější už viděl. Michelangela, jak zdobí Sixtinskou kapli. Händela, jak píše *Mesiáše* (všichni mají přísný zákaz pobrukovat si *jakékoli* melodie). Premiéru hry *Marná lásky snaha.* A několik neobvyklých událostí, k nimž ho dovedla záliba v historii: atentát na politika Johna F. Kennedyho: setkání Lorenza ďMedici s neapolským králem; upálení Johanky z Arku – to bylo odporné.

A teď měl v minulosti konečně zažít něco, co pro něho bylo v přítomnosti naprosto nepoznatelné.

Smrt.

Náklaďák v náklonu projel zatáčkou, světla olízla protější svah, potom se prudce zhoupla na cestu a na kratičký okamžik jasně ozářila Geminiho, než vyskočil do vzduchu autu do cesty, vstříc přednímu sklu (jak se řidič tvářil vyděšeně, jak oslnivá byla světla, jak tvrdý kov) a pak

agónie. Agónie trhání, díky níž poprvé ucítil každou částečku svého těla, řvoucího bolestí. Kosti křičí, drcené jako staré dřevo pod nárazy železné palice. Maso a tuk se roztékají jako rosol na všechny strany. Krev divoce stříká a stéká po povrchu náklaďáku. Oči lezou z důlků, jak se drcený mozek a lebka tlačí dopředu, a dožadují se, aby mohly ven, skrz, vzlétnout. Ne, ne, ne, ne, ne, vykřikl Gemini v posledním zlomku své mysli. Ne, ne, ne, ne, ne, ať to skončí!

Periferní vidění oslnila zelená, oranžová a víc než nachová.

Útroby se mu zkroutily v křeči, mysl se zachvěla – a pak byl zpátky, vytržený z náruče smrti neúprosnou matematikou časového víka. Cítil, jak se jeho zdravé, neponičené tělo řítí zpátky, cítil každý kousíček, ano, stejně jasně, jako když do něho narazil ten náklaďák, ale teď to byla rozkoš – rozkoš tak absolutní, že si ani nevšiml, jak mu tělo k celkové symfonii radosti přidalo obyčejný orgasmus.

Časové víko se zvedlo. Pouzdro sklouzlo. A Gemini ležel, lapal po dechu, potil se, ale zároveň se smál, křičel a chtělo se mu zpívat.

Jaké to bylo? Ostatní se k němu vrhli a začali se dychtivě vyptávat. Jaké to je, jaké to je, je to jako…

„Nepodobá se to ničemu. Je to…“ Gemini nenacházel slova. „Je to, jako když se dá dohromady všechno, co Bůh slíbil spravedlivým a Satan hříšníkům.“ Snažil se jim vysvětlit tu nádhernou agónii, radost překonávající všechny ostatní radosti…

„Je to lepší než pohádkový prach?“ zeptal se jeden muž, mladý a ostýchavý, a Gemini pochopil, že se drží tak zpátky určitě proto, že dnes večer má práškovat.

„Po tomhle není práškování o nic lepší než jít se vykoupat,“ prohlásil Gemini.

Všichni se začali smát, žvanit a nabízet se, že půjdou jako další. („Orion ví, jak rozjet párty“). Gemini slezl z křesla s časovým víkem a o několik metrů opodál u řídicího panelu vyhledal Oriona.

„Tak co, spokojený s výletem?“ zeptal se Orion s laskavým úsměvem přítele.

Gemini zavrtěl hlavou. „Už nikdy.“

Orion se v první chvíli zatvářil znepokojeně, starostlivě. „Vážně to bylo tak hrozné?“

„Hrozné ne. Silné. Nikdy to nezapomenu. Ještě nikdy jsem se necítil tak – živý, Orione. Koho by napadlo, že smrt může být tak…“

„Zářivá,“ pomohl mu dopovědět Orion. Vlasy mu volně, rovně visely přes čelo – zatřepal hlavou, aby je dostal z očí. „Podruhé je to lepší. Máš víc času na to, aby sis umírání vychutnal.“

Gemini zavrtěl hlavou. „Mně to jednou stačilo. Život už nikdy nebude prázdný.“ Zasmál se. „Je na čase, aby to zkusil někdo jiný, ne?“

Harmonie již ležela v křesle. Svlékla se na to, čímž ostatní přítomné značně vydráždila. „Chci, aby mezi mnou a studeným kovem nebylo nic,“ komentovala to. Ale musela počkat, až Orion upraví nastavení. Než byl hotov, Geminiho napadla otázka. „Kolikrát jsi to udělal ty, Orione?“

„Mockrát,“ odpověděl Orion s očima upřenýma na holografický model chronoklipu. A Geminiho napadlo, jestli třeba smrt není stejně návyková jako pohádkový prach, maximum nebo pecka.

Rod Bingley konečně náklaďák zastavil. Těžce dýchal, ohromený, vyděšený. V krvavé kaši na předním oknu stále vězely

oči. Pouze ony vypadaly skutečně. Zbytek byly cákance, bahno nastříkané počasím a pneumatikami.

Rod prudce otevřel dveře a vyběhl před kamion. Doufal, že – co vlastně chtěl udělat? Ten člověk nemohl být živý. Ale třeba by se dalo alespoň trochu poznat, kdo to byl. Nějaký magor z blázince, který se v podivném bílém hábitu vydal na procházku po horských cestách? Jenže nikde poblíž žádný ústav nebyl.

A na předku náklaďáku žádné tělo nebylo.

Přejel rukou po lesklém kovu a čistém předním skle. Našel jen několik brouků na mřížce chladiče.

Co tahle prohlubeň, byla tam předtím? Rod si nedokázal vzpomenout. Obešel celý náklaďák. Po ničem ani stopa. Že by se mu to zdálo?

Nejspíš ano. Ale působilo to tak opravdově. Nic nepil, ani žádné prášky na povzbuzení si nevzal – žádný řidič se zdravým rozumem by si nevzal nic proti usnutí. Zavrtěl hlavou. Naskočila mu husí kůže. Jako by ho někdo *sledoval*. Ohlédl se. Za ním nebylo nic, jen stromy, lehce ohnuté ve větru. Ani žádné zvíře. Do kuželů světla se již začaly stahovat noční můry. To bylo všechno.

Zastyděl se, že se tak bezdůvodně vylekal, ale přesto rychle skočil do kabiny, zabouchl za sebou dveře a zamkl je. Otočil klíčkem v zapalování. Musel se hodně nutit, aby vyhlédl předním sklem ven. Zpola očekával, že tam zase uvidí ty oči.

Přední sklo bylo čisté. A protože ho tlačil čas, spěchal dál. Cesta se před ním stáčela v nekonečných zatáčkách.

Přidal, protože se chtěl vrátit do civilizace, než na něho přijdou další halucinace.

Ve chvíli, kdy projížděl zatáčkou a světla klouzala po stromech na druhé straně silnice, jako by napravo, uprostřed cesty, zahlédl bělavý záblesk.

Reflektory ji zachytily kužely světla těsně předtím, než ji zachytil kamion, krásnou dívku, nahou, smyslnou a nedočkavou. Stála tam, šíleně dychtivá, široce rozkročená, s rozpřaženýma rukama. Přikrčila se a než se jí náklaďák dotkl, vyskočila. Ve stejném okamžiku Rod dupl na brzdy a strhl kamion stranou. Proto dívka neskončila uprostřed, ale na levé straně kapoty, přesně před Rodem. Jedna paže

jí divoce vlála přes hranu kabiny, klouby ruky klepaly na sklo bočního okénka. Rozplácla se stejně jako ten před ní.

Kamion znovu zastavil a Rod zaúpěl. Dívčina paže se volně svezla k boku, takže přestala blokovat dveře. Rod rychle vystoupil, otočil se kolem otevřených dveří a dotkl se jí.

Tělo bylo teplé. Ruka skutečná. Sáhl na bližší hýždi. Byla měkká, pružná, ale Rod cítil, že pánev pod ní je roztříštěná. A potom se tělo z předku kamionu uvolnilo, sklouzlo na makadamový povrch silnice a zmizelo.

Rod to v první chvíli vzal klidně. Spadla z kapoty a pak tam najednou nebylo nic. Kromě malé (a určitě nové!) prasklinky v předním skle po ní nezůstala ani památka.

Rodney vykřikl.

Ozvěna výkřik vrátila od skalní stěny na druhé straně kaňonu. Vypadalo to, jako by stromy zvuk nafoukly, jako by mezi kmeny zesílil. Odpovědělo mu soví zahoukání.

Nakonec Rod vlezl do kamionu a znovu se rozjel, pomalu, ale nejisté. Panebože, přemítal, prozraď mi, prosím, co to mám sakra s hlavou.

Harmonie se svalila z lůžka. Lapala po dechu a prudce se chvěla.

„Je to lepší než sex?“ zeptal se jeden muž. Muž, který se ji určitě pokusil dostat do postele, ale neuspěl.

„To *je* sex,“ odpověděla. „Ale je to lepší než sex s *tebou*.“

Všichni se rozesmáli. Byla to báječná párty. Kdo by mohl uspořádat lepší? Potenciální hostitelé a hostitelky, kteří se překřikovali a dohadovali, kdo půjde teď, určitě propadali zoufalství.

Jenže vzápětí se transportní box otevřel a začal bzučet, zablokovaný policií. „Šťára,“ vyjekl někdo z legrace. Všichni se začali smát a tleskat.

Policistka byla mladá a zřejmě nebyla zvyklá nosit silový štít, protože doprostřed rozjařené místnosti došla toporným krokem.

„Orion Overweed?“ zeptala se a rozhlédla se.

„To jsem já,“ ozval se Orion od řídicího panelu, kde seděl s Geminim. Tvářil se ostražitě.

„Jsem policistka Mercy Manwoolová z losangeleské časové policie.“

„To ne,“ zabručel někdo.

„Tady nemáte žádnou pravomoc,“ řekl Orion.

„Máme reciproční dohodu s Kanadskou společností pro sledování času. A máme důvodné podezření, že zasahujete do časových stop v osmém desetiletí dvacátého století.“ Odměřeně se usmála. „Byli jsme svědky dvou sebevražd a když jsme pozorně prověřili vaše využívání soukromého časového víka v poslední době, zjistili jsme několik dalších. Zdá se, že jste našel nový způsob jak trávit čas, pane Overweede.“

Orion pokrčil rameny. „Je to jenom vrtoch. Ale do časových stop nezasahuju.“

Došla k řídicímu panelu a neomylně sáhla po vypínači. Orion ji okamžitě popadl za zápěstí a strhl jí ruku. Gemini překvapeně pozoroval, jak mu silou naběhly svaly na předloktí. Pěstoval snad nějaký *sport?* Bylo by mu to podobné, chovat se jako někdo z dolních vrstev…

„Soudní příkaz,“ požádal Orion.

Stáhla ruku. „Mám oficiální stížnost od pozorovací služby časové brigády. To stačí. Musím vaši činnost překazit.“

„Podle zákona musíte uvést důvod,“ ohradil se Orion. „Dnes večer jsme neudělali nic, co jakýmkoli způsobem mění historii.“

„Ten kamion neřídí robot.“ Její hlas byl čím dál ostřejší. „Uvnitř je člověk. Měníte jeho život.“

Orion se jen zasmál. „Vaši pozorovatelé nevypracovali domácí úkol. Já ano. Podívejte se.“

Otočil se k ovládacímu panelu a spustil zrychlenou sekvenci zaměřenou na stín kamionu ujíždějícího horskou silnicí. Kamion projížděl jednu zatáčku za druhou, a jelikož hologram byl trvale centrován na něj, okolní scenérie se trhaně hnala kolem a jak se automobil nakláněl do zatáček nebo přejížděl nerovnosti, uhýbala doprava a doprava, nahoru a dolů.

A potom, nedaleko dna kaňonu, mezi horami, náklaďák najel do dlouhého, pozvolného oblouku, který úzkým mostem překonával řeku.

Jenže ten most tam nebyl.

A kamion, neschopný zastavit, dostal smyk, sjel z přerušené silnice a zůstal viset ve vzduchu nad roklí. Potom se převrhl a začal padat; přitom narážel hned do jedné, hned do druhé strany rokle. Zaklínil se mezi dvěma skalními výčnělky více než deset metrů nad vodou. Kabina kamionu byla úplně rozdrcená.

„Zemře," prohlásil Orion. „To znamená, že všechno, co s ním uděláme před jeho smrtí a po posledním možném kontaktu s jiným člověkem, je legální. Podle pravidel."

Policistka zrudla hněvem.

„Viděla jsem vaše hrátky s letadly a potápějícími se loděmi. Ale to je krutost, pane Overweede."

„Krutost k mrtvému z definice nemůže být krutostí. Já neměním historii. A pan Rodney Bingley je mrtvý více než čtyři století. Nikomu živému neubližuji. A vy mi dlužíte omluvu."

Policistka Mercy Manwoolová zavrtěla hlavou.

„Myslím, že jste stejně odporný jako Římané, kteří házeli lidi do arén, aby je roztrhali lvi…"

„Znám Římany," řekl mrazivě Orion, „a vím, koho tam házeli. Já však v tomto případě házím své přátele. A díky kompletní nápravě a obnově obstarávané Hamburgerovým pojistným aparátem, který je nedílnou součástí každého časového víka, je velice bezpečně vracím zpět. A vy mi dlužíte omluvu."

Napřímila se. „Časová policie města Los Angeles se oficiálně omlouvá za nesprávná obvinění týkající se aktivit Oriona Overweeda."

Orion se ušklíbl. „Nebylo to zrovna od srdce, ale přijímám. A když už jste tady, mohu vám nabídnout něco k pití?"

„Bez alkoholu," požádala bez zaváhání a přejela pohledem z něho na Geminiho, který ji sledoval smutnýma, ale pozornýma očima. Orion odešel pro skleničku a pokusil se v domě najít něco nealkoholického.

„Byla jste skvělá," promluvil Gemini.

„A vy jste byl první, Gemini, kdo cestu uskutečnil," řekla tiše.

Gemini pokrčil rameny. „Nikdo netvrdil, že jsem se neúčastnil."

Obrátila se k němu zády. Orion se vrátil s nápojem. „Coca-cola," prohlásil. „Musel jsem ji dovézt až z Brazílie. Tam se totiž pořád pije. Původní receptura." Vzala si sklenku a vypila ji.

Orion se posadil k ovládacímu panelu.

„Další!" zvolal. Jeden muž a jedna žena skočili na lůžko společně a se smíchem počkali, až jim ostatní nasunou na hlavy pouzdro.

Rod přestal počítat. Nejdřív se snažil počítat zatáčky. Potom bílé čáry na cestě, dokud je nepřekryl nový asfaltový koberec. Potom hvězdy. Ale jediné číslo, které mu uvízlo v hlavě, bylo devět.

9

DEVĚT

Bože, modlil se v duchu, co se to se mnou děje, co se to se mnou děje, změň tuhle noc, dovol mi, abych se probudil, nevím, co to je, ale ať to *přestane.*

U cesty stál šedovlasý muž a močil. Rod zpomalil tak, že jel krokem. Zpomalil tak, že se sotva pohyboval. Proplazil se kolem muže tak pomalu, že kdyby udělal sebemenší prudký pohyb, stačil by náklaďák zastavit. Ale šedovlasý muž domočil, spustil řízu a vesele na Roda zamával. V tu chvíli Rod úlevně vydechl a přidal.

Spustil řízu. Ten muž měl na sobě řízu. S výjimkou dnešní krvavé noci muži takové řízy nenosili.

A v tom okamžiku zahlédl v zadním zrcátku bílý záblesk, jak se muž vrhl pod zadní kola. Rod dupl na brzdy, opřel se hlavou o volant a rozplakal se hlasitými, mučivými vzlyky, při nichž se celá kabina otřásala a kamion se na kvalitních pružinách nepatrně kolébal.

Rod totiž viděl v každém mrtvém tvář své ženy po dopravní nehodě (nebyla to moje chyba!), při níž přišla na místě o život, zatímco on opustil vrak bez jediného škrábnutí.

Neměl jsem přežít, říkal si tenkrát a opakoval si to i teď. Neměl jsem přežít, a Bůh mi teď připomíná, že jsem vrah, který vraždí koly, motorem a volantem.

A zvedl hlavu.

Orion se nemohl dost vynasmát Hektorovu líčení, jak řidiče kamionu oklamal, aby šlápl na plyn.

„Myslel si, že si chci ustlat v keřích u cesty!“ zařičel znovu a Orion propukl v nový záchvat smíchu.

„A potom šup zpátky na cestu, přímo pod kola! Jak mě mrzí, že jsem to neviděl!“ vykřikl Orion. Ostatní hosté se taky smáli. Kromě Geminiho a policistky Manwoolové.

„Vždyť to můžete vidět,“ řekla tiše Manwoolová.

Její slova v hluku nezanikla a Orion zavrtěl hlavou. „Jenom hologram. A to není totéž.“

„Bude to stačit,“ odvětila.

A Gemini za Orionem zašeptal: „Proč ne, Orry?“

Staré láskyplné oslovení Oriona překvapilo, ale mělo na něho zvláštní blahodárný účinek. Že by Gemini na ty časy vzpomínal stejně rád jako Orion? Orion se pomalu otočil a podíval se Geminimu do smutných, hlubokých očí. „Chtěl bys to vidět na hologramu?“ zeptal se.

Gemini se jen usmál. Nebo spíš stáhl rty do letmého úsměvu, který si Orion pamatoval z doby před tolika lety (bylo jich jen čtyřicet; jenže čtyřicet let znamenalo být zpátky v dětství, kdy mi bylo pouhých třicet a Geminimu bylo – cože? – patnáct. Sparťanův hélót; Hunův otrok), a Orion úsměv opětoval. Prsty se mu roztančily po klávesách.

Mnoho hostů se nahrnulo kolem, ale ostatní, které už časové víko začalo nudit, přestože to bylo výstřední zpestření párty („Tolik energie by na hodinu rozsvítilo celé Mexiko,“ prohlásila dívka, která se tak bujaře smála: své tělo již slíbila čtyřem mužům a ženám a momentálně si to rozdávala s dalším, který nechtěl čekat) se oddávali něčemu dekadentnímu, příjemnému a rozptylujícímu v temnějších koutech pokoje.

Hologram se znovu rozběhl. Kamion se pomalu ploužil po silnici, holograhcký obraz blikal.

„Proč to tak dělá?“ zeptal se kdosi a Orion mu mechanicky odpověděl: „Chrononů není tolik jako fotonů a musejí pokrýt mnohem větší prostor.“

Pak se v obraze objevil muž; mihotal se na kraji cesty. Všichni se rozesmáli, když poznali, že je to přesvědčivě vrávorající Hektor. Další salva smíchu, když spustil řízu a zamával. Náklaďák zrychlil, a

vzápětí postava udělala salto dozadu, rovnou pod kola. Tělo sebou pláclo pod dvojitá zadní kola a pak, když náklaďák po několika metrech zastavil, zůstalo ležet na cestě, bezvládné a rozmačkané. O několik okamžiků později zmizelo.

„Skvělý výkon, Hektore!“ vykřikl znovu Orion. „Bylo to ještě lepší, než jak jsi to vyprávěl!“ Všichni souhlasně zatleskali a Orion sáhl po vypínači, aby hologram zastavil. Ale policistka Manwoolová ho zarazila.

„Nevypínejte to, pane Overweede. Zastavte to a posuňte obraz.“

Orion se na ni podíval, pak pokrčil rameny a poslechl. Rozšířil záběr, takže kamion se zmenšil. A pak najednou ztuhl, stejně jako hosté, kteří byli dost blízko a zajímalo je to natolik, aby si toho všimli. Ani ne deset metrů před náklaďákem byla rokle, kde čekal zřícený most.

„On to vidí,“ zašeptal kdosi. A policistka Manwoolová nasadila Orionovi na zápěstí pacifikační pouta, utáhla je a upevnila si volný konec k služebnímu opasku.

„Orione Overweede, jste zatčen. Ten muž rokli vidí. Nezemře. Zastavil tak, že rněl dost času všimnout si jisté smrti, která by ho čekala. Bude žít – a pamatovat si všechno, co té noci viděl. Již nyní jste změnil budoucnost, současnost a veškerou minulost od jeho doby po současnost.“

A Orion si poprvé v životě uvědomil, že má důvod se bát.

„Ale to je hrdelní zločin,“ namítl nejisté.

„Kéž by k trestu patřilo i mučení,“ řekla pobouřeně policistka Manwoolová, „stejné mučení, jakému jste vystavil toho chudáka řidiče!“

A pak Oriona táhla z místnosti.

Rod Bingley zvedl zrak od volantu a nechápavě vytřeštil oči na cestu před sebou. Reflektory kamionu jasně ozařovaly cestu na mnoho metrů dopředu. Pět sekund, půl hodiny nebo jiný časový úsek, krátký a zároveň nekonečný, nechápal, co to má znamenat.

Vystoupil z kabiny, došel k okraji rokle a pohlédl dolů. Několik minut cítil úlevu.

Potom se vrátil zpátky ke kamionu a spočítal poškození na kabině. Prohlubně v mřížce chladiče a v hladkém kovu. Tři praskliny v předním skle.

Vrátil se k místu, kde močil ten muž. Žádná moč tam sice nebyla, ale na zemi, kam horká tekutina dopadla, zůstaly důlky, kapičky v prachu, kam se rozstříkla.

A v čerstvém asfaltu, určitě položeném ráno (ale proč potom nebyly na mostě žádné výstražné tabule? Možná je v noci sfoukl vítr), bylo jasně vidět otisky pneumatik. Až na pruh o šířce člověka, kde levé zadní pneumatiky evidentně žádný otisk nezanechaly.

A Rodney si vybavil mrtvé, roztříštěné tváře, obzvlášť ty zářivé živé oči mezi krví a rozlámanými kostmi. Všechny mu připadaly jako tváře Ráchel. Ráchel, která chtěla, aby – aby co? Že by si už nepamatoval ani sny?

Znovu nasedl do kamionu a sevřel volant. Točila se mu hlava, bolela ho, ale měl pocit, že má na dosah nějaký zázračný závěr, nějakou jednoduchou odpověď, která to všechno vysvětlí. Těla sice byla pryč, ale důkaz existoval, důkaz, že do těch lidí najel. Nebyly to jen představy.

V tom případě to museli být (i v duchu se u toho slova zadrhl, vysmál se sám sobě, když k tomu závěru došel) andělé. Jak ho to učila matka: andělé seslaní Ježíšem, andělé zkázy, kteří mu přišli připomenout smrt, již přivodil své ženě a sám si dovolil odejít nezraněn.

Bylo na čase ten dluh vyrovnat.

Nastartoval motor a pomalu, odhodlaně se rozjel ke konci silnice. Ve chvíli, kdy se propadly přední pneumatiky, se polekal, že cisterna bude příliš těžká, než aby dovolila kabině převážit se přes okraj rokle. Sepjal ruce před obličejem a začal se nahlas modlit: „Jeď!“

A potom se kamion pohnul, naklonil se, zůstal viset ve vzduchu a začal padat. Tělo se sunulo dozadu. Sepjaté ruce ho udeřily do obličeje. Chtěl říct: „Svěřuji ti svou duši,“ ale místo toho zařval: „Ne, ne, ne, ne, ne,“ v nekonečném popření smrti, která nakonec nebyla k ničemu, jakmile se svěřil laskavým, neústupným rukám rokle. Sevřely se a objaly ho, pevně ho stiskly, zavřely mu oči a uložily mu hlavu mezi benzinovou cisternu a žulu.

„Počkejte," zastavil ji Gemini.

„Proč bychom sakra měli čekat?" Policistka Manwoolová, poslušně následovaná Orionem na konci pacifikačních pout, zůstala stát ve dveřích. Orion se také zastavil a s obdivným výrazem, jaký mají s nasazenými pacifikačními pouty všichni, se na policistku zadíval.

„Dejte mu šanci," promluvil znovu Gemini.

„Nezaslouží si ji. A vy také ne."

„A já prosím, abyste mu dala šanci. Alespoň si počkejte na důkaz."

Pohrdavě odfrkla. „Jaký další důkaz potřebuje, Gemini? Podepsané prohlášení Rodneyho Bingleyho, že Orion Overweed je sprostý hitler?"

Gemini se usmál a rozpřáhl ruce. „Ve skutečnosti jsme *neviděli*, co Rodney udělal potom, ne? Třeba ho o dvě hodiny později zasáhl blesk, dřív než někoho potkal – chci říct, že musíte vidět, že škoda se skutečně stala, A já žádnou změnu v přítomnosti necítím…"

„Víte přece, že změny se cítit nedají. Ani se o nich neví, protože si nemůžeme pamatovat nic jiného než to, jak se věci skutečně seběhly!"

„Tak se alespoň podívejte, co se stane a komu to Rodney řekne."

Odvedla tedy Oriona zpátky k ovládacímu panelu a na její pokyn Orion láskyplně uvedl hologram znovu do pohybu.

A všichni se dívali, jak Rodney Bingley došel k okraji rokle, potom se vrátil do nákladáku, dojel s ním na okraj, nechal jej spadnout do propasti a zahynul na skalách.

Když se to stalo, Hektor zajásal. „Tak nakonec se zabil! Orion vůbec nic nezměnil, vůbec nic!"

Manwoolová se k němu znechuceně otočila. „Je mi z vás špatně."

„Ten člověk je mrtvý," konstatoval se škodolibou radostí Hektor. „Takže Orionovi sundejte ten pitomý špagát, nebo vás zažaluju za…"

„Kéž zkrabatíš, až se nepoznáš!" zvolala a několik žen se zatvářilo pohoršené. Manwoolová uvolnila pacifikační pouta a stáhla je Orionovi ze zápěstí. Okamžitě se k ní otočil a utrhl se na ni: „Táhněte odtud! Odejděte! Odejděte!"

Doprovodil ji ke dveřím transportního boxu. Gemini nebyl jediný, kdo v duchu hádal, jestli ji uhodí. Ale Orion se ovládl, takže odešla nezraněná.

Když se Orion vypotácel z transportního boxu, mnul si ruce, jako by si je mydlil, jako by se snažil očistit je od kontaktu s pacifikačními pouty. „Mělo by se to zakázat. Já jsem ji vážně miloval. Já jsem tu prašivou, zasranou, zkurvenou policajtku vážně žral!“ A zachvěl se tak prudce, že se několik hostů rozesmálo. Napětí bylo zlomeno.

Orion se s trochou přemáhání usmál a ostatní se vrátili k zábavě. S taktem, jenž se občas najde dokonce i u bezcitných a otupělých, ho nechali u ovládacího panelu časového víka o samotě s Geminim.

Gemini zvedl ruku a odhrnul mu z očí pramínek vlasů. „Učeš se někdy,“ promluvil. Orion se usmál a něžně pohladil Geminiho po ruce. Gemini ruku pomalu odtáhl z Orionova dosahu. „Nezlob se, Orry,“ řekl, „ale už ne.“

Orion předstíral, že pokrčil rameny. „Já vím,“ přikývl. „Co bylo, bylo.“ Tiše se zasmál. „Takový pitomý špagát, a já se do ní zamiloval. To by neměli dělat ani zločincům.“

Pohrál si s ovládáním hologramu, který stále běžel. Obraz najížděl blíž; kabina nákladáku se čím dál víc zvětšovala. Chronony však byly příliš rozptýlené, takže obraz se začal rozmazávat a ztrácet. Orion jej zastavil.

Když se trochu sklonili a nahlédli oknem do kabiny, oba spatřili přesné místo, kde skalní výstupek roztříštil Rodu Bingleymu hlavu o benzínovou cisternu. Detaily se samozřejmě nedaly rozlišit.

„Zajímalo by mě, jestli je to jiné,“ prohlásil nakonec Orion.

„Co jestli je jiné?“ zeptal se Gemini.

„Smrt. Jestli je to jiné, když se hned po tom neprobudíš.“

Mlčení.

Potom se Gemini tiše zasmál.

„Co je na tom směšného?“ zeptal se Orion.

„Ty,“ odvětil mladší muž. „Je to jediná věc, kterou jsi ještě nezkusil, co?“

„A jak bych mohl?“ zeptal se polovážně Orion (jen polo?) „Stejně by mě znovu naklonovali.“

„To je jednoduché,“ pousmál se Gemini. „Stačí, když nějaký přítel aparaturu vypne, až budeš na druhém konci. Nezůstane nic. A vlastní sebevraždu si pak můžeš zařídit sám.“

„Sebevražda,“ řekl s úsměvem Orion. „To jsem si mohl myslet, že použiješ policejní termín.“

Když pak v noci ostatní hosté vyspávali alkohol v postelích a na jiných příhodných místech, Orion si lehl na křeslo a přetáhl si přes hlavu pouzdro. A když ho Gemini naposledy políbil na tvář a položil levou ruku na ovládací panel, Orion řekl: „Dobře. Převeďme.“

Po několika minutách zůstal Gemini v místnosti sám. Nenechal si ani čas na rozmyšlenou. Šel ke skříňce s hlavním vypínačem a na několik kritických vteřin přerušil přívod veškerého proudu. Potom se vrátil a zůstal sedět sám v místnosti s odpojenou aparaturou a prázdným křeslem. Zanedlouho zabzučel policejně deblokovaný transportní box a ven vyšla Mercy Manwoolová. Zamířila hned ke Geminimu a objala ho. Vášnivě ji políbil.

„Hotovo?“ zeptala se.

Přikývl.

„Ten hajzl si nezasloužil žít,“ usoudila.

Gemini zavrtěl hlavou. „Spravedlnosti jsi stejně nedosáhla, moje milá Mercy.“

„Není snad mrtvý?“

„Ale ano, je. Jenže o to mu šlo. Řekl jsem mu, co jsem vymyslel. A on mě požádal, abych to udělal.“

Zlostně se na něho podívala. „To jsem si mohla myslet. A pak mi to ještě řekneš, abys mi úplně pokazil radost.“

Gemini pouze pokrčil rameny.

Manwoolová se od něho odvrátila a přešla k časovému víku. Přejela po pouzdru prsty. Potom stáhla z opasku laser a pomalu časové víko roztavila, až zůstala jen hrouda rozžhaveného plastu na kovovém stojánku. Dokonce i kovové součástky se trochu natavily a maličko se zkroutily.

„Do prdele s minulostí,“ řekla. „Proč by nemohla zůstat tam, kam patří.“

DÁLNIČNÍ HRY

Kromě Donnerského průsmyku byla celá cesta mezi San Franciskem a Salt Lake City nuda. Stanley jel tuto hroznou trasu více než desetkrát a byl přesvědčen, že zná Nevadu nazpaměť: nekonečná silnice vinoucí se mezi kopci porostlými pelyňkem. „Když Bůh dotvořil krajinu," říkal často Stanley, „v Nevadě ještě spousta země zůstala, a Bůh řekl: ‚Ale co k čertu s ní,' a od té doby je Nevada peklo."

Dnes byl Stanley uvolněný, zpátky do Salt Lake ho nic nehnalo, a tak, aby zmírnil nudu, začal hrát dálniční hry.

První hra byla na modré anděly. Ve stoupání přes Sierra Nevadas našel dvě auta, která jela v rychlosti padesát mil za hodinu vedle sebe. Doplnil se svým Datsunem 260Z formaci po jejich boku. Jeli dál padesátkou a blokovali všechny pruhy dálnice. Začala se za nimi dělat kolona.

Hra byla úspěšná – ostatní dva řidiči se chytili. Když se střední auto vysunulo dopředu, Stanley zůstal s řidičem vpravo na stejné úrovni, takže ujížděli po dálnici v šípovité formaci. Půl hodiny střídali úhlopříčky, trychtýře, tančili kolem sebe; pokaždé, když některý z nich maličko předjel, rozzuření řidiči za nimi se za vedoucí auto natlačili.

Nakonec to Stanleyho unavilo, i když to byla legrace poslouchat klaksony a sledovat blikání reflektorů za nimi. Dvakrát zatroubil, vesele zamával na řidiče vedle sebe, pak šlápl na plyn a vyrazil sedmdesátkou. Brzy zvolnil zpátky na šedesát mil za hodinu a sledoval, jak ho desítky ostatních aut, jejichž řidiči se snaží dohnat ztracený čas (nebo si vynahradit dlouhé omezování), mnohem vyšší

rychlostí předjíždějí. Mnozí vedle něho zpomalili a troubili, zlostně se na něho dívali a dělali vulgární gesta. Stanley se na všechny usmíval.

Na východ od Rena se začal znovu nudit.

Tentokrát se rozhodl pro sledovačku. Přímo před sebou měl na silnici žlutý AM Hornet, který jel padesát osm až šedesát mil v hodině. Dobrá rychlost. Stanley se nalepil asi tři délky za auto a sledoval je. Řídila je žena s tmavými vlasy, které jí tančily v nárazech vzduchu z otevřených oken. Stanley přemýšlel, jak dlouho jí bude trvat, než si všimne, že je sledována.

Dvě písničky v rádiu (Stanleyho jednotka pro měření času na cestách) a půlka reklamy na sprej na vlasy – a začala mu ujíždět. Stanley byl pyšný, že má rychlé reflexy. Nezískala na něho ani délku auta navíc; zůstal za ní, i když to vytáhla na sedmdesát.

Broukal si právě starou písničku od Billyho Joela, když se stanice z Rena začala vytrácet. Hledal jinou, ale našel jen country a western, což nenáviděl. Proto když žena v hornetu zpomalila, sledoval ji v tichu.

Jela třicítkou, a on ji pořád nepředjížděl. Stanley se pro sebe zasmál. V tuto chvíli si určitě představovala nejhorší varianty. Nějaký násilník, zloděj, únosce, který se rozhodl ji zničit. Pořád se dívala do zpětného zrcátka.

„Neboj se, maličká," promluvil Stanley, „já jsem jenom kluk ze Salt Lake City, kterej se baví." Zpomalila na dvacet mil za hodinu a on zůstal za ní; začala prudce zrychlovat, až na padesát, ale její hornet neměl šanci zrychlit víc než jeho zetko.

„Firmě jsem vydělal čtyřicet tisíc doláčů," zpíval si do ticha v autě, „a to jsou čtyři tisíce doláčů pro mě."

Hornet dojel kamion, který měl potíže se stoupáním. Byl tam předjížděcí pruh, ale hornet jej nejdřív nevyužil, zřejmě doufal, že předjede Stanley. Nakonec hornet přejel do pruhu, srovnal se s předkem nákladáku a až na vrchol stoupání jel souběžně s ním.

„Vida," poznamenal Stanley, „hrajeme na modré anděly s Pacific Intermountain Expressem." Jel těsně za ní.

Na vrcholu kopce předjížděcí pruh končil. Hornet se v posledním možném okamžiku zařadil před kamion – a zůstal jen několik yardů

před ním. Pro Stanleyho místo nezbylo a po dvouproudové silnici se proti němu řítilo auto.

„Děvka," zavrčel Stanley. Ve zlomku sekundy se rozhodl, že na *něho* si nepřijde, protože Stanley se nerad vzdává, když se naštve. I tak se pokusil vecpat do mezery mezi hornetem a kamionem.

Neměl tam místo. Řidič kamionu se opřel o klakson a dupl na brzdy; vystrašená žena zrychlila. Stanley stačil uhnout autu z protisměru ve chvíli, kdy se zleva přehnalo kolem něho. Jeho řidič, otec, jenž vezl manželku a několik rozdováděných dětí, si se zkamenělým výrazem představoval, co se mohlo stát.

„Myslíš si, že jsi chytrá, mrcho? Ale Stanley Howard má dneska echo." Byl to nesmysl, ale znělo to dobře a Stanley si to zazpíval v několika tóninách. Žena, kterou sledoval, teď jela stálou rychlostí šedesáti pěti mil dvě délky před ním. Hornet měl utažskou značku – znamenalo to, že po této cestě pojede dlouho.

Stanley se zamyslel. Od úvah o utažské značce se dostal ke vzpomínce na jídlo u Aliota a ke svému kritickému rozhodnutí, že bez ohledu na to, jak je od Aliota daleko k nábřeží, ryby tam nejsou o nic lepší než u Brattena v Salt Lake. Dospěl k závěru, že tam bude muset v dohledné době zajít na jídlo, aby se přesvědčil, že jeho dojem je správný; rozmýšlel se, jestli by měl zkusit ještě jednou pozvat Liz, přestože tak jasně dávala najevo nezájem; spekuloval, jestli by souhlasila Genevieve, kdyby jí řekl.

A hornet už před ním nebyl.

Jel jenom pětačtyřicet a kamion PIE ho na rovném úseku cesty dohánět. Silnice stoupala v zatáčkách k horskému průsmyku vpředu – musela zrychlit, když nedával pozor. Ale přestože zrychlil a pak přidal ještě víc, nikde ji neviděl. Musela někam odbočit. Stanley se pro sebe zasmál, když si ji představil, jak se zrychleným dechem a rozbušeným srdcem sleduje, že Stanley jede dál. To musela být úleva, pomyslel si. Chudák. Byla to hnusná hra. A v duchu se spokojeně zahihňal; hruď a břicho se zatřásly, ale zvuk nevyšel žádný.

V Elku se zastavil, aby natankoval, a v automatu na čerpací stanici si koupil balíček koláčků. Ve chvíli, kdy stál opřený o auto, si

všiml, že hornet projel kolem. Zamával, ale žena ho nezahlédla. Zato on si všiml, že zajela na čerpací stanici Amoca, která byla o něco dál.

Byl to jenom chvilkový nápad. Zacházím příliš daleko, říkal si, když čekal v autě, až vyjede od benzínky. Vyjela. Stanley na okamžik zaváhal, rozhodnutý ve štvanici nepokračovat; pak ale vyjel také a po hlavní ulici Elka jel několik bloků za hornetem. Žena na semaforech zastavila. Když naskočila zelená, Stanley byl hned za ní. Znovu zahlédl její strnulý pohled ve zpětném zrcátku; v očích měla strach.

„Žádný strach, paní," řekl. „Tentokrát za vámi nejedu. Prostě jedu domů."

Žena znenadání, bez blinkru, odbočila na parkoviště. Stanley jel klidně dál. „Vidíte? Nejedu za vámi. Nejedu."

Několik minut za Elkem sjel z cesty. Věděl, proč čeká. Odmítal si to přiznat. Jenom odpočívám, přesvědčoval se. Sedím si tady, protože mě do Salt Lake City nic nežene. Ale bylo horko a dusno, a když auto stálo, okny zetka nefoukal sebemenší vánek. Je to blbost, řekl si. Proč bych tu chudinku měl dál trápit? zeptal se sám sebe. Proč tady ksakru ještě sedím?

Ale seděl tam pořád, až kolem něho projela. Všimla si ho. Přidala. Stanley zařadil rychlost, vyjel z krajnice na silnici, rychle ji dohonil a zařadil se za ni. „Jsem idiot," vynadal sám sobě. „Jsem ten nejhorší hajzl na silnici. Měli by mě zastřelit." Myslel to vážně. Ale i když si celou cestu stále nadával, zůstal za ní.

V tichu, které v autě bylo (hluk působený větrem se jako zvuk nepočítal; motor zněl jeho zvyklým uším tiše) si předříkával rychlosti, jichž dosáhli. „Padesát pět, šedesát pět v zatáčce, nezbláznili jsme se, mladá paní? Sedmdesát – jejda, kdyby tak tady byl nějaký nevadský policajt na motorce." Projížděli zatáčky absurdními rychlostmi; žena několikrát prudce zastavila. Stanley vždycky zareagoval pohotově a zůstal několik délek za ní.

„Já jsem hodný kluk, mladá paní, věřte mi," vzkázal ženě za volantem. Je hezká, uvědomil si, když si vybavil tvář, kterou zahlédl, když kolem něho v Elku projížděla. „Kdybychom se potkali v Salt Lake City, líbil bych se vám. Třeba vás někdy pozvu na rande. A

jestli nejste nějaké zakřiknuté mormonské děvče, mohli bychom to dotáhnout i dál. Už mi věříte? Já jsem hodný kluk.“

Byla hezká, a jak jel za ní („Cože? Pětaosmdesát? Nikdy by mě nenapadlo, že by hornet mohl jet pětaosmdesát!“) oddal se fantazii. Představil si, jak jí došel benzín a zpanikařila, protože teď, na opuštěném úseku cesty, byla vydána na milost bláznovi, který ji sledoval. Jenže v jeho představě měla zbraň, když zastavil; ona byla pánem situace. Namířila na něho a donutila ho, aby jí dal klíčky od auta. Potom ho nechala se svléknout, oblečení mu vzala, hodila je dozadu do zetka a odjela jeho autem. „To vy jste nebezpečná, dámo.“ Přehrál si tu představu několikrát a žena tam s ním pokaždé byla déle, než ho nechala u cesty nahého a nadrženého, s hornetem bez kapky benzínu.

Stanley si uvědomil, jaký směr jeho představy nabraly. „Zůstal jsem moc dlouho sám,“ usoudil. „Moc dlouho moc osamělý, a Liz bez oddacího listu nerozepne nic.“ Při slově *osamělý* se rozesmál, vzpomněl si na laciné veršovánky. „Hlavně mě nepohřbívejte v osamělé prérii, kde vítr skučí a kojoti vyjou.“

Jel za ní hodiny. Teď už určitě pochopila, že je to hra. Určitě věděla, že jí nechce ublížit. Neudělal nic, aby ji zkusil zastavit u krajnice. Jen se za ní držel. „Jako přátelský pes,“ řekl. „Haf. Ňaf. Vrrr.“ A znovu se oddal představám, dokud se před ním znenadání nevynořila oslnivá světla Wendoveru a on si neuvědomil, že je tma. Rozsvítil reflektory. Když to udělal, hornet zrychlil. Jeho zadní světla na okamžik zazářila a pak se vrátila k normálu, mezi neony a tabulemi upozorňujícími, že Wendover je poslední šance, jak před Utahem přijít o peníze.

Na začátku Wendoveru stálo na kraji cesty policejní auto s blikajícím majáčkem. Nějakého troubu chytili za rychlost. Stanley očekával, že žena chytře zastaví u policistů, zatímco Stanley pojede dál přes hranici, z nevadské jurisdikce.

Jenže hornet kolem policistů projel, dokonce zrychlil, a Stanley ho tím na okamžik vyvedl z míry. Zbláznila se? Musela být už pěkně vyděšená. Tady měla šanci najít úlevu, záchranu, a ona ji ignorovala. No jasně, vydedukoval Stanley, když v závěsu za hornetem vyjel z Wendoveru na dlouhý rovný úsek silnice přes Solné pláně, jasně že

nezastavila. Je tak zpitomělá tím, kolikrát překročila rychlost, že se policistů *bojí*, chudinka.

Je šílená. Pod tlakem lidé dělají šílené věci, usoudil.

Rovná silnice se táhla do tmy. Měsíc nesvítil. Zářilo několik hvězd, ale ani po jedné straně silnice nebylo vidět žádné orientační body, takže to vypadalo, jako by se auta řítila tunelem, jen s hypnotickou čárou nalevo, reflektory vzadu a koncovými světly vpředu.

Kolik benzínu se mohlo vejít do nádrže hornetu? Přes Solné pláně bylo k první benzínce daleko a vzhledem k tomu, že platil letní čas, muselo být půl jedenácté, jedenáct, možná jenom deset, ale některé benzínky už budou zavírat. Stanleyho zetko mohlo po natankování v Elku dojet domů do Salt Lake a ještě mu v nádrži zbude, ale hornetu by benzín mohl dojít.

Stanley si vzpomněl na své odpolední představy a teď si je přenesl do noci, do její paniky, tmy, do pistole lesknoucí se ve světle jeho reflektorů. Ta žena byla ozbrojená a nebezpečná. Převážela do Utahu drogy a myslela si, že Stanley je od mafie. Nejspíš usoudila, že ji chce dostat na opuštěných Solných pláních, kde na míle daleko nic není. Nejspíš kontrolovala zásobník.

Osmdesát pět, prozradil tachometr.

„Jedete docela rychle, dámo."

Devadesát, stálo na tachometru.

No ovšem, uvědomil si Stanley. Vážně jí dochází benzín. Chce to co nejvíc rozjet, ujet mi, ale mít alespoň dost velkou setrvačnost, aby dojela bez motoru, až bude na suchu.

Nesmysl, pokračoval v úvahách Stanley. Je tma a ta chudinka je šílená strachy. Musím to ukončit. Je to nebezpečné. Je tma, je to nebezpečné a tahle pitomá hra se táhne už čtyři sta mil. Nenapadlo mě, že by se to mohlo tak protáhnout.

Stanley projel kolem značek, podle nichž poznal, protože měl tuto trasu zažitou, že se blíží první velká zatáčka. Mnozí lidé, kteří Solné pláně neznali, si mysleli, že silnice je rovná jako šíp po celé délce. Jenže v místě, kde pro to nebyl žádný důvod, kde nebyly hory ani nic jiného, číhala najednou zatáčka. A jak bylo pro utažskou

správu silnic typické, varovná značka byla umístěna až uprostřed zatáčky. Stanley instinktivně zpomalil.

Ve světle reflektorů viděl, jak hornet sklouzl ze silnice. Dupl na brzdy. Když projížděl kolem, zahlédl, jak hornet dopadl na předek, převrátil se, dopadl na zadek, potom se zvrátil zpátky a přistál na střeše. Stanley zastavil auto a ohlédl se. Hornet se proměnil v ohnivou kouli.

Stanley tam nezůstal déle než zhruba minutu. Lapal po dechu, třásl se. Hrůzou. S hrůzou si opakoval: „Co jsem to udělal! Proboha, co jsem to udělal," ale i když předstíral zděšení, dobře věděl, že má orgasmus, že se mu tělo třese nejsilnější ejakulací, jakou kdy měl, že se celou cestu už od Rena snažil dostat hornetu do zadku a teď konečně dosáhl svého.

Jel dál. Po dvaceti minutách dorazil k čerpací stanici s telefonem na mince. Toporně vystoupil z auta, v lepkavých, vlhkých kalhotách, zašmátral v lepkavé kapse pro lepkavou minci, kterou vhodil do automatu. Vytočil číslo záchranné služby.

„Na Solných pláních jsem projel kolem auta. Hořelo. Asi třicet mil za touhle benzínkou Chevronu. Hořelo."

Zavěsil a jel dál. O několik minut později zahlédl auto policejní hlídky s rozsvíceným majáčkem, které se prohnalo kolem opačným směrem. Od Salt Lake City do pouště. A ještě později viděl, jak kolem projela ambulance a hasiči. Stanley pevně sevřel volant. Zjistí to. Najdou brzdnou stopu jeho auta. Někdo jim řekne o zetku, které pronásledovalo hornet už od Rena, až žena z hornetu našla na území Utahu smrt.

Ale i když si dělal starosti, věděl, že se to nikdo nedozví. Nedotkl se jí. Na jeho autě nebylo ani škrábnutí.

Silnice se změnila v šestiproudou ulici s motely a levnými restauracemi nevalné úrovně po obou stranách. Podjel dálnici, přejel železniční trať a po North Temple Street se dostal na Second Avenue. Nalevo škola, značky „Jeď pomalu", všechno normální, všechno stejné, jako když odjížděl, všechno stejné jako vždycky, když se vrátil domů z dlouhé cesty. Na L Street, dojel k bloku Chateau LeMans, zaparkoval v podzemních garážích a vystoupil. Klíč mu otevřel všechny dveře. V jeho bytě se nic nezměnilo.

A co sakra čekám? zeptal se sám sebe. Že se ke mně sjedou sirény? Pět detektivů bude sedět v obýváku a čekat, až si mě podají?

Ta žena, ta žena zemřela. Snažil se v sobě vzbudit provinilý pocit. Ale jediné, co mu utkvělo v paměti, jediné, co pro něho bylo důležité, bylo chvění po těle a pocit, že ten orgasmus nikdy neskončí. Nic jiného takové nebylo. Nic podobného se na světě nedalo najít.

Šel rychle spát a usnul snadno. Vrah? ptal se sám sebe, když usínal.

Ale jeho mysl to slovo popadla a vystrnadila je do té části paměti, kam pro ně Stanley nemohl. Nemůžu s tím žít. Nemůžu s tím žít. A tak s tím nežil.

Další den ráno se Stanley přistihl, že se vyhýbá novinám, a proto se přinutil otevřít je. Nebyla to zpráva na titulní stranu. Bylo to hluboko v části věnované regionálním zprávám. Jmenovala se Alix Humphreysová. Dvaadvacet let, svobodná, pracovala jako sekretářka v nějaké právnické firmě. Na fotografii vypadala jako mladá, atraktivní dívka.

„Podle závěrů policejních vyšetřovatelů řidička zřejmě usnula za volantem. Když došlo k neštěstí, vozidlo jelo vyšší rychlostí než osmdesát mil v hodině.“

Neštěstí.

Hrozné slovo pro plameny.

Přesto Stanley odjel do práce jako vždycky, flirtoval se sekretářkami jako vždycky a dokonce řídil své auto jako vždycky, opatrně a slušně.

Nedlouho poté se k dálničním hrám znovu vrátil. Cestou na sever do Loganu hrál sledovačku a žena v Hondě Civic se čelně srazila s dodávkovým vozem, když se snažila předjet náklaďák s návěsem na vrcholu kopce v Sardinském kaňonu. V policejních hlášeních nebylo ani slovo o tom (a nikdo to neviděl), že se snažila ujet Datsunu 260Z, který ji osmdesát mil neúnavně pronásledoval. Jmenovala se Donna Weeksová a měla manžela a dvě děti, kteří na ni toho večera čekali v Loganu, až se vrátí domů. Nedokázali vyprostit její tělo z auta celé.

Při výletu do Denveru sedmnáctiletá lyžařka na sněhem pokryté cestě ztratila vládu nad vozem a její VW narazil do hory, odrazil se a zřítil se ze skály. Bylo to neuvěřitelné, ale jedna lyže na zadních sedadlech brouka zůstala nezlomená. Z té druhé byly třísky. Hlava jí proletěla předním sklem. Tělo ne.

Cesty mezi obchodním střediskem Cameron a Page v Arizoně byly nejhorší na světě. Nikoho nepřekvapilo, když se osmnáctiletá plavovlasá modelka z Phoenixu zabila při nárazu do zadní části obytného vozu zaparkovaného vedle silnice. Jela rychleji než sto mil za hodinu, což prý její přátele nijak nepřekvapilo; vždycky jezdila rychle, obzvlášť když řídila v noci. Dítě v obytném voze zahynulo ve spánku a rodina byla hospitalizována. O datsunu s utažskou značkou ani zmínka.

A Stanley si začal častěji vzpomínat. V tajných koutech mysli už neměl dost místa, aby se to tam všechno vešlo. Vystřihoval si z novin jejich tváře. V noci se mu o nich zdálo. Ve snech mu vždycky vyhrožovaly, vždycky si zasloužily konec, který je potkal. Každý sen končil orgasmem. Ale nikdy to nebylo tak silné jako extáze, když ke srážce došlo na silnici.

Šach. A mat.

Zamířit a vystřelit.

Hry, samé hry a okamžik pravdy.

„Jsem nemocný.“ Cucal konec své čtyřbarevné propisky. „Potřebuju pomoc.“

Telefon zazvonil.

„Stane? To jsem já. Liz.“

Ahoj, Liz.

„Stane, ty mi nic neřekneš?“

Jdi do háje, Liz.

„Stane, co je to za hru? Devět měsíců nezavoláš a teď tam jenom sedíš, když se s tebou snažím bavit?“

Pojď do postele, Liz.

„*Jsi* to ty, ne?“

„Jo, jsem to já.“

„Tak proč jsi mi nic neřekl? Vyděsil jsi mě, Stane. Vážně jsem dostala strach.“

„Promiň.“

„Stane, co se stalo? Proč jsi nezavolal?“

„Hrozně moc jsem tě potřeboval.“ Melodramatické, melodramatické. Leč pravdivé.

„Stane, já vím. Byla jsem hnusná.“

„Ne, to ne. Já jsem toho chtěl moc.“

„Stane, chybíš mi. Chci být s tebou.“

„Mně taky chybíš, Liz. Věř mi, v těch posledních měsících jsem tě fakt potřeboval.“

Žvanila dál, zatímco Stanley si v duchu zpíval; ‚Hlavně mě nepohřběte na opuštěné prérii, kde vítr skučí…‘

„Tak dnes večer? U mě?“

„Chceš říct, že mě pustíš přes ten posvátný řetěz na dveřích?“

„Stanley. Nebuď protivný. Stýská se mi po tobě.“

„Přijdu tam.“

„Miluju tě.“

„Já tebe taky.“

Po tolika měsících si Stanley nebyl jistý, vůbec si nebyl jistý. Ale Liz byla stéblo, kterého se dalo chytit. „Topím se,“ vzdychal Stanley. „Umírám. *Morior. Moriar. Mortuus sum.*“

V dobách, kdy chodil s Liz, kdy byli spolu, Stanley dálniční hry nehrál. Nedíval se, jak ty ženy umírají. Nemusel se před sebou ve spánku schovávat. „*Caedo. Caedam. Cecidi.*“

Špatně. Špatně. Tenkrát, když se to stalo poprvé, s Liz ještě chodil. Přestal teprve potom – potom. Liz s tím neměla nic společného. Nic nepomůže. „*Despero. Desperabo. Desperavi.*“

A protože to byla ta poslední věc, o kterou stál, zvedl se, oblékl se, nasedl do auta a vyjel na dálnici. Zařadil se za ženu v červeném audi. A začal ji sledovat.

Byla mladá, ale byla dobrá řidička. Jel za ní nalepený od Sixth South po místo, kde se dálnice rozvětvuje, I-15 pokračuje na jih a I-80 se stáčí k východu. Až do poslední chvíle se držela v pravém jízdním pruhu a pak auto strhla přes dva pruhy a najela na I-80. Stanleyho ani nenapadlo nechat ji plavat. Také to vzal mezi auty napříč jízdními pruhy. Nějaký autobus hlasitě zatroubil; zakvičely

brzdy; Stanleyho zetko se zvedlo na dvě kola a stalo se neovladatelným; stožár lampy se hrozivě blížil a pak jej minul.

A Stanley byl na I-80, několik set yardů za červeným audi. Rychle vzdálenost stáhl. Tahle ženská je chytrá, říkal si pro sebe Stanley. „Jste chytrá, dámo. Vy mi nedáte nic zadarmo. Dnes nikdo. Dnes nikdo.“ Chtěl říct, že dnes nikdo nezemře a věděl, že to skutečně říká (doufá; popírá), ale celé to říct nedokázal. Mluvil, jako by měl nad hlavou mikrofon, který jeho slova zaznamenává pro příští generace.

Audi se proplétalo mezi auty. Stanley se držel v těsném závěsu. Občas se mezera zaplnila dřív, než ji stačil využít; našel si jinou. Ale když to prudce strhla a vzala to poslední odbočkou, než I-80 začala strmě stoupat do Parleyho kaňonu, byl asi deset aut za ní. Jela po I-125 na jih a Stanley jel za ní, přestože musel prudce brzdit, aby vybral ostrou zatáčku spojující jednu silnici s druhou.

Ujížděla rychle po I-215, dokud neskončila, a potom zabočila na úzkou dvouproudovou silnici, která obtáčela úpatí hor. Jako obvykle, náklaďák se štěrkem jel svých třicet mil za hodinu a jak se ploužil, kameny z něj padaly na silnici jako lupy. Audi dojelo náklaďák se štěrkem a Stanleyho zetko se dotáhlo na audi.

Ta ženská byla chytrá. Nesnažila se předjet. Na takové cestě ne.

Když dojeli na křižovatku, odkud silnice stoupala kaňonem Big Cottonwood do lyžařského střediska (teď na jaře zavřeného, takže tam nebyl žádný provoz), předstírala, že se chystá zabočit doprava, aby to vzala po Fort Union Boulevard zpátky na dálnici. Ale místo toho zahnula doleva. Ale Stanley tento manévr očekával a zabočil doleva taky.

Neujeli po silnici klikatící se kaňonem daleko, když si Stanley uvědomil, že tato cesta nikam nevede. Ve Snowbirdu byl konec, smyčka, kde se cesta stáčela a vracela se zpátky dolů. Ta ženská dělala chytrou, ale tohle byl od ní velice hloupý tah.

Mohl bych ji chytit, napadlo ho. „Mohl bych tě chytit, holka,“ řekl nahlas. „Tak si dávej pozor.“

Ale co by dělal, kdyby ji skutečně chytil, to už tak jistě nevěděl. Určitě měla zbraň. Musela být ozbrojená, jinak by ho tak neprovokovala.

Řezala zatáčky neskutečnou rychlostí a nutila Stanleyho jet na hranici jeho řidičského umění, pokud jí chtěl stačit. Byla to nejtěžší sledovačka, jakou kdy hrál. Ale mohlo to velice rychle skončit – mohla se v kterékoli zatáčce nabourat, srazit se s autem jedoucím v protisměru. Dávej pozor, říkal si. Dávej pozor, dávej pozor, je to jenom hra, neboj se, nepanikař.

Panika? Jakmile si tato žena uvědomila, že je sledována, zrychlila a začala uhýbat, vyzvala ho k honičce. Žádný zmatek, který byl patrný na ostatních. Tahle měla šťávu. Až ji dohoní, bude vědět, co dělat. Bude to vědět. *„Veniebarn. Veniam. Venies.“* Zasmál se vlastnímu žertu.

Potom se rychle smát přestal, prudce strhl volant doprava a dupl na brzdy. Zahlédl jen červený záblesk mizející boční cestou vzhůru. Byl to jen záblesk, ale stačilo to. Ta mrcha v červeném audi si myslela, že ho napálí. Myslela si, že se schová na boční cestu a on pojede dál.

Na štěrkové krajnici dostal smyk, ale zvládl ho a vyrazil po úzké blátivé cestě. Audi stálo několik set yardů od nájezdu.

Stálo.

Konečně. Dojel těsně za ni, dokonce už sahal po klice. Ale ona evidentně zastavit nechtěla. Chtěla se mu jen schovat a počkat, až přejede. Nečekala, že bude tak chytrý. Všiml si toho. A teď byla dostižena na strašlivě opuštěné horské cestě, ještě mokré tajícím sněhem, kde byly kolem jenom stromy, v počasí příliš teplém pro lyžaře a příliš chladném pro turisty. Myslela si, že ho přelstí, a on ji teď měl v pasti.

Znovu se rozjela. Jel za ní. Na hrbolaté cestě byla dvacítka nepříjemně vysoká rychlost. Ona jela třicet. Tlumiče půjdou do háje, ale tahle mrška neunikne. Neunikne Stanleymu. Její audi smyslně lákalo.

Po nekonečném kodrcání úbočím kaňonu vzhůru se hory znenadání rozevřely do malého údolí. Cesta byla alespoň chvíli rovná, i když v žádném případě nebyla přímá. A audi zrychlilo na neuvěřitelných čtyřicet mil za hodinu. Ona to nevzdávala. A byla zatraceně dobrá řidička. Jenže i Stanley byl zatraceně dobrý řidič.

„Měl bych to už skončit,“ řekl do neviditelného mikrofonu v uchu. Ale neskončil. Neskončil a neskončil.

Skončila cesta.

Projel zarostlou zatáčkou a najednou cesta zmizela. Byla tam jen mezera mezi stromy a o několik set yardů dál opačná strana rokle. Napravo, kam neviděl ani koutkem oka, zahlédl místo, kde se cesta vlásenkovitě zatáčela, zahlédl audi, které tam stálo, a zahlédl – alespoň se mu to zdálo – tvář, která se na něho zděšeně dívala. A kvůli té tváři se otočil, zkusil se podívat přes rameno, zoufale chtěl spatřit tu tvář a zoufale se nechtěl dívat, jak se k němu stromy elegantně naklánějí a skály letí do výšky, zvětšují se a hltavě se blíží. A potom napíchl sebe a svůj Datsun 260Z na skálu, která tam strměla, a zachvěl se, když ho její vrcholek spolkl.

Seděla v autě a třásla se, tělem jí škubaly vzlyky úlevy a šoku z toho, co se stalo. Úleva a šok, ano. Ale teď už věděla, že to chvění je něco víc. Byla to také extáze.

To musí skončit, zakřičela na sebe v duchu. Čtyři, čtyři, čtyři, „čtyři stačí,“ vydralo se z ní, když bušila do volantu. Potom se ovládla a orgasmus pominul, až na chvění ve stehnech a občasné křečovité stahy. Pojížděla autem dopředu dozadu, až je otočila, a zamířila kaňonem zpátky dolů do Salt Lake City, kde měla být již před hodinou.

HROBKA PÍSNÍ

Když pršelo, šílela. Čtyři týdny pršelo téměř každý den a personál v Pečovatelském domě okresu Miliard nebral pacienty ven. Bylo to samozřejmě nepříjemné pro všechny a nejvíc to ztrpčovalo život sestrám, protože si jim všichni neustále stěžovali a požadovali, aby je někdo bavil.

Avšak Elaine nechtěla, aby ji někdo bavil. Vlastně skoro nikdy nic nechtěla. Ale déšť ji bolel ještě víc než ostatní. Snad proto, že jí bylo teprve patnáct a byla tak jediným dítětem v ústavu zasvěceném strádání dospělých. Ale spíš proto, že byla na hodinách strávených venku závislejší než ostatní; určitě v nich nacházela víc radosti. Vždycky ji přenesli do křesla, obložili ji polštáři, aby zůstala vzpřímená, a potom se s ní po chodbě rozjeli ke skleněným dveřím. Tlačili ji a Elaine volala: „Rychleji, rychleji," dokud konečně nebyli venku. Venku prý už neřekla ani slovo. Jen tiše seděla ve svém křesle na trávníku a všechno pozorovala. A později ji odvezli zase zpátky.

Často jsem viděl, jak ji přivážejí – dřív než obvykle, protože jsem přišel já, ale nikdy si nepostěžovala, že kvůli mým návštěvám přichází o hodiny venku. Když jsem se díval, jak ji tlačí k domu, usmála se na mě tak nadšeně, že jsem si k ní přimyslel ruce, divoce mávající, aby to odpovídalo její dětinsky rozradostněné tváři; přimyslel jsem si kmitající nohy, představil jsem si, jak běží trávou a rozráží vzduch, jako by to byly velké vlny. Jenže na místě rukou byly polštáře, aby neupadla do stran, a popruh v pase jí bránil přepadnout dopředu, protože neměla nohy, jimiž by mohla rovnováhu udržet.

Pršelo čtyři týdny a já ji málem ztratil.

Vykonával jsem jedno z nejhorších zaměstnání v celém státě – objíždět šest pečovatelských domů v šesti okrscích a každý týden je všechny navštívit. V případech, kdy si ředitelé pečovatelského domu mysleli, že je potřebná terapie, jsem „prováděl terapii“. Nikdy jsem nepochopil, podle čeho o tom rozhodovali – všichni pacienti byli svým způsobem duševně postižení, většina bezmocnou vyšinutostí stáří a ti ostatní utrpením invalidních a zmrzačených.

Když je někdo na škole dobrý, neskončí jako terapeut ve státních službách. Někdy jsem si namlouval, že jsem při postgraduálním studiu nevynikal, protože jsem pochodoval podle jiného bubeníka. Ale nebyla to pravda. Jak mi laskavě a tvrdě řekl jeden profesor, nebyl jsem stvořen pro vědu. Byl jsem však přesvědčen o tom, že jsem stvořen pro terapeutické umění. Od doby, co jsem dokázal poskytnout útěchu své matce, v posledních letech, kdy umírala na rakovinu, jsem věřil, že mám nadání pomáhat lidem, aby se vyznali v tom, co mají v hlavě. Všichni se mi chtěli svěřovat.

Přesto jsem netušil, že jednou skončím jako někdo, kdo se snaží pomáhat nemohoucím v té části státu, kde ani ti zdraví téměř nemají pro co žít. Ale dál jsem to prostě nedotáhl, a když jsem (tak vyzrále) usoudil, že počáteční zklamání mám za sebou, dělal jsem, co se dalo.

Elaine byla to nejlepší.

„Prší, prší, prší,“ přivítala mě, když jsem ji navštívil třetí den deštivého období.

„Myslíš, že jsem si nevšiml? Vlasy mám úplně promočené.“

„Taky bych chtěla,“ odvětila Elaine.

„Ne, nejde to. Byla bys nemocná.“

„Nebyla.“

„Pan Woodbury mi řekl, že jsi smutná. Prý tě mám rozveselit.“

„Zařiď, ať přestane pršet.“

„Vypadám snad jako bůh?“

„Říkala jsem si, že se třeba maskuješ. *Já* se maskuju.“ prohlásila. Byla to jedna z jejích obvyklých her. „Ve skutečnosti jsem velký texaský pásovec, který si mohl nechat splnit jedno přání. Já jsem chtěla být člověk. Jenže ten pásovec nebyl dost velký, aby se z toho

dal udělat celý člověk, a tak jsem dopadla takhle.“ Usmála se a já jsem se usmál na ni.

Skutečnost byla taková, že když jí bylo pět let, před autem jejích rodičů vybuchla cisterna s naftou. Rodiče to zabilo a jí to utrhlo ruce a nohy. Byl zázrak, že vůbec přežila. Byla nepředstavitelná krutost, že musela žít dál. Vůbec nechápu, jak dokázala být relativně šťastná, miláček ošetřovatelů. Možná proto, že jí nic jiného nezbývalo. Člověk, který nemá ruce ani nohy, nemá příliš možností, jak by se mohl zabít.

„Chtěla bych ven,“ řekla a odvrátila ode mě hlavu, aby se podívala z okna.

Venku toho mnoho k vidění nebylo. Několik stromů, trávník a za ním plot, ne proto, aby se pacienti nedostali ven, ale proto, aby se ti méně příjemní obyvatelé nepříliš příjemného města nedostali dovnitř. Ale v dálce bylo vidět nízké kopce a ptáci obvykle vypadali vesele. Jenže déšť zahnal jak ptáky, tak kopce. Nefoukal vítr, a tak se stromy ani nekolébaly. Kapky deště padaly kolmo dolů.

„Vesmír je jako déšť,“ prohlásila. „Zní to tam úplně stejně, vždycky je na pozadí slyšet tiché kapání.“

„To ne,“ nesouhlasil jsem. „Ve vesmíru žádné zvuky nejsou.“

„Jak to *ty* můžeš vědět?“ zeptala se.

„Není tam vzduch. A bez vzduchu nemůže být zvuk.“

Pohrdavě se na mě podívala. „Přesně to jsem si myslela. Ve *skutečnosti* to nevíš. Nikdy jsi tam *nebyl*, že ne?“

„Chceš se hádat?“

Chystala se něco říct, ale zarazila se a pokývala hlavou. „Pitomý déšť.“

„Ty v něm alespoň nemusíš jezdit autem.“ Ale její oči dostaly melancholický výraz a já pochopil, že jsem se nechal naším povídáním příliš strhnout. „No tak,“ zkusil jsem ji utěšit. „Hned jak se udělá hezky, vezmu tě na výlet.“

„To dělají ty hormony.“

„Jaké hormony?“

„Je mi patnáct. Vždycky mi vadilo, že musím být uvnitř. Ale teď se mi chce křičet. Všechny svaly mám zmačkané, břicho mám celé stažené. Chci jít ven a *křičet.* To dělají ty hormony.“

„Co tvoji kamarádi?“ zeptal jsem se.

„Děláš si legraci? Jsou všichni venku, hrají si v dešti.“

„*Všichni?*“

„Samozřejmě kromě Chrochty. Ten by se rozpustil.“

„A kde je Chrochta?“

„V mrazáku, kde jinde by byl?“

„Jednou si ho sestřičky spletou se zmrzlinou a naservírují ho hostům.“

Neusmála se. Jenom přikývla a já poznal, že to nikam nevede. Opravdu měla depresi.

Zeptal jsem se jí, jestli něco nechce.

„Žádné pilulky,“ odvětila. „Chce se mi po nich pořád spát.“

„Kdybych ti dal něco na povzbuzení, lezla bys po stěnách.“

„Bezva trik.“

„Vážně je to tak silné. Tak co, chceš něco, abys nemusela myslet na déšť a na ty čtyři ošklivé žluté stěny?“

Zavrtěla hlavou. „Snažím se nespat.“

„Proč?“

Jenom znovu zavrtěla hlavou. „Nemůžu. Nemůžu si dovolit moc spát.“

Zeptal jsem se znovu.

„Protože bych se nemusela probudit,“ odpověděla. Řekla to dost upjatě a já jsem pochopil, že dál bych se ptát neměl. Nestávalo se často, že by se mnou neměla trpělivost, ale tentokrát jsem cítil, že se nebezpečně blížím k hranici, kdy moje přítomnost přestane být vítána.

„Musím už jít,“ řekl jsem. „Neboj, probudíš se.“ Potom jsem odešel a týden jsem ji neviděl. A abych pravdu řekl, moc jsem na ni ten týden nemyslel; jak taky, když pršelo a v okrese Ford jsem měl sebevraždu, kterou jsem nesl těžce, protože ta žena byla docela mladá a podle mého názoru měla dost důvodů pro to, aby žila. Nesouhlasila se mnou a tvrdě prosadila svou.

Víkendy trávím v obytném přívěsu v Piedmontu. Žiju sám. Vládne tam dokonalá čistota, protože úklid je něco, co dělám nábožně. Navíc si říkám, že bych si někdy mohl chtít přivést domů na noc nějakou ženskou. Občas to dokonce udělám a někdy se mi to

dokonce líbí, ale jakmile mě začnou přesvědčovat, abych změnil svůj pracovní rozvrh, vzal je s sebou do motelů, ve kterých bydlím, nebo, což se stalo jenom jednou, řekl správci kempu, aby je pustil do mého přívěsu, když jsem pryč, vždycky znervózním a začnu být nedůtklivý. Prý abych tam měl útulno. Nestojím o „útulno“. Pravděpodobně to způsobila matčina smrt; její rakovina a to, že jsem převzal zodpovědnost za chod otcovy domácnosti, pravděpodobně vysvětluje, proč se ze mě stal domácí, uklízecí typ. Terapeute, naordinuj si terapii. Dny míjely v dešti, na cestách a s depresivními lidmi v těžkých depresích; noci jsem trávil u televize, se sendviči a motelovými přikrývkami na státní náklady. A pak přišel čas vydat se do Pečovatelského domu okresu Miliard, kde na mě čekala Elaine. Teprve tehdy jsem si na ni vzpomněl a uvědomil si, že prší déle než týden a ta ubohá dívka už musí být téměř šílená. Koupil jsem kazetu Coplanda dirigujícího Coplanda. Chtěla jen kazety, protože se zastavovaly. Smyčky běžely pořád dál a dál, až z toho nemohla přemýšlet.

„Kde jsi byl?“ uhodila na mne.

„Krutý vévoda mě v Transylvánii zamkl do klece. Byla vysoká jen metr dvacet a visela nad jezírkem plným krokodýlů. Dostal jsem se ven tak, že jsem zámek otevřel zuby. Ti krokodýli naštěstí nebyli hladoví. Kde jsi byla *ty?*“

„Já to myslím vážně. Nedodržuješ rozpis?“

„Jsem tu přesně podle rozpisu, Elaine. Dnes je středa. Minulou středu jsem tady byl taky. Letošní Vánoce připadají na středu, takže tady budu o Vánocích.“

„Jako by to byl ještě rok.“

„Jenom deset měsíců. Do Vánoc. Elaine, s tebou není žádná legrace.“

Neměla náladu na legraci. V očích měla slzy. „Já to už nevydržím.“

„Je mi to líto.“

„Mám strach.“

A *měla* strach. Hlas se jí třásl.

„V noci, ve dne, pokaždé, když spím. Mám přesně tu správnou velikost.“

„K čemu?“

„Jak to myslíš?“

„Řekla jsi, že máš přesně tu správnou velikost.“

„Vážně? Já vlastně nevím, co to mělo znamenat. Začínám z toho bláznit. Proto jsi tady, ne? Abych se nezbláznila. To ten déšť. Nemůžu nic dělat, nic nevidím a většinou slyším jenom hučení deště.“

„Jako vesmír,“ vzpomněl jsem si, co řekla posledně.

Zřejmě si náš rozhovor nepamatovala. Zatvářila se překvapeně.

„Odkud to víš?“ zeptala se.

„Sama jsi mi to řekla.“

„Ve vesmíru žádné zvuky nejsou.“

„Aha.“

„Není tam vzduch.“

„Já jsem to věděl.“

„Tak proč jsi říkal: ‚Aha, no ovšem‘? Motory. Jsou slyšet po celé lodi. Je to monotónní zvuk, ozývá se pořád. Je to stejné jako déšť. Jenže za chvíli to přestaneš vnímat. Stane se z toho něco jako ticho. Anansa mi to pověděla.“

Další vymyšlený kamarád. Podle zdravotní dokumentace si ponechávala vymyšlené kamarády dlouho poté, co se jich většina dětí vzdá. Proto mě k ní původně poslali, abych ji kamarádů zbavil. Chrochta, ledový vepř; Howard, kluk, který všechny bije; Sue Ann, která si nosila panenky a hrála si s nimi místo ní, dělala s nimi, co pro ně Elaine vymyslela; Fuchsie, která žila mezi květinami a byla jen několik centimetrů velká. Bylo jich víc. Po několika schůzkách jsem zjistil, že ví, že nejsou opravdoví. Ale pomáhali jí ukrátit dlouhou chvíli. Vystupovali z jejího těla a dělali věci, které ona nikdy nebude moci dělat. Zdálo se mi, že jí nijak neškodí, a kdybych jí ten vymyšlený svět zničil, byla by jenom osamělejší a nešťastnější. Měla zdravý rozum, to bylo jasné. A přesto jsem ji navštěvoval dál nejenom proto, že jsem ji měl tak rád. Částečně proto, že mi nešlo do hlavy, jestli to na mě nehrála, když mi řekla, že ví, že její kamarádi nejsou skuteční. Anansa byla nová.

„Kdo je to Anansa?“

„To by tě nezajímalo.“ Bylo to jasné, nechtěla o ní mluvit.

„Zajímá mě to.“

Otočila se jinam. „Nemůžu tě vyhnat, ale chtěla bych, abys odešel. Když začneš být moc vlezlý.“

„Je to moje práce.“

„Práce!“ Řekla to s opovržením. „Dívám se na vás, jak všichni pobíháte po svých zdravých nohách a děláte všechny ty své *práce*.“

Co jsem jí na to mohl říct? „Prostě tak žijeme.“ řekl jsem. „Snažím se.“

Potom její tvář dostala zvláštní výraz. Jako by říkala: *Mám tajemství a chci, abys ho ze mě vypáčil.* „Možná bych taky mohla dostat práci.“

„Možná ano.“ Snažil jsem se přijít na něco, co by mohla dělat.

„Je to s hudbou.“

Špatně jsem ji pochopil. „Víš, není mnoho nástrojů, na které bys mohla hrát. Tak to prostě je.“ Dávka reality a tak dál.

„Nedělej ze sebe hloupého.“

„Dobře. Už to nikdy neudělám.“

„Myslela jsem to tak, že tam je pořád hudba. Při mé práci.“

„A jaká práce to je?“

„Zajímá tě to, co?“ tajemně zakoulela očima a otočila se k oknu. Představil jsem si ji jako normální patnáctileté děvče. Normálně bych si to vyložil jako flirtování. Ale pod tím bylo ještě něco jiného. Pocit beznaděje. Měla pravdu. Vážně mě to zajímalo. Došel jsem k závěru, který byl poměrně logický. Spojil jsem dvě tajemství, na která mě dnes chtěla navést.

„Jakou práci ti Anansa dává?“

Překvapeně se na mě podívala. „Tak je to pravda.“

„Co je pravda?“

„Jde z toho takový strach. Pořád si říkám, že to je sen. Ale on to není sen, že ne?“

„Co, Anansa?“

„Ty si myslíš, že je to jenom jedna z mých kamarádek, že? Jenže ty do mých snů nechodí, alespoň ne takhle. Anansa…“

„Co je s Anansou?“

„Zpívá mi. Když spím.“

Vycvičený mozek psychologa si okamžitě vytáhl spojení s mateřskými postavami. „Jistě,“ souhlasil jsem.

„Je ve vesmíru a zpívá mi. Nevěřil bys, jaké to jsou písně.“

Něco mi to připomnělo. Vytáhl jsem kazetu, kterou jsem jí koupil.

„Díky.“

„Prosím. Chceš si to poslechnout?“

Přikývla. Vložil jsem kazetu do magnetofonu. *Apalačské jaro.* Pohupovala hlavou do rytmu. Představil jsem si ji jako tanečnici. Měla dobrý cit pro hudbu.

Ale po několika minutách se přestala pohupovat a rozplakala se.

„Není to stejné,“ prohlásila.

„Tys to už někdy slyšela?“

„Vypni to. Vypni to.“

Vypnul jsem magnetofon. „Promiň,“ omlouval jsem se. „Myslel jsem, že se ti to bude líbit.“

„Vina, samá vina,“ prohlásila. „Přiznej se, že se pořád cítíš provinile?“

„Vážně skoro pořád,“ připustil jsem vesele. Mnoho pacientů mi do tváře metalo žargon psychologů. Nebo jazyk mýdlových oper.

„Promiň. Jenom… není to prostě hudba. Není to *ta* hudba. Teď, když jsem ji slyšela, mi ve srovnání s ní všechno připadá temné. Jako déšť, všechno je šedivé, těžké a kalné, jako by se skladatel snažil zahlédnout kopce, ale déšť mu v tom pořád brání. Několik minut se mi zdálo, že to vystihl dobře.“

„Anansinu hudbu?“

Přikývla. „Já vím, že mi nevěříš. Ale já ji slyším, když spím. Říká mi, že se mnou může komunikovat jedině tehdy. Není to mluvení. Všechno je to v jejích písních. Je ve vesmíru, ve své kosmické lodi, a zpívá. A já ji v noci slyším.“

„Proč ty?“

„Myslíš, proč jenom já?“ Zasmála se. „Protože jsem to, co jsem. Sám jsi mi to řekl. Protože nemůžu běhat, žiju ve své fantazii. Anansa říká, že pouta mezi myslemi jsou velice tenká a dají se těžko

udržet. Ale pouto se mnou si udržet může, protože žiju jenom ve své hlavě. Drží se mě. Když jdu spát, už jí vůbec nedokážu uniknout.“

„Uniknout? Já myslel, že ji máš ráda.“

„Nevím, co mám ráda. Mám ráda… tu hudbu. Ale Anansa mě chce. Chce mě mít – chce mi dát práci.“

„Jak ten zpěv vypadá?“

Když řekla *práci*, zachvěla se a uzavřela se; vrátil jsem se k něčemu, o čem mluvila ochotně, abych váznoucí konverzaci udržel.

„Nepodobá se to ničemu. Ona je ve vesmíru. Je tam tma, slyšet je jenom hukot motorů, podobný zvuku deště. Sáhne do prachu, který tam leží, a nabere písně. Natáhne … prsty nebo uši, nevím, není to jasné. Prostě sáhne, nabere prach a písně a udělá z toho hudbu, kterou slyším. Je silná. Říká, že ty písně používá mezi hvězdami jako pohon.“

„Je sama?“

Elaine přikývla. „Chce mě.“

„Chce tě. Jak tě může mít, když ty jsi tady a ona je tam?“

Elaine si olízla rty. „Nechci o tom mluvit,“ řekla tak, že jsem poznal, jak malý kousíček chybí, aby mi to vyklopila.

„Chtěl bych, abys mi to řekla. Vážně bych to moc chtěl.“

„Říká … říká, že mě může odnést. Prý když se naučím ty písně, bude mě moci vytáhnout z těla, odnést tam a dát mi ruce, nohy a prsty, abych mohla běhat, tancovat a …“

S pláčem se sesypala.

Poplácal jsem ji po měkkém bříšku, jediném místě, kde to dovolovala. Odmítala nechat se objímat. Když jsem to před léty zkusil, začala na mě křičet, abych toho nechal. Jedna sestra mi pak řekla, že matka ji objímala často a Elaine chce objetí opětovat. A nemůže.

„Je to krásný sen, Elaine.“

„Je to strašlivý sen. Ty to nechápeš? Budu jako *ona*.“

„A jak vypadá?“

„Je loď. Kosmická loď. A chce, abych byla s ní, abych byla taky kosmická loď. A abychom se prozpívávaly vesmírem spolu, tisíce a tisíce let.“

„Je to jenom sen, Elaine. Nemusíš se ho bát.“

„Jí to tak udělali. Uřezali jí ruce a nohy a zabudovali ji do strojů.“

„Ale tebe nikdo nedá do stroje.“

„Chci jít ven.“

„Nejde to. Prší.“

„K čertu s deštěm.“

„Každý den ho tam posílám.“

„Já si nedělám legraci! Teď už mě Anansa k sobě tahá pořád, i když jsem vzhůru. Pořád mě tahá, uspává mě, zpívá mi, a já cítím, jak tahá a tahá. Kdybych mohla jít ven, udržela bych se. Cítím, že bych se udržela, jen kdybych mohla…“

„No tak, uklidni se. Počkej, dám ti…“

„Ne! Já nechci spát!“

„Poslouchej, Elaine. Je to jenom sen. Nesmíš si to tak připouštět. Může za to ten déšť, který tě tady drží. Proto jsi ospalá a proto máš pořád takové sny. Ale nebojuj s tím. Svým způsobem je to krásný sen. Proč se mu nepodvolíš?“

Podívala se na mě s hrůzou v očích.

„To nemyslíš vážně. Přece nechceš, abych odešla.“

„Ne. Ovšemže ne. Nechci, abys nikam chodila. Vtip je v tom, že neodejdeš, rozumíš? Je to sen, jak plave mezi hvězdami…“

„Ona neplave. Řítí se vesmírem tak rychle, že vždycky dostanu závrať, když mi to ukáže.“

„No tak měj závrať. Ber to tak, že tvoje mysl hledá, jak to udělat, abys mohla utíkat.“

„Když vy mě nechápete, pane Terapeute. Já myslela, že mě pochopíte.“

„Snažím se.“

„Když s ní půjdu, umřu.“

„Kdo jí předčítal?“ zeptal jsem se její ošetřovatelky.

„Všichni jí čteme, a taky dobrovolníci z města. Mají ji rádi. Každou chvíli jí někdo čte.“

„Měli byste na ně dávat větší pozor. Někdo jí nasadil něco do hlavy. O kosmických lodích, prachu a zpívání mezi hvězdami. Dost ji to vyděsilo.“

Ošetřovatelka se zamračila. „Všechno, co jí čtou, musíme schválit. Takové věci čte už léta. Nikdy předtím jí to žádnou újmu nepůsobilo. Tak proč teď?“

„Možná je to tím deštěm. Ztrácí kontakt s realitou, když je tady tak zavřená.“

Ošetřovatelka souhlasně přikývla: „Já vím. Když spí, dělá teď hrozně divné věci.“

„Co například? Jaké věci?“

„Ale, zpívá ty strašné písničky.“

„O čem jsou?“

„Nemají slova. Je to jen takové broukání. Ale ty melodie jsou příšerné. Není to ani hudba. A má při tom zvláštní, chraplavý hlas. Tvrdě při tom spí. Spí teď hodně. Myslím, že je to pro ni dobře. Vždycky začne být netrpělivá, když nemůže ven.“

Bylo na ní vidět, že má Elaine ráda. Bylo by těžké necítit s ní soucit, ale Elaine chtěla, aby ji lidé měli rádi, a oni ji rádi měli: ti, kteří se dokázali povznést nad strašlivou plochost přikrývek kolem celého dívčího trupu. „Poslyšte,“ promluvil jsem, „nemohli bychom ji do něčeho zabalit? Vzít ji ven, přestože prší.“

Sestra zavrtěla hlavou. „Víte, nejde jenom o déšť. Je tam zima. A ten výbuch, který z ní udělal to, co je – způsobil nepořádek taky uvnitř. Není dobře poskládaná. Nemá dost sil, aby si poradila s jakoukoli nemocí. Pochopte… je velice pravděpodobné, že by ji takové počasí nakonec zabilo. A to já riskovat nehodlám.“

„Budu za ní alespoň jezdit častěji. Tak často, jak to půjde. Něco se jí děje v hlavě a děsí ji to skoro až k smrti. Myslí si, že zemře.“

„Chudinka malá. Jak ji to napadlo?“

„Na tom nezáleží. Je možné, že se jí jeden z vymyšlených kamarádů vymkne z rukou.“

„Ale říkal jste, že jsou neškodní, jestli si dobře vzpomínám.“

„Byli.“

Když jsem toho večera z Pečovatelského domu okresu Miliard odjížděl, zastavil jsem se ještě v pokoji u Elaine. Spala a já jsem si mohl poslechnout její píseň. Byla strašidelná. Chvílemi jsem zaslechl motivy z toho kousku Coplanda, kterého jsem jí pustil. Ale byly přetvořené a ve většině hudby se nic poznat nedalo – nebyla to

vlastně ani hudba. Měla vysoký, zvláštní hlas, a pak se najednou změnil, prohloubil se, začal chraptět, a já v něm na okamžik jasně rozpoznal zvuk obrovského motoru procházející kovovými stěnami, rozváděný tenkými kovovými pruty, mohutný řev pohlcovaný obrovským polštářem ničeho. Představil jsem si Elaine, jak jí z ramen a boků vybíhají dráty, hlavu má obalenou kovem a oči zavřené spánkem stejně jako Anansa, kterou si vymyslela, jak pilotuje kosmickou loď, jako by to bylo její tělo. Chápal jsem, že by to pro Elaine bylo v jistém smyslu přitažlivé. Koneckonců se postižená nenarodila. Pamatovala si, jak běhala a hrála si, pamatovala si, jak se sama krmila a oblékala, možná dokonce jak se učila číst, dotýkala se prsty všech písmenek a hláskovala slova. I umělé ruce kosmické lodi by byly něčím, co může vyplnit obrovskou prázdnotu.

Děti nemají střed ve svém těle; jejich střed je venku, v místě, kde se setkávají prsty levé a pravé ruky. Žijí tím, čeho se dotýkají; jsou tím, co vidí. A Elaine se ztratila v explozi dřív, než se mohla přestěhovat dovnitř. Tím zvláštním snem o Ananse dostávala své já zpátky.

Nicméně bylo to odpudivé já. Vstoupil jsem do pokoje, sedl jsem si k její posteli a poslouchal jsem, jak zpívá. Tělo se nepatrně hýbalo, Elaine se zároveň s melodií maličko prohýbala v zádech. Vysoký a živý; hluboký a chraplavý. Zvuky se střídaly a já jsem přemýšlel, co znamenají. Co se dělo uvnitř, že z ní vycházela tato hudba?

Když s ní půjdu, umřu.

Bylo pochopitelné, že měla strach. Podíval jsem se na ten uzlík masa, který neforemně vyplňoval postel pod místem, kde z přikrývek vykukovala hlava. Pokusil jsem se změnit perspektivu, podívat se na její tělo tak, jak je viděla ona, shora. Vzhledem k perspektivnímu zkrácení a výšce žeber, vedle nichž břicho a náznak boků zanikaly, se téměř ztrácelo. Ale nic víc neměla. A jestli věřila – jak tomu vše nasvědčovalo – že podlehnout Anansině představě by znamenalo smrt tohoto zubožených těla, je snad smrt méně děsivá pro ty, jimž nebylo dopřáno žít naplno? Pochybuji o tom. Alespoň v případě Elaine byl život, který vedla, radostný. Z vlastní vůle by jej nevyměnila za život s hudbou a kovovými pažemi, uzamčená ve vlastní mysli.

Nebýt toho deště. Nebýt toho, že pro ni nic nebylo tolik skutečné jako svět za oknem, jako stromy, ptáci a vzdálené kopce, a jako vítr, jenž se jí dotýkal s hrubostí, jakou žádnému živému člověku nedovolovala. A když ji déšť odřízl od této reality, od této dobré stránky života, jak dlouho mohla odolávat neustálému vábení Anansy a jejímu příslibu rukou, nohou a věčné písně?

Z náhlého popudu jsem zvedl ruku a velice opatrně jí zvedl víčka.

Elaininy oči zůstaly otevřené a bez mrkání zíraly do stropu.

Když jsem je zavřel, zůstaly zavřené.

Když jsem jí otočil hlavu, zůstala tak. Neprobudila se. Zpívala dál, jako bych s ní vůbec nic nedělal.

Katatonie, nebo začínající katalepsie. *Ztrácí rozum,* blesklo mi hlavou, *a jestli ji nepřivedu zpátky, jestli ji tady nějak neudržím, Anansa zvítězí a v dalších bůhví kolika letech, dokud lékaři tenhle pozůstatek Elaine udrží při životě, se v pečovatelském domě budou starat o kus nemyslícího masa.*

„V sobotu se vrátím," sdělil jsem řediteli.

„Proč tak brzy?"

„Elaine má nějakou krizi," vysvětlil jsem. Nějaká vymyšlená ženská z vesmíru ji chce odnést – ale to jsem neřekl. „Ať ji sestřičky udržují co nejdéle vzhůru. Čtěte jí, hrajte si s ní, mluvte s ní. Normální hodiny nočního spánku úplně stačí. Ať nedřímá."

„Proč?"

„Bojím se o ni, nic víc. Myslím, že by nám kdykoli mohla upadnout do katatonického stavu. Její spánek není normální. Chci, aby byla neustále pod dohledem."

„Je to opravdu tak vážné?"

„Je to opravdu tak vážné."

V pátek to vypadalo, jako by se mraky začaly trhat, ale po několika minutách, kdy svítilo slunce, se od severozápadu přihnala nová obrovská hradba mračen a bylo to ještě horší než předtím. Dokončil jsem svou práci poněkud ledabyle, několikrát jsem se zarazil uprostřed věty. Jednu pacientku jsem popudil. Podívala se na mě úkosem. „Nejste placený za to, abyste přemýšlel o problémech své ženy, když mluvíte se mnou." Omluvil jsem se a pokusil se být

pozornější. Byla užvaněná; moje pozornost vždycky zabloudila někam jinam. Ale v jistém smyslu měla pravdu. Nedokázal jsem přestat myslet na Elaine. A to, co pacientka řekla, v mé hlavě muselo odstartovat nějaký myšlenkový pochod. Koneckonců můj vztah k Elaine byl nejdelší a nejtěsnější, jaký jsem s nějakou ženou za mnoho posledních let měl. Pokud se Elaine dala považovat za ženu.

V sobotu jsem do millardského okresu přijel znovu. Ošetřovatelky byly zmatené. Všechny říkaly, že si uvědomily, jak moc spí, teprve když se jí v tom pokusily zabránit. Během dopoledne si zdřímla dvakrát i třikrát a odpoledne ještě častěji. Večer usínala o půl osmé a spala alespoň dvanáct hodin. „A pořád si zpívá. Je to hrozné. Dokonce i v noci. Zpívá a zpívá."

Ale když jsem za ní přišel, nespala.

„Zůstala jsem vzhůru kvůli tobě."

„Díky."

„Návštěva v sobotu. To musím asi vážně cvokatět."

„Ani ne. Ale nelíbí se mi, jak jsi ospalá,"

Chabě se usmála. „Můj nápad to není."

Myslím, že můj úsměv byl veselejší než její. „A já si stejně myslím, že je to všechno z tvé hlavy."

„Myslete si, co chcete, pane doktore."

„Nejsem doktor. Mám titul magistra."

„Jak hluboko je kolem?"

„Hluboko?"

„Po tom všem dešti. Té vody je určitě dost, aby mohlo vyplout několik desítek arch. Že by Bůh ničil svět?"

„Bohužel ne. I když se mu podařilo zahubit motory několika aut, která do kaluží vjela trochu moc rychle."

„Jak dlouho by muselo pršet, aby byl celý svět pod vodou?"

„Svět je kulatý. Dole by to zase všechno odkapalo."

Rozesmála se. Bylo to příjemné, slyšet její smích, ale skončil příliš náhle a ona ke mně obrátila ustrašené oči. „Odcházím."

„Vážně?"

„Mám přesně tu správnou velikost. Změřila mě, dokonale se tam vejdu. Má místo, které je akorát pro mě. Je to dobré místo, kde budu

moci sama poslouchat hudbu prachu a naučit se ji zpívat. Budu mít směrové motory.“

Zavrtěl jsem hlavou. „Ledový vepřík Chrochta byl roztomilý. Tohle není, Elaine.“

„Copak jsem někdy tvrdila, že Anansa je roztomilá? A stejně, ledový vepřík Chrochta byl opravdový. Táta ho udělal na slavnost z drceného ledu. Než ho dostali ze země, roztál. Já si kamarády nevymýšlím.“

„A co květinová holčička Fuchsie?“

„Máma měla zvyk uštípávat květy fuchsií u vchodu do domu. Hrály jsme si s nimi v trávě, jako by to byly panenky.“

„Ale s Anansou je to jinak.“

„Anansa za mnou přišla, když jsem spala. Našla si mě. Já jsem si ji nevymyslela.“

„Ty nevíš, Elaine, že přesně tak přicházejí opravdové halucinace? Vypadají úplně jako skutečnost.“

Zavrtěla hlavou. „To všechno vím. Nechala jsem si od sestřiček přečíst knížky o psychologii. Anansa je – Anansa je jiná. Nemohla vzejít z mé hlavy. Je něco jiného. Je opravdová. Slyšela jsem její hudbu. Není jednoduchá jako Copland. Není falešná.“

„Elaine, když jsi ve středu spala, upadala jsi do katatonického stavu.“

„Já vím.“

„Ty to víš?“

„Cítila jsem, jak se mě dotýkáš. Cítila jsem, jak jsi mi otočil hlavu. Chtěla jsem na tebe promluvit, rozloučit se. Jenomže ona zpívala, chápeš? Zpívala. A teď mě nechává zpívat taky. Když s ní zpívám, cítím, jak cestuji tam, kde je ona, jako pavouk po jediném vlákně. Do temnoty. Je tam pusto, tma a zima, ale já vím, že na konci toho vlákna bude ona, moje věčná kamarádka.“

„Děsíš mě, Elaine.“

„Víš, na její lodi nejsou žádné stromy. Proto zůstávám tady. Myslím na stromy, na kopce, na ptáky, na trávu, na vítr a na to, jak to všechno ztratím. Anansa se na mě zlobí a je trochu uražená. Ale mě to tady drží. Jenomže teď už si stromy skoro nepamatuju. Snažím se vzpomenout si a je to stejné, jako když se snažím vybavit si

maminčinu tvář. Pamatuju si její oblečení a vlasy, ale tvář je navždycky ztracená. I když se podívám na fotografii, je to cizí člověk. Stromy jsou teď pro mě cizí.“

Pohladil jsem ji po čele. Nejdřív hlavu odtáhla, ale pak ji vrátila.

„Promiň,“ omluvila se. „Normálně nemám ráda, když se mě tam někdo dotýká.“

„Už to neudělám,“ slíbil jsem.

„Ne, můžeš. Mně to nevadí.“

A tak jsem ji znovu pohladil po čele. Bylo studené a suché. Téměř neznatelně zvedla hlavu, aby můj dotek přijala. Bezděčně jsem si vzpomněl na to, co mi den předtím řekla ta stará pacientka. *Potíže s ženou.* Jak jsem se Elaine dotýkal, představil jsem si, že bych se s ní pomiloval. Ihned jsem tu myšlenku zahnal.

„Drž mě tady,“ zaprosila. „Nenech rně odejít. Hrozně moc to chci. Ale není to pro mě. Mám sice správnou velikost, ale nemám správný tvar. To nejsou moje ruce. Vím, jaké to bylo, když jsem měla svoje ruce.“

„Udržím tě, jestli to dokážu. Ale musíš mi pomoct.“

„Žádné prášky. Prášky mi oddělují mysl od těla. Jestli mi dáš prášky, umřu.“

„Tak co můžu dělat?“

„Prostě mě tady drž, jak to půjde.“

Potom jsme se bavili o hloupostech, protože jsme byli tak vážní, a vypadalo to, jako by vůbec žádné problémy neměla. Dostali jsme se ke kostelním shromážděním.

„Nevěděl jsem, že jsi věřící.“

„Nejsem. Ale co jiného se dá v neděli dělat? Zpívají chvalozpěvy a já zpívám s nimi. Minulou neděli bylo kázání, které na mě zapůsobilo. Kazatel mluvil o Kristovi v hrobě. Jak tam byl tři dny, než přišel anděl a propustil ho. Představovala jsem si, jak mu asi bylo, když byl potmě zavřený v jeskyni, úplně sám.“

„Smutno.“

„Ani ne. Svým způsobem určitě měl radost. Jestli to tak doopravdy bylo. Ležel tam na kamenném loži a říkal si: ‚Oni si myslí, že jsem mrtvý, ale já jsem tady. Nejsem mrtvý.‘“

„Říkáš to, jako by byl samolibý.“

„Jasně. A proč ne? Představuju si, jaké by to bylo, kdybych byla s Anansou.“

Zase ta Anansa.

„Já vím, co si myslíš. Říkáš si: ‚Zase ta Anansa.‘“

„Jo,“ přiznal jsem. „Byl bych rád, kdybys ji vymazala a vrátila se k nějakým neškodnějším kamarádům.“

Najednou se jí tvář zkřivila vztekem a zlostí.

„Věř si, čemu chceš. Ale mě nech na pokoji.“

Zkusil jsem se omluvit, ale nechtěla nic slyšet. Trvala na tom, že v tu ženu z hvězd musím uvěřit. Nakonec jsem odešel a ošetřovatelkám jsem zdůraznil varování, aby ji nenechávaly spát. Také vypadaly znepokojeně. Všimly si změny stejně snadno jako já.

Jelikož jsem byl v Miliardu na víkend, zavolal jsem večer Belindě. Nebyla tou dobou vdaná, ani nikoho neměla. Přišla za mnou do motelu. Dali jsme si večeři, pomilovali se a dívali se na televizi. Vlastně, ona se dívala na televizi. Já jsem ležel na posteli a přemýšlel. Takže když se objevil monoskop a Belinda konečně vstala, opilá pivem a vášnivá, byl jsem duchem stále u Elaine. Zatímco mě Belinda líbala, lechtala a šeptala mi do ucha hlouposti, představoval jsem si, že nemám ruce a nohy. Ležel jsem a pohyboval jenom hlavou.

„Co je s tebou, ty nechceš?“

Setřásl jsem to. Bylo zbytečné působit Belindě zklamání – byl jsem to já, kdo zavolal *jí*. Zodpovědnost byla na mně. I když nijak velká. Nedokázal jsem se toho zbavit. Miloval jsem se s Belindou pomalu a pozorně, ale oči jsem měl zavřené. Představoval jsem si místo Belindiny tváře Elaininu. Problémy se ženou. Přestože mi Belindiny prsty hravě přejížděly po zádech, představoval jsem si, že se miluji s Elaine. A pahýly jejích paží a nohou mne neodpuzovaly tolik, jak bych si byl představoval. Místo toho jsem cítil pouze smutek. Hluboký pocit tragédie, ztráty, jako by Elaine byla mrtvá a já byl ten, kdo ji mohl zachránit – jako princové v pohádkách; polibek, tak symbolický, a princezna se probudí a žije šťastně až do smrti. A já jsem to neudělal. Zklamal jsem ji. Když jsme skončili, rozplakal jsem se.

„Ale no tak, ty můj chudáčku," Belindě hlas překypoval soucitem. „Co se stalo – ne, nemusíš mi to říkat." Chvíli mě kolébala a já nakonec usnul s hlavou přitisknutou na její ňadra. Myslela si, že ji potřebuji. Asi to v tu chvíli byla pravda.

V neděli jsem se za Elaine nevrátil, jak jsem plánoval. Celý den jsem se k tomu odhodlával. Místo abych vyšel ze dveří, seděl jsem u televize a sledoval neskutečnou přehlídku strašných pořadů pro nedělní dopoledne. A když jsem nakonec přece jen vyšel, s úmyslem vypravit se do pečovatelského domu a podívat se, jak se jí daří, dopadlo to tak, že jsem s kufrem na zadním sedadle auta dojel ke svému přívěsu, kam jsem vešel, sedl si a znovu se díval na televizi.

Proč jsem za ní nedokázal jít?

Prostě mě tady drž, žádala. Jak to půjde.

A já měl pocit, že vím, jak na to. To byl ten problém. Hluboko v mysli mi to všechno připadalo příliš skutečné. A pohádky neměly pravdu. Princ ji neprobudil polibkem. Probudil princeznu slibem: v jeho náruči bude navždy v bezpečí. Procitla, aby mohla navěky šťastně žít. Kdyby nevěděla, že je to pravda, raději by věčně spala.

O co mě žádala Elaine?

Proč jsem se toho bál?

Práce to nebyla. Bylo by neprofesionální citově se zaplést s pacientkou.

Jenže kdy jsem vlastně byl profesionál? Když jsem nakonec šel spát, mrzelo mě, že u sebe nemám Belindu, která by mi poskytla alespoň nějakou útěchu. Proč nebyly všechny ženy jako Belinda, bezstarostné, milující a nenáročné?

Přesto jsem si při usínání vzpomněl na Elaine, na její tvář a na ohavný, vyčítavý pahýl těla, který mě pronásledoval ve všech snech.

A Elaine mě pronásledovala, i když jsem byl vzhůru, při pravidelných pondělních a úterních návštěvách, a pak konečně přišla středa a já se pořád bál jet do Pečovatelského domu okresu Miliard. Dostal jsem se tam až odpoledne. Pozdě odpoledne. Pršelo pořád stejně hustě, na polích stála voda a nepřipravenými městskými strouhami se valily potoky vody.

„Jdete pozdě," přivítal mě ředitel.

„To ten déšť,“ odpověděl jsem a on přikývl. Ale vypadal ustaraně.

„Doufali jsme, že byste mohl přijet už včera, ale nikde se nám nepodařilo vás sehnat. Jde o Elaine.“

A mně došlo, že můj odklad posloužil svému ohavnému účelu, přesně jak jsem očekával.

„Od pondělního rána se neprobudila. Jenom leží a zpívá. Dali jsme jí kapačku. Spí.“

Skutečně spala. Poslal jsem ostatní ven.

„Elaine.“

Nic.

Znovu jsem na ni volal jménem, několikrát. Dotýkal jsem se jí, převaloval jsem jí hlavu. Zůstala tam, kam jsem ji položil. A píseň pokračovala, nejdřív tiše, vysoko a pak nízko, čistě a potom chraplavě. Zakryl jsem jí ústa. Zpívala dál, i se zavřenými ústy, jako by se nic nedělo.

Stáhl jsem z ní přikrývku a píchl ji špendlíkem nejdřív do břicha a potom do tenké svalové vrstvy na klíční kosti. Pleskl jsem ji přes obličej.

Žádná reakce. Byla pryč. Znovu jsem si ji představil propojenou s kosmickou lodí, jenže tentokrát jsem to chápal lépe. To, co mělo správnou velikost, nebylo tělo, ale mysl. A právě ona odešla po tenkém pavoučím vlákně za Anansou, která čekala, aby jí dala tělo.

Práci.

Šokovou terapii? Představil jsem si, jak sebou Elainino beztak již deformované tělo škube a vzpíná se, když jím probíhá elektrický proud. Nevedlo by to k ničemu, bylo by to jen mučení nemyslícího těla. Prášky? Nenapadalo mě nic, co by ji dokázalo přivést zpět z místa, kam odešla. Myslím, že v jistém smyslu jsem na Anansu dokonce chvíli věřil. Zavolal jsem na ni: „Pusť ji, Ananso! Nech ji, aby se ke mně vrátila. Prosím. Já ji potřebuju.“

Proč jsem se rozplakal v Belindině náruči? No ovšem. Protože jsem viděl princeznu a nechal jsem ji neprobuzenou, protože to „a pak spolu byli šťastni“ obnášelo strašlivě moc práce.

Neudělal jsem to v zápalu poznání, že jsem ji ztratil. Nebyl to projev vášně ani náhlého strachu nebo smutku. Seděl jsem u její

postele několik hodin a díval se na to slabé, bezmocné tělo, nyní tak prázdné. Modlil jsem se, aby otevřela oči, aby se probudila a řekla: „To bys neuvěřil, co se *mi* zdálo!“ Aby řekla: „Dostala jsem tě, co? Bylo to fakt těžké, když jsi do mě píchal ty špendlíky, ale dostala jsem tě.“

Ale nenapálila mě.

A tak jsem nakonec, nikoli s vášní, ale ze zoufalství, vstal, naklonil se nad ni, opřel se každou rukou z jedné strany, přitiskl svou tvář na její a začal jí šeptat do ucha. Slíbil jsem jí všechno, co mě napadlo. Slíbil jsem jí, že už nikdy nebude pršet. Slíbil jsem jí stromy, kytky, kopce, ptáky a vítr tak dlouho, jak bude chtít. Slíbil jsem, že ji vezmu z pečovatelského domu a ukážu jí věci, o kterých dřív mohla jenom snít.

A teprve potom, když už jsem z těch proseb chraptěl, když měla vlasy mokré od mých slz, jsem jí slíbil to jediné, co ji mohlo opravdu přivést. Slíbil jsem jí sebe. Slíbil jsem jí věčnou lásku, silnější než všechny písně, jaké umí Anansa zazpívat.

A tehdy ta zrůdná píseň zmlkla. Elaine se neprobudila, ale píseň utichla a ona se pohnula sama; hlava se jí zhoupla na stranu a vypadalo to, že spí normálně, ne katatonicky. Čekal jsem u její postele celou noc. Usnul jsem na židli a některá ošetřovatelka mě přikryla. A byl jsem tam stále, když mě ráno probudil hlas Elaine.

„Ty jsi ale lhář! Prší pořád.“

Byl to silný pocit – vědět, že jsem někoho přivolal z míst mnohem temnějších než smrt. Její život byl plný bolesti, a přesto jí to zřejmě můj slib oddanosti stačil vynahradit. Tak jsem to alespoň pochopil. To mě naplnilo pocitem radosti, to mě učinilo slepým a hluchým k tomu, co se skutečně stalo.

Nebyl jsem sám, kdo se radoval. Ošetřovatelky se pro ni mohly přetrhnout a ředitel slíbil, že napíše nadšenou zprávu. „Publikujte to,“ vyzval mne.

„Je to příliš osobní,“ odvětil jsem. Ale ve skrytu duše už jsem přemýšlel, jak případ dostat do tisku, jak pro svou kariéru něco získat. Styděl jsem se za sebe, že jsem to, co bylo původně upřímným, od srdce jdoucím závazkem, překroutil v zájmu osobního

postupu. Ale nešlo ignorovat nenadálou úctu, již mi prokazovali lidé, pro něž jsem ještě před několika hodinami nebyl nikým zvláštním.

„Je to příliš osobní," zopakoval jsem pevně. „Nemám v úmyslu nic publikovat."

A ke svému znechucení jsem zjistil, že mě těší ředitelův respekt k tomuto rozhodnutí. Před mým pyšným sebeuspokojením nebylo kam uniknout. Alespoň do té doby, dokud zůstanu v blízkosti těch, kteří mi chtějí oplatit lacinou mincí. Jako moudrý psycholog jsem se vrátil k jedinému člověku, od něhož jsem místo obdivu mohl očekávat vděčnost. *Vděčnost, kterou jsem si zasloužil*, říkal jsem si. Vrátil jsem se k Elaine.

„Ahoj," přivítala mě. „Přemýšlela jsem, kam jsi šel."

„Nebyl jsem daleko. Jen na návštěvě komise pro udělování Nobelových cen."

„Oni ti chtějí dát cenu za to, že jsi mě přivedl?"

„Ale ne. Chystali se dát mi ji za to, že jsem kontaktoval skutečnou mimozemskou bytost z vesmíru. Jenže já jsem to zpackal a přivedl tě zpátky. Jsou z toho trochu špatní."

Zatvářila se nejistě. To neměla ve zvyku, tvářit se nejisté – obvykle odpověděla jiným ironickým šlehem. „A co s tebou udělají?"

„Nejspíš mě uvaří v oleji. To se dělává. Ale možná našli způsob, jak mě uvařit sluneční energií. To je levnější."

Byl to chabý žert. Ale ona jej nepochopila.

„Ona to tak neříkala – říkala, že…"

Ona. Snažil jsem se nevšímat si neurčitého strachu, který mi najednou stáhl žaludek. *Uvažuj analyticky*, pomyslel jsem si. *Ona může být kdokoli.*

„Ona? Kdo to říkal?" zeptal jsem se.

Elaine zmlkla. Zvedl jsem ruku a sáhl jí na čelo. Potila se.

„Co se děje?" zeptal jsem se. „Jsi rozčilená."

„Mělo mě to napadnout."

„Co tě mělo napadnout?"

Zavrtěla hlavou a odvrátila se ode mne.

Já vím, o co jde, pomyslel jsem si. Věděl jsem, o co jde, ale určitě jsme to mohli zvládnout. „Elaine," promluvil jsem, „ty nejsi úplně

vyléčená, že? Ještě ses Anansy nezbavila, že ne? Nemusíš to přede mnou skrývat. Jistě, rád bych si myslel, že jsi úplně uzdravená, ale to by byl příliš velký zázrak. Vypadám jako někdo, kdo umí dělat zázraky? Podařilo se nám dosáhnout jistého pokroku, to je všechno. Probrat tě z katalepsie. Nakonec tě zbavíme i Anansy.“

Stále mlčela a upírala oči na deštivě šedé okno.

„Nemusíš se stydět, že jsi předstírala úplné uzdravení. Bylo to od tebe moc hezké. Chvíli mi bylo velice příjemně. Ale jsem už dospělý. Dovedu se vyrovnat i s nějakým tím zklamáním. Navíc jsi vzhůru a vrátila ses, a na tom záleží, na ničem jiném.“ Dospělý, sakra! Byl jsem strašně zklamaný a styděl jsem se, že nedokážu být upřímnější. Žádná léčba. Žádný hrdina. Žádné kouzlo. Žádný velký úspěch. Jen psycholog, který nebyl, jak se nakonec ukázalo, nijak výjimečný.

Ale odmítl jsem věnovat těmto pocitům víc pozornosti. Buď profesionál, říkal jsem si. Ona potřebuje tvou pomoc.

„Takže se kvůli tomu nemusíš vůbec cítit provinile.“

Otočila se opět ke mně a podívala se na mě velkýma očima.

„Provinile?“ Skoro se usmála. Neodtrhla oči od mého obličeje, ale pochyboval jsem, že mě přes slzy na řasách může vidět.

„Pokusila ses udělat správnou věc.“

„Ano? Opravdu?“ Trpce se usmála. Byl to u ní zvláštní úsměv. Na strašlivý okamžik se úplně přestala podobat mé Elaine, mé bystré mladé pacientce. „Chtěla jsem zůstat s ní,“ prohlásila. „Chtěla jsem, aby byla se mnou. Byla tak živá, a když se konečně spojila s lodí, zpívala, tancovala a mávala rukama. A já jsem řekla: ‚Přesně to jsem potřebovala, po tom jsem toužila všechna ta století ztracená v písních.‘ Jenže potom jsem uslyšela *tebe*.“

V tu chvíli jsem si uvědomil, koho mám vedle sebe. „Anansa.“

„Slyšela jsem, jak na ni voláš. Myslíš, že jsem se rozmyslela rychle? Ona tě slyšela, ale nechtěla se vrátit. Dala by za nové ruce a nohy cokoli. Byly pro ni tak nové. Ale já už jsem je měla dost dlouho. Zato jsem nikdy neměla – tebe.“

„Kde je?“ zeptal jsem se.

„Daleko.“ odvětila. „Zpívá líp, než jsem kdy zpívala já.“ Chvíli vypadala zadumaně, potom se smutně usmála. „A teď jsem tady. Ale

asi jsem se rozhodla špatně, že? Protože jsem tě neoklamala. Nebudeš mě teď chtít. Ty chceš Elaine a ta je pryč. Nechala jsem ji tam samotnou. Nebude jí to vadit, ještě dlouho ne. Ale pak – pak ano. Pak pozná, že jsem ji podvedla.“

Hlas byl Elainin, to žalostné tělíčko bylo její. Ale já už věděl, že jsem vůbec nebyl úspěšný. Elaine byla pryč, v nekonečném vesmíru, kam se mysl schovává, aby unikla sama před sebou. A na jejím místě ležela – Anansa. Cizinec.

„Podvedla jsi ji?“ otázal jsem se. „Jak jsi ji podvedla?“

„Je to pořád stejné. Za chvíli se naučíš všechny písně, jsou pořád stejné. Nic se nehýbe. Věčně letíš, až všechny hvězdy zhasnou, a stejně se nic nehýbe.“

Zvedl jsem ruku a prohrábl si vlasy. Dotek vlastní chvějící se ruky na hlavě mě polekal.

„Ach bože.“ Byla to jen slova, ne prosebná modlitba.

„Nenávidíš mě,“ řekla.

Že bych ji nenáviděl? Nenáviděl svou malou, bláznivou Elaine? To ne. Měl jsem pro svou nenávist jiný terč. Nenáviděl jsem déšť, který ji odřízl od všeho, co ji drželo při zdravém rozumu. Nenáviděl jsem její rodiče, že ji ten den nenechali doma, když si museli jet pro smrt. Ale ze všeho nejvíc jsem si vybavoval dny, kdy jsem se před Elaine schovával, dny, kdy jsem se bránil její potřebě, kdy jsem předstíral, že si na ni nevzpomínám, že na ni nemyslím a také že ji nepotřebuji. Určitě přemýšlela, proč tak dlouho nejdu. Přemýšlela o tom a nakonec přestala doufat, nakonec si uvědomila, že ji nikdo nepodrží. Proto odešla, a když jsem se konečně vrátil, čekala v jejím těle pouze Anansa, vymyšlená kamarádka, která děsivým způsobem ožila. Věděl jsem, koho mám nenávidět. Chtělo se mi brečet. Dokonce jsem zabořil obličej do přikrývky tam, kde by měla nohu. Ale nerozplakal jsem se. Jen jsem tam seděl, s drsnou přikrývkou na tváři, a nenáviděl se.

Její hlas byl jako dotek něžné, prosebné ruky. „Vrátila bych to zpátky, kdybych mohla,“ řekla. „Ale nemůžu. Ona je pryč a já jsem tady. Přišla jsem kvůli tobě. Přišla jsem se podívat na stromy, trávu, ptáky a tvůj úsměv. Na štěstí až do smrti. Pro to totiž žila, jedině pro to žila. Prosím, usměj se na mě.“

Ucítil jsem na vlasech teplo. Zvedl jsem hlavu. Za oknem nepršelo. Vykouklo slunce a paprsky dopadaly na záhyby prostěradla.

„Pojďme ven.“

„Přestalo pršet,“ poznamenala.

„Trochu pozdě, ne?“ odvětil jsem. Ale usmál jsem se na ni.

„Můžeš mi říkat Elaine,“ navrhla. „Neřekneš to nikomu, vid?“

Zavrtěl jsem hlavou. Ne, neřeknu. Nemusela se bát. Neřeknu, protože by ji pak odvezli pryč na místo, kde vládnou psychiatři, přestože nevědí dost, aby to uměli. Představil jsem si ji zavřenou s ostatními, kteří také utekli před realitou, a pochopil jsem, že to nemohu nikomu říct. Také jsem věděl, že v této situaci nemohu přiznat neúspěch.

Navíc nebyla pravda, že bych vůbec neuspěl. Naděje ještě existovala. Elaine nebyla úplně pryč. Byla zde stále, schovaná ve vlastní mysli, a dívala se ven očima této vymyšlené postavy, kterou vytvořila, aby zaujala její místo. Jednou ji najdu a přivedu ji domů. Vždyť i ledový vepřík Chrochta roztál.

Všiml jsem si, že vrtí hlavou.

„Nenajdeš ji,“ prohlásila. „Nepřivedeš ji domů. Já neroztaju a nezmizím. Ona *je* pryč a ty jsi tomu nemohl zabránit.“

Usmál jsem se. „Elaine.“

A potom mi došlo, že odpověděla na myšlenky, které jsem nevyjádřil nahlas.

„Je to tak,“ řekla, „buďme k sobě upřímní. Měl bys být. Mně lhát nemůžeš.“

Zavrtěl jsem hlavou. V první chvíli jsem byl tak zmatený a zoufalý, že jsem tomu všemu uvěřil, uvěřil jsem, že Anansa je opravdová. Ale byl to nesmysl. Ovšemže Elaine věděla, co si myslím. Znala mě lépe, než jsem se znal já sám. „Pojďme ven,“ řekl jsem. Ztroskotanec a mrzák, potěšit se ze slunečních paprsků, které hřejí stejně spravedlivé i neospravedlnitelné.

„Mně to nevadí.“ promluvila, „Klidně si věř, čemu chceš: Elaine nebo Ananse. Možná bude lepší, když budeš Elaine dál hledat. Možná bude nakonec lepší, když se necháš ošálit.“

Nejhorší je na představách duševně nemocných to, že jsou tak nepříjemně logické. Nepovolí. Nikdy člověka nenechají vydechnout.

„Já jsem Elaine," a usmála se. „Jsem Elaine, která se vydává za Anansu. Ty mě máš rád. Proto jsem přišla. Slíbil jsi, že mě přivedeš domů, a udělal jsi to. Vezmi mě ven. Zařídil jsi, aby přestalo pršet. Splnil jsi všechno, co jsi slíbil. Jsem zase doma a slibuju, že tě už nikdy neopustím."

Neopustila mě. Jezdil jsem za ní každou středu pracovně a každou sobotu a neděli jako za tím nejlepším, co mě v životě potkalo. Občas ji s sebou vezmu na výlet. Povídáme si spolu, čtu jí a nosím jí knížky, které jí čtou ošetřovatelky. Nevědí, že ještě pořád není v pořádku – pro ně je to Elaine, šťastnější než kdy dřív, dojemně nadšená ze všeho, co vidí, slyší, cítí a ochutnává, z každé textury, kterou jí přiloží na tvář. Jen *já* vím o její víře, že není Elaine. Jen *já* vím, že jsem se s ní za celou tu dobu nedostal ani o krok dál, že jí v okamžicích strašlivé upřímnosti říkám Ananso a ona mi odpovídá.

Ale svým způsobem jsem spokojený. Vlastně se mezi námi změnilo velice málo. A po několika týdnech jsem se přesvědčil, že je teď šťastnější než kdy dřív. Koneckonců získala ten nejlepší z možných světů. Mohla si říkat, že pravá Elaine tančí, zpívá a poslouchá písně někde ve vesmíru, konečně obdařená rukama a nohama, zatímco ta ubohá dívka uvězněná v beznohém, bezrukém těle v Pečovatelském domě okresu Miliard je ve skutečnosti mimozemšťan, který je i z takto omezeného těla velice, převelice šťastný.

A pokud jde o mě, závazek vůči ní jsem dodržel a mám z toho dobrý pocit. Pořád jsem člověk – pořád si čas od času beru do postele jiné ženy. Ale Ananse to nevadí. Dokonce to sama navrhla, několik dní po procitnutí. „Zajdi občas za Belindou," vyzvala mě. „Belinda tě totiž má ráda. Mně to nebude ani trochu vadit." Sice si nepamatuji, kdy jsem se před ní o Belindě zmínil, ale alespoň jí to nevadí, a tak fakticky nemám důvod být s životem nespokojený. Až na něco.

Až na to, že nejsem bůh. Chtěl bych být bůh. Udělal bych několik změn.

Když přijedu do Pečovatelského domu okresu Miliard, nikdy nejdu nejdřív do budovy. Nikdy není uvnitř. Zvenčí budovu obejdu a

rozhlédnu se po trávníku u stromů. Pojízdné křeslo tam vždycky stojí; rozeznám je od ostatních podle polštářů, které na slunci bíle svítí. Nevolám na ni. Za chvilku si mě vždycky všimne, sestry ji otočí a rozjedou se s ní po trávníku ke mně.

Vítá mě stejně jako už stokrát předtím. Vrhá se ke mně a já se soustředím na to, že si ji prohlížím, abych v duchu neviděl Elaine obklopenou temnotou, jak se řítí vesmírem, sbírá prach, sbírá písně, skáče a tančí s pomocí nových paží a nohou, které má raději než mne. Místo toho se dívám na pojízdné křeslo, dívám se na úsměv na její tváři. Je šťastná, že mě vidí, a ze světa kolem má takovou radost, že ji tělo nedokáže zadržet. A když mou představivost nic nesvazuje, stávám se na okamžik bohem. Vidím ji, jak ke mně běží a mává rukama. Dám jí obě paže, jemné a silné; nasadím jí dlouhou, dívčí levou nohu a druhou, stejně pevnou napravo.

A potom jí je všechny jednu po druhé odeberu.

NEJVĚTŠÍ ZÁBRANA

Doka Murphyho jsem potkal v kursu psaní vedeném jedním šíleným Francouzem na Utažské univerzitě v Salt Lake City. Nechal jsem v té době práce technického redaktora v jednom konzervativním rodinném časopisu a dělalo mi trochu potíže zvyknout si na to, že jsem znovu lajdáckým studentem. Doc byl z naší neupravené bandy ten nejneupravenější, a proto jsem byl připraven na to, že mě bude rozčilovat a že budu jeho názory ignorovat. Jenomže jeho názory se ignorovat nedaly. Za prvé pro to, co pro mě udělal. A pak kvůli tomu, co se stalo jemu. Zformovalo mě to; jeho minulost se nade mnou hrozivě vynoří pokaždé, když si sednu s úmyslem psát.

Učitel Armand, který si nijak nepomohl, když svůj francouzský přízvuk nahradil bostonským, se zatvářil rozpačitě, když Doc před studenty vytáhl mou povídku. „Je to komerčně životaschopné," prohlásil. „Taky je to sračka. Co jiného můžu říct?"

To byl celý Doc. V jedné ruce hřebík, ve druhé kladivo, ukřižoval mě i povídku. Vzhledem k tomu, že jsem se již předtím rozhodl ho ignorovat, a také k tomu, jak jsem byl hrdý, že jsem ze studentů jediný, komu se podařilo prodat román, mě překvapuje, že jsem ho vůbec poslouchal. Jenže pod tím skoro až lítým útokem na mou práci bylo něco jiného, alespoň podle mne: základní respekt k tomu, co by měl být dobrý spisovatel. A k tomu, že se v mé práci krčil malý náznak toho, že by se snad někde ve mně mohl dobrý spisovatel skrývat.

Proto jsem poslouchal. Bylo to poučné. A jelikož Francouzovy nápady byly čím dál šílenější, obrátil jsem se na Doka, aby mě

naučil, jak psát. Přes neupravený zevnějšek mu to myslelo mnohem líp než všem lidem v obleku, které jsem kdy potkal.

Začali jsme se stýkat mimo školu. Manželka ode mne odešla už dva roky předtím, takže jsem měl spoustu volného času, a roztahoval jsem se v docela velkém pronajatém domě; pili jsme spolu, četli si nebo se bavili u krbu, nad Dokovým neodolatelným telecím s parmezánem nebo při prosekávání zákeřného psího vína, které se rozhodlo dobýt svět a začít na zahradě za domem. Poprvé od odchodu Denae jsem se v domě cítil doma – zdálo se, že Doc instinktivně dokázal poznat, ve kterých částech domu zůstaly nepříjemné vzpomínky, a brzy je vyvážil tím, že mi pomohl, abych se v nich znovu cítil příjemně.

Nebo nepříjemně. Doc vždycky neříkal příjemné věci.

„Už chápu, proč od tebe manželka odešla," prohlásil jednou.

„Takže ani ty si nemyslíš, že jsem dobrý v posteli?" (Byl to žert – Doc ani já jsme neměli nijak neobvyklou sexuální orientaci.)

„Chováš se k lidem jako neandertálec, to je všechno. Když nejdou tam, kam ty chceš, dáš jim ránu palicí a odtáhneš je tam."

Rozčilovalo mě to. Myslel jsem na svou ženu nerad. Byli jsme manželé jen tři roky a nebyly to dobré roky, ale svým způsobem jsem ji miloval a moc mi chyběla. Nechtěl jsem, aby odešla. Nebylo mi příjemné nechat si v tom máchat hubu. „Nevzpomínám si, že bych někdy praštil *tebe*."

Jen se usmál. A já jsem si samozřejmě ihned vybavil rozhovor, který jsme předtím vedli, a uvědomil jsem si, že má pravdu. Nesnášel jsem ten jeho pitomý úsměv.

„Fajn," kývl jsem. „Ty jsi ten, kdo nosí dlouhé vlasy v zemi posledních přežívajících ježků. Řekni mi, proč máš rád ‚Swapa' Morrise."

„Nemám ho rád. Myslím si, že Morris je děvka, která prodává svobodu jiných, aby získala hlasy."

A teď jsem byl zmatený já. Kritizoval jsem starého dobrého „Swapa" Morrise, komisaře okresu Davis, za to, že vyhodil ředitelku knihoven v okrese, protože se přes jeho výhrady odvážila zařadit „pornografickou" knihu. Morris vykazoval všechny známky

negramotnosti, fašismu a mimořádné popularity. Kdyby ho lynčovali, s chutí bych se připojil.

„Dobře, ani ty nemáš rád Morrise – tak co jsem řekl špatně?“

„Podle tebe není cenzura ospravedlnitelná za žádných okolností.“

„Tobě se *líbí* cenzura?“

A potom polovážné žvanění zvážnělo úplně. Najednou se na mě nechtěl podívat. Najednou měl oči jenom pro oheň a já jsem si všiml, že plameny tančí v slzách, které mu ulpěly na spodních víčkách. A znovu jsem si uvědomil, že na jeho myšlenkové pochody prostě nestačím.

„Ne,“ odpověděl. „Ne, *nelíbí* se mi.“

A pak bylo dlouho ticho, dokud nevypil dvě sklenky vína, jen tak, a nezvedl se, že pojede domů. Bydlel v Emigration Canyonu na konci klikaté, úzké cesty a já se bál, že je moc opilý, ale ve dveřích mi řekl přes rameno: „Nejsem opilý. Ty jsi tak svinsky střízlivý, že po hodině s tebou potřebuju půl galonu vína, abych se dostal do normálu.“

O jednom víkendu mě dokonce vzal s sebou do práce. Doc pracoval v Nevadě. V pátek odpoledne jsme vyrazili ze Salt Lake City a odjeli do Wendoveru, prvního města za hranicí. Myslel jsem, že bude zaměstnaný v kasinu, u něhož jsme zastavili. Ale nepíchl si příchod, pouze se ohlásil jednomu chlapíkovi; potom si se mnou sedl do kouta a čekal.

„Ty nemusíš nic dělat?“ zeptal jsem se.

„Já pracuju,“ odvětil.

„Taky jsem takhle pracoval, ale vyhodili mě.“

„Musím počkat, až na mě vyjde místo u stolu. Říkal jsem ti, že si vydělávám pokerem.“

A já jsem konečně pochopil, že je profesionál na volné noze, hráč – karbaník.

Ten večer tam byli čtyři, kteří si říkali „Doc“. Doka Murphyho zavolali ke stolu jako třetího. Hrál klidně a dvě hodiny soustavně prohrával, i když málo. Pak najednou během čtyř her získal zpátky všechno, o co přišel, a přidal k tomu skoro patnáct set dolarů. Po několika prohraných partiích se omluvil a odjeli jsme zpátky do Salt Lake City.

„Obvykle musím v sobotu v noci hrát znovu," podotkl. Potom se zazubil. „Dnes jsem měl štěstí. Byl tam idiot, který si myslel, že pokeru rozumí."

Vzpomněl jsem si na staré přísloví: Nikdy nejez tam, kde se to jmenuje U mámy, nehraj karty s chlapem, který se jmenuje Doc a nechoď do postele s ženskou, která má víc problémů než ty. Nic než pravda. Doc si zapamatoval balíček, všechny pravděpodobnosti znal nazpaměť a bylo jen málo pokerových obličejů, které nakonec nedokázal prohlédnout.

Ale teprve na konci trimestru mi došlo, že jsem za celou dobu, co jsme spolu chodili do kursu, neviděl ani jednu jeho vlastní povídku. Nenapsal vůbec nic. A přitom na vývěsce měl známku – výbornou.

Zašel jsem za Armandem.

„Ale ano, Doc píše," ujistil mě. „Lépe než ty, a ty máš výbornou. Bůhví jak to je, ale ty prostě nemáš talent."

„Proč to neodevzdá, aby si to mohli přečíst ostatní studenti?"

Armand pokrčil rameny. „A proč by měl? Proč házet perly sviním?"

Ale stejně mě to rozčilovalo. Poté, co jsem byl svědkem, jak Doc nejednoho autora doslova rozpitval, mi nepřipadalo fér, že se jeho práce na špalku neocitla nikdy.

Když jsme se v dalším trimestru sešli v postgraduálním semináři, zeptal jsem se ho na to. Zasmál se a řekl mi, abych to pustil z hlavy. Ale já nechtěl. Chtěl jsem si od něho něco přečíst. A tak mi další týden přinesl třístránkový rukopis. Byl to nedokončený úryvek povídky o muži, který byl přesvědčen, že ho opustila žena, přestože ji každou noc našel doma, když přišel. Patřilo to k nejlepším textům, jaké jsem v životě četl. Bráno ze všech stran. Bylo to tak průzračné a vzrušující, že by se to líbilo každému pitomci, který má rád Harolda Robbinse. Ale styl byl dost košatý a látka i na těch několika stránkách dost hluboká, aby většina ostatních „slavných" autorů vedle něho vypadala jako žabaři. Přečetl jsem si ten úryvek pětkrát, abych měl jistotu, že mi nic neuniklo. Při prvním čtení mě napadlo, že je to metaforicky o mně. Při třetím jsem pochopil, že je to o bohu. Při pátém mi došlo, že je to o všem, co má nějaký smysl, a chtěl jsem si přečíst víc.

„Kde je zbytek?“ zeptal jsem se ho.

Pokrčil rameny. „To je všechno.“

„Mně to nepřipadá dokončené.“

„Taky není.“

„No tak to dodělej! Doku, to přece koupí každý, dokonce i *New Yorker*. Pro ně bys to nejspíš ani *nemusel* dokončit.“

„Dokonce i *New Yorker*. To se na to podívejme!“

„Nemůžu uvěřit, že si myslíš, že jsi moc dobrý pro *každého*, Doku. Dopiš to. Chci vědět, jak to skončí.“

Zavrtěl hlavou. „Nic víc není. A nic dalšího nebude.“

A tím rozhovor skončil.

Ale čas od času mi ukázal nějaký jiný fragment. Pokaždé lepší než předchozí. Mezitím jsme se víc spřátelili, ne proto, že byl tak dobrý spisovatel – nejsem natolik sebemrskačský, abych nacházel zálibu v tom, že se budu držet lidí, kteří mě svou tvorbou strčí do kapsy – ale proto, že byl Doc Murphy. Našli jsme všechna místa v Salt Lake City, kde měli dobré pivo – což nebylo příliš časově náročné. Byli jsme spolu na třech dobrých filmech a na tuctu dalších, které byly tak špatné, že dívat se na ně byla zábava. Naučil mě hrát poker dost dobře, abych o víkendu neměl ztrátu, ale ani zisk. Snášel mé střídání přítelkyň a vyslovil proroctví, že se pravděpodobně znovu ožením. „Máš dost slabou vůli, abys chtěl zkusit, jestli to může fungovat,“ sdělil mi vesele.

A když už jsem se dávno přestal ptát, konečně mi pověděl, proč nikdy nic nedopsal.

Dopíjel jsem třetí pivo a on pil odpornou směs tabaska a rajčatové šťávy, kterou do sebe lil pokaždé, když se chtěl potrestat za své hříchy – podle teorie, že je to ještě horší než hindský zvyk pití vlastní močí. Časopis, o němž jsem byl přesvědčen, že mou povídku koupí, mi právě poslal zamítavý dopis. Uvažoval jsem, že to vzdám. Doc se mi vysmál.

„Já to myslím vážně,“ řekl jsem.

„Nikdo, kdo je alespoň trochu dobrý, to nemusí vzdávat.“

„Podívejme, kdo promluvil. Král zarytých spisovatelů.“

Zatvářil se naštvaně. „Jsi paraplegik, který se posmívá jednonohému.“

„Mám toho dost.“

„Tak toho nech. Nic se nezmění. Vykliď pole námezdným pisálkům. Nejspíš jsi sám námezdný pisálek.“

Doc nevypil nic, z čeho by mohl být mrzutý, alespoň ne opilecky mrzutý. „No tak, Doku, já potřebuju podporu.“

„Jestli potřebuješ podporu, nezasloužíš si ji. Dobrý spisovatel se dá zastavit pouze jediným způsobem.“

„Neříkej mi, že máš selektivní autorský blok, který ti brání psát konce.“

„Autorský blok? Proboha, něco takového jsem nikdy neměl. Blok máš tehdy, když nejsi dost dobrý na to, abys napsal věc, o níž víš, že ji musíš napsat.“

Začínal mě rozčilovat. „A *ty* jsi samozřejmě vždycky dost dobrý.“

Předklonil se a podíval se mi do očí. „Já jsem nejlepší anglicky píšící spisovatel.“

„Věřím ti to. Nejlepší, který nikdy nic nedokončil.“

„Já dokončím všechno,“ řekl. „Dokončím všechno, drahý příteli, a pak to všechno kromě prvních tří stránek spálím. Někdy napíšu povídku za týden. Napsal jsem tři celé romány a čtyři hry. Dokonce i scénář. Vydělal by miliony dolarů a zařadil se mezi klasiku.“

„A to tvrdí kdo?“

„To tvrdí – na tom nezáleží. Koupili to, vybrali herce, bylo to připravené ke zfilmování. Rozpočet byl na třicet milionů. Studio tomu věřilo. Bylo to poprvé, co jsem slyšel, že udělali něco inteligentního.“

Bylo toho na mne příliš. „Děláš si legraci.“

„Jestli si dělám legraci, ukaž mi někoho, kdo se směje. Je to pravda.“

Nikdy jsem neviděl, že by vypadal tak otráveně, tak zmučeně. Jestli jsem Doka Murphyho znal, byla to pravda, a já myslím, že jsem ho znal. Znám. „Proč?“ zeptal jsem se.

„Kvůli cenzurní komisi.“

„Cože? V Americe nic takového neexistuje.“

Zasmál se. „Alespoň ne na plný úvazek.“

„Co to sakra má být, ta cenzurní komise?“

A tak mi to vysvětlil:

Když mi bylo jedenadvacet, žil jsem na venkově v Oregonu, nedaleko Portlandu. Poštovní schránky byly u cesty. Psal jsem, byl jsem dramatik, myslel jsem si, že udělám kariéru; začínal jsem se pokoušet o beletrii. Jednou, když pošťák projel, jsem šel ven. Slabě mrholilo. Ale mně to příliš nevadilo. Měl jsem tam obálku od svého hollywoodského agenta. Byla to smlouva. Žádná opce, přímo prodej. Sto tisíc dolarů. Právě když jsem si uvědomil, že začínám být mokrý a měl bych se jít schovat, vystoupili z keřů dva muži – jasně, já vím, nejspíš si potrpí na dramatická zahájení. Měli na sobě vycházkové obleky. Panebože, nenávidím lidi, co chodí ve vycházkových oblecích. Jeden z těch chlapů natáhl ruku. „Dejte mi to teď a ušetříte si spoustu potíží," vyzval mě. Dát mu to? Řekl jsem mu, co si o jeho návrhu myslím. Vypadali jako mafie, nebo spíš jako komiksová parodie na mafii.

Byli přibližně stejně vysocí a skoro i vypadali stejně, včetně takových detailů, že měli v očích stejný dravý lesk; ale pak jsem si všiml, že první dojem byl klamný. Jeden byl blonďák a druhý brunet. Blonďákovi mírně ustupovala brada a od nosu dolů dodávala jeho obličeji vlídný výraz; ten tmavovlasý kdysi trpěl vážnou kožní chorobou a měl stromovitý krk; ten mu propůjčoval hloupý výraz, jako by měl obličej nalepený zepředu přímo na krk a na hlavu už nezbylo žádné místo. To nebyla žádná mafie. Obyčejní lidé.

Až na ty oči. Ten lesk v očích nebyl hraný, a právě ten mne v první chvíli oklamal. Byly to oči, které viděly lidi plakat. Nebylo jim to jedno, ale stejně znovu ubližovaly. Lidské oči by takového pohledu neměly být schopny.

„Vždyť je to jenom *smlouva*, proboha," řekl jsem jim, ale ten tmavovlasý s jizvami po akné mne jen znovu vyzval, abych jim to odevzdal.

Ale tou dobou mne už počáteční strach přešel; nebyli ozbrojení a tak jsem si říkal, že se jich třeba dokážu zbavit bez násilí. Odcházel jsem k domu. Šli za mnou.

„Na co tu mou smlouvu chcete?" zeptal jsem se.

„Ten film se nikdy nenatočí," prohlásil ten Mírný, blonďák bez brady. „Nedovolíme, aby vznikl."

Zajímalo by mě, kdo jim píše dialogy, že by je kradli od Fenimora Coopera? „Těch sto tisíc dolarů říká, že to chtějí zkusit. A já chci, aby to zkusili.“

„Ty peníze ale nikdy nedostanete, Murphy. A tato smlouva i se scénářem během příštích čtyř dní přestanou existovat. To vám slibuji.“

„Kdo jste,“ zeptal jsem se, „kritik?“

„Skoro.“

To jsem už stál za dveřmi a oni zůstali na druhé straně prahu. Nejspíš jsem měl ty dveře zavřít, ale jsem hazardní hráč. Musel jsem tentokrát hrát dál, protože jsem potřeboval zjistit, jak mají rozdáno. „Chcete mi to vzít násilím?“ zeptal jsem se.

„Osudem.“ odvětil Stromek. A pak dodal: „Víte, pane Murphy, jste nebezpečný člověk. Máte psací stroj IBM samoopravný Selectric II, který se špatně vrací, takže se vám někdy písmena na konci otisknou o několik pozic zpátky. Máte otce, který vám kdysi řekl: ‚Billy, abych k tobě byl úplně upřímný, nevím, jestli jsem tvůj táta nebo ne. Nebyl jsem jedinej chlap, se kterým tvá máma chodila, když jsem si ji vzal, a proto je mi úplně jedno, jestli žiješ nebo jsi mrtvej.‘“

Citoval to přesně. *Slovo od slova,* co mi táta řekl, když mi byly čtyři roky. Nikdy jsem o tom nikomu neřekl. A on to znal slovo od slova.

Prokristapána, CIA. To je patetické.

Ne, nebyli od CIA. Chtěli jen dosáhnout toho, abych nepsal. Přesněji řečeno, abych nepublikoval.

Řekl jsem jim, že mě jejich návrhy nezajímají. A dobře jsem udělal – nebyli to žádní svalnatci. Zavřel jsem dveře a oni jednoduše odešli.

Další den jsem jel po cestě se svým starým galaxy, povolenou rychlostí, a přímo před auto mi vletěl chlapec na kole.

Neměl jsem šanci zabrzdit. V jedné vteřině tam nebyl a v další ano. Srazil jsem ho. Kolo spadlo pod auto, ale on sám větší částí těla přeletěl přes kapotu. Noha mu uvízla v nárazníku, přidržená bicyklem, zbytek sklouzl po kapotě. Přitom se mu vytrhl kyčelní kloub a na třech místech přerušila páteř. Ozdoba masky mu rozpárala břicho a krev zkropila přední sklo jako prudký liják, takže jsem

neviděl nic než jeho tvář, přitisknutou s očima otevřenýma na sklo. Zemřel samozřejmě na místě. A já byl rád, že se netrápil.

Hráli si s bratrem na Marťany nebo na něco takového. Bratr stál kousek od cesty s umělohmotným paprskometem a tvářil se nechápavě. Matka obou chlapců se s křikem vyřítila z domu. Já jsem taky křičel. Dva sousedi to celé viděli. Jeden z nich zavolal policii a záchranku. Druhý se pokusil upokojit matku a zabránit jí, aby mě zabila. Nepamatuji si, kam jsem jel. Jediné, co si pamatuji je to, že toho rána auto neobvykle dlouho nechtělo nastartovat. Mohlo mě to zdržet tak půldruhé minuty – dlouhá doba na nastartování auta. Kdyby chytlo hned jako normálně, nepřejel bych toho chlapce. Pořád jsem si to říkal – byla to všechno jenom náhoda, že jsem tam v tu chvíli projížděl. O půl sekundy dřív by mě uviděl a stačil by se vyhnout. O půl sekundy později bych ho zahlédl já. Prostě náhoda. Když o deset minut později přijel domů chlapcův otec, nezabil mě jedině proto, že jsem tak usedavě brečel. K soudu se to ani nedostalo, neboť sousedé dosvědčili, že jsem neměl šanci zastavit, a policejní vyšetřovatel došel k závěru, že jsem nepřekročil povolenou rychlost. Nebyla to ani nedbalost. Jen strašná, strašná náhoda.

Přečetl jsem si článek v novinách. Tomu chlapci bylo teprve devět, ale ve škole chodil do nepovinných předmětů a byl velice bystrý; hodný hoch, který rozvážel noviny a vždycky se vzorně postaral o sourozence. Byl to vyložený doják pro předplatitele. Uvažoval jsem, že se zabiju. A pak se vrátili ti muži ve vycházkových oblecích. Měli čtyři kopie mého rukopisu, mého scénáře. Víc než čtyři kopie jsem neudělal – originál jsem měl v šanonu.

„Jak vidíte, pane Murphy, máme veškeré kopie scénáře. Vy nám teď dáte originál.“

Neměl jsem na ně náladu. Začal jsem zavírat dveře.

„Jste opravdu velmi taktní,“ řekl jsem. Bylo mi v tu chvíli jedno, jak se k rukopisům dostali. Chtěl jsem najít způsob, jak to udělat, abych spal tak dlouho, že se probudím a ten chlapec bude stále živý.

Rozrazili dveře a vecpali se dovnitř. „Víte, pane Murphy, dokud jsme si včera nepohráli s vaším autem, tak se vaše cesta a dráha toho chlapce nikdy neprotly. Museli jsme to zkusit čtyřikrát, než jsme to

načasovali správně, ale nakonec se to podařilo. To je na cestování časem kouzelné. Když člověk něco pokazí, vždycky se může vrátit a příště to napravit.“

Nedokázal jsem uvěřit, že by se někdo chtěl hlásit k odpovědnosti za chlapcovu smrt. „Proč?“ zeptal jsem se.

A oni mi to vysvětlili. Ten chlapec byl zřejmě ještě talentovanější, než si všichni mysleli. Měl se stát spisovatelem, až vyroste. Novinářem a kritikem. A o čtyřicet let později měl jisté vládě způsobit velké problémy. Zejména měl napsat tři knihy, které by velkému počtu lidí změnily způsob uvažování. Nesprávným směrem.

„My všichni jsme spisovatelé,“ sdělil mi Mírný. „Nemělo by vás překvapit, že své psaní bereme velice vážně. Vážněji než *vy*. Spisovatelé, dobří spisovatelé, mají moc měnit lidi. A některé z těchto změn nejsou příliš dobré. Tím, že jste včera zabil toho chlapce, jste zabránil krvavé občanské válce, k níž by za nějakých šedesát let došlo. Dívali jsme se; najdou se nějaké vedlejší účinky, ale není to nic, s čím bychom si nedokázali poradit. Zachránil jste sedm milionů životů. Neměl byste si to vyčítat.“

Vzpomněl jsem si, co všechno o mně věděli. Věci, které nikdo vědět nemohl. Připadal jsem si hloupě, protože jsem začal věřit, že by to mohli myslet vážně. Měl jsem strach, protože byli klidní, když mluvili o chlapcově smrti. „Jak s tím souvisím já?“ zeptal jsem se. „Proč zrovna já?“

„To je prosté. Jste velice dobrý spisovatel. Předurčený k tomu, aby se stal jedním z nejlepších své doby. Beletrie. A tento scénář. Za tři sta let vás budou srovnávat se Shakespearem a chudák starý bard to prohraje. Potíž je v tom, Murphy, že jste tak hrozný požitkář a navíc pesimista. Když vám zabráníme publikovat, celá umělecká nálada dvou století se znatelně rozjasní. Nemluvě o prevenci hladomoru za sedmdesát let. Historie vytváří zvláštní souvislosti, Murphy, a vy jste ve středobodu spousty utrpení. Když vám nic nevyjde, svět bude pro všechny mnohem lepší.“

Ty jsi tam nebyl, neslyšel jsi je. Neviděl jsi je, jak sedí na pohovce s nohou přes nohu, a pokyvují hlavami a dělají gesta, jako by mluvili o nejpřirozenější věci na světě. Od nich jsem se naučil, jak

popsat pravé šílenství. Žádná pěna u úst, ale někdo, kdo u tebe sedí jako dobrý přítel, říká neskutečné, kruté věci, usmívá se, rozohňuje se a – proboha, to nemůžeš pochopit. Já jsem jim totiž věřil. Věděli všechno. A byli až *příliš* šílení, i blázen by si vymyslel lepší fintu než oni. Říkám to tak, jako bych jim uvěřil logicky, ale tak to nebylo. Myslím, že ani tebe nedokážu přesvědčit, ale věř mi – já umím poznat, jestli někdo blufuje nebo mluví pravdu, a tihle dva neblufovali. Umřelo dítě a oni věděli, kolikrát jsem otočil klíčkem v zapalování. A v očích Mírného byla pravda, když zahrozil: „Pokud se dobrovolně vzdáte publikování, necháme vás žít. Když odmítnete, zemřete do tří dnů. Zabije vás jiný spisovatel – samozřejmě nešťastnou náhodou. Máme dovoleno využívat pouze autory."

Zeptal jsem se jich proč. Odpověď mě rozesmála. Vypadá to, že byli ze Svazu autorů. „Je to otázka odpovědnosti. Pokud odmítnete přijmout odpovědnost za budoucí následky svých činů, budeme muset tuto odpovědnost svěřit někomu jinému."

A tak jsem se jich zeptal, proč ztrácejí čas tím, že se mnou mluví, a nezabijí mě rovnou.

Odpověděl mi Stromek a ten hajzl při tom brečel. „Protože vás zbožňujeme. Zbožňujeme všechno, co napíšete. Všechno, co o psaní víme, jsme se naučili od vás. A když zemřete, tak to ztratíme."

Snažili se mě utěšit tím, že mi řekli, v jak dobré společnosti jsem se ocitl. Thomas Hardy – musel se vzdát románů a držet se poezie, kterou nikdo nečetl, a proto byla bezpečná.

„Hemingway se rozhodl, že se raději zabije sám, než by počkal, až to uděláme my," pokračoval Mírný. „A někteří další se museli vzdát třeba jen jedné knihy. Bolelo je to, ale Fitzgerald i tak dokázal udělat slušnou kariéru s ostatními knihami, které směl napsat, a Perelman nám to dal se smíchem, protože pořádná díla jsme mu nemohli dovolit. Zabýváme se jenom výbornými spisovateli. Ti špatní nikoho neohrožují."

Uzavřeli jsme jistou dohodu. Mohl jsem psát dál, ale po dokončení jsem musel všechno spálit. Všechno kromě prvních tří stran. „Pokud to vůbec dokončíte, budeme mít kopii," řekl Mírný. „Máme takovou knihovnu, která – hm, nejjednodušší by asi bylo říct, že existuje mimo čas. Svým způsobem publikován budete. Pouze ne

ve své době. Až za osm set let. Ale alespoň můžete psát. Jiní museli nechat pero úplně v klidu. Věřte, láme nám to srdce.“

O zlomených srdcích jsem věděl všechno, to tedy ano, úplně všechno. Spálil jsem všechno kromě prvních tří stránek.

Je jenom jeden důvod, proč spisovatel přestane psát, a to ten, že za ním přijdou z Cenzurní komise. Všichni ostatní, kteří to pověsí na hřebík, jsou jenom pozlacení pitomci. ‚Swap‘ Morris vůbec netuší, jak taková pravá cenzura vypadá. Neodehrává se totiž v knihovnách. Odehrává se na kapotách aut. Takže klidně začni prodávat nemovitosti nebo pojištění, choď za Santa Clausem a uklízej sobí bobky, mně to je úplně fuk. Ale jestli se chceš vzdát něčeho, co já nikdy nebudu mít, skončil jsem s tebou. Nejsi pro mě zajímavý.

Proto píšu. A Doc si to vždycky přečte a ztrhá to. Všechno kromě téhle stati. Tu nikdy neuvidí. Nejspíš by mě zabil, ale co? Stejně nikdy nevyjde. Ne, ne, jsem příliš ješitný. Vy to přece čtete, ne? Vidíte, jak jsem vystavil své ego? Jestli jsem skutečně dost dobrý spisovatel, jestli je moje práce dost důležitá, aby dokázala změnit svět, přijdou za mnou dva chlapíci ve vycházkových oblecích, udělají mi návrh, který nebudu moci odmítnout, a vy to nikdy nebudete číst – jenže vy to přece čtete, ne? Proč to dělám? Možná doufám, že přijdou a tak mi dají záminku, abych přestal psát raději teď, než později zjistím, že už nikdy nebudu psát líp. Dělám tady na ty prokleté budoucí kritiky dlouhý nos a oni mě ignorují, dávají mi jasně najevo, za co moje práce stojí.

Nebo možná ne.

Možná skutečně *jsem* dobrý, ale moje dílo má náhodou kladný efekt, nevyvolává v budoucnosti žádné nepříjemné vlny. Možná patřím k těm šťastlivcům, kteří mohou dokázat něco velkého, co není třeba pro ochranu budoucnosti zcenzurovat.

Možná jednou naprší a uschne.

OBJEVENEC A KRÁL SKEČŮ

Byl jeden muž, který svého syna miloval víc než život. Byl jeden chlapec, který svého otce miloval víc než smrt.

Jejich příběh není stejný. Ale jeden bez druhého vám vyprávět nemůžu.

Tím mužem byl doktor Alvin Bevis, tím chlapcem byl jeho syn Joseph a jediná žena, kterou oba milovali, byla Connie, jež se v roce 1977 za Alvina provdala, s nadějí a radostí, a v roce 1978 přivedla na svět polomrtvého Joea. Oba je měla moc ráda. Tvořili milující rodinu. Proto bylo téměř jisté, že se dočkají žalu.

Connie už po Joeovi další děti mít nemohla. Neměla mít vlastně ani *jeho.* Doktor jí vynadal, že je husa, když si ho odmítla nechat vzít ve čtvrtém měsíci, kdy problémy začaly. „Bude retardovaný. Zemřete při porodu.“ A ona na to odpovídala: „Buď budu mít dítě, nebo neuvěřím, že jsem vůbec žila.“ V sedmém měsíci z ní Joea vytáhli i s dělohou. Byl vyzáblý a maličký a doktor jí řekl, aby počítala s tím, že bude mentálně postižený a bude mít problémy s fyzickou koordinací. Connie přikývla a dělala, že nic neslyšela. Byla šťastná. Měla Joea, živého, a v duchu odpovídala každému, kdo ji litoval: *Jsem žena víc než vy neplodné, které se ještě musíte trápit měsíčními fázemi.*

Alvin ani Connie nevěřili, že Joe bude retardovaný. A brzy se také ukázalo, že není. Chodil v osmi měsících. Mluvil ve dvanácti. V osmnácti měsících znal abecedu. Ve třech letech uměl číst na úrovni druhé třídy. Byl zvídavý, náročný, nezávislý, neposlušný a nádherný, s kšticí v barvě mědi a tvářičkou hladkou a hlubokou jako chladivá tůň.

Rodiče sledovali, jak hltá vědění, a občas měli co dělat, aby mu poskytli krmi, kterou potřeboval. *Jednou bude slavný,* šeptali si navzájem, když si spolu v noci potají povídali. Naplňovalo je to hrdostí; nahánělo jim strach, že dílem náhody nebo nějakým velkým záměrem bylo jeho vzdělávání a bezpečí svěřeno právě jim.

Z pestré palety, kterou Bevisovi synovi v prvních několika letech života nabídli, si Joe vybral příběhy. Stal se jimi posedlý. Nosil knížky a požadoval, aby mu Connie nebo Alvin četli, ale pokud to nebyla knížka pohádek, rychle odcupital a přinesl další, a tak to pokračovalo, dokud konečně nečetli nějakou pohádku. Potom seděl a bez hnutí poslouchal, jak se příběh rozvíjí, a neřekl ani slovo, dokud neskončil. Znovu a pořád dokola. „Bylo nebylo," nebo „Žil kdysi," případně „Jednoho dne král nechal vyhlásit," až Alvin a Connie znali každou knížku v domě prakticky nazpaměť. Nejraději měl pohádky, ale postupně se dopracoval k filmům, příběhům ze současnosti a dokonce k historickým knihám.

Problém však nespočíval v jeho hladu po příbězích. Konflikt vznikl z toho, že Joe potřeboval své příběhy prožívat.

Ráno vstal a prohlásil, že maminka je máma medvědice, tatínek je táta medvěd a on je medvídek. Když se zlobil, prohlásil se za Zlatovlásku a utekl. Dalšího dne byl tatínek Rumplcimprcampr, maminka byla mlynářova dcera a Joe byl Král. Joe byl Jeníček, maminka byla Mařenka a Alvin byl zlá čarodějnice.

„Proč bych nemohl být tatínek Jeníčka a Mařenky?" zeptal se Alvin. Nechtěl být zlá čarodějnice. Ne že by si myslel, že to něco *znamená.* Říkal si, že je mu jenom protivné, když se syn neustále dožaduje, aby se držel dialogů a děje. Alvin nevěděl, kým bude ve vlastním domě za hodinu.

Po nějakém čase vystřídala rozmrzelost nepokrytá podrážděnost. Jestli to byla jen fáze, kterou Joe procházel, určitě již měla skončit. Alvin nakonec navrhl, aby s chlapcem zašli k dětskému psychologovi. Doktor řekl, že je to fáze.

„To znamená, že ho to dřív nebo později přejde?" zeptal se Alvin. „Nebo že nevíte, co se děje?"

„Obojí," odvětil vesele psycholog. „Budete si na to muset zvyknout."

Jenže Alvin si na to nechtěl zvyknout. Chtěl, aby mu syn říkal tati. *Byl* přece otec. Proč by se měl vyrovnávat s tím, že mu jeho dítě, jakkoli geniální, přiděluje role, které musí hrát pokaždé, když přijde domů? Alvin přitvrdil. Odmítl reagovat na jiné oslovení než tati. A po krátkém vztekání a mnoha opakovaných pokusech Joe nakonec přestal otce nutit, aby hrál přidělené role. A pokud věděl, Joe s přehráváním pohádek přestal úplně.

Samozřejmě to nebyla pravda. Joe si je prostě hrál s Connií, když Alvin odešel do práce krájet DNA a tvůrčím způsobem ji znovu spojovat. Tak se Joe naučil mít před otcem tajnosti. Neznamenalo to, že by *lhal*, pouze čekal na příležitost. Joe byl přesvědčen, že kdyby našel dost dobré příběhy, tatínek by znovu začal hrát.

Proto když tatínek přišel domů, Joe nepřehrával příběhy. Zato s otcem hráli početní a slovní hry, učili se základy španělštiny jako úvod k latině, sestavovali jednoduché programy na Atari, smáli se a vyváděli tak dlouho, dokud nepřišla maminka a neřekla jim, aby se zklidnili, než na ně spadne střecha. *Tohle je být otcem*, říkal si Alvin. *Jsem dobrý otec.* A byla to pravda. Byla to pravda, přestože se Joe každou chvíli s nadějí obrátil na matku: „Myslíš, že by tatínek chtěl vystupovat v *tomhle* příběhu?“

„Víš, tatínek nerad něco předstírá. Má rád tvoje příběhy, ale nerad je hraje.“

V roce 1983 začal Joe chodit do školy: v témže roce doktor Bevis vytvořil bakterii, která si nacházela živiny v kyselých srážkách a neutralizovala je. Joe v roce 1987 ze školy odešel, protože věděl víc než všichni učitelé; přesně ve stejné době začal doktor Bevis pobírat poplatky za komerční využívání svých bakterií při místním čištění zakyselených vod. Univerzita se náhle zděsila, že by mohl odejít na penzi a žít ze svého příjmu, čímž by jeho jméno ze školy zmizelo. Proto dostal laboratoř, dvanáct asistentů a sekretářek a asistentku pro administrativu. A od té doby si doktor Bevis mohl se svým časem nakládat, jak chtěl.

Chtěl mít jistotu, že výzkum nadále pokračuje tak pečlivě a metodicky, jak se patřilo, a těmi směry, které schválil. Potom odjel domů a stal se jednočlennou fakultou synovy velice soukromé akademie.

Pro Alvina to byly idylické časy.

Pro Joea to bylo peklo.

Aby bylo jasno, Joe svého otce miloval. Hrál si na učení a báječně si spolu užili, když četli *Chválu pošetilosti* v latinském originále, opakovali slavné experimenty a vymýšleli vlastní – bylo toho mnoho. Dost, aby se dalo říct, že Alvin nikdy neměl absolventa, který by dokázal tak rychle chápat nové myšlenky a tak nadšeně vymýšlet vlastní, novější. Jak mohl Alvin vědět, že Joe mu chřadne před očima?

Když totiž byl otec doma, Joe a matka si nemohli hrát.

Než ho Alvin vzal ze školy, Joe si s matkou čítal knihy. Ona četla doma celý den *Janu Eyrovou* a Joe ji četl ve škole, schovanou za *Přátele a sousedy*. Homéra. Chaucera. Shakespeara. Twaina. Mitchellovou. Galsworthyho. Elswytha Thanea. A pak, v těch drahocenných hodinách mezi koncem vyučování a Alvinovým příchodem domů, měnili se v Ashleyho a Scarlett, Tibby a Julian, Hucka a Jima, Waltera a Griseldu, Odyssea a Kirké. Joe již nepřiděloval role, jak to dělával, když byl malý. Oba věděli, jakou knihu čtou, a žili v prostředí té knihy. Každý musel podle chování toho druhého uhodnout, jakou roli si pro ten den zvolil; byl to vždy triumfální okamžik, když se Connie konečně odvážila hádat Joeovo jméno pro ten den, nebo když Joe zavolal na matku jejím. Za všechna léta, kdy si takto hráli, se ani jednou nestalo, že by si vybrali stejnou postavu; ani jednou se nezmýlili v odhadu, jakou roli hraje ten druhý.

Teď byl Alvin doma a hra skončila. Již žádné ukradené okamžiky čtení při vyučování. Otec se na příběhy díval s nelibostí. Historie ano; lži a pózy ne. A tak na rozdíl od Alvina, který si myslel, že konečně nastaly radostné dny, Joeovi a Connii radost zemřela.

Začali žít narážkami, předhazovat si citace z knih, hrát nenápadné postavy, aniž jméno toho druhého pronesli nahlas. Dělali to tak dokonale, že Alvin nepoznal, o co jde. Jen občas si uvědomil, že se děje něco zvláštního, co mu uniká.

„Tohle má být lednové počasí?“ řekl jednoho dne Alvin, když se podíval z okna, jak venku hustě prší.

„Hezké,“ opáčil Joe a pak, když si vzpomněl na „Kupcův příběh“, usmál se na matku. „V květnu lezeme na stromy.“

„Cože?“ zeptal se Alvin. „Jak to s tím souvisí?“

„Nijak, jenom rád lezu na stromy.“

„Záleží na tom, jestli tě slunce neoslní,“ řekla Connie.

Když Connie odešla z místnosti, Joe se zeptal na něco neškodného z teologie a Alvin pustil předchozí slovní výměnu zcela z hlavy.

Nebo se o to alespoň pokusil. Nebyl hloupý. Joe a Connie sice byli velice rafinovaní, avšak Alvin si postupně uvědomil, že nemluví mateřským jazykem svého domova. Byl dostatečně sečtělý, aby čas od času nějakou narážku pochytil. Mění se v prasata. Sype jemný prach. „Upřímně řečeno, je mi to fuk.“ Poznámky, které tak docela nezapadaly do rozhovoru, věty, které se zdály mít zvláštní zvuk. A čím víc si začal soukromého jazyka manželky a syna všímat, tím izolovanější se cítil. Učení s Joem mu začalo připadat nikoli vzrušující, ale prázdné, jako by oba předříkávali roli. Hráli role v nějakém příběhu. Příběhu o milujícím otci-učiteli a svědomitém, geniálním synu-studentovi. Bylo to nejlepší období Alvinova života, lepší než veškerý život, který vytvořil v laboratoři, ale to platilo v době, kdy tomu věřil. Teď to byla jenom hra. Synův skutečný život byl někde jinde.

Nelíbilo se mi, když jsem musel před léty hrát role, které mi přiděloval, napadlo Alvina. *Líbí se jemu hrát roli, kterou jsem mu přidělil já?*

„Už ti nemůžu dát víc,“ prohlásil Alvin jednou u snídaně. „Samozřejmě ve všem kromě biologie. Proto povedu tvé studium biologie a na všechno ostatní najmu odborné asistenty z různých oborů na univerzitě. Na každý den jiného.“

Joeovy oči se propadly a zahleděly se do dálky. „Ty už mě nebudeš učit?“

„Nemůžu tě učit něco, co neznám.“ A Alvin se vrátil do laboratoře. Vrátil se a s lahodnou krutostí roztrhal tucet buněk a stvořil z nich něco jiného, než byly původně, ať chtěly nebo nechtěly. Joe a Connie, kteří zůstali doma, se na sebe nechápavě podívali. Joeovi bylo třináct. Rostl do výšky a před matkou si připadal

ostýchavý a nemotorný. Museli se bez příběhů obejít tři roky. Dokud s nimi byl otec, hráli si na to, že jsou vězni a posílají si vzkazy strážnému pod nosem. Když teď strážný odešel a odpadla nutnost utajení, skončily i vzkazy. Joe začal chodit ven, číst si a propadat počítačovým hrám; v domě Bevisových bylo zavřeno víc dveří než kdykoli dřív.

Joea pronásledovaly lehce děsivé sny. Zdálo se mu stále o tomtéž; prostředí se měnilo, ale děj byl vždy stejný. Zdálo se mu, že je na lodi a všude, kde se dotkl zábradlí, se začalo rozpadat. Snažil se rodiče varovat, ale neposlouchali ho, opřeli se, zábradlí jim pod rukama povolilo a oni spadli do moře a utopili se. Zdálo se mu, že je zapletený v síti, svázaný jako pavouci oběť, ale pavouk ne a ne přijít ho ochutnat, nechal ho tam vysychat, bezmocně spoutaného, přestože křičel a zmítal se. Jak mohl takové sny vysvětlit rodičům? Vzpomněl si na Josefa z Genesis, který o snech mluvil příliš; vzpomněl si na Kassandru; vzpomněl si na Iokastu, která se ze strachu před věštbami rozhodla své dítě zabít. *Jsem vězeň příběhu,* pomyslel si Joe, *z něhož nemohu uniknout. Každá změna je pád; každý pád mne odtrhává od toho, čím jsem. Když nemohu být lidmi z příběhů, kdo potom jsem?*

Přes to všechno život plynul vcelku normálně. Snídaně, oběd, večeře, spánek, bdění, spánek, pracuj, vydělej, utrať, použij, rozbij, oprav. Všechny cykly běžného života se odvíjely dál, bez ohledu na stín nevyhnutelného konce. Jednou byl Alvin se synem v knihkupectví U Gryfa, kde měli kompletní edici Penguin Classics. Alvin si prohlížel knihy, jestli by se mu něco nehodilo, když si všiml, že Joe už za ním nejde.

Štíhlý metr sedmdesát jeho syna stál o půl obchodu jinde, skloněný v dychtivém soustředění nad něčím na pultu. Alvin ucítil strašlivou touhu. Jeho syn byl tak krásný, a přesto ho Alvin za třináct let jeho života nějakým způsobem ztratil. Joeovo mužství se blížilo, brzy již bude příliš pozdě. *Kdy mi přestal patřit?* uvažoval. *Kdy se tolik stal matčiným? Proč musí být krásný jako ona, a zároveň mít takovou hlavu? Je Apollón,* řekl si Alvin.

A v tom okamžiku pochopil, co ztratil. Tím, že svého syna nazval Apollónem, vyslovil, o co ho připravil. O propojení mezi příběhy, na

něž si jako dítě hrál, a poznáním, kým je. To propojení bylo tak reálné, až bylo téměř hmatatelné, a přesto je Alvin nedokázal vyjádřit slovy, nedokázal to poznání snést, a tak dál a tak dál.

A ve chvíli, kdy byl přesvědčen, že zná pravdu, tak mu vyklouzla. Beze slov ji jeho paměť nedokázala udržet, a tak ve stejném okamžiku, kdy pochopil, poznání ztratil. *Všechno jsem to věděl a teď nevím nic.* Rozzlobený sám na sebe, rázně došel k synovi a zjistil, že Joe se nevěnuje ničemu inteligentnímu. Před sebou měl rozložený balíček tarotových karet. Četl si v nich.

„Vtiskni mi do dlaně minci," řekl Alvin. Myslel si, že dělá legraci, ale z jeho hlasu bylo příliš dobře slyšet hněv. Joe zahanbeně vzhlédl. Alvin se v duchu přikrčil. *Zraňuju tě jenom tím, že promluvím.* Alvin se chtěl omluvit, ale pro tento případ neměl připravenou žádnou strategii, a proto se dalším žertem pokusil potvrdit, že i předtím to byl vtip. „Objevuješ tajemství vesmíru?"

Joe se pousmál, rychle karty posbíral a odložil je. „Ne," řekl Alvin.

„Ne, zajímalo tě to. Nemusíš je odkládat."

„Je to jenom hloupost," odvětil Joe.

Lžeš, pomyslel si Alvin.

„Všechny významy jsou tak neurčité, že by se daly použít na všechno." Joe se smutně zasmál.

„Vypadalo to, že tě to zajímá."

„Víš, jenom jsem přemýšlel, jak by se dal naprogramovat počítač, jestli bych mohl sestavit program, který by těm možnostem dal nějaký smysl. Aby to nebyl jen nahodilý sled karet. Udělat to tak, aby vznikla vazba na to, kdo ten člověk doopravdy je. Oddělit všechny…"

„Řekni, co jsi chtěl."

„Je to jen takový nápad."

„Oddělit všechny co?"

„Příběhy, které si vyprávíme. Všechny lži, kterým o sobě věříme. O tom, kým skutečně jsme."

Alvin věděl, že se mu v chlapcových slovech něco nezdá. Něco bylo špatně. A protože v Alvinově světě nemohlo nic dlouho zůstat bez vysvětlení, usoudil, že chlapec neví kudy kam, protože se před

otcem stydí za svou zvědavost. *Stydím se, že se kvůli mně stydíš,* pomyslel si Alvin. *A proto ti ty karty koupím.*

„Já ty karty koupím. I tu knížku, kterou sis prohlížel."

„Ne, tati."

„To je v pořádku. Proč ne? Pohraj si s počítačem. Zkus, jestli by se z té hlouposti nedalo něco udělat. Co ty víš, třeba vymyslíš nějakou dobrou grafiku a vyděláš na tom programu balík."

Alvin se zasmál. I Joe se zasmál. Dokonce i Joeův *smích* byla lež.

O jedné věci neměl Alvin tušení: Joe se totiž nestyděl. Joe měl pouze strach. Vyložil sice karty podle návodu v knize, ale nepotřeboval vysvětlení, nepotřeboval jejich jména. Znal ta jména hned, věděl, co mají na líci. Byl to Kreon, který držel meč a váhy. Nahá Ofélie ve věnci z listoví, a kolem muž, sokol, býk a lev. Šílená, tančící Ofélie. A já jsem byl kdysi ten chlapec na šestém poháru, co podává matce kytici – když jsme si ještě mohli dávat dárky. Karty nebyly kostky, byla to jména, a on z nich skládal příběhy, vytahoval je z balíčku v určitém pořadí, byl v tom systém, který z velké části vyprávěl jeho život. V těch kartách byla všechna jména, která kdy měl, přebývaly v nich všechny varianty minulosti a budoucnosti a čekaly, až budou rozdány. Právě to ho tolik děsilo. Strašně dlouho musel žít bez příběhů a jeho vlastní příběh otce, matky a syna byl nyní tak křehký, že se zběsile chytal čehokoli. Otec se mu vysmíval, ale Joe se podíval na příběh v kartách a věřil mu. *Nechci je mít doma. Sám se zamotávám do pavučiny.* „Prosím, neber je," žádal otce.

Jenže Alvin měl svou pravdu a koupil je stejně – v naději, že synovi udělá radost.

Joe se kartám vyhýbal celý den. Dotkl se jich jenom jednou; určitě si s tím strachem nepotřeboval hrát znovu. Je to iracionální, je to jen přání, říkal si. *Ty karty nic neznamenají. Není důvod se jich bát. Klidně se jich můžu dotknout, žádnou pravdu se z nich nedozvím.* Přitom si však uvědomoval, že veškerá jeho racionalita, veškerá jistota, že karty neskrývají žádný význam, jsou jen lži, které ho mají přimět, aby se přesvědčil a zkusil to s kartami znovu, tentokrát vážně.

„Proč jsi *to* přinesl domů?" zeptala se v sousedním pokoji matka.

Otec neodpověděl. Joe podle mlčení poznal, že otec nechce nic vysvětlovat, dokud by to Joe mohl slyšet.

„Je to celé hloupost," pokračovala matka, „Myslela jsem, že jsi vědec a skeptik. Myslela jsem, že na takové věci nevěříš."

„Je to jen legrace," lhal otec. „Koupil jsem je Joeovi na hraní. Napadlo ho, že by mohl vytvořit počítačový program, aby karty nějakým způsobem reagovaly na osobnost jednotlivých lidí. Má právo si taky někdy hrát."

A v obývacím pokoji, kde na polici trůnil vypnutý počítač na hraní, se Joe snažil nemyslet na Odyssea odcházejícího na osmičce pohárů, kráčejícího po břehu mořského zálivu, zády k vínu. *Čtyřicet osm kilobytů a dva malé disky. To není dost výkonný počítač k tomu, co chci udělat,* uvažoval Joe. *Samozřejmě to neudělám. Ale s tátovým počítačem, který má v pracovně nahoře, s harddiskem a odpovídajícím rozhraním, tam by mohlo být dost prostoru a času na všechny operace. Samozřejmě to neudělám. Nemám zájem to udělat. Nemám odvahu to udělat.*

Ve dvě v noci vstal z postele, v níž nemohl usnout, sešel do přízemí a začal na obrazovce programovat grafiku tarotových karet. Na každém obrázku však provedl jisté změny, neboť věděl, že i když byl umělec nadaný, dopustil se chyb. Nepochopil, že Páže pohárů je šašek s obrovským falem, z něhož vytéká moře. Nevěděl, že Královna mečů je socha a živý je její trůn, anděl, jenž úpí v mučivých bolestech pod kamenným břemenem, které musí nést. Dítě v bráně deseti hvězd požírali starcovi psi. Muž visící hlavou dolů s nohama do kříže a klidným výrazem na tváři neměl svatozář, ale hořely mu vlasy. A Královna pentagramů právě porodila krvavou hvězdu, jejímž otcem nebyl Král pentagramů, ten ubohý paroháč.

A jak ho postupně oslovovaly obrázky a jejich příběhy, začaly se mu vracet ozvěny všech ostatních příběhů, které četl. Kassandra, Královna mečů, vrhala ostrá slova a lidé je sráželi ze vzduchu jako mouchy, ale kdyby je zachytili a použili, nemuseli by čelit budoucnosti neozbrojeni. Oběšencem se na okamžik stal sám Odysseus přivázaný ke stěžni; za správných okolností. Macbeth se mohl zjevit v důvěřivém Pážeti pohárů, nebo být drcen pod ctižádostivou Královnou pentagramů, Královnou mincí, když ho

zkřížila. Karty obsahovaly příběhy moci, příběhy bolesti; v neviditelných nitkách, jimiž byly navzájem protkány. Byly neviditelné, ale Joe věděl, že tam jsou, a musel obrázky nakreslit správně a sestavit správný program, aby našel pravdivé příběhy, až bude karty vykládat.

Pracoval celou noc, dokud neměl všechny obrázky správně. Když konečně usnul, byl teprve na začátku úkolu, který si dal. Rodiče si dělali starosti, když ho ráno našli, ale neměli to srdce ho budit. Když procitl, byl v domě sám. Ihned se pustil znovu do práce, vykreslil si karty na televizní obrazovce a uložil je do paměti počítače. Pokud šlo o vlastní paměť, žádnou pomoc nepotřeboval, aby si je všechny vybavil, neboť znal jejich jména a příběhy a začínal chápat, jak se jejich jména mění, když se k sobě přiblíží.

Do večera měl hotový i krátký program využívající generátor náhodných čísel, který karty rozdával. Obrázky byly přesně. Jména také. Ale když mu tentokrát karty vyložil počítač – to jsi ty, to tě kryje, to tě kříží – nedávalo to smysl. Počítač nedokázal to, co mohly udělat ruce. Nemohl pochopit a rozdat karty bezděky. To, co potřeboval, nebyl program využívající náhodných čísel, neboť míchání tarotových karet se neřídilo náhodou.

„Mohl bych si trochu pohrát s tvým počítačem?“ zeptal se Joe.

„S harddiskem?“ Otec se zatvářil pochybovačně. „Nechci, abys do něho vrtal, Joe. Nechci se tento týden snažit vyčarovat dalších deset tisíc dolarů, pokud se něco stane.“ Za jeho slovy bylo slyšet obavu: *Ta záležitost s tarotovými kartami zašla už dost daleko. Teď mě mrzí, že jsem ti je koupil, a nechci, abys používal počítač, obzvlášť když může posloužit k tomu, že tahle tvoje posedlost ještě zesílí.*

„Potřebuju jenom rozhraní, tati. Stejně paralelní port nepoužíváš, a já ti ho potom vrátím.“

„Atari a harddisk stejně nejsou kompatibilní.“

„Já vím.“

Ale nakonec vlastně nebylo o co se hádat. Joe se v počítačích vyznal lépe než Alvin a oba věděli, že to, co Joe rozebere, taky složí. Několik dní se vrtal v hardwaru a odlaďoval program. Po tu dobu nedělal nic jiného. Ze začátku se snažil najít nějaké rozptýlení. Při

obědě vyprávěl matce o knihách, které by si měli přečíst; při večeři se s otcem bavil o Newtonovi a Einsteinovi, dokud mu Alvin nepřipomněl, že je biolog, ne matematik. Tyto pokusy prolomit tarotovou posedlost nikoho neoklamaly. Po každém jídle, po každém vyrušení program přitáhl Joea zpátky. Nakonec začal odmítat jídlo a vše, co by ho mohlo vyrušit, prostě ignoroval.

„Musíš se najíst. Nemůžeš kvůli té hloupé hře umřít," nabádala ho matka.

Joe neodpověděl. Položila vedle něho sendvič a Joe si několikrát kousl.

„Joe, už to zašlo dost daleko. Ovládni se," zkusil to otec.

Joe ani nezvedl hlavu. „Já se ovládám," odvětil a pokračoval v práci.

Po šesti dnech Alvin přišel a postavil se mezi Joea a televizní sestavu. „Tak, a s tím nesmyslem je konec," prohlásil. „Chováš se jako dítě, které má se sebou vážné problémy. Nejjednodušší léčba spočívá v odpojení počítače, což udělám, pokud okamžitě nepřestaneš pracovat na tom nesmyslném programu. Snažíme se nechávat ti volnost, Joe, ale když nám a sobě děláš tohle, pak…"

„To nic," pokrčil rameny Joe. „Stejně už jsem skoro hotový." Vstal, šel si lehnout a spal čtrnáct hodin.

Alvinovi se ulevilo. „Myslel jsem, že přichází o rozum."

Connie byla, ustaranější než kdy dřív. „Co myslíš, že udělá, když to nebude fungovat?"

„Fungovat? Jak by to mohlo fungovat? K čemu fungovat? Vtiskni mi do dlaně minci a já ti řeknu, co tě čeká."

„Copak ty jsi ho *neposlouchal*?"

„Několik dní neřekl ani slovo."

„On věří tomu, co dělá. Myslí si, že jeho program bude mluvit pravdu."

Alvin se rozesmál. „Možná měl ten tvůj doktor – jak se vůbec jmenuje – nakonec pravdu. Možná má poškozený mozek."

Connie se na něho zděšeně podívala. „Bože můj, Alvine."

„Proboha, to byl vtip."

„Nebyl dobrý."

Dál o tom nemluvili, ale v průběhu noci, každý v jinou dobu, vstali a šli se podívat do Joeova pokoje, jak spí.

Kdo jsi? zeptala se v duchu Connie. *Co uděláš, když ten tvůj projekt skončí fiaskem? Co uděláš, když se ti to podaří?*

Alvin však pouze pokýval hlavou. Odmítal si dělat starosti. Životní fáze a stádia. Děti procházejí bláznivými obdobími, jak rostou.

Klidně buď ve třinácti blázen, Joe, jestli musíš. Brzy se vrátíš do reality. Jsi můj syn a já vím, že nakonec dáš přednost realitě.

Další den večer Joe chtěl, aby mu otec pomohl program vyzkoušet. „Se mnou to fungovat nebude," prohlásil Alvin. „Já na to nevěřím. Je to jako léčení vírou a užívání vitamínu C při rýmě. Na skeptiky to nepůsobí."

Connie se schovávala za ledničkou. Alvinovi se zdálo, jako by couvla, aby se nemusela zapojit do rozhovoru.

„Ty jsi to zkoušela?" zeptal se jí.

Přikývla.

„Mamka to pro mě udělala čtyřikrát," objasnil s vážnou tváří Joe.

„Napoprvé to nevyšlo správně?" zeptal se otec. Byl to pokus o žert.

„Pokaždé to vyšlo správně," upřesnil Joe.

Alvin pohlédl na Connii. Nejdřív se mu dívala do očí, ale potom uhnula s – čím? Strachem? Hanbou? Rozpaky? Alvin to nepoznal. Ale cítil, že zatímco byl v práci, stalo se něco bolestivého. „Měl bych to udělat?" zeptal se jí.

„Ne," zašeptala Connie.

„Prosím," naléhal Joe. „Jak to mám vyzkoušet, když mi nepomůžeš? Když nebudu znát lidi, kteří to používají, nepoznám, jestli to funguje dobře nebo špatně."

„Co jsi to za jasnovidce?" zeptal se Alvin. „Měl bys umět vyložit budoucnost i cizím lidem."

„Já nevykládám budoucnost," odvětil Joe. „Program jenom poví pravdu."

„Tak pravdu!" zvolal Alvin. „Pravdu o čem?"

„O tom, kým skutečně jsi."

„Jsem snad maskovaný?"

„Vyjdou z toho tvoje jména. Vyjde z toho tvůj příběh. Zeptej se maminky, jestli to tak není.“

„Joe,“ řekl Alvin, „já si s tebou tu hru zahraju. Ale nečekej, že se na to budu dívat jako na *pravdu.* Udělám pro tebe skoro cokoli, Joe, ale lhát ti nebudu.“

„Já vím.“

„Jen abys rozuměl.“

„Rozumím.“

Alvin se posadil ke klávesnici. Z kuchyně se ozval zvuk, jaký vydávají psi, když se před něčím krčí, z hloubi hrdla. Byla to Connie a byla vyděšená. Její strach, ať už jej způsobilo cokoli, byl nakažlivý. Alvin se zachvěl a vzápětí se sám sobě vysmál, že se nechá tak vyvést z míry. Měl situaci v rukou, bylo absurdní mít strach. Přece se nenechá obalamutit vlastním synem.

„Co mám udělat?“

„Napiš něco.“

„Co?“

„Co tě napadne.“

„Slova? Čísla? Jak mám vědět, co mám napsat, když mi to neřekneš?“

„Nezáleží na tom, co napíšeš. Proto napiš cokoli, co se ti zachce.“

Mně se nechce psát nic, pomyslel si Alvin. *Nemám náladu se tímhle nesmyslem zabývat ani o chvilku déle.* Jenže to Joeovi říct nemohl; musel hrát trpělivého otce, který dá té pitomosti férovou šanci. Začal psát čísla a slova. Ale po chvíli jeho volby přestaly být náhodné, nebyly to žádné volné asociace. Alvin neměl v povaze nechávat svá rozhodování řídit náhodou. Proto začal do klávesnice vepisovat dlouhé řetězce genetických informací nejnovějších bakterií, jimiž se zabýval, útržky jmen, útržky numerických dat seřazených v DNA. Uvědomoval si, že syna podvádí, že Joe chtěl něco z něho. Ale potom si řekl: *Co by mohlo být víc ze mě než něco, co jsem stvořil?*

„Stačí?“ zeptal se Joea.

Joe pokrčil rameny. „Myslíš, že ano?“

„Chceš říct, že bys byl spokojený, i kdybych napsal pět slov?“

„Jestli si myslíš, že jsi skončil, tak jsi skončil,“ řekl tiše Joe.

„Jde ti to výborně," pochválil ho Alvin, „máš v tom i hokusy pokusy."

„Takže jsi skončil?"

„Ano."

Joe spustil program. Opřel se a čekal. Cítil otcovu netrpělivost a zjistil, že se mu čekání líbí. Bzučení a cvakání diskové mechaniky. A potom se na obrazovce začaly objevovat karty. Toto jsi ty. Toto tě kryje. Toto tě kříží. Toto je nad tebou, pod tebou, před tebou, za tebou. Tvůj základ a tvůj dům, tvoje smrt a tvoje jméno. Joe čekal, že vyjde to, co předtím, co se dalo očekávat: příběhy, které se na něho vyvalily, když vykládal karty matce a desetkrát předtím sám sobě. Jenže příběhy nevyšly. Karty totiž byly stejné. Stále Král mečů, jeden vedle druhého.

Joe se na to podíval a okamžitě pochopil. Otec lhal. Vědomě řídil, co zadával, nějakým způsobem to organizoval, a karty z toho poznaly, že jsou k výběru nuceny. Král mečů sám o sobě ztělesňoval moc, tak jako všichni králové znamenali moc. Král mincí představoval moc peněz, moc podplácet. Král holí představoval moc života, moc tvořit nové. Král pohárů představoval moc ničení a zahlazování, moc vraždy a spánku. A Král mečů představoval moc slov, kterým ostatní věří. Meče mohly říct: „Zabiji vás," a lidé uvěřili, proto poslouchali. Meče mohly říct: „Miluji vás," a lidé uvěřili, proto zbožňovali. Meče mohly lhát. A všechno, co mu otec svěřil, byly lži. Alvin nevěděl, že i volba lží prozradí pravdu.

„Edmund," pronesl Joe. Edmund byl prolhaný mizera v *Králi Learovi.*

„Cože?" zeptal se otec.

„Jsme jenom to, co z nás dělá naše přirozenost."

„To ti říkají karty?"

Joe se na otce podíval, ale jeho výraz neprozradil nic.

„Ty karty jsou všechny stejné," poukázal Alvin.

„Já vím."

„Co to má znamenat?"

„Plýtvání časem," prohlásil Joe. Potom vstal a odešel z pokoje.

Alvin tam seděl a hleděl na malé tarotové karty vyložené na obrazovce. A obraz se mu před očima změnil: každou kartu postupně

obtáhla tenká linka, načež se karta rychle zvětšila, až vyplnila téměř celou obrazovku. Pokaždé král mečů. Hrot meče mu vycházel z úst a rukama se držel za rozkrok. *Takhle to ve Waitově balíčku určitě nakreslené nebylo,* pomyslel si Alvin.

Connie stála u dveří kuchyně, opřená o ledničku. „A to je všechno?“ zeptala se.

„Mělo být něco víc?“

„Díkybohu.“

„Co bylo s tebou?“

„Nic,“ odpověděla a klidným krokem opustila místnost. Alvin slyšel, jak spěchá po schodech nahoru. A napadlo ho, jak se mohlo stát, že se věci takto vymkly.

Alvin se nedokázal rozhodnout, jak se na synův projekt dívat. Byla to hloupost a Alvin se tím nechtěl zabývat. Litoval, že mu karty koupil. Den za dnem zůstával v laboratoři dlouho do noci a ráno tam spěchal opět, ani s rodinou neposnídal. Pak, vyčerpaný nedostatkem spánku, vstal pozdě, sešel dolů a celý den se tvářil, že se neděje nic neobvyklého. V takové dny si s Joem povídal o jeho četbě nebo o svých genetických experimentech; občas, když předstíraná veselá nálada vydržela tak dlouho, že se jí dalo uvěřit, se Alvin dokonce bavil o Joeově tarotovém programu. V takových chvílích se Alvin nabízel, že Joeovi dá doporučení, sežene lepší počítače, na nichž by mohl pracovat, poradí mu strategii pro další vývoj a publikování. Později Alvin vždycky litoval, že Joeovi pomohl, protože to, čemu se Joe věnoval, bylo ostudné plýtvání geniálním intelektem. A také to nepomáhalo, aby ho měl Joe víc rád.

Ale jak šel čas, Alvin zjistil, že jiní lidé berou Joea vážně. Skupina psychologů poskytla sady testů od stovek subjektů, které rovněž zadaly náhodná data do Joeova programu. Když Joe vyhodnotil tarotové výstupy těchto lidí, korelace byla statisticky významná. Sám Joe tyto výsledky odmítl, neboť vlastní psychologické testy byly pravděpodobně chabým měřítkem. Důležitější pro něho byly měsíce práce na klinikách, čtení z karet lidem, které lékaři dobře znali. I ti nejskeptičtější ze zúčastněných psychologů museli přiznat, že Joe ví o pacientech věci, které si

rozhodně zjistit nemohl. A většina psychologů otevřeně říkala, že Joe nejen potvrdil mnohé z toho, co již věděli, ale také jim otevřel geniální nové pohledy. „Je to jako vstoupit do pacientovy mysli," řekl jeden z nich Alvinovi.

„Můj syn je geniální, a já mu přeji, aby měl úspěch, ale tohle tahání králíků z rukávu nemůže být nic víc než štěstí."

Dr. Fryer se pouze usmál a usrkl vína. „Joe mi řekl, že vy sám jste se testu nikdy nepodrobil."

Alvin se málem začal hádat, ale byla to pravda. *Nepodrobil* se, i když jej absolvoval. „Viděl jsem jej v akci."

„Skutečně? Viděl jste, jaké měl výsledky u někoho, koho dobře znáte?"

Alvin zavrtěl hlavou a pak se usmál. „Usoudil jsem, že to v mé blízkosti nebude fungovat, když na to nevěřím."

„To ale není magie."

„Ale není to ani věda."

„Máte pravdu, není. Není to vůbec věda. Ale fakt, že to není věda, ještě neznamená, že to není pravda."

„Buď to věda je, nebo to věda není."

„Žijete opravdu v průzračném světě," poznamenal doktor Fryer. „Všechny přímky úhledně narýsované. Podrobili jsme jeho program dvojnásobně slepým testům, doktore Bevisi. Aniž o tom věděl, analyzoval data získaná od jednoho pacienta v různých dnech, za různých okolností: pacient dostal v některých souborech různé instrukce, takže to nebylo náhodné. A víte, co se stalo?"

Alvin věděl, ale neřekl to.

„Nejenže program vyhodnotil pro všechny různé nahodilé soubory dat jednoho pacienta prakticky totéž, ale také rozpoznal cizí prvky. Snadno. A pak se ukázalo, že ty cizí prvky představují konzistentní výsledek pro autorku testu, *který jsme* použili jako nenáhodnou vstupní sadu. Fungovalo to, i když to nemělo fungovat."

„Velice působivé," utrousil Alvin co nejlhostejněji.

„Skutečně to *je* působivé."

„Nevím o tom," řekl Alvin. „Takže karty dávají konzistentní výsledek. Jak ale poznáme, že něco *znamenají*, nebo že to, co znamenají, je *pravda*?"

„A to vás nenapadlo, že váš *syn* je důvod, proč je to pravda?“

Alvin vyklepával lžičkou do ubrusu tlumený rytmus.

„Počítačový program vašeho syna objektivizuje nahodilý vstup. Ale pouze váš syn jej dovede číst. Mně z toho vychází, že jeho metoda funguje díky jeho *mysli,* ne díky jeho programu. Kdybychom dokázali přijít na to, co se děje v hlavě vašeho syna, doktore Bevisi, pak by jeho metoda byla věda. Do té doby je to umění. Ale bez ohledu na to, zda je to umění nebo věda, on říká pravdu.“

„Odpusťte mi, že snad vyslovím něco, co by mohlo vypadat jako urážka vaší profese,“ odhodlal se Alvin, „ale kde berete jistotu, že to, co říká, je pravda?“

Dr. Fryer se usmál a zvedl hlavu. „Protože si nedokážu představit, že by se mýlil. Nemůžeme jeho vývody testovat, tak jako jsme otestovali jeho program. Snažil jsem se najít objektivní testy. Například zda se jeho závěry shodují s mými poznámkami. Jenže moje poznámky nic neznamenají, protože dokud váš syn mé pacienty nevyhodnotí, ve skutečnosti jim nerozumím. A poté, co je vyhodnotí, si žádný jiný pohled na ně nedokážu ani představit. Ještě než můj přístup odmítnete jako beznadějně subjektivní, doktore Bevisi, uvědomte si, prosím, že mám všechny důvody pro to, abych se práce vašeho syna bál a bojoval proti ní. Neguje všechno, čemu jsem věřil. Podkopává mou celoživotní práci. A Joe je stejný jako vy. Ani on se na psychologii nedívá jako na vědu. Odpusťte *mně,* že vyslovím něco, co by mohlo vypadat jako urážka vašeho syna, ale je ustaraný, chladný a těžko se s ním pracuje. Nemám ho příliš rád. Tak proč mu věřím?“

„To je váš problém, ne?“

„Naopak, doktore Bevisi. Každý, kdo viděl, co Joe dělá, tomu věří. Kromě vás. Proto si myslím, že to rozhodně je *váš* problém.“

Doktor Fryer neměl pravdu. Všichni Joeovi nevěřili.

„Ne,“ prohlásila Connie.

„Co ne?“ zeptal se Alvin. Snídali. Joe ještě nesešel dolů. Alvin a Connie nepromluvili ani slovo kromě „Tady máš vajíčka,“ a „Díky.“

Connie kreslila vidličkou cestičky skvrnami od žloutku na svém talíři. „Nenech si od Joea znovu vyložit karty.“

„Neměl jsem nic takového v úmyslu.“

„Doktor Fryer ti řekl, abys tomu věřil, že?“ Odložila vidličku.

„Jenže já jsem neuvěřil doktoru Fryerovi.“

Connie vstala od stolu a začala umývat nádobí. Alvin se díval, jak se přehrabuje v talířích, aby to dělalo co největší rámus. Nic už nebylo normální. Connie byla při umývání nádobí vzteklá. Měli myčku, ale ona všechno drhla ručně. Nic nebylo takové, jaké mělo být. Alvin se snažil přijít na to, proč cítí takový děs.

„Necháš si od Joea vyložit karty,“ řekla Connie, „*protože* doktoru Fryerovi nevěříš. Vždycky si musíš všechno ověřit sám. Když věříš, musíš svou víru zpochybňovat. Když pochybuješ, zpochybňuješ vlastní nevíru. Nemám pravdu?“

„Ne.“ *Ano.*

„A já ti říkám, abys tentokrát svým pochybnostem věřil. V těch jeho *prokletých* tarotech žádná pravda není.“

Za všechna léta svého manželství Alvin nepamatoval, že by Connie použila takové slovo. Jenže ona neřekla *proklatých*, řekla *prokletých* se všemi teologickými podtexty.

„Nechápu,“ pokračovala, aby vyplnila ticho, „nechápu, jak to někdo může brát vážně. Třeba ta karta, které říká Síla – je na ní žena, jak zavírá lví tlamu, proč ne, jenže on si o tom vymyslí *prokletý* příběh, jak ten lev požádal o její malé dítě a *ona mu je dala sežrat*.“ Vystrašeně se na Alvina podívala. „Není to odporné?“

„To vážně řekl?“

„A ďábel, který nutí milence, aby zůstali spolu. Je to prý prvorozené dítě, které připoutalo Adama a Evu k sobě. Proto se Iokasté a Láios pokusili zabít Oidipa. Protože se nenáviděli a kvůli dítěti by museli zůstat spolu. Ale pak spolu stejně zůstali, protože se styděli za to, co udělali nevinnému dítěti. A pak všem napovídali tu hloupou lež o věštkyni a její věštbě.“

„Moc četl.“

Connie se zachvěla. „Jestli ti bude číst z karet, bojím se, co se stane.“

„Jestli do mě bude hustit podobné nesmysly, Connie, kousnu se do rtu. Neservu se s ním, slibuji.“

Sáhla mu na hruď. Ne na košili, ale na hruď. Připadalo mu to, jako by její prst látku propálil. „Já se nebojím, že se popereš. Bojím se, že mu uvěříš."

„Proč bych mu měl věřit?"

„My nežijeme ve Věži, Alvine!"

„Ovšemže ne."

„Já nejsem Iokasté, Alvine!"

„Ovšemže nejsi."

„Nevěř mu. Nevěř ničemu, co řekne."

„Connie, nerozčiluj se tak." A znovu: „Proč bych mu měl věřit?"

Zavrtěla hlavou a odešla z pokoje. Voda dál odtékala do výlevky. Neřekla ani slovo. Ale její odpověď zněla domem stejně, jako by promluvila: „Protože je to pravda."

Alvin se několik hodin snažil najít v tom nějaký smysl. Oidipus a Iokasté. Adam, Eva a ďábel. Matka, která dala vlastní dítě sežrat lvovi. A doktor Fryer řekl, že v kartách to není, že to není v programu, že je to v Joeovi. Joe a příběhy v jeho hlavě. Existuje na světě nějaký příběh, který Joe nečetl? Je tolik příběhů, které si lidé vyprávěli, tolik obrazů světa, a Joe je všechny zná. Zná a věří jim. Joe, depozitář všech světových lží. A teď ty lži vypráví on a oni mu věří, všichni mu věří.

Bez ohledu na to, jak úporně se Alvin snažil stavět se k tomuto nesmyslu s opovržením, jež zasluhoval, jednu věc si uvědomoval znovu a znovu. Joeův program poznal, že Alvin lže, že hraje hru, nezadává pravdu. Přinejmenším do té míry Joeův program fungoval. *Pokud je tato metoda schopna provést negativní test, jak se mohu prohlašovat za vědce, když ji odmítám dřív, než jsem ji vystavil také* pozitivnímu testu?

Když se Joe v noci díval na reprízu M*A*S*H, Alvin si s ním přišel do obýváku promluvit. Alvina pokaždé překvapilo, když viděl, že se jeho syn dívá na normální televizní programy, navíc staré, z dob Alvinova mládí. Stejný chlapec, který četl *Odyssea* a chápal jej, aniž si přečetl jediný komentář, se nahlas smál u televize.

Teprve když si k synovi sedl a díval se chvíli s ním, si Alvin všiml, že Joe se nesměje v místech, kde se ozýval smích publika. Nesmál se žertům. Smál se Hawkeyemu jako takovému.

„Co bylo tak legrační?“

„Hawkeye,“ odvětil Joe.

„On byl vážný.“

„Já vím,“ řekl Joe. „Jenže on je tak přesvědčený, že má *pravdu*, a všichni mu věří. Tobě to nepřipadá legrační?“

Když na to přijde, ne, nepřipadá. „Chci to zkusit ještě jednou, Joe.“

Přestože to byla náhlá změna tématu, Joe pochopil okamžitě, jako by dlouho čekal, až otec promluví. Nasedli do auta a Alvin je zavezl na univerzitu. Lidé od počítačů okamžitě uvolnili jeden terminál s barevnou obrazovkou. Tentokrát se Alvin nahodilosti nebránil, vůbec neuvažoval o tom, co volí, psal a vyhýbal se jakýmkoli významům. Když toho měl dost, podíval se na Joea, jestli může skončit. Joe pokrčil rameny. Alvin naťukal ještě jednu skupinu písmen a pak uzavřel: „Hotovo.“

Joe zadal jediný příkaz, který nařídil počítači, aby začal analyzovat vstupní soubor. Otec a syn seděli a čekali, co z toho vznikne.

Po zdánlivě nekonečném čekání, během něhož žádný nepronesl ani slovo, se na obrazovce objevila karta.

„To jsi ty,“ řekl Joe. Byl to Král mečů.

„Co to znamená?“ zeptal se Alvin.

„Samo o sobě velice málo.“

„Proč mu meč vychází z úst?“

„Protože zabíjí slovy.“

Otec přikývl. „A proč se drží v rozkroku?“

„Nevím.“

„Myslel jsem, že to víš.“

„Nevím, dokud neuvidím ostatní karty.“ Joe stiskl klávesu enter a téměř celou starou kartu překryla nová. Kolem karty se objevila tenká modrá čára a vzápětí se karta zvětšila přes celou obrazovku. Byl to Soud, anděl, který troubí na trubku a probouzí mrtvé, šedé rozkladem, kteří vstávají z hrobů. „To tě kryje,“ prohlásil Joe.

„Co to znamená?“

„Tak trávíš život. Souzením mrtvých.“

„Jako bůh? Chceš říct, že jsem jako bůh?“

„Ty to přece děláš, táto. Všechno soudíš. Jsi vědec. Nemůžu za to, co říkají karty.“

„Já zkoumám život,“

„Rozbíjíš život na kousíčky. Pak soudíš. Teprve když je všechno rozpadlé jako těla mrtvých.“

Alvin se snažil najít v Joeově hlase hněv nebo hořkost, ale Joe byl klidný, věcný, jako doktor, který to s pacienty umí. Nebo jako historik sdělující prostou pravdu.

Joe stiskl klávesu a ve zmenšení se objevila další karta, opět na dvou prvních, ale horizontálně. „Toto tě kříží,“ prohlásil Joe. Karta dostala modrý lem a zvětšila se.

„Co to znamená, že mě kříží?“

„Tvůj nepřítel, tvoje překážka. Syn Láia a Iokasty.“

Alvin si vzpomněl, že Connie se o Iokastě zmínila. „Jak to souvisí s tím, co jsi řekl Connii?“ otázal se.

Joe se na něho chladně podíval. „Jak to mám vědět jen po třech kartách?“

Alvin mu pokynul, aby pokračoval.

Karta nahoře. „Tohle tě korunuje.“ Dvojka holí: muž drží v rukou svět, hledí do dálky, a dva mladé stromky vyrůstají z kamenného parapetu vedle něho. „Koruna je to, co si myslíš, že jsi, příběh, který si o sobě vyprávíš ty sám. Dárce života, Bůh z Genesis, princ, jehož polibek probouzí Šípkovou Růženku a Sněhurku.“

Karta dole. „Tohle je pod tebou, toho se nejvíc bojíš.“ Muž ležící na zemi, probodnutý deseti meči v řadě. Nekrvácel.

„Nestalo se mi, že bych v noci nemohl usnout strachem, že mne někdo ubodá k smrti.“

Joe se na něho klidně podíval. „Už jsem ti říkal, otče, že meče mohou být také slova. To, čeho se bojíš, je smrt z rukou vypravěče. Podle karet jsi člověk, který by zabil posla, jenž přinesl špatné zprávy.“

Podle karet nebo podle tebe? Alvin však ovládl svůj hněv a neřekl nic.

Karta vpravo. „To je za tebou, tvoje minulost.“ Muž ve člunu probodaném meči, jak odráží loďku proti proudu, a před ním sedí v předklonu žena a dítě. „Jeníček a Mařenka, poslaní na moře v děravé loďce.“

„Nevypadají jako bratr a sestra,“ poznamenal Alvin. „Vypadá to spíš na matku s dítětem.“

„Hm.“ Karta vlevo. „To je před tebou, kam tě tvá cesta dovede, a ty to víš.“ Sarkofág s vytesaným kamenným rytířem, jemuž sedí na hlavě pták.

Smrt, pomyslel si Alvin. Stoprocentně jistá předpověď. A přitom ne tak docela. Zdálo se, že samotné karty jsou škodolibé. Všechny znázorňovaly situace, z nichž čišela bolest nebo strach. V tom je ten trik, usoudil Alvin. Dostatečně silné obrázky budou působit důležitě bez ohledu na to, zda něco znamenají či nikoli. Obtížené významy jako těhotná žena, unesou cokoli.

„Není to smrt,“ řekl Joe.

Alvina překvapilo, že jeho myšlenky byly tak příhodně uťaty.

„Je to památník po tvé smrti. Na něm a nad ním jsou vyryta tvoje slova. Oslepte Homéra. Ježíše. Mohameda. Aby byla tvoje slova čtena jako písmo svaté.“

A Alvin poprvé dostal opravdový strach z toho, co jeho syn objevil. Ne že by ho děsila tato budoucnost. Netoužil po ní tolik, že si zakázal takové naděje chovat? Ne, polekal se toho, že cítil, jak sám v duchu říká: *Ano, ano, je to pravda. Nenechám se zlákat lichotkami, abych uvěřil.* Jenže pod každou vrstvou pochybností, kterou postavil mezi sebe a karty, prostě věřil. Byl ochoten uvěřit všemu, co Joe řekne, a proto teď víru odmítl; ne proto, že by nevěřil, ale proto, že měl strach. Možná právě proto pochyboval už od začátku.

Potom počítač vyložil kartu v pravém dolním rohu. „Toto je tvůj dům.“ Byla to věž, rozčísnutá bleskem, z níž padali muž a žena, obklopeni slzami ohně.

Karta přímo nad ní. „Toto ti odpovídá.“ Muž pod stromem u potoka a ruka, která vychází z obláčku a podává mu pohár. „Elijáš u potoka, krmený havrany.“

A nad tím muž odcházející od hromady osmi pohárů, s tyčí a cestovním pláštěm. Ta tyč je prut, vyrůstají z ní lístky. Poháry jsou

srovnány tak, že tam, kde byl devátý, zůstalo volné místo. „Toto tě zachraňuje.“

A pak, na horním konci vertikální řady čtyř karet, Smrt. „Tímhle to končí.“ Biskup, žena a dítě klečící před Smrtí na koni. Kůň dupe po mrtvole muže, který byl králem. Vedle něho leží jeho koruna a zlatý meč. V dálce se v rychle tekoucí řece potápí loď. Slunce vychází mezi sloupy na východě. A Smrt drží v ruce olistěný prut, k němuž je nahoře přivázán snop obilí. Prapor života nad mrtvolou krále. „Tímhle to končí,“ prohlásil autoritativně Joe.

Alvin se díval na karty a čekal, čekal, až mu to Joe vysvětlí. Ale Joe nevysvětloval. Pouze zíral na monitor a pak znenadání vstal. „Děkuju, tati. Teď už je to všechno jasné.“

„Tobě je to jasné.“

„Ano,“ odvětil Joe. „Moc ti děkuju, že jsi tentokrát nelhal.“ Pak se Joe otočil, jako by chtěl odejít.

„Hej, počkej,“ zarazil ho Alvin. „Ty mi to nevysvětlíš?“

„Ne.“

„Proč ne?“

„Nevěřil bys mi.“

Alvin nehodlal nikomu přiznat, a synovi nejméně ze všech, že věří. „Stejně to chci vědět. Jsem zvědavý. Nemůžu být zvědavý?“

Joe si zkoumavě prohlédl otcovu tvář. „Matce jsem to vysvětlil, a ona se mnou od té chvíle nepromluvila normální slovo.“

Takže se to Alvinovi jen nezdálo. Tarotový program zarazil mezi Connii a Joea klín. Měl pravdu. „Slibuji, že s tebou jedno dvě normální slova za den promluvím,“ řekl Alvin.

„Právě toho se bojím,“ prohlásil Joe.

„Synu,“ začal Alvin, „doktor Fryer mi řekl, že příběhy, které vyprávíš, to, jak skládáš věci dohromady, má k pravdě nejblíž ze všeho, co kdy slyšel. Přestože tomu nevěřím, nemám právo slyšet pravdu?“

„Já nevím, jestli to *je* pravda. Ani jestli něco takového je.“

„Je. To, jak věci *jsou*, to je pravda.“

„Jenže *jak* jsou, když jde o lidi? Co může za to, že cítím, co cítím, nebo že dělám, co dělám? Hormony? Rodiče? Společenské modely? Všechny příčiny nebo záměry veškerého našeho jednání jsou jen

příběhy, které si vyprávíme, příběhy, kterým věříme nebo nevěříme, které se neustále mění. Přesto však žijeme, přesto jednáme, a všechny tyto činy mají *nějakou* příčinu. Všechny obrazce společně vytvářejí pavučinu spojující všechny, kteří kdy žili, se všemi ostatními. A každý nový člověk pavučinu mění, něco k ní přidává, navazuje spoje, úplně ji přebudovává. A to tímhle programem zjišťuji – jak věříš, že do té pavučiny zapadáš.“

„Ne to, jak do ní *skutečně* zapadám?“

Joe pokrčil rameny. „Jak to můžu vědět? Jak to můžu změřit? Objevuji nejutajenější příběhy, kterým věříš, příběhy, jimiž se řídí tvé jednání. Ale vlastní vyprávění příběhu mění způsob, jak věříš. Přesouvá některé věci ven, mění, kým *jsi*. Tím, že to dělám, kazím vlastní práci.“

„Tak pokaz svou práci se mnou a pověz mi pravdu.“

„Nechci.“

„Proč?“

„Protože do tvého příběhu patřím.“

Alvin mu na to odpověděl upřímněji, než měl kdy v úmyslu. „Tak mi ten příběh konečně vypověz, proboha, protože já sakra nevím, kdo jsi.“

Joe se vrátil ke křeslu a posadil se. „Jsem Goneril a Regan, protože jsi mě donutil sehrát lež, kterou jsi potřeboval slyšet. Jsem Oidipus, protože jsi mi přibil kotníky k sobě a nechal jsi mě nahého na svahu, aby sis zachránil budoucnost.“

„Miloval jsem tě víc než život.“

„Vždycky ses mě bál, otče. Jako Lear, bál ses, že se o tebe nepostarám, až budu stále plný síly a ty budeš zesláblý věkem. Jako Láios ses bál, že tě svou mocí zastíním. Proto jsi to vzal do ruky; zasadil jsi mě tam, kam jsem nepatřil.“

„Věnoval jsem léta tvému vzdělávání…“

„Ano, vzdělával jsi mě, abych se navěky stal tvým stínem, tvým žákem. Třebaže jediné, co jsem skutečně miloval, bylo to, co by mne od tebe osvobodilo – všechny ty příběhy.“

„Pitomé příběhy k ničemu.“

„O nic pitomější než výmysly, kterým věříš *ty*. Tvoje pohádka o maličkých buňkách a DNA, tvoje pohádka o tom, že existuje nějaká

realita, která se dá objektivně vnímat. Proboha, jak to někoho může napadnout, dívat se nelidskýma očima, bez vyhodnocování. Přesně tak vidí kameny, bez vyhodnocování, protože bez vyhodnocování není žádný *zrak*.“

„Myslím, že alespoň tolik vím,“ prohlásil Alvin a snažil se cítit stejné opovržení, jaké vložil do svého hlasu. „Nikdy jsem netvrdil, že jsem objektivní.“

„To slovo bylo *vědecký*. To, co se dalo ověřit, bylo vědecké. To bylo jediné, co bys mě nechal studovat, to, co se dá ověřit. Potíž je v tom, otče, že vůbec nic z toho, co je na světě důležité, se ověřit nedá. To, co z nás dělá lidi, jimiž jsme, je věčně tenké, věčně křehké, je to každý den požíraná a přebudovávaná pavučina. Nedokážu se dívat tvýma očima. Avšak nedokážu se dívat jinak než očima všech vypravěčů, kteří mě učili, jak se dívat. To jsi mi udělal, otče. Zakázal jsi mi poslouchat jiné vypravěče než tebe. Musel jsem se podrobit *tvé* realitě. Musel jsem uvěřit *tvé* pohádce.“

Alvin cítil, jak se pod ním vlastní minulost hroutí. „Kdybych byl věděl, že jsou pro tebe ty dětské hry tak důležité, nenutil bych tě…“

„Ty jsi věděl, že pro mne jsou důležité,“ řekl mrazivě Joe. „Proč bys mi je jinak zakazoval? Ale matka mě ponořila do vody, celého až na patu, takže mám všechnu moc, kterou ses mi snažil vzít. Matka totiž nebyla Griselda, nezabila by své děti kvůli manželovi. Když jsi mě vypudil, vypudil jsi také ji. Dokud jsme byli svobodní, prožívali jsme příběhy spolu.“

„Jak to myslíš?“

„Dokud jsi nezůstal doma, abys mě učil. Do té doby jsme byli svobodní. Hráli jsme si všechny příběhy, které jsme mohli. Bez tebe.“

Alvin si představil, jak si Connie den za dnem hraje na Zlatovlásku a tři medvědy. Bylo to komické. Přestože nechtěl, rozesmál se, na okamžik se pronikavě rozesmál.

Joe si ten smích vyložil úplně špatně. Nebo si jej možná vyložil přesně tak, jak měl. Uchopil otce za zápěstí a stiskl ho tak pevně, že Alvin dostal strach. Joe byl silnější, než se domníval. „Grendel na ruce cítí Boewulfův dotek,“ zašeptal Joe, „a říká si: ‚Možná jsem dnes večer měl zůstat doma. Možná vůbec nemám hlad.‘“

Alvin se chvíli snažil synovu ruku odtáhnout, ale nedokázal to. *Co jsem ti udělal, Joe?* křičel v duchu. Potom ruku uvolnil a podvolil se legendě. „Vyčti z karet můj příběh," vyzval ho. „Prosím."

Aniž otcovu ruku pustil, Joe začal:

„Jsi Lear a tvé království je obrovské. Celý tvůj život je formován touhou, abys věčně žil v kameni, v paměti. Sníš o stvoření života. Myslel sis, že i já budu žít takový život, stejně tvárný jako ty maličké světy, které vyrábíš z DNA. Jenže od okamžiku, kdy jsem se narodil, ses mě bál. Mě nešlo rozebrat a přeskládat jako všechny ty tvé maličké živočichy. A bál ses, že ukradnu meče z tvého hrobu. Bál ses, že budeš žít dál jako otec Josepha Bevise, místo abych já byl navěky synem Alvina Bevise."

„Žárlil jsem na vlastní dítě," řekl Alvin. Snažil se, aby to znělo skepticky.

„Ano, jako krysí samec, který sežere své děti, protože ví, že jednou ohrozí jeho postavení. Je to nejstarší model na světě, příběh, který je starší než zuby."

„Pokračuj, je to velice zajímavé." *Odmítám se tím zabývat.*

„Všichni vypravěči vědí, jak tento příběh končí. Pokaždé, když se otec pokusí změnit budoucnost tím, že bude své děti ovládat, končí to stejně. Buď děti lžou jako Goneril a Regan a předstírají, že jsou to, co z nich udělal, nebo řeknou pravdu jako Cordelie a otec je vyžene. Já jsem se snažil říkat pravdu, ale pak jsme ti společně s matkou lhali. Bylo to mnohem jednodušší, a díky tomu jsem zůstal naživu. Ona byla rybář Grim a zachránila mě živého."

Iokasté, Láios a Oidipus. „Vím, kam tím míříš," prohlásil Alvin. „Myslel jsem, že máš dost rozumu, abys nevěřil těm freudovským blábolům o oidipovském komplexu."

„Freud tvrdil, že vypráví příběh celého lidstva, přestože vyprávěl jen vlastní. Skutečnost, že se Oidipův příběh nevztahuje na každého, ještě neznamená, že se nevztahuje na mne. Ale neboj se, otče, nemusím tě zabít v lese, abych se zmocnil tvého trůnu."

„Já se nebojím." Byla to lež. Bylo to pravdivé zamlčení reality.

„Láios zemřel jen proto, že nechtěl nechat syna projít."

„Jdi si, kam chceš."

„A já jsem Ďábel. Dokud jsem nepřišel, byli jste s matkou v Rajské zahradě. Kvůli mně jste byli vyhnáni. A teď jste v pekle.“

„Jak krásně to všechno do sebe zapadá.“

„Abys splnil svůj sen, musel jsi mě zabít svým příběhem. Teprve když jsem ležel s tvými noži v zádech, mohl jsi mít jistotu, že tvůj hrob je v bezpečí. Když jsi mne vyhnal v člunu, v němž jsem nemohl žít, myslel sis, že jsi v bezpečí. Jenže já jsem malý Rohatec a loďka mě rychle převezla přes moře do mého pravého království.“

„Tohle nevychází z počítače,“ řekl Alvin. „Jsi jenom normální vzpurný puberťák. Každý si tím musí projít.“

Joe stiskl Alvinovu paži ještě silněji.

„Nezemřel jsem, neseschl jsem. Mám teď sílu a ty nejsi v bezpečí. Tvůj dům je zbořený a ty i matka se z něho řítíte vstříc své zkáze, a ty to víš. Proč jinak bys za mnou chodil, kdybys nevěděl, že tvůj konec se blíží?“

Alvin se znovu pokusil najít způsob, jak Joeův příběh odbýt posměchem. Ale tentokrát mu to nešlo. Joe propíchl štít i brnění a rozťal ho, od krku po srdce. „Proboha, Joe, jak to všechno skončíme?“ Měl co dělat, aby nekřičel.

Joe konečně uvolnil stisk Alvinovy paže. Krev se bolestivě znovu rozproudila; Alvin si představil, že by mohl změřit, jak protéká jeho kalibrovanými tepnami.

„Jsou dvě možnosti,“ řekl Joe. „Použiješ-li jednu, můžeš se zachránit.“

Alvin pohlédl na karty na obrazovce. „Vyhnanství.“

„Prostě odejdi. Na nějaký čas se ztrať. Nech nás chvíli samotné. Nech mě projít, přestaň se snažit vládnout, přestaň se snažit vnucovat mi svůj příběh a pak, po čase, uvidíme, co se změnilo.“

„To je výborné. Syn se rozvádí s otcem. To není moc pravděpodobné.“

„Nebo smrt. Jako vysvoboditel. Jako splnění tvého snu. Když zemřeš teď, porazíš mě. Tak jako Láios nakonec zničil Oidipa.“

Alvin se zvedl k odchodu. „Tohle je vyčpělé melodrama. Kvůli tomu nikdo umírat nebude.“

„Tak proč se pořád tak chvěješ?“ zeptal se Joe.

„Protože mám vztek, proto," odvětil Alvin. „Mám vztek kvůli způsobu, jakým ses rozhodl na mě dívat. Neznám otce, který by syna miloval víc než já tebe, a ty se rozhodneš vidět to takhle. Kolikrát ostřejší než hadí zub…"

„Kolikrát ostřejší než hadí zub je mít nevděčné dítě. Ven, ven!"

„To je Lear, že? Dal jsi mi text a já teď odříkávám ty posrané repliky."

Joe vykouzlil na tváři zvláštní, sfingovitý úsměv. „Dobrá replika před odchodem, ne?"

„Joe, nehodlám odejít a nehodlám ani umřít. Řekl jsi mi hodně. Jak jsi sám uznal, nikoli pravdu, žádnou *realitu,* ale tvůj pohled na věc. Je dobré znát tvůj pohled na věc."

Joe zoufale zavrtěl hlavou. „Otče, ty to nechápeš. Ten, kdo karty vyvolal na obrazovku, jsi byl *ty*. Ne já. Můj výklad je úplně jiný. Úplně jiný, ale o nic lepší."

„Jestli já jsem král mečů, kdo jsi ty?"

„Oběšenec."

Alvin zavrtěl hlavou. „Rozhodl ses žít v ošklivém světě."

„Není uhlazený a hezký jako ten tvůj, není svázaný pravidly jako ten tvůj. Zákony, principy, teorie a hypotézy, klidně si jimi nech zalepit oči a buď šťastný."

„Joe, myslím, že potřebuješ pomoc."

„To potřebujeme všichni," odvětil Joe.

„Já určitě. Možná nějakého rodinného psychologa. Myslím, že potřebujeme pomoc zvenčí."

„Řekl jsem ti, co můžeš udělat."

„Já před tím neuteču, Joe, i kdybys sebevíc chtěl."

„Už se stalo. Utíkáš už měsíce. To jsou *tvoje* karty, otče, ne moje."

„Joe, chci ti pomoci z tohoto – nešťastného stavu."

Joe se zamračil. „Otče, ty to nechápeš? Oběšenec se usmívá. Oběšenec zvítězil."

Alvin neodjel domů. Nedokázal by se teď podívat Connii do očí, nechtěl se pokoušet vysvětlovat, jaký má názor na to, co mu Joe řekl. Proto jel do laboratoře a na nějaký čas se ztratil v pročítání záznamů

o tom, co se dělo s různými zkoumanými organismy. Některé výsledky byly dobré. Kdyby to všechno vydrželo, Alvin Bevis by lidstvo podstatně přiblížil k možnosti přečíst řetězec DNA. Byla z toho cítit nobelovka. Ale ještě důležitější bylo, že v tom byla reálná změna. *Změním svět*, napadlo ho. A potom si vybavil obrázek muže, který v rukou drží svět a dívá se do dáli. Dvojka holí. Jeho sen. V tom měl Joe pravdu. Měl pravdu, že Alvin touží po památníku, který vydrží věčně.

A v neobyčejně jasném okamžiku Alvin pochopil, že Joe měl pravdu ve všem. Nedělal snad Alvin i v tomto okamžiku přesně to, co měl podle karet udělat, aby se zachránil – uchýlit se do úkrytu s osmičkou pohárů? Jeho dům se hroutil, všechno propadalo zkáze, a on se vydával na dlouhou cestu, na jejímž konci bude samota. Sláva, ale samota.

Jednu kartu však Joe do příběhu nezapracoval.

Čtyřku pohárů.

„Toto ti odpovídá," prohlásil. Boží ruka vycházející z oblaku. Elijáš u potoka. *Kdyby mi Hospodin měl něco pošeptat, co by to bylo?*

Řekl by, že ve všem, co Joe udělal, je něco od základu špatného, něco kruhového, pomyslel si Alvin. Podařilo se mu sloučit věci, které by žádná jiná mysl na světě nedokázala smysluplně spojit. Jak řekl dr. Fryer, dotýká se hranic pravdy. Ale jako že je Bůh nade mnou, je v tom něco špatného, něco, co přehlédl. Nedá se říct, že by to byla *chyba*. Prostě místo, kde Joe ve vlastním životě nespojil dvě pravdivé věci: příběhy z nás dělají to, čím jsme: tarotový program identifikuje příběhy, jimž věříme: vyslechnutím hlasu tarot jsme změnili, kým jsme: tudíž…

Tudíž nikdo neví, nakolik se Joeovu tarotovému příběhu věří proto, že je pravdivý, a nakolik se stane pravdou, protože se mu věří. Joe není vědec, Joe je vypravěč. Ale nadaný, silný vypravěč brzy žije ve světě, který vytvořil, neboť jak přibývá lidí, kteří mu věří, jeho příběhy se stávají pravdou.

Nemusíme být Láiova rodina. Nemusím si hrát na to, že jsem Lear. Mohu tento příběh odmítnout a udělat z něj nepravdu. Joe samozřejmě žádný jiný vyprávět nemohl, protože tomuto příběhu

věří. Ale já mohu změnit to, čemu věří, když změním, co říkají karty, a to, co říkají karty, mohu změnit tak, že budu někým jiným.

Král mečů. Vnucuji jiným lidem svou vůli, nutím je žít ve světě, který vytvořila moje slova. A teď dělá totéž i můj syn. Ale já se můžu změnit, a proto se může změnit i on, a potom snad jeho genialita, jeho pochopení může zformovat jiný svět než ten zvrácený, v němž nás nutí žít.

A když se nechal strhnout ještě víc, cítil, jak ho naplňuje světlo, jako by se do něho z oblaku vylil pohár. Dokonce uvěřil, že se již změnil. Že již je něčím jiným než tím, za co ho Joe označil.

Zazvonil telefon. Zazvonil jednou, dvakrát, než pro něj Alvin sáhl. Byla to Connie.

„Alvine?“ zeptala se slabým hlasem.

„Connie.“

„Alvine, Joe mi volal.“ Její hlas zněl ztraceně, vzdáleně.

„Vážně? Nedělej si starosti, Connie, všechno bude dobré.“

„Já vím,“ řekla Connie. „Už jsem na to přišla. Helena na to nepřišla nikdy. Iokasté k tomu neměla odvahu. Ale Enid to věděla, Enid to udělat mohla. Miluju tě, Alvine.“ Zavěsila.

Alvin půl minuty seděl s rukou na telefonu. Tak dlouho mu trvalo, než si uvědomil, že Connie mluvila *ospale.* Connie se také snažila změnit karty. Tím, že se zabije.

Alvin se po celou jízdu domů bál, že ztrácí rozum. Neustále si připomínal, aby řídil pozorně, aby neriskoval. Kdyby měl cestou nehodu, nemohl by Connii zachránit. A pak zaslechl šepot, který mu připadal jako Joeův: To si jen namlouváš, ale ve skutečnosti jedeš pomalu a pozorně proto, že doufáš, že zemře, takže všechno bude zase jednoduché. Je to nejlepší řešení. Connie to všechno vyřešila a ty jsi *pomalý,* aby se jí to mohlo podařit, ale namlouváš si, že jsi *opatrný,* abys sám se sebou dokázal žít, až bude po ní.

Ne, opakoval Alvin znovu a znovu, když šlapal na plyn, proplétal se mezi auty a pak se nutil zpomalit, aby se nezabil kvůli ušetření dvou sekund. Prášky na spaní nepůsobí *tak* rychle. A třeba se zmýlil, třeba si ani žádné prášky nevzala. Nebo si to možná říkal, aby se zdržel, takže Connie zemře a všechno bude zase jednoduché…

Zavři hubu, okřikoval se. *Hlavně tam dojeď,* nabádal se.

Dojel tam, šmátravě našel klíč a vpadl dovnitř. „Connie!“ vykřikl.

Joe stál v klenutém průchodu mezi kuchyní a obývákem.

„Je v pořádku,“ řekl. „Přišel jsem, když ti telefonovala. Přinutil jsem ji, aby se vyzvracela. Většina tabletek se ještě nerozpustila.“

„Je vzhůru?“

„Víceméně ano.“

Joe ustoupil a Alvin vešel do obývacího pokoje. Connie seděla v křesle a měla strnulý výraz. Ale když přišel blíž, odvrátila se. Bolelo ho to a zároveň se mu ulevilo. Alespoň nebyla tak beznadějně šílená. Nebylo příliš pozdě na změnu.

„Joe,“ promluvil Alvin, s pohledem stále upřeným na Connii. „Přemýšlel jsem. O tom výkladu karet.“

Joe stál za ním a neříkal nic.

„Věřím ti. Měl jsi pravdu. Všechno je tak, jak jsi to řekl.“

Joe ani teď neodpověděl. *A co by taky mohl říct?* zeptal se sám sebe Alvin. *Nic. Alespoň že poslouchá.* „Joe, mluvil jsi pravdu. Vážně jsem rodině ublížil. Všechno muselo být po mém, a spousta věcí se tím pokazila. Slyšíš mě, Connie? Říkám vám oběma, že s Joem souhlasím, pokud jde o minulost. Ale budoucnost neberu. Ty karty nejsou nijak kouzelné. Nesdělují budoucnost.

Sdělují jen výsledek trendu, to jak věci dopadnou, když se trend nezmění. Ale my jej můžeme změnit, chápete? To se Connie pokusila udělat těmi tabletami, změnit výsledek. Ale ten, kdo to může opravdu změnit, jsem *já*, když změním sebe. Chápete? Už jsem se změnil. Jako bych se napil z toho poháru, který se mi vynořil z oblaku, Joe. Už nemusím všechno řídit, jak jsem to dělal. Všechno teď bude lepší. Můžeme začít stavět z… z…“

Z popela, byla další slova. Ale to byla špatná slova a Alvin to cítil. Všechna jeho slova byla špatná. Když o tom přemýšlel v laboratoři, připadalo mu to jako pravda; teď to znělo neupřímně. Zoufale. Popel v ústech. Otočil se k Joeovi. Syn ho neposlouchal klidně. Tvář měl zkřivenou vztekem, ruce se mu třásly a po tvářích mu stékaly slzy.

Jakmile se na něho Alvin podíval, Joe se na něho rozkřikl. „Ty toho nedokážeš nechat, že? Ty to musíš dělat znovu a znovu a znovu!“

Rozumím, pomyslel si Alvin. *Tím, že jsem chtěl věci změnit, jsem je jenom dělal stejnější. Snažil jsem se ovládnout svět, v němž žijí. Nepromýšlel jsem si to dost dobře. Bůh mě nehezky podvedl, když mi z oblaku podal ten pohár.*

„Omlouvám se,“ řekl Alvin.

„Ne!“ vykřikl Joe. „Nemáš co říct!“

„Máš pravdu,“ kývl Alvin, aby se pokusil Joea uklidnit. „Měl jsem prostě…“

„Neříkej *nic!*“ zařval Joe, brunátný v obličeji.

„Neřeknu, neřeknu,“ uznal Alvin. „Neřeknu už…“

„*Nic! Nic! Nic!*“

„Ale já s tebou souhlasím, to…“

Joe se k němu vrhl a zakřičel otci do obličeje: „K čertu, nemluv vůbec!“

„Já vím,“ pochopil náhle Alvin. „Já vím – dokud se to snažím vyjádřit slovy, vnucuji vám ostatním svůj pohled na věc, a když…“

Joe už neměl co říct. Vyzkoušel všechna slova, o nichž si myslel, že by mohla otce umlčet, ale žádné to nedokázalo. Tam, kde nepomáhají slova, zbývá čin. Jediný předmět, který byl po ruce, byla těžká skleněná mísa na stolku. Joe ji nechtěl popadnout, nechtěl s ní udeřit otce do hlavy. Ale všechna jeho zaklínadla selhala, otec mluvil stále dál, odmítal nechat ho projít, a tak ho tou mísou prudce udeřil do hlavy. Ale rozbila se mísa, nikoli otcova hlava. A střep skla v Joeově ruce pokračoval po nárazu dál, po dráze, kterou byl úder veden, a ostrá hrana skla čistě prořízla tuhou, k přepravě krve a vzduchu sloužící část Alvinova hrdla. Po celé délce. Přeťala krční tepnu, žíly a především průdušnici, takže Alvinovým hrtanem přestal proudit vzduch. Alvin, neschopný slova, padl na záda. Z krku mu tryskala krev, rukou svíral kus skla zaražený z boku do tváře.

„Óó,“ vyjekla vysokým, dětským hlasem Connie.

Alvin ležel na zádech na podlaze, hlavou opřený o přední stranu pohovky. Cítil strašlivé škubání v hrdle a zvláštní ticho v uších, kam již neproudila krev. Do této chvíle netušil, jak hlučná může být krev

v hlavě, a teď to nemohl nikomu říct. Mohl pouze ležet, aniž se mohl pohnout, aniž mohl otočit hlavou, a dívat se.

Díval se, jak Connie zírá na jeho hrdlo a pomalu si škubá vlasy; díval se, jak si Joe opatrně, metodicky zatlačil zkrvavený střep do pravého oka a potom do levého. *Už rozumím,* řekl v duchu Alvin. *Promiň, že jsem to nepochopil dřív. Našel jsi řešení hádanky, která nás ničila, můj Oidipe. Obávám se, že já na hádanky moc nejsem.*

VZPOMÍNKY MÉ HLAVY

Přestože máš důkaz před sebou, jsem přesvědčen, že ani tak nebudeš věřit mému líčení vlastní sebevraždy. Nebo možná uvěříš, že jsem je napsal, ale už ne tomu, že jsem to udělal po činu. Budeš předpokládat, že jsem tento dopis napsal předem, když jsem si možná ještě ani nebyl jistý, že sevřu brokovnici mezi koleny, opatrně opřu pravítko o spoušť a budu překvapivě pevnou rukou tlačit dolů tak dlouho, až úderník cvakne, střelný prach vybuchne a dávka broků vypálených z krátké vzdálenosti mi ustřelí hlavu, přičemž mozek, kosti, kůži a několik zuhelnatělých pramínků vlasů zarazí do stropu a do zdi za mnou. Ale ujišťuji tě, že jsem tento text nenapsal v očekávání toho, co se stane, jako nepřímou hrozbu, či z jakéhokoli jiného důvodu než proto, abych tě následně informoval, proč jsem to udělal.

Určitě jsi už našla mé tělo, nehezky zbavené hlavy, jak sedí u psacího stolu v nejtemnějším koutě sklepení, kde mi jako jediný zdroj světla sloužila stará stojanová lampa, která se přestala hodit do obýváku, když jsme dali nové tapety. Ale spíš než takového, jakého jsi mne našla, nehybného a bez života, si mne představ takového, jaký jsem teď, když si levou rukou spořádaně přidržuji papír. Moje pravá ruka lehce klouže po papíru a čas od času se natáhne nahoru, aby namočila pero do krve, která se vylila do změti svalů, žil a pahýlovité kosti mezi rameny.

Proč si dávám tu práci, abych ti psal, když už jsem mrtvý?

Když jsem se nerozhodl napsat ti předtím, než jsem se zabil, možná jsem u toho měl zůstat i po smrti; jenže teprve po uskutečnění svého plánu jsem zjistil, že ti nakonec mám co říct. A když jsem měl

co říct, nezbyla mi jiná možnost než psát, neboť člověk, který nemá hrtan, ústa, rty, jazyk ani zuby, je o možnost hlasového sdělení ochuzen. Všechny mé hlasové orgány byly roztrhány a rozmetány po sádrokartonových deskách. Dosáhl jsem absolutní němoty.

Divíš se, že dál hýbu rukama, i když jsem bez hlavy?

Mne to nepřekvapuje. Můj mozek byl odpojen od těla už řadu let. Veškeré úkony už dávno provádím jen ze zvyku. Podněty přecházely z nervů do míchy, ale dál se nedostaly. Když jsi mě ráno vítala, nebo jsi mě dlouhé hodiny v noci zasypávala svými připomínkami, odpovídal jsem jako obvykle, aniž by tyto výměny v mé mysli vyprovokovaly jedinou myšlenku. Ani si nepamatuji, že jsem byl poslední roky naživu – přesněji řečeno, pamatuji si, že jsem žil, ale nedokážu rozlišit jeden den od druhého, jedny Vánoce od těch dalších, jedno slovo, které jsi řekla, od kteréhokoli jiného, které z tebe snad vyšlo. Z tvého hlasu se stal monotónní bzukot a pokud jde o můj, neposlouchám ho od chvíle, kdy jsem se před tebou naposledy shodil, načež jsi znechuceně ohrnula rty a otočila další tři karty své partie pasiánsu. Stejně tak si nevzpomínám, které z mnoha ohrnutí rtů a obrácení karet, jež mám v paměti, konkrétně patří k mému poslednímu sebeponížení před tebou. Moje ze zvyku žijící tělo pokračuje v tom, co dělalo všechna ta léta, když píše tuto zprávu o mé sebevraždě v posledních, bezděčných, složitých stazích svalů ramene, ruky a prstů.

Určitě jsi zaznamenala nelogičnost. Vždycky ses uměla vyhýbat mým zoufalým pokusům o vyjádření smyslu. Prostě si počkáš, až v mých slovech najdeš nějaký zdánlivý rozpor a pak jej využiješ jako záminku, abys nemusela poslouchat všechno ostatní, co říkám, protože neuvažuji logicky, tudíž nejsem racionální a ty se odmítáš bavit s někým, kdo není racionální. Rozpor, jehož sis všimla, je následující: Pokud jsem tvor, který žije výhradně svými zvyky, jak jsem mohl spáchat sebevraždu, neboť to je nové a tedy neobvyklé chování?

Jenže vůbec žádný rozpor v tom není. Ve všech uměních sebezničení jsi mě vyškolila ty. A tak jako levá ruka sama od sebe do jisté míry pochytí dovednost, kterou provádí pouze pravá, i já jsem si

zvykl podřizovat svou identitu tvé natolik, že vlastní fyzická likvidace, k níž jsem se nakonec uchýlil, byla téměř reflexivní.

Je to jen vyvrcholení dlouhé tradice, že ve chvíli, kdy jsem učinil nejvýraznější skutek svého života, kdy jsem se předvedl v nejoslnivějším světle, kdy jsem zažil nejkrásnější setinu sekundy, jsem přišel o oči, takže neuvidím reakci svého obecenstva. Píšu tobě, ale ty mi nenapíšeš, ani mi nic neřekneš, a kdyby snad náhodou ano, stejně nebudu mít oči, abych si to mohl číst, ani uši, abych tě slyšel. Budeš křičet? (Nebo mě najde někdo jiný, a bude křičet *on?* Ne, *musíš* to být ty.) Představuji si třeba znechucení. Jak klečíš a zvracíš na ten starý koberec, jediné, co jsme si mohli dovolit dát do mého sklepního koutku.

A potom, kdo seškrábe stropní omítku? Kdo strhá obložení? A pak, až bude zeď obnažená až na sloupky, co se bude dít s těmi velkými sádrokartonovými deskami, zoranými broky a osetými kousky mého mozku a lebky? Dají mi některé úlomky zdi do hrobu? Anebo je dokonce vystaví v otevřené rakvi, úhledně rozlámané a navršené v místě, kde bývala hlava? Myslím, že by to bylo na místě, neboť nezanedbatelné procento mé mrtvoly je tam, bez spojení se zbytkem mého těla. A kdyby se mnou pochovali kousek tvého drahocenného domu, možná bys čas od času na mém hrobě prolila i několik slz.

Zjišťuji, že ani po smrti nemám pokoj od starostí. To, že jsem němý, znamená, že nemohu opravovat mylné interpretace. Co když někdo řekne: „Nebyla to sebevražda; puška spadla na zem a náhodou vystřelila.“ Nebo co když vznikne podezření na *vraždu?* Zatknou nějakého tuláka, který půjde kolem? Třeba zaslechl výstřel, přiběhl a pak byl přistižen, jak drží brokovnici a drmolí něco nad vlastníma zakrvácenýma rukama, nebo ještě hůř, jak prohledává oblečení a krade stodolarovou bankovku, kterou u sebe vždycky nosím. (Určitě si vzpomeneš, jak jsem si vždycky dělal legraci, že si ji schovávám, abych měl na autobus, pokud bych se někdy rozhodl, že od tebe odejdu. Nakonec jsi mi zakázala o tom mluvit, prý ještě jednou a neručíš za to, co se mnou uděláš. Od té doby jsem o tom mlčel – všimla sis toho? – protože chci, abys vždycky nesla zodpovědnost za to, co uděláš.)

Ten ubohý tulák by mi první pomoc poskytnout nedokázal – vsadím se, že by ve skautské příručce nenašel ani odstavec o tom, jak se postarat o člověka, který má hlavu utrženou tak důkladně, že z krku nezbylo ani tolik, aby to udrželo škrtidlo. A jelikož by mi ten chudák už pomoci nemohl, proč by neměl pomoci sám sobě? Přeji mu těch sto dolarů – tímto mu odkazuji všechny peníze a další cennosti, které u mě najde. Nemůžeš ho obvinit, že ukradl něco, co jsem mu z vlastní vůle dal. Tímto také potvrzuji, že mne nezabil, stejně jako nenamočil pero do krve v pahýlu mého krku a nevedl mou ruku při vytváření písmen viditelných na papíře, který čteš. Ty jsi také svědek, neboť poznáváš můj rukopis. Za mou smrt by neměl být trestán nikdo, kdo ji nezavinil.

Ale to, čeho se bojím nejvíc, není soucitný strach o nějakého neznámého člověka, jenž najde tělo, ale to, že mne nenajde nikdo.

Od chvíle, kdy jsem vystřelil z pušky, jsem měl dost času, abych napsal tyto stránky. Přirozeně píšu velkými písmeny a nechávám mezi řádky dost místa, protože píšu poslepu. A tak si musím dávat pozor, aby se mi slova a řádky nepřekryly. To však nemění nic na skutečnosti, že od nepřeslechnutelného výstřelu z brokovnice uplynula již značná doba. Někdo ze sousedů jej určitě zaslechl, určitě zavolal policii, která teď spěchá vyšetřit znepokojené hlášení o střelbě v našem domě jako z obrázku. Ulicí se určitě rozléhají sirény a zvědaví sousedé se vyhrnuli na trávníky, aby viděli, jaké břemeno policie vynese ven. Ale když nechám pero viset nad papírem a zkusím chvíli čekat, necítím vibrace těžkých kroků na schodech. Žádné ruce mne neberou v podpaží, aby mne od papíru odtáhly. Z toho usuzuji, že nikdo netelefonoval. Nikdo nepřišel, nikdo nepřijde, pokud nepřijdeš ty, *dokud* nepřijdeš ty.

Nebyla by to ironie, kdyby ses právě dnes rozhodla, že ode mne odejdeš? Kdybych byl počkal do doby, kdy se obvykle vracíš, a ty bys nepřišla, místo toho, abych si mezi nohy zavedl studenou ocelovou bouchačku, mohl jsem poprvé chodit po domě, jako by byl alespoň trochu můj. S přibývajícími večerními hodinami by ve mně sílila jistota, že se nevrátíš; jak bych byl najednou odvážný! Možná bych rozkopal boty, úhledně srovnané do řad v komoře na podlaze. Možná bych udělal nepořádek v šuplících bez obav z kázání, které

uslyším, až na to přijdeš. Možná bych se začetl do novin na posvátném místě, a kdybych pocítil potřebu vyhovět přírodě, mohl bych nechat noviny rozevřené, místo abych je úhledně složil přesně tak, jak je přinesl listonoš, a až bych se vrátil, čekaly by tam na mě, široce rozevřené jako když jsem odešel, bez poklepávání nohou, mračení a nekonečných litanií, že někteří lidé jsou nezpůsobilí k životu s civilizovanými osobami.

Jenže ty jsi ode mě neodešla.

Vím to. Večer se vrátíš. Bude to prostě jedna z těch nocí, kdy ses zdržela v práci. Kdybych byl tvůrčí člověk, věděl bych, že jsou situace, kdy člověk nemůže jen tak nechat práce a jít domů jen proto, že hodiny zrovna ukázaly pátou. Dorazíš v sedm nebo v osm, po setmění, zjistíš, že kočka není uvnitř, a začne v tobě vřít vztek, že jsem nechal kočku venku, přestože její vycházky na dvorku už dávno skončily. Ale uznej, že jsem se těžko mohl zabít a nechat tady kočku. Jak bych ti mohl napsat tak jasný a výmluvný líbrsbríf, drahoušku, kdyby mi tvá milovaná kočičí kamarádka lezla po ramenou a snažila se lízat krev, kterou stále používám místo inkoustu? Ne, kočka musela zůstat venku, jak jistě pochopíš; skutečně jsem měl pádný důvod, abych porušil pravidla civilizovaného života.

Kočka nekočka, krev stejně došla, takže teď píšu kuličkovým perem. Samozřejmě se nemohu přesvědčit, zda peru nedošla náplň. Vzpomínám si, že docházela, ale pamatuji si spoustu per, kterým mockrát docházela náplň, a nedokážu si vybavit, jak je to dávno, co docházela naposledy, a jestli jsem si naposledy kupoval nové pero předtím, nebo až po tom.

Vlastně je to právě paměť, co mi dělá největší starosti. Jak je možné, že si vůbec něco pamatuji, když nemám hlavu? Chápu, že prsty by mohly reflexivně vědět, jak psát písmena abecedy, ale jak je možné, že si pamatuji pravopis, jak ve mně mohlo zůstat tolik jazyka, jak si mohu tyto myšlenky udržet dost dlouho, abych je zapsal? Proč si mlhavě pamatuji všechno, co momentálně dělám, jako bych to všechno dělal někdy v dávné minulosti?

Připravil jsem se o hlavu tím nejbrutálnějším možným způsobem, ale paměť přetrvává. Je to obzvlášť ironické, protože jestli si dobře vzpomínám, ze všeho nejvíc jsem chtěl zabít právě paměť. Paměť je

parazit, který ve mně žije, mutant, který vyšplhal po páteři, uvelebil se na mém roztrhaném krku a vysmívá se mi. Jako pavouk souká z břicha lepkavé vlákno a spřádá z něj útvary, které na vzduchu rychle tvrdnou a mění se v kost. Je to podfuk; lidské tělo by nemělo být schopno regenerovat části složitější, než jsou nehty nebo vlasy, a přesto prsty cítím, že kost se změnila. Mé obratle jsou opět kompletní a teď se začaly znovu tvořit také spodní partie lebky.

Jak rychle? Příliš rychle! A na vnitřní straně kosti vyrůstá cosi měkčího, ten strašlivý malý tvor, který v mé hlavě kdysi bydlel a nadále odmítá zemřít. Ta malá bulka na konci páteře je nové limbické jádro, poznám to, protože když ji lehce zmáčknu prsty, cítím zvláštní, polozapomenuté vzrušení. Zanedlouho mi však tato živočišnost přestane být přístupná, neboť tkáně nabobtnají a vytvoří malý mozek, pak šedivý, zřasený velký mozek, poté se lebka kolem dokola uzavře a obalí se vrásčitou kůží a řídkými vlasy.

Moje zničení je odčiněno, a to až příliš rychle. Co když se moje hlava na ramenou plně regenerovala dřív, než jsi přišla domů? V tom případě mě najdeš ve sklepě se spoustou krvavé kaše a bez racionálního vysvětlení. Už slyším, jak o tom vyprávíš přítelkyním. Nemůžeš mě doma nechat hodinu o samotě, chudinko, je to prostě trvalá přítěž, žít s někým, kdo stále dělá nepořádek a pak si ještě vymýšlí. Představte si, budeš jim líčit, celý dopis, tolik stránek, s vysvětlením, jak jsem se zabil – byl by to dobrý vtip, kdyby to nebylo tak smutné.

Vystavíš mě posměchu svých přátel, ale tím se nic nezmění. Pravda je pravda, i když je zesměšňována. Jenže proč bych měl sloužit k pobavení těch zkažených, bezduchých kreatur, které žijí jen proto, aby se mohly vysmívat někomu, jemuž nejsou hodny ani rozvázat tkaničky bot? Pokud mě nemůžeš najít bez hlavy, odmítám dopustit, abys zjistila, co jsem udělal. Toto líčení si přečteš až někdy později, až se mi konečně podaří umřít a budu nabalzamovaný. Najdeš tyto stránky přilepené ke spodní straně šuplíku mého pracovního stolu, kam se podíváš ne proto, že bys doufala v nalezení nějakého mého rozloučení, ale proto, že budeš hledat stodolarovou bankovku, kterou přilepím dovnitř.

A pokud jde o krev, mozek a kosti rozmetané po sádrokartonu, ani tím se nebudeš zatěžovat. Odrhnu to, obrousím, vymaluji. Až přijdeš domů, zjistíš, že sklep je plný výparů. Nasadíš tvář mučednice, odneseš barvu a pošleš mě do pokoje, jako bych byl dítě přistižené při čmárání po stěnách. Nebudeš tušit, jaká muka jsem v tvé nepřítomnosti vytrpěl, kolik krve jsem prolil v naději, že se od tebe osvobodím. Budeš si myslet, že to byl den jako každý jiný. Ale já budu vědět, že dnes, v den stejně významný, jako je přelom letopočtu, jsem našel odvahu vykonat rázný, strašlivý plán, který jsem ti nejdřív nepředložil ke schválení.

Nebo se i toto už někdy stalo? Budu neschopný si v labyrintu paměti vybavit, která exploze hlavy mne dohnala k tomu, abych ti napsal tuto zprávu? Zjistím, až otevřu šuplík, že na spodní straně je již tlustý svazek papírů připevněných k jedné stodolarovce? Není nic nového pod sluncem, pravil starý Šalomoun v Kazateli. Marnost nad marnost, všechno je marnost. Žádné nesmysly jako v králi Lemuelovi na konci Přísloví: Statečně si vedly mnohé dcery, ale ty je všechny předčíš.

Cha, prý ať ji v branách chválí její činy! Já říkám: ať zdi ozdobí její hlava.

ZTRACENÍ CHLAPCI

Dlouho jsem rozvažoval, zda mám tento příběh vyprávět jako fikci, nebo jako něco, co se skutečně stalo. Kdybych jej vyprávěl se smyšlenými jmény, někteří lidé by to přijali snadněji. Já také. Ale schovat vlastního ztraceného syna za nějaké falešné vymyšlené jméno by bylo, jako kdybych ho vymazal z paměti. Proto budu vyprávět všechno tak, jak se to stalo, a kašlu na to, jestli to pro někoho je nebo není snadné.

Kristine, děti a já jsme se přestěhovali do Greensboro prvního března 1983. Se svým zaměstnáním jsem byl docela spokojený – jen jsem si nebyl jist, zda vůbec chci mít zaměstnání. Ale vydavatelé z recese dočista zpanikařili a z žádného jsem nedokázal vyrazit dost velkou zálohu, abych mohl v klidu napsat román. Předpokládám, že bych byl schopen vyplodit 75 000 slov nějakého braku měsíčně a vydávat to pod půltuctem pseudonymů nebo něco podobného. Jenže s Kristine jsme si řekli, že bude perspektivnější, když budu mít zaměstnání, než se recese přežene. Kromě toho, můj doktorát byl stejně v háji. Poctivě jsem se na univerzitě snažil, ale když jsem potřeboval uprostřed semestru pár týdnů volna, abych dokončil *Hartovu naději*, projevila katedra angličtiny přesně tolik pochopení, kolik můžete očekávat od lidí, co mají raději autory mrtvé nebo klasiky. Nemůžete uživit rodinu? To je nám líto. Spisovatel? Aha, ale ne z těch, o kterých už někdo napsal učené pojednání. Tak sbohem, mladíku!

Takže jsem byl jasně nadšený svým novým místem. Ale stěhování do Greensboro taky znamenalo, že jsem prohrál. Nemohl jsem vědět, jestli tím má kariéra romanopisce neskončila. Možná

budu redigovat a psát knihy o počítačích až do konce života. Možná, že beletrie byla jen jednou fází, kterou jsem musel projít, než jsem dostal *opravdovou* práci.

Greensboro bylo krásné město, zvlášť pro rodinu z pouště na západě. Rostla tu taková spousta stromů, že ani v zimě jste neměli pocit, že žijete ve městě. Kristine a já jsme se do něho okamžitě zamilovali. Samozřejmě mělo své problémy: lidé v Greensboro se chlubili zločinností a mluvili o rasovém napětí a kdovíčem. Ale my jsme právě přijeli z ponurého průmyslového města na severu, kde byly na denním pořádku rasové bouře na středních školách, a tady jsme si připadali jako v ráji. Taky se povídalo o tom, že zmizelo několik dětí. Spojovali to s nějakým únoscem, ale tenkrát bylo období, kdy začali tisknout fotografie ztracených dětí na krabice s mlékem a historky toho druhu se povídaly v každém městě.

Bylo těžké najít slušné bydlení v ceně, kterou jsme si mohli dovolit. Musel jsem si vzít půjčku od své firmy, abychom se vůbec mohli přestěhovat. A tak jsme skončili v nejošklivějším domě na Chinqua Drive. Takový dům přece znáte, je to ten s laciným dřevěným obložením v sousedství domů z cihel, přízemní barabizna na kuřích nohách s obedněným prostorem mezi zemí a podlahou. Kolem jsou samé patrové domky. Je dost starý na to, aby byl ošuntělý, ale ne dost na to, aby byl zajímavý. Ale měl velký oplocený dvůr a dost pokojů pro všechny děti; koneckonců i pro moji pracovnu, protože zatím jsme ještě nevzdali mou spisovatelskou kariéru, ještě úplně ne.

Ti malí – Geoffrey a Emily – byli celou věcí nadšeni, ale Scotty, náš nejstarší, z toho byl nešťastný. Měl za sebou přípravku a polovinu první třídy v opravdu báječné soukromé škole pár kroků od našeho domu v South Bend. Tady teď začínal uprostřed školního roku. Přišel o všechny kamarády a musel jezdit školním autobusem s dětmi, které neznal. Byl proti stěhování od samého začátku a nikdy se s ním nesmířil.

Pochopitelně, já o tom nevěděl. Byl jsem v práci a velice rychle jsem pochopil, že úspěch u firmy *Compute! Books* znamená vzdát se takových maličkostí, jako například vidět své vlastní děti. Čekal jsem, že budu redigovat knihy pro lidi, kteří neumějí psát knihy.

Šokovalo mě, že jsem redigoval knihy o počítačích napsané lidmi, kteří neuměli programovat! Ne všichni, samozřejmě, ale bylo jich dost na to, abych trávil mnohem víc času přepisováním programů do smysluplné podoby – aby vůbec fungovaly – než jazykovými úpravami. Chodil jsem do práce v 8.30 nebo 9.00 a dělal bez přestávky do 21.30 nebo 22.30. Živil jsem se tyčinkami a bramborovými lupínky z automatu v kuřárně pro zaměstnance. Mým jediným pohybem bylo psaní na klávesnici. Zvládal jsem termíny, ale přibíral jsem půl kila týdně, svaly mi zakrňovaly a děti jsem viděl jen ráno, když jsem odcházel do práce.

Kromě Scottyho. Ten odcházel na školní autobus v 6.45 a já se zřídkakdy vyplížil z postele před půl osmou, a tak jsem ho přes týden nevídal vůbec.

Celá starost o rodinu ležela na Kristine. V letech 1978 – 1983, když jsem byl na volné noze, přivykli jsme jistému životnímu stylu založenému na tom, že táta byl doma. Kristine mohla odběhnout a vyřídit si různé záležitosti, protože já byl doma s dětmi. Když některé dítě zlobilo, mohl jsem zasáhnout. Dnes, když měla plné ruce práce a potřebovala něco z obchodu, když se ucpal záchod, když se porouchal xerox – musela to nějak zvládnout sama. Poznala slasti nakupování s dětmi na vozíku. Přidejte k tomu skutečnost, že byla těhotná a většinu času jí bylo špatně. Někdy jsem si nebyl jistý, jestli má blíž ke svatozáři nebo k blázinci.

Neuralgické oblasti života dětí byly v té době mimo náš dosah. Kristine věděla, že Scotty si nemůže ve škole zvyknout, ale co mohla dělat? Co jsem já mohl dělat?

Scotty nebyl nikdy tak povídavý jako Geoffrey – trávil spoustu času sám. Teď už to však přeháněl. Odpovídal jednoslabičně nebo vůbec ne. Byl věčně zamračený. Jako kdyby se zlobil. A přece, pokud tomu tak bylo, nevěděl to nebo si to nepřiznal. Vracel se ze školy, načmáral domácí úkol (dostával jsem já úkoly, když jsem byl v první třídě?) a pak jen chodil od ničeho k ničemu.

Kdyby si byl četl nebo se aspoň díval na televizi, nebyli bychom si dělali takové starosti. Jeho bráška Geoffrey byl už teď v pěti letech nenasytný čtenář a Scotty býval taky takový. Ale nyní vzal knížku a zase ji položil, aniž do ní nahlédl. Ani nechodil za maminkou po

domě, ani nedělal něco jiného. Zahlédla ho, jak sedí v obývacím pokoji – pak převlékla v ložnici postele a uložila hromadu vyžehleného prádla, a když se vrátila, našla ho na stejném místě. Seděl a díval se do prázdna.

Zkoušel jsem s ním promluvit. Přesně takový rozhovor, jaký byste čekali:

„Scotty, my víme, že ses nechtěl stěhovat. Neměli jsme na vybranou."

„Jistě. To je v pořádku."

„Za čas si najdeš nové kamarády."

„Já vím."

„Ty tu nejsi šťastný?"

„Nic mi nechybí."

Jasně, všechno v pořádku.

Neměli jsme čas nějak to řešit, chápete. Kdybychom tehdy věděli, že tohle je poslední rok Scottyho života, bývali bychom možná udělali víc, abychom věci napravili. I kdyby to znamenalo, že ztratím práci. Ale to člověk nikdy neví. Vždycky se o něčem takovém dozvídáme až tehdy, když už je pozdě cokoli změnit.

A když skončil školní rok, věci se opravdu na čas zlepšily.

Především jsem Scottyho ráno vídal. Navíc nemusel jezdit ráno autobusem s tlupou dětí, které ho buď otravovaly nebo ignorovaly. A taky nebloumal celý čas po domě. Teď bloumal venku.

Kristine si nejdřív myslela, že si hraje s našimi dětmi, jak to dělával, dokud je škola nerozdělila. Ale postupně si začala uvědomovat, že Geoffrey a Emily si vždycky hrají spolu a Scotty si s nimi nehraje téměř nikdy. Viděl jsem mladší děti se stříkacími pistolemi, nebo jak probíhají pod zavlažovačem, nebo jak honí divokého králíka, který žil v sousedství, ale Scotty s nimi nikdy nebyl. Ten místo toho píchal větvičkou do pavučin na stromech nebo dloubal kolem obložení domu. Jednou nebo dvakrát týdně přicházel domů tak špinavý, že ho Kristine musela strčit do vany, ale ani to ji nepřesvědčilo, že se Scotty chová normálně.

28. července odjela Kristine do nemocnice a porodila naše čtvrté dítě. Charlie Ben prodělal při narození záchvat a zůstal první týdny

svého života na oddělení intenzivní péče. Doktoři bádali a hloubali a nakonec došli k závěru, že nevědí, co mu je. O několik měsíců později někdo vyslovil slova „mozková obrna“, ale v té době už byl náš život zcela změněn. Veškerou pozornost jsme soustředili na dítě, které nás nejvíce potřebovalo – to je přece normální, mysleli jsme si tenkrát. Jenže jak změříte množství pozornosti, kterou vaše dítě potřebuje? Jak porovnáte míru jejich potřeby a rozhodnete, které vás potřebuje nejvíc?

Když jsme konečně všechno jakž takž začali zvládat, zjistili jsme, že Scotty si našel kamarády. Kristina třeba ošetřovala Charlie Bena a Scotty přišel zvenčí a povídal, jak si hrál na vojáky s Nickym nebo jak si on a kluci hráli na piráty. Nejdřív si myslela, že jsou to děti z okolí, ale pak jednou povídal, jak stavěli bunkr v trávě (vůbec jsem ji nestíhal sekat) a ona si náhodou vzpomněla, že ho viděla, jak ten bunkr staví úplně sám. Pojala podezření a začala se vyptávat. Čí Nicky? Nevím, mami. Prostě Nicky. Kde bydlí? Tady někde. Nevím. Pod domem.

Jinými slovy – smyšlení kamarádi.

Jak dlouho je zná? Nicky byl první, ale teď už je to osm jmen – Nicky, Van, Roddy, Peter, Steve, Howard, Rusty a David. Kristine ani já jsme nikdy neslyšeli, že by někdo měl víc než jednoho smyšleného kamaráda.

„Ten kluk bude úspěšnější spisovatel, než jsem já,“ řekl jsem. „Vyrobit osm výmyslů naráz.“

Kristine to nepřipadalo legrační. „Je tak *osamělý,* Scotte. Bojím se, aby se z toho nepomátl.“

Šel z toho strach. Ale jestli začínal bláznit, co s ním? Dokonce jsme ho zkusili vzít na kliniku, třebaže jsem psychoanalytikům vůbec nevěřil. Jejich vykonstruované vysvětlení lidského chování podle mne pořádně pokulhávalo a jejich léčebné tempo mi bylo k smíchu – kdyby takhle pracoval instalatér nebo holič, byl by na mizině za měsíc. Bral jsem si v zaměstnání každý srpnový týden volno, abych mohl zavézt Scottyho na kliniku, ale Scotty tam jezdil nerad a psycholožka nám neřekla nic, co bychom nevěděli – že Scotty je osamělý a trudnomyslný a trochu otrávený a trochu ustrašený. Jediný rozdíl byl v tom, že ona pro to měla vznešenější jména. Dostávali

jsme hodiny terminologie, jenže my potřebovali pomoc. Jediné, co snad trochu pomáhalo, byla terapie, kterou jsme to léto vymysleli sami. A tak už jsme si další sezení neobjednávali.

Naše domácí terapie spočívala v tom, že jsme se ho snažili držet doma. Otec našeho domácího, který v domě bydlel před námi, zrovna v té době celý náš dům natíral. Využili jsme toho jako záminky. A já přinesl domů hromadu videoher. Oficiálně, abych je zhodnotil pro firmu, ale ve skutečnosti proto, abych se pokusil přitáhnout Scottyho k něčemu, co by odvedlo jeho představivost od smyšlených kamarádů.

Zabralo to. Svým způsobem. Nikdy si nestěžoval, že nemůže jít ven (jenže on si nikdy nestěžoval na nic), a denně hodiny hrál videohry. Kristine si nebyla jistá, zda je to to pravé, ale bylo to zlepšení – aspoň jsme si to mysleli.

A navíc naši pozornost na čas upoutalo něco jiného, takže jsme Scottymu nevěnovali příliš pozornosti. Měli jsme problémy s hmyzem. Jednou v noci mě Kristine probudila ječením. Možná nevíte, že když Kristine ječí, je všecko v podstatě v pořádku. Když se děje něco opravdu strašného, je najednou chladná a klidná a řeší situaci. Ale když se jedná o malého pavoučka či velkou můru nebo skvrnu na halence – to ječí. Čekal jsem, že se vrátí do ložnice a bude vykládat o tom příšerném broukovi, kterého musela v koupelně utlouct.

Jenže tentokrát nepřestávala křičet. Tak jsem se zvedl a šel se podívat, co se děje. Slyšela, že jdu – už jsem měl deset kilo přes metrák, takže to dunělo jako celá Custerova kavalerie – a volala: „Obuj si boty, než sem půjdeš!“

Rozsvítil jsem v hale. Hemžila se cvrčky. Vrátil jsem se do pokoje a obul se.

Když se vám tolik cvrčků najednou odrazí od holých lýtek a mele se vám v dlani, přestane se vám chtít zvracet – prostě je nabíráte plnými hrstmi a cpete do pytlů na odpadky. Pak se můžete třeba šest hodin drhnout, než se budete cítit čistí. Taky budete mít noční můry o malých nožkách, které vás šimrají. Ale v dané situaci prostě vypnete a jen děláte, co je potřeba.

Zamoření vycházelo z výklenku v chlapeckém pokoji, kde spal Scotty na horní palandě a Geoffrey na dolní. Geoff měl v posteli pár cvrčků, ale neprobudil se, ani když jsme mu vytřepávali přikrývku. Nikdo kromě nás ty cvrčky ani neviděl. Našli jsme vzadu ve výklenku prasklinu, nastříkali jsme do ní postřik proti hmyzu a ucpali ji starým prostěradlem, které jsme používali na hadry.

Pak jsme se sprchovali. Vtipkovali jsme o tom, jak jsme mohli zavolat racky, aby tu invazi cvrčků vyzobali, jak to udělali mormonští průkopníci u Solného jezera. Potom jsme šli zase spát.

Jenže to nebyli jen cvrčci. Ráno mne Kristine volala znovu: v kuchyni na okně nad dřezem byli mrtví chrousti. V prostoru mezi okenními tabulkami jich byla deseticentimetrová vrstva. Otevřel jsem okno, abych je vysál vysavačem, a mrtvoly brouků se rozkutálely po celé kuchyňské lince. V trubici vysavače vydávala jejich těla protivné drnčivé zvuky.

Následující den byla v okně stejná vrstva a další opět. Pak to postupně ustávalo. Šílená legrace v horkém létě.

Volali jsme domácího, abychom se zeptali, jestli nám pomůže zaplatit dezinsekci. Jako odpověď poslal otce s postřikem na hmyz. Ten ho napumpoval do prostoru pod domem s takovým gustem, že jsme museli utéct a jezdit venku celou sobotu, dokud se pozdě odpoledne po bouřce smrad dostatečně nezmenšil, abychom se mohli vrátit.

Zkrátka a dobře, díky hmyzu a Charlieho neustálým potížím si Kristine vůbec nevšimla, co všechno se dělo s videohrami. Jednou v neděli odpoledne, zrovna jsem byl v kuchyni a pil dietní kolu, jsem slyšel, jak se Scotty v obývacím pokoji hlasitě směje.

V našem domě to byl zvuk tak vzácný, že jsem se postavil do dveří pokoje a sledoval ho, jak hraje. Byla to výborná videohra s úžasnou animací: děti na plachetnici bojují s piráty, kteří se neustále snaží proniknout na palubu, a zároveň odstřelují obrovské ptáky, kteří chtějí sezobat plachty. Nevypadalo to tak uměle jako jiné videohry. A velice se mi líbilo, že hráč nebyl sám – byly tam další počítačem řízené děti, které pomáhaly hráčově figurce porazit nepřítele.

„Rychle, Sandy!“ volal Scotty. „Snaž se!“ Nato jedno z dětí na obrazovce probodlo vůdci pirátů srdce a piráti utekli.

Nemohl jsem se dočkat, jak to bude pokračovat, ale v té chvíli mne Kristine zavolala, abych jí pomohl s Charliem. Když jsem se vrátil, Scotty v pokoji nebyl a Geofrey s Emily měli na Atari jinou hru.

Možná to bylo stejný den, možná později, kdy jsem se ptal Scottyho, jak se jmenovala ta hra o dětech a pirátech. „Taková hra, tati.“

„Musí se nějak jmenovat.“

„Nevím.“

„Jak víš, kterou disketu máš dát do počítače?“

„Nevím.“ A seděl a díval se někam mimo mne. Vzdal jsem to.

Léto skončilo. Scotty začal zase chodit do školy. Geoffrey šel do přípravky, takže jezdili autobusem spolu. Co bylo ještě důležitější, vyřešily se starosti s malým Charliem – mozková obrna se nedala vyléčit, ale aspoň jsme věděli, co můžeme čekat. Například, že se to nezhorší. Taky že se neuzdraví. Možná bude jednou chodit a mluvit a možná taky, že ne. Naším úkolem bylo dostatečně ho stimulovat – kdyby se ukázalo, že není zaostalý, mohl by se rozumově vyvíjet, třebaže jeho tělo je tak drasticky handicapované. To bylo proveditelné. Strach zmizel a my zase mohli dýchat.

Pak, někdy v říjnu, mi má agentka volala, že upíchla moji sérii Alvin Tvůrce u Toma Dohertyho v nakladatelství Tor Books a že Tom nabídl takovou zálohu, že z toho můžeme žít. Tohle a nová smlouva na *Enderovu hru* – uvědomil jsem si, že aspoň pro nás krize skončila. Pár týdnů jsem ještě zůstal u firmy, především proto, že jsem toho měl spoustu rozjetého a nemohl jsem je v tom nechat. Jenže pak jsem se díval, jak na tu práci doplácí má rodina i mé tělo a došlo mi, že ta cena je příliš vysoká. Dal jsem čtrnáctidenní výpověď a počítal, že v té době dokončím aspoň ty záležitosti, ve kterých jsem se vyznal jen já. Zareagovali opravdu paranoidně: odmítli přijmout ty dva týdny a musel jsem vyklidit stůl ještě téhož odpoledne. Bylo mi z toho hořko, takhle protivní být nemuseli, ale čert to vem. Byl jsem volný. Byl jsem doma.

Ulehčení bylo takřka hmatatelné. Geoffrey a Emily se okamžitě vrátili do normálních kolejí, já se konečně seznámil s Charlie Benem, blížily se Vánoce (já začínám hrát vánoční melodie, když zežloutne listí) a všechno na světě bylo v pořádku. Kromě Scottyho. Vždycky kromě Scottyho.

A tenkrát jsem objevil něco, co jsem předtím nevěděl. Scotty nikdy nehrál žádnou z videoher, které jsem přinesl z *Compute!* Poznal jsem to, protože když jsem hry odnesl do firmy, Geoff a Em byli celí nešťastní, ale Scotty ani nevěděl, že jsem je musel vrátit. Co bylo nejdůležitější: hra o dětech a pirátech nebyla mezi těmi, které jsem vrátil, ani mezi těmi, jež nám patřily. A přece ji Scotty hrál dál.

Hrál jednou večer, než šel spát. Pracoval jsem celý den na *Enderově hře*, snažil jsem se to dokončit do Vánoc. Vyšel jsem z pracovny, zrovna když Kristine asi potřetí říkala: „Scotty, okamžitě běž spát!“

Nikdy jsem na děti nekřičel ani je nebil nebo něco jiného, ale vždycky jsem je přiměl – nevím jak – aby poslechly. I tenkrát, když Kristine vůbec nebrali na vědomí. Snad to bylo mým dost hlubokým mužským hlasem – třeba Geoffrey, který těžko usínal, při mém zpívání usnul vždycky. Kristine to nedokázala. Když jsem se tedy postavil do dveří a řekl: „Scotty, mám dojem, že tě maminka posílá spát,“ nepřekvapilo mne, že automaticky natáhl ruku a chtěl vypnout počítač.

„Já to vypnu,“ řekl jsem. „Běž!“

Znovu se natáhl po vypínači.

„Běž!“ nařídil jsem svým nejhlubším hlasem všemohoucího.

Vstal a šel, na mne se nepodíval.

Šel jsem počítač vypnout a viděl jsem ty oživené děti, stejné jako tenkrát. Jen nebyly na pirátské lodi, ale na staré parní lokomotivě uhánějící po kolejích. To je přece hra! Jednostranné diskety do Atari nemají ani sto kilo a tady jsou dva kompletní scénáře a úžasná animace a –

A v disketové jednotce nebyla disketa.

Znamenalo to, že to je hra, kterou natáhnete a pak disketu vyndáte, tedy, že se celá vejde do paměti. Celá tahle kvalitní animace

se vejde do pouhých osmačtyřiceti kilo. Věděl jsem dost o programování her, abych to považoval za zázrak.

Rozhlížel jsem se po disketě. Žádnou jsem nenašel. Takže Scotty ji schoval, myslel jsem si. Jenže ať jsem hledal, jak jsem hledal, nemohl jsem najít žádnou disketu, kterou jsem už neznal.

Sedl jsem si, že si hru zahraji – ale děti už tam nebyly. Jen vlak. Uháněl dál. A celé propracované pozadí bylo taky pryč. Za vlakem jenom holá modrá obrazovka. Ani koleje. A pak ani vlak. Všechno bylo prázdné, jen čistá modrá plocha. Sáhl jsem na klávesnici. Vyťukaná písmenka se objevila na obrazovce. Párkrát jsem zkusil vyvolat začátek hry, než jsem pochopil, že Atari je v memopad módu. Nejdřív jsem to bral jako dost drastický způsob ochrany před kopírováním – takhle skončit hru tím, že vás vstrčí do módu, kde nemáte přístup k paměti, kde nemůžete udělat nic, než vypnout přístroj a tak vymazat program z RAM paměti. Jenže pak mi došlo, že společnost, která dokáže vyrobit takhle dobrou hru s tak dobře zabezpečenou ochranou, by určitě použila nějaký signál, že hra končí. A proč skončila? Scotty se počítače nedotkl, když jsem mu řekl, ať už jde spát. Já jsem se ho také nedotkl. Proč se děti ztratily z obrazovky? Proč zmizel vlak? Počítač přece nemohl „vidět“, že Scotty už nebude hrát. Zvláštní, když hra přece běžela ještě chvíli potom, co odešel.

Kristine jsem se o tom tentokrát nezmínil. Řekl jsem jí to, až když bylo po všem. Věděla o počítačích jenom to, jak nahrát a spustit WordStar na Altosu. Nikdy ji nenapadlo, že s tou Scottyho hrou je to nějaké divné.

Dva týdny před Vánocemi se hmyz objevil znovu. Bylo to zvláštní – venku bylo přece hrozně zima, nemohlo tam nic přežít. Vysvětlovali jsme si to jedině tím, že v prostoru pod domem bylo asi tepleji. V každém případě jsme strávili další vzrušující noc sbíráním cvrčků. Staré prostěradlo bylo pořád ještě nacpané ve škvíře ve výklenku, tentokrát vylézali zpod skříňky v koupelně. A další den to byli pavouci sekáči ve vaně místo chroustů v kuchyňském okně.

„Jen to prosím tě neříkej domácímu,“ žádal jsem Kristine. „Nevydržel bych další den s tím insekticidem.“

„Nejspíš to má na svědomí otec našeho domácího," pravila Kristine. „Pamatuješ, když se to stalo poprvé, zrovna tu byl a natíral dům. A dnes přišel pověsit vánoční světýlka."

Leželi jsme v posteli a hihňali se absurditě takového nápadu. Hlavně jsem si ale myslel, že je starý pán střelený (i když hezky), když se mu chce věšet nám vánoční výzdobu. Scotty byl celou dobu venku a sledoval ho. Bylo to poprvé, co viděl věšet světla podél okapu – já se příliš bojím výšek. Mne byste tak vysoko na žebřík nedostali, takže náš dům byl vždycky bez ozdob, až na světla na stromečku, která bylo vidět oknem. Ale jinak s Kristine celý ten vánoční kýč milujeme. K čertu, vždyť my jsme si dokonce přehrávali Carpenterovo *Vánoční album.* A tak jsme si říkali, že je od otce pana domácího moc hezké, co pro nás dělá. „Tolik let to byl můj dům," vysvětloval. „Se ženou jsme je tam vždycky věšeli. Myslím, že by ten dům bez světel nevypadal dobře."

Byl to takový milý starý cvok. Pomalý, ale pořád ještě silný, poctivý pracant. Za pár hodin byla světla nainstalovaná.

Vánoční nákupy. Vánoční pohlednice. Vánoční blázinec. Měli jsme spoustu práce. Pak jednou ráno, snad týden před Vánoci, četla Kristine ráno noviny a najednou ztuhla a ztichla – jak to dělá, když se děje něco opravdu zlého. „Scotte, přečti si tohle," vyzvala mě.

„Řekni mi, co tam píšou," požádal jsem.

„To je článek o nezvěstných dětech v Greensboro."

Přeletěl jsem očima titulek: DĚTI, KTERÉ NEBUDOU O VÁNOCÍCH DOMA. „Nechci o tom slyšet," řekl jsem. Nedokáži číst příběhy o zneužívání dětí a o únosech. Není to na mé nervy. Nemohu pak spát. Vždycky to se mnou tak bylo.

„Musíš," naléhala. „Jsou tady jména těch malých chlapců, kteří se v posledních třech letech ztratili. Rusell DeVerge, Nicholas Tyler –"

„Na co narážíš?"

„Nicky, Rusty, David, Roddy, Peter. Říkají ti ta jména něco?"

Nemám moc paměť na jména. „Ne."

„Steve, Howard, Van. Jediné, které nesedí, je to poslední, Alexander Booth. Zmizel letos v létě."

Z nějakého důvodu mne zlobil způsob, jakým mi to Kristine povídala. Byla z toho hrozně rozčilená a pořád se nedostávala k věci. „No a co?“ ptal jsem se.

„Scottyho smyšlení přátelé.“

„Ale jdi.“ Ona je však znovu zkontrolovala a donutila k tomu i mne – měla napsaná všechna jména jeho smyšlených kamarádů v deníku, ještě z doby, kdy psycholožka chtěla, abychom zaznamenávali Scottyho chování. Jména odpovídala, aspoň to tak vypadalo.

„Scotty musel číst nějaký starší článek,“ napadlo mě. „Určitě to na něho zapůsobilo. Vždycky byl citlivé dítě. Možná se začal cítit jedním z nich, protože cítil – nevím, něco, jako by byl unesen ze South Bend a odvlečen do Greensboro.“

Znělo to v tom okamžiku opravdu hodnověrně – byl to právě ten moment hodnověrnosti, ze kterého žijí psychologové.

Na Kristine to ale nepůsobilo. „V tom článku píší, že to je poprvé, kdy někdo shromáždil všechna jména.“

„Přehánějí. Novinařina.“

„Scotte, on má správně všechna ta jména.“

„Kromě jednoho.“

„To se mi ulevilo.“

Ale mně ne. Protože zrovna v tu chvíli jsem si vzpomněl, na koho volal, když hrál tu videohru s piráty: No tak, Sandy. Řekl jsem to Kristine. Alexander – Sandy. Sedělo to stejně dobře jako Russell – Rusty. Netrefil pouhých osm z devíti. Trefil je všechna.

Není možné vyjmenovat všechny strachy, které rodič cítí, ale řeknu vám, nikdy jsem sám o sebe nepocítil strach srovnatelný s tím, když vidíte svého dvouletého běžet k silnici nebo když vidíte, jak vaše nemluvně dostává záchvat křečí. Nebo když si uvědomíte, že existuje spojitost mezi únosy a vaším dítětem. Nikdy jsem nebyl v letadle uneseném teroristy, nikdo mi nemířil na hlavu puškou ani jsem nepadal z útesu, takže možná existují horší strachy. Ale na druhé straně jsem dostal smyk na zasněžené dálnici a taky jsem se jednou křečovitě držel sedadla v letadle, které se propadalo a zase stoupalo a nic z toho se nepodobalo hrůze, kterou jsem cítil při čtení celého článku. Děti, které prostě zmizely. Nikdo neviděl nikoho, kdo

by je mohl odvléci. Nikdo nikoho neviděl číhat kolem jejich domovů. Ty děti se prostě nevrátily domů ze školy nebo si hrály venku a nepřišly dovnitř, když je zavolali. Byly pryč. A Scotty je všechny znal jménem. Scotty si s nimi ve svých představách hrál. Jak mohl vědět, co jsou zač? Proč se upjal na tyhle ztracené chlapce?

Pozorovali jsme ho, ten poslední týden před Vánoci. Viděli jsme, jak je nám vzdálený. Jak se nám vyhýbá, nikdy nás nenechal na sebe sáhnout, nikdy nezůstal, aby si s námi povídal. Věděl, že se blíží Vánoce, ale o nic si neřekl. Nevypadal vzrušený, nechtěl jít nakupovat. Zdálo se, že ani nespí. Třeba jsem za ním zašel, než jsem šel spát – v jednu nebo ve dvě ráno, dlouho potom, co se vyšplhal na svou palandu – a on ležel, všechny přikrývky odhrnuté, oči doširoka otevřené. Jeho nespavost byla ještě horší než Geoffreyho. A jediné, co chtěl dělat přes den, bylo hrát si s počítačem nebo bloumat venku v té zimě. Nevěděli jsme s Kristine, co máme dělat. Copak jsme ho nějak ztratili?

Snažili jsme se ho přitáhnout do rodiny. Nechtěl s námi jít na vánoční nákupy. Řekli jsme, ať tedy počká doma, než se vrátíme, a pak jsme ho stejně našli venku. Dokonce jsem vypnul počítač a schoval všechny diskety a kazety, jenže tím trpěli jen Geoffrey a Emily – když jsem vstoupil do pokoje, stejně jsem našel Scottyho, jak hraje svou neuvěřitelnou hru.

Nepoprosil o nic až do Štědrého večera.

Kristine přišla za mnou do pracovny, kde jsem právě psal scénu, v níž Ender najde řešení problému s Obrovým pohárem. Možná jsem byl v té knize tak unesen počítačovými hrami pro děti právě kvůli tomu, co Scotty prožíval. Možná jsem se jen snažil předstírat, že počítačové hry mají smysl. Stejně si ale dodnes pamatuji větu, kterou jsem psal, když na mne promluvila ode dveří. Tak hrozivě klidná. Tak hrozivě vyděšená.

„Scotty chce, abychom pozvali nějaké jeho kamarády na Štědrý večer.“

„Musíme pro jeho smyšlené kamarády chystat talíře?“ zeptal jsem se.

„Nejsou smyšlení,“ odpověděla. „Jsou na dvoře, čekají.“

„Děláš si legraci. Venku je zima. Kteří rodiče by nechali jít děti ven na Štědrý večer?“

Neřekla nic. Zvedl jsem se a společně jsme šli k zadním dveřím. Otevřel jsem.

Stálo jich tam devět. Věkově asi od šesti do deseti. Samí chlapci. Někteří bez kabátu, někteří v kabátě, jeden v plavkách. Já nemám paměť na obličeje, ale Kristine ano. „Jsou to oni,“ pronesla za mnou tiše, klidně. „Tamten je Van. Pamatuji si ho.“

„Vane?“ zavolal jsem.

Podíval se na mne. Váhavě k nám popošel.

Za zády jsem slyšel Scottyho hlas: „Mohou dovnitř, tati? Řekl jsem jim, že jim dovolíte být u nás na Štědrý večer. Po tom se jim nejvíc stýská.“

Otočil jsem se k němu. „Scotty, tihle chlapci jsou všichni hlášení jako nezvěstní. Kde bydlí?“

„Pod domem,“ odpověděl.

Pomyslel jsem na větrací prostor. Pomyslel jsem na to, kolikrát přišel Scotty loni v létě celý špinavý.

„Jak se tam dostali?“ zeptal jsem se.

„Ten starý chlap je tam dal,“ odpověděl. „Řekli, že to nikomu nemám povídat, protože ten starý chlap by zuřil, a oni nechtějí, aby na ně ještě někdy měl ten zuřívej vztek. Ale já jsem řekl, že to je v pořádku, že vám to říct můžu.“

„To je samozřejmé,“ vydechl jsem.

„Otec našeho domácího,“ šeptala Kristine. Přikývl jsem.

„Jenže jak je tam dole mohl celou dobu držet? Kdy jim dává jíst? Kdy –“

Už věděla, že jim ten chlap nedává jíst. Nechci, abyste si mysleli, že to Kristine neuhodla okamžitě. Ale to jsou ty věci, které odmítáte vzít na vědomí, jak dlouho to jde, ba i déle.

„Mohou jít dál,“ řekl jsem synovi. Podíval jsem se na Kristine. Přikývla. Věděl jsem, že bude souhlasit. Člověk neodežene ztracené děti na Štědrý večer. Dokonce ani když jsou mrtvé.

Scotty se usmál. Co jen to pro nás znamenalo – Scotty se usmíval. Trvalo to už tak dlouho. Myslím, že takový úsměv jsem u

něho neviděl od té doby, co jsme se nastěhovali do Greensboro. Pak zavolal na chlapce: „Je to v pořádku. Můžete jít dovnitř!“

Kristine držela dveře otevřené, já jsem ustoupil. Vcházeli jeden za druhým. Někteří se usmívali, někteří byli na úsměv příliš plaší. „Jen běžte dál, do obývacího pokoje,“ zval jsem je. Scotty šel první. Uvedl je do pokoje, vypadal jako pyšný hostitel ve velkolepém sídle. Posedali si na podlahu. Nebylo tam moc dárků, jen ty od dětí, naše dárky dětem vždycky připravujeme, až usnou. Ale byl tam stromeček, rozsvícený, ozdobený vlastnoručně vyrobenými ozdobami. Byly tam dokonce ty staré krajkové, které Kristine háčkovala, když ležela s příšernými ranními nevolnostmi a čekala Scottyho. Byla tam i ta malá plyšová zvířátka, která jsme věšeli na první vánoční stromeček ve Scottyho životě. Ozdoby starší než on sám. A nejen stromeček, celý pokoj byl vyzdobený zelenými a červenými girlandami a malými dřevěnými vesničkami a plyšovým koníkem Santa Clause vedle proutěných saní a velikým louskáčkem na ořechy v podobě kominíka a vším možným, co jsme za ta léta nedokázali nekoupit nebo vlastnoručně nevyrobit.

Zavolali jsme Geoffreye a Emily a Kristine přinesla Charlie Bena a držela ho na klíně, zatímco já vyprávěl příběhy o Kristově narození – o pastýřích a o mudrcích z Východu, a z mormonské bible ty o dni a noci a dalším dni bez tmy. A pak jsem pokračoval a vypravoval, pro co žil Kristus. Vyprávěl jsem o odpuštění všeho zlého, co děláme.

„Všeho?“ zeptal se jeden z chlapců.

Odpověděl mu Scotty. „Ne!“ řekl. „Ne zabíjení.“

Kristine začala plakat.

„To je pravda,“ řekl jsem. „My v naší církvi věříme, že Bůh neodpouští lidem, kteří zabili úmyslně. A v Novém Zákoně Ježíš řekl, že když někdo způsobí bolest dítěti, udělá nejlépe, když si uváže kolem krku mlýnský kámen a skočí do moře a utopí se.“

„Víš, ono to *opravdu* bolelo, tati,“ řekl Scotty. „Nikdy mi o tom nepovídali.“

„Bylo to tajemství,“ řekl jeden z chlapců. „Nicky,“ věděla Kristine, protože má paměť na jména a obličeje.

„Měli jste mi to říct," řekl Scotty. „Nebyl bych mu dovolil na mne sáhnout."

A tenkrát jsme věděli, věděli s jistotou, že už je příliš pozdě ho zachránit. Že Scotty je už také mrtvý.

„Je mi to líto, mami," ozval se Scotty. „Ty jsi mi říkala, abych si s nimi už nehrál, ale oni byli moji kamarádi a já jsem chtěl být s nimi." Sklopil hlavu a hleděl do klína. „Už ani nemůžu plakat. Už jsem všechny slzy vypotřeboval."

Bylo to víc, než nám řekl za celou dobu, co jsme se přistěhovali do Greensboro. Uprostřed zmatku emocí, které jsem cítil, převládla hořkost: celý ten rok všechny naše starosti, všechna naše snaha najít k němu cestu a přece ho nic nepřimělo s námi mluvit, až smrt.

Ale teď si myslím, že to nebyla smrt. Byla to skutečnost, že jsme otevřeli, když zaklepal a požádal, abychom dovolili jemu i jeho kamarádům přijít ten večer k nám. Důvěřoval nám, přestože jsme si byli celý rok tak vzdálení, a my jsme ho nezklamali. Byla to důvěra, co nám přineslo jeden, poslední, Štědrý večer s naším synem.

Ale ten večer jsme se nesnažili věci pochopit. Byly tam děti a potřebovaly to, po čem děti tenhle večer touží. Povídali jsme jim s Kristine vánoční příběhy a vyprávěli jsme jim o vánočních tradicích v jiných zemích a jiných dobách. Postupně se osmělili a jeden po druhém povídali, jak trávili Vánoce v jejich rodině. Byly to hezké vzpomínky. Smáli se, štěbetali, dělali legraci. I když to byly naše nejhroznější Vánoce, byly to zároveň také nejlepší Vánoce našeho života. Každý střípek vzpomínky na ně je nám drahý. Vánoce, při kterých jediným dárkem, na kterém záleželo, bylo to, že jsme byli spolu. Třebaže o tom dnes s Kristine přímo nemluvíme, oba si je pamatujeme. A Geoffrey s Emily si to pamatují také. Říkají jim „ty Vánoce, kdy si Scotty přivedl kamarády". Myslím, že to ve skutečnosti nepochopili, a budu rád, když nikdy nepochopí.

Nakonec však Geoffrey a Emily usnuli. Odnesl jsem je do postele a Kristine zatím hovořila s chlapci. Prosila je, aby nám pomohli. Aby počkali v našem obývacím pokoji, dokud nepřijde policie, a pomohli tak zastavit toho starého chlapa, který je ukradl jejich rodinám a jejich budoucnosti. Počkali. Počkali tak dlouho, než přišli vyšetřovatelé a viděli je, tak dlouho, aby Scotty mohl vyprávět celý

příběh. Dost dlouho i na to, aby policie mohla informovat jejich rodiče. Přišli okamžitě, vyděšení, protože policie se jim neodvážila říct do telefonu víc, než že je potřeba, aby se dostavili ve věci ztraceného syna. Přišli: s dychtivýma, polekanýma očima stáli na našem prahu, zatímco se policista snažil, aby vše pochopili. Členové pátrací skupiny vynášeli rozkládající se těla zpod našeho domu – nebyla naděje. A přece – když přišli dovnitř, spatřili, že krutá Prozřetelnost byla tak laskavá a že tentokrát jim bude dopřáno toho, po čem tolik rodičů toužilo a čeho se nikomu nedostalo: možnosti rozloučit se. Pomlčím o scénách radosti i žalu v našem domě té noci – patří jiným rodinám, ne nám.

Když přišli rodiče všech chlapců, když byla vyřčena slova a prolity slzy, když byla zablácená těla rozložena na plachtu a řádně identifikována podle útržků oblečení, přivedli starého muže v želízkách. Měl s sebou našeho domácího a rozespalého právníka, ale když uviděl na trávníku těla, zhrouceně se přiznal a jeho přiznání bylo zaznamenáno. Nikdo z rodičů se na něho nemusel dívat, žádný z chlapců se s ním už nemusel setkat.

Ale oni věděli. Věděli, že všechno skončilo, že už žádné rodiny nebudou roztrženy jako ty jejich – jako ta naše. A chlapci, jeden za druhým, zmizeli. Byli v pokoji a pak tam najednou nebyli. Odešli rodiče, ztichlí bolestí a děsem, že něco takového je možné, že z hrůzy vzešla jediná, poslední noc milosrdenství a spravedlnosti, obojí najednou.

Scotty odešel poslední.

Seděli jsme s ním sami u stromečku, ale podle světel a hovoru jsme věděli, že policie pořád ještě venku pracuje. Kristine i já si jasně pamatujeme všechno, co bylo tenkrát řečeno. Ale to nejdůležitější přišlo na samém konci.

„Moc mě mrzí, jak hrozný jsem byl celé loňské léto," řekl Scotty. „Věděl jsem, že to opravdu nebyla vaše chyba, to stěhování, a bylo ode mne ošklivé, jak jsem se vztekal, ale stalo se."

To, že on nás prosil o odpuštění, bylo víc, než jsme dokázali snést. My jsme byli naplněni daleko hlubšími a hroznějšími výčitkami, cítili jsme je, když se z nás řinula všechna ta lítost nad tím, co jsme udělali i nedokázali udělat a co mu mohlo zachránit

život. Když už jsme byli vyčerpaní a konečně tiší, všechno shrnul: „To je v pořádku. Jsem jen rád, že se na mne nezlobíte.“ A pak zmizel.

Odstěhovali jsme se, než se rozednilo, dobří přátelé nás vzali k sobě a Geoffrey a Emily konečně otevřeli dárky, na něž se tak dlouho těšili.

Moji i manželčini rodiče přiletěli z Utahu a lidé z naší církve také přišli na pohřeb. Neposkytli jsme žádné interview tisku, neučinily to ani ostatní rodiny. Policie oznámila jenom nález těl a že vrah se přiznal. Nesouhlasili jsme s rozhovory: každý, koho se tato věc dotýkala, měl pocit, že senzační titulky novin v supermarketech by byly čímsi nepatřičným.

Věci se velice rychle uklidnily. Život šel dál. Většina lidí ani nevěděla, že jsme měli dítě, které bylo starší než Geoffrey. Nebylo to tajemství. Jen bylo příliš těžké o tom mluvit. A přece, teď po všech těch letech si myslím, že to musím vypovědět, pokud to dokážu udělat důstojně a pro lidi, kteří to mohou pochopit. Aby i oni věděli, jak je možné najít světlo i v tom nejtemnějším místě. Jak i ve chvíli, kdy jsme prožívali nejstrašnější hoře našeho života, jsme byli s Kristine schopni radovat se z poslední noci s naším prvorozeným synem. A jak jsme společně darovali krásné Vánoce těm ztraceným chlapcům a jak oni udělali totéž pro nás.

EPILOG

V srpnu 1988 jsem přinesl tento příběh do spisovatelského workshopu na Sycamore Hill. Ten koncept povídky obsahoval na konci dementi, prohlášení, že povídka je fikce, že Geoffrey je mé nejstarší dítě a že žádný můj domácí nám nikdy neublížil. Reakce ostatních autorů zahrnovaly všechno, od pobouření až po zuřivost.

Karen Fowlerová to vyjádřila nejzřetelněji, když řekla, pokud si její slova pamatuji přesně: „Tím, že tenhle příběh vyprávíš v první osobě s tolika detaily z vlastního života, přivlastnil sis něco, co ti nepatří. Předstíral jsi, že cítíš zármutek rodiče, který ztratil dítě, a ty nemáš právo ten zármutek cítit.“

Souhlasil jsem s ní. I když ta povídka se mi honila v hlavě už léta, usadil jsem ji do první osoby podzim předtím, na halloweenovém večírku se studenty z Watanžské fakulty Apalačské státní univerzity. Ten večer každý přišel s nějakým strašidelným příběhem, a tak jsem zkusil vyprávět tento. Z hecu jsem ho podal velice osobně, jednak proto, že vylíčením pravdivých detailů ze svého života jsem si ušetřil námahu s vymýšlením postavy. A taky proto, že strašidelné příběhy jsou nejúčinnější, když obecenstvo do jisté míry věří, že by mohly být pravdivé. Mělo to větší úspěch než kterýkoliv jiný příběh, který jsem kdy nahlas vyprávěl. A tak, když přišel čas ho napsat, napsal jsem ho opět v první osobě.

Slova Karen Fowlerové však věc ukázala v jiném morálním světle a já se rozhodl, že povídku přepracuji. Jenže ve chvíli, kdy jsem pomyslel na úpravu toho příběhu, na to, že vyškrtám detaily ze svého života a nahradím je životem nějaké smyšlené postavy, pocítil jsem kdesi uvnitř bolest a úlek. Nějaká část mého vědomí se vzpouzela proti tomu, co řekla Karen. Ne, něco mě přesvědčovalo, že nemá pravdu. Ty máš právo vyprávět tento příběh, hlásit se k tomuto žalu.

V tom okamžiku jsem už věděl, o čem ta povídka skutečně je, a proč pro mne byla tak důležitá. Nebyla to vůbec obyčejná duchařská povídka a nenapsal jsem ji jen pro zábavu. Mělo mě to napadnout už dříve, vždyť nikdy nepíšu nic pro zábavu. Ta povídka nebyla o mém fiktivním nejstarším dítěti jménem Scotty. Byla o mém skutečném nejmladším dítěti, o Charlie Benovi.

O Charliem, který ve svých pěti a půl letech ještě nebyl schopen pronést jediné slovo. O Charliem, který se na nás poprvé usmál, až když mu byl rok, který nás uměl pohladit, až když mu byly čtyři, který dodnes tráví své dny a noci bez pohybu a zůstává na tom místě, kam jste ho položili. O Charliem, který je schopen lézt, ale ne běhat, schopen křičet, ale ne mluvit, schopen chápat, že nemůže dělat to, co dělají jeho sourozenci, ale nedokáže se zeptat proč. Zkrátka – o dítěti, které není mrtvé, a přesto sotvakdy okusí života, navzdory veškeré naší lásce a našim tužbám.

A přesto po všechny roky Charlieho života, až do toho dne na Sycamore Hill, jsem nad ním neuronil jedinou slzu, nikdy jsem si

nedovolil lítost. Nosil jsem masku klidu a smíření tak přesvědčivě, že jsem v ni sám začal věřit. Ale v příbězích, jež vyprávíme, vždy vyjdou najevo lži, v kterých žijeme. Nejsem žádná výjimka. Příběh, který jsem zpočátku považoval za žert, za originální dílko mezi tradičními duchařskými povídkami, byl tou nejosobnější, nejbolestnější povídkou mé spisovatelské kariéry – podvědomě jsem to vlastně přiznal tím, že jsem ji napsal jako nejautobiografičtější ze všech svých děl.

O řadu měsíců později jsem seděl v autě v chumelenici na hřbitově v Utahu a díval se na muže, jehož mám z celého srdce rád, jak stojí, pak klečí, pak zase stojí u hrobu své osmnáctileté dcery. Musel jsem myslet na to, co řekla Karen; skutečně jsem neměl právo předstírat, že si zasloužím politování a soucit, jež věnujeme těm, kdo ztratili dítě. A přece jsem věděl, že nemohu nechat tento příběh nevyřčený, protože i to by byla svým způsobem lež. Tenkrát jsem se rozhodl pro kompromis: vydám tu povídku tak, jak vím, že musí být napsána, ale potom doplním tuto úvahu jako vysvětlení, abyste přesně věděli, co je v ní pravdivé a co v ní pravdivé není. Suďte ji, jak chcete. Lépe to neumím.

DOSLOV

Autoři nemají víc námětů na povídky než kdokoli jiný. Všichni za den prožijeme nebo zaslechneme tisíce námětů. Autoři jsou prostě zběhlejší v tom, že v nich dovedou rozpoznat potenciál k tomu, aby se z nich staly příběhy.

Pravý úkol začíná ve chvíli, kdy se má od námětu přejít k vymýšlení postav a prostředí, strukturování příběhu, volbě stylu a polohy vyprávění, a nakonec to všechno napsat tak, aby to pro čtenáře bylo jasné a zapůsobilo to na něho. To je ten rozdíl mezi lidmi, kteří by chtěli být spisovateli nebo zamýšlejí jednou napsat knihu, a těmi z nás, kteří skutečně svěřujeme slova papíru a rozesíláme je v naději, že si najdou čtenáře.

Pokud si pamatuji, povídky v této knize vznikly takto:

EUMENIDY V ZÁCHODĚ VE TŘETÍM PATŘE

Pracoval jsem jako zástupce redaktora a občas jako autor textů v časopise *The Enaign.* Jay A. Parry tam dělal redaktora, stejně jako v Brigham Young University Press, kde moje redaktorská dráha začala. Byl to vlastně Jay, kdo mě upozornil, že bych mohl požádat o místo v *The Ensign*, a pomohl mi je získat.

On, já a ještě jeden redaktor, Lane Johnson, jsme snili o tom, že budeme spisovateli. Já jsem měl jako dramatik již něco za sebou, ale próza byla něčím novým pro všechny. Začali jsme spolu chodit na oběd do samoobslužné restaurace ve správní budově Církve svatých

posledních dnů v Salt Lake City. Sjeli jsme výtahem ze dvaadvacátého poschodí, rychle jsme popadli nějaký salát a pak už jsme se hrbili nad stolkem a vyprávěli si povídky.

Bylo přirozené, že když jsme pak nějaké povídky skutečně napsali, ukázali jsme si je. Často to bylo, jako když slepý vede slepého – když jsme začali, žádnému z nás se nepodařilo nic prodat. Přitom jsme všichni byli redaktoři; denně jsme přebírali špatně napsané články, přepracovávali jejich strukturu a pak je přepisovali tak, aby byly učesané a jasné. Možná jsme nevěděli jak prodat beletrii, ale rozhodně jsme věděli, jak *psát*. A také jsme věděli jak se nezkresleně podívat na práci jiných a najít duši příběhu, aby i po mnoha inkarnacích textu zůstala zachována.

(A možná právě to je důvod, proč jsem odjakživa tak skeptický k celé současné kritice, pro niž je text něco jako neměnitelný zázrak, objekt zbožnění nebo rozpitvání, jako by to byl vlastní příběh. Přitom každý, kdo má za sebou práci redaktora a stylisty, dobře ví, že text *není* příběh – text je pouze jeden pokus, jak příběh uvést do paměti čtenářů. Text může být nahrazen nekonečným počtem jiných pokusů. Některé budou lepší než jiné, ale žádný text nebude „správný“ pro všechny skupiny čtenářů a žádný jiný nebude „dokonalý“. Příběh existuje pouze v paměti čtenáře jako upravená verze příběhu, jak jej zamýšlel – vědomě či nikoli – autor. Je možné, že publikum si samo vytvoří lepší příběh, než jaký kdy mohl v textu vytvořit autor. Tak se stalo, že publikum si vzalo k srdci uboze napsané příběhy jako *Tarzan z rodů opů* od Edgara Rice Burroughse, protože to, co si odnesli, překonalo text, zatímco mnoho krásně napsaných textů zmizelo beze stopy, neboť text, jakkoli krásný, nedokázal v paměti čtenářů příběhu vdechnout život.)

Jak z tohoto přátelství, z těchto obědových schůzek, vznikly další povídky z této sbírky, se dočtete na patřičných místech. Tato povídka přišla na svět poměrně pozdě právě v onom období. Z časopisu *The Ensign* jsem již odešel a začínal jsem se živit jako spisovatel na volné noze. Přesto jsem stále udržoval četné kontakty s lidmi z *Ensignu,* protože jsem měl dokončovat jeden projekt, který jsem nestihl dodělat k 1. lednu 1978, kdy jsem odešel. Jay Parry se v jednom rozhovoru zmínil o strašlivém snu, který měl. „Jestli chceš,

můžeš to použít v nějaké povídce," řekl. „Myslím, že to na povídku je, ale pro mě by bylo moc hrozné ji napsat."

Jayovi totiž chybí moje zlomyslnost; nebo je to jenom tím, že na rozdíl ode mne již byl otcem. Nejsem si vůbec jistý, zda bych tuto povídku dokázal napsat, když už jsme s Kristine měli děti. Tenkrát mi ale Jayova děsivá vidina dítěte s ploutvemi místo rukou, poloutopeného v záchodě, připadala úžasná, dokonce přiléhavá.

Krátce předtím jsem četl povídkovou sbírku od Harlana Ellisona, která se tenkrát ocitla na pultech, a odhalil jsem v jeho nejhrubších, nejodpudivějších povídkách určitý systém – motiv hříchu a trestu, v němž jako by ty nejstrašnější věci postihovaly lidi, kteří si to nejvíc zasloužili. Proto mi bylo jasné, že abych toto deformované dítě dostal do povídky, musím je připlést do života někomu, kdo si setkání s deformovaným dítětem zaslouží.

Ale když jsem napsal první verzi, zanesl jsem povídku Francoisi Camoinovi, který mě tenkrát učil v kurzu psaní na Utažské univerzitě. Chodil jsem do kurzů psaní už předtím a zjistil jsem, že kromě nějakých těch užitečných připomínek mají největší význam v tom, že mi dávají termíny. Prostě jsem *musel* nějaké povídky napsat. Francois byl jiný – skutečně rozuměl nejenom tomu jak psát, ale také uměl *učit* jak psát, což je přednost, která dnešním učitelům tvůrčího psaní v Americe skoro úplně chybí. Nevěděl všechno – to neví nikdo – ale ve srovnání s tím, co jsem tenkrát věděl já, to bylo stejné, jako by věděl všechno! Přestože se mi dařilo prodávat science fiction, kterou jsem psal, poměrně pravidelně, stále jsem měl nanejvýš jen velice mlhavé tušení, proč některé mé povídky fungují a jiné ne. Francois mi pomohl pochopit vlastní práci, a to jak její silné stránky, tak slabiny.

Jako dramatik jsem zjistil, že mám sklon vyjadřovat se v epigramech; jak to vyjádřil jeden z mých kritických přátel, všechny moje postavy říkaly slova, která měla být vytesána do kamene nad vstupem do nějaké veřejné budovy. Tento sklon k důmyslné didaktičnosti se v mé beletrii stále projevoval (a projevuje se pravděpodobně dodnes). Právě Francois mi pomohl pochopit, že zatímco děj povídky by měl být jasný – co se stalo a proč – její *smysl* by měl být rafinovaný, tajemný; měl by být ponechán tak, aby si jej

čtenář našel, ale nikdy by mu neměl být vnucován. „Tato povídka je *o* vině," prohlásil Francois. „To dítě, ta malá Fúrie, fakticky *je* vinou. Když povídku vystavíš kolem nějakého slova, nemělo by se v ní objevit. Proto v této povídce nepoužívej slovo ‚vina'".

Okamžitě jsem pochopil, že má pravdu. Nešlo samozřejmě jen o to odstranit jedno slovo. Znamenalo to odstranit většinu vět, v nichž to slovo figurovalo, a v některých případech musely ven dokonce celé odstavce. Byl to příjemný proces, byť se to bez jisté bolesti neobešlo – jako sloupávání mrtvé kůže po spálení sluncem. To, co zůstalo, bylo mnohem silnější.

Povídka vyšla na poměrně zapadlém místě – v sérii antologií Roye Torgesona *Chrysalis* vydávané Zebra Books. Ale Terry Carr si ji vybral do antologie nejlepších fantasy povídek roku, takže se dostala trochu víc na slunce. Jsem pod ní podepsaný já, ale za velkou část této povídky vděčím jiným: Jayovi za prvotní obraz, Harlanovi za základní strukturu a Francoisovi za věci, které tady v textu vytištěny *nejsou.*

ODCHOD

Podobně jako „Eumenidy", i tato povídka začala těžkým snem někoho jiného. Moje žena se jednou ráno probudila rozrušená podivným, neodbytným snem. Bydleli jsme tenkrát v pronajatém domě ve viktoriánském stylu na J Street ve čtvrti Avenues v Salt Lake City. K modlitebně CSPD kongregace Emigration, kam jsme chodili do kostela, to bylo jen o něco dál než do vedlejší ulice. V Kristinině snu si nás biskup naší kongregace zavolal a řekl nám, že další den se koná pohřeb cizího člověka, ale není kam dát rakev na noc. A jestli by ji nemohli přinést k nám a nechat ji do rána v obýváku.

Kristine nemá ve zvyku říkat ne, když ji někdo požádá o pomoc, přestože je to jen ve snu, a tak svolila. Probudila se ve chvíli, kdy zvedala víko rakve.

To bylo všechno – rakev s cizím člověkem v obýváku. Ale já jsem okamžitě poznal, že je to námět na povídku, a jak by taková povídka musela vypadat. V rakvi, kterou máte v obýváku, může být

jen jedno tělo – vaše. A tak jsem sedl a napsal povídku o člověku, který straší ve vlastním domě, aniž by o tom věděl, dokud konečně neotevře rakev a nevleze si do ní, dokud nepřijme smrt.

Jednu věc jsem však nevěděl, když jsem začínal psát: *proč* nějaký čas zůstal mimo rakev a proč potom smrt přijal. Začal jsem tedy psát tu část povídky, o níž jsem měl jasno, a doufal jsem, že mě něco napadne. Popsal jsem, jak zemřel v kanceláři, i když si neuvědomil, že to byla smrt; popsal jsem, jak přišel domů; ale definitivní smysl povídky přinesla náhoda. Už si nepamatuji, jakou chybu jsem v té první verzi udělal. Bylo to něco takového: ve scéně v kanceláři jsem napsal, že nemá děti, ale když jsem psal o jeho příchodu domů, zapomněl jsem, že je bezdětný a nechal jsem ho slyšet dětské hlasy nebo si prohlížet kresby na ledničce – něco na ten způsob. Teprve když jsem dal první verzi začátku povídky Kristine, všimli jsme si (pravděpodobně to byla ona) rozporu.

Byl to jeden z těch hloupých autorských lapsů, které se stávají každému, kdo píše. V prvním okamžiku mě napadlo jednu nebo druhou zmínku vypustit, abych text uvedl do souladu.

Jenže jak jsem tam seděl a chystal se opravu udělat, intuice mi řekla, že ta „chyba“ vůbec není chyba, ale spíš nevědomá odpověď na základní otázku příběhu: proč nemohl přijmout smrt hned? Místo abych rozpor zahladil, posílil jsem jej, několikrát jsem jej převedl z jedné strany na druhou. Teď děti mají a teď je nemají. Nedokázal přijmout smrt, dokud nebude bezdětnost nahrazena dětmi.

Pokud na to chcete jít psychologicky, Kristine tenkrát čekala naše první dítě. Moje „chyba“ možná byla tradiční freudovské sklouznutí odhalující můj rozpolcený přístup k nevratnému kroku pořízení si a výchovy dětí. Důležitější než osobní zdroj pocitu však je to, co jsem se dozvěděl o procesu psaní: důvěřuj svým chybám. Od té doby jsem již mnohokrát zjistil, že když udělám v počáteční verzi příběhu něco „špatně“, neměl bych to okamžitě vyloučit. Naopak, měl bych se na to pozorně podívat a zjistit, zda by se tato chyba nedala ospravedlnit, posílit, začlenit do příběhu. Dospěl jsem k přesvědčení, že vypravěč dosáhne nejlepších výsledků nikoli ze svých vědomých plánů, ale z popudů a chyb. V takových chvílích se na povrch prodere jeho nevědomí. V takových chvílích se příběhy plní nikoli tím, o čem je

autor přesvědčen, že tomu věří nebo o čem si myslí, že mu na tom záleží, ale tím, čemu věří bez váhání a tím, na čem mu záleží nejvíc. Tak příběh získává pravdivost.

HLUBOKÉ DÝCHÁNI

Námět k této povídce vznikl jednoduše. Můj syn Geoffrey od narození trpěl nespavostí. Každou noc mu trvalo několik hodin, než usnul, a my jsme zjistili, že nejúčinnější způsob, jak ho uspat, je ten, že ho vezmu do náruče a zpívám mu. (Z nějakého důvodu reagoval lépe na baryton než na mezzosoprán.) Tak to pokračovalo až do nějakých čtyř nebo pěti let; v té době jsem noc co noc trávil několik hodin tím, že jsem ležel u jeho postele, četl si ve slabém světle z chodby a pobrukoval melodii z „Daleko v jesličkách." Ale když byl mimino, stál jsem s ním v pokojíku, kolébal se ze strany na stranu a zpíval mu nesmyslné popěvky, které mívaly texty plné něhy, jako například: „Hajej a dadej, prevíte malej, tatínek z toho bude mít smrt." I když to vypadalo, že už konečně usnul, občas jsem zjistil, že to jenom hraje, protože když jsem ho položil příliš brzo, okamžitě se rozkřičel. Asi jako každého mne těší, když jsem žádán o přídavek, ale co je moc, to je moc. Obzvlášť když Kristine spala ve vedlejším pokoji. Většinou jsem jí to neměl za zlé – vstávala ráno, aby se o Geoffreyho postarala (ten byl vždycky ranní ptáče, bez ohledu na to, kdy usnul), když já ještě spal, takže se to vyrovnávalo. Přesto se často stávalo, že jsem v noci stál v pokoji, pohupoval se a v přestávkách mezi ukolébavkami poslouchal, jak oba dýchají.

Jednou v noci jsem si všiml, že Geoffrey mi dýchá na rameno přesně ve stejném rytmu, jako dýchala ve spánku moje žena v sousedním pokoji. Oba dva se nadechovali a vydechovali v dokonalém souzvuku. Okamžitě jsem se té myšlenky chopil a začal si s ní hrát. Napadlo mě: je úplně jedno, jak dlouho tady tatínek stojí a zpívá malému, pouto s matkou je vždycky nejsilnější a zachází to až k dýchání. Matka a dítě spolu dýchají dlouho – není divu, že se dítě, i když je z lůna venku, dál snaží dýchat s ní, držet se rytmů svého prvního a nejlepšího domova. Odtamtud mé myšlenky přeběhly k faktu, že nenarozené dítě je s matkou svázáno tak těsně,

že když zemře matka, zemře i dítě. Ještě než Geoffrey usnul, měl jsem povídku v duchu napsanou: souzvučné dýchání je příznakem nikoli toho, že se lidé spolu narodili, ale že jsou neodvolatelně odsouzeni k tomu, aby společně zemřeli.

FARMA TLOUŠTÍKŮ

Na můj život je možno pohlížet jako na jeden dlouhý boj s vlastním tělem. Jako dítě jsem nebyl beznadějně nekoordinovaný. Když jsem to zkusil, dokázal jsem švihnout pálkou nebo hodit míč do koše. A myslím, že kdybych na tom zapracoval, mohl jsem v dětské atletice obstát. Ale někteří se jako béčka narodí, někteří se rozhodnou být béčkem a někteří ze sebe nechají béčka udělat. Já jsem se rozhodl. Prostě mě žádné sporty nebo tělesné hry *nezajímaly.* Když jsem si jako dítě mohl vybrat, vždycky jsem si raději četl knížku. Brzy jsem však zjistil, že to byla chyba. Když jsem začal chodit na nižší střední školu, zjistil jsem, že na mladých Američanech mužského pohlaví se cení pouze jejich přínos pro sportovní soutěže – alespoň mi to tak připadalo. Výsledkem bylo, že abych se vyhnul urážkám, vyhýbal jsem se sportovním akcím.

Pak, v nějakých patnácti letech, jsem překročil nějaký metabolický práh. Odjakživa jsem byl ostudně vychrtlé dítě – mohli byste mi spočítat žebra i přes košili. Jenže znenadání, bez jakékoli změny způsobu stravování, jíž bych si byl vědom, jsem začal přibývat na váze. Ne mnoho – tolik, aby mi změklo břicho. Začal jsem získávat mírně podsaditý, červovitý zjev, který je vždy tak přitažlivý a módní, obzvlášť u mladíků. Jak míjela léta, přibral jsem na váze ještě trochu víc a začal jsem zjišťovat, že tupení, jemuž jsou v dětství vystavena béčka, není nic proti otevřené, neskrývané bigotnosti projevované vůči dospělým, kteří mají nadváhu. Lidé, které by nikdy nenapadlo dělat si legraci z mrzáka nebo vypouštět z úst rasové či etnické urážky, zcela bez zábran píchají nebo štípají tlustého člověka do bránice a mají nechutně osobní připomínky. Moje zášť k takovým lidem neměla mezí. Někteří mí známí tenkrát vůbec netušili, jak blízko se ocitli rychlé smrti.

Jediné, co tlustým lidem brání se mstít, je to, že většina z nás se skrytě bojí, že naši mučitelé mají pravdu: že si nějakým způsobem zasloužíme jejich pohrdání, to, že nás vůbec nepovažují za lidské bytosti. Větší než jejich nenávist k nám je pouze naše nenávist k sobě samotným.

Měl jsem svá maxima a minima. Když jsem v roce 1971 odjel na misionářskou výpravu CSPD do Brazílie, měl jsem sto kilo. Díky tomu, že jsem hodně chodil a jinak se pohyboval a relativně málo jedl (i když brazilská zmrzlina je vynikající), o dva roky později jsem se vrátil s hmotností osmdesát kilo. Vypadal jsem a cítil se skvěle. A tuto hmotnost jsem si víceméně udržel několik let. Stal se ze mě téměř sportovní typ. První dvě léta po návratu jsem působil v letním divadle ve venkovním amfiteátru, kterému se říkalo Hrad, na kopci za státním ústavem pro duševně choré. Nesměli jsme jezdit autem až nahoru k Hradu, takže před každou zkouškou jsme šlapali nahoru cestou stoupající ostrými serpentinami na vrchol. Během několika týdnů jsem se dostal do tak dobré kondice, že jsem nejstrmější část kopce vybíhal spolu s mladšími dětmi, a když jsem dorazil na jeviště Hradu, nemusel jsem lapat po dechu. Měli jsme tam klavír, který jsme ukládali do kovového kontejneru u paty amfiteátru a na zkoušky nebo muzikálová představení *(Camelot, Muž z La Manchy* nebo můj vlastní *Otec, matka, matka a maminka)* jsme jej nosili – ne tlačili na kolečkách – po kamenné rampě na jeviště. Zanedlouho jsem nosil jeden konec klavíru sám. Těšilo mne, že moje tělo může být štíhlé a svalnaté, ani trochu červovité.

Jenže potom jsem začal pracovat jako redaktor. Moje divadelní společnost zastavila činnost a odkázala mi velké dluhy. Každý den jsem trávil vsedě, nervózní, a automat na sladkosti byl hned za rohem. Jediný pohyb, který jsem měl, bylo zastrkování čtvrťáků do automatu. Když jsem se v roce 1977 ženil, byl jsem zpátky na sto kilech. Psaním na volné noze se to ještě zhoršilo. Když jsem si potřeboval dát pauzu, vstal jsem, odešel deset metrů do kuchyně, udělal si topinku a nalil si trochu pomerančového džusu. Všechno to bylo velice zdravé. A představovalo to asi miliardu kalorií denně. Když jsem napsal „Farmu tlouštíků," nechybělo mi mnoho ke 120 kilům. Byl to nácvik odporu k sobě samotnému a zoufalé naděje.

Věděl jsem, že jsem schopen mít silné, zdravé tělo, ale neměl jsem dost kázně, abych si je vypěstoval. Skutečně jsem prodělal výměnu těl – jen mi to trvalo déle než hrdinovi povídky. Myslím, že ta povídka byla svým způsobem přání, aby mě *někdo* změnil.

Je to ironie, ale několik měsíců po napsání „Farmy tlouštíků" nastala v našem životě změna. Přestěhovali jsme se do většího domu. První, co jsem udělal bylo, že jsem vzal všechno své staré oblečení z dob, kdy jsem byl hubený, a odnesl je charitě. Věděl jsem, že hubený už nikdy nebudu. Tato otázka byla pasé. Čekalo mě být po zbytek života tlouštíkem. Mým hrdinou byl Orson Welles.

Potom jsem začal balit tisíce našich knih, přenášet krabice a přerovnávat je. Tento pohyb zabíral den za dnem víc a víc času. Jedl jsem čím dál míň, protože jsem neustále čekal na pauzy mezi psaním. Když jsme se do nového domu přestěhovali, shodil jsem pět kilo. Jen tak, aniž bych se jakkoli snažil.

A tak jsem v tom pokračoval. Když jsem málo jedl – dodržoval jsem vyváženou dietu o tisíci kaloriích denně – a věnoval se čím dál víc cvičení, stáhl jsem to za rok na 85 kilo a každý den jsem jezdil mnoho mil na kole. A vydržel jsem hubený několik let. Teprve když jsme se přestěhovali do Severní Karolíny a já se začal věnovat sedavé práci v extrémním stresu, nabral jsem váhu zpátky. Tyto řádky píšu s aktuální váhou 115 kilo. Ale je to skoro o pět kilo míň než moje prázdninové maximum. Šlapu na rotopedu, raduji se z pocitu, že jsem většinou ladný a – kdo ví?

Zkrátka, „Farma tlouštíků" není beletrie. Je to moje tělesná autobiografie.

A není to náhoda, že povídka končí tím, jak se náš hrdina vydává plnit ošklivé, násilné úkoly. Tendence k násilí je reálná. Proto varuji všechny ty, kteří si myslí, že je v pořádku pozdravit přítele slovy: „Přiznej se, žes' trochu přibral!" Určitě by vás nenapadlo přivítat přítele tím, že řeknete: „Jé, tobě se na nose udělal obrovský beďar," nebo: „Nemáš peníze na to, aby sis koupil šaty, které vypadají dobře, nebo jenom nemáš vkus?" Pokud byste to udělali, čekali byste, že toho přítele ztratíte. Já říkám, buďte připraveni. Některé z nás dohnalo vaše zločinné křupanství na pokraj trpělivosti. Jednou sklouznete pohledem k našemu pasu, ušklíbnete se a pak – než ze

sebe stačíte dostat jedinou slabiku urážlivého osočení – z vás naděláme hromádku zápalek. Žádná porota složená z tlouštíků by nás neuznala vinnými.

ZAVÍRÁNÍ VÍKA ČASU

Myslím, že to bylo jednou při rozhovoru s Jayem a Lanem, kdy jsme začali spekulovat, jaký je to asi pocit, když přijde smrt. Možná po veškerém tom strachu, který z ní máme, je skutečný okamžik smrti – ne zranění, která ji způsobila, ale ten okamžik jako takový – nejnádhernější rozkoší, jakou si lze představit. Nechal jsem tento nápad několik měsíců gelovatět v zapadlém koutě mysli a pak mě napadlo využít cestování časem jako mechanismus, který by lidem umožnil prožít smrt, aniž by zemřeli.

Cestování časem patří k univerzálním rekvizitám science fiction. Dá se s ním dělat *cokoli*, záleží jen na tom, jak nastavíte pravidla. V tomto případě jsem to udělal tak, že tělo cestovatele časem se sice v minulosti skutečně zhmotní a může utrpět zranění – ale při návratu se tělo vrací do původního stavu, přestože nadále prožívá pocity, které mělo před návratem. Pro autory science fiction je to zábava, vymýšlet nové varianty pravidel cestování časem. Každá varianta otevírá tisíce možných příběhů. Proto je smutné se dívat, kolik příběhů o cestování časem používá stará, vyčpělá klišé. Tito autoři jsou jako turisté s fotoaparáty. Ve skutečnosti z cizí země nic nepoznají, pouze se navzájem vyfotografují a jedou dál. Taková momentková science fiction by se snad ani neměla psát. Proč psát příběh o cestování časem, když si člověk nepromýšlí mechaniku své představy a nedá si práci s vyhledáním důsledků konkrétních pravidel, jimiž se jeho stroj času řídí? Když už pracujeme s něčím, co je neuskutečnitelné, proč to neudělat tak, aby to bylo zajímavé a nové?

Ale odbočuji. Díky tomu, že jsem srdcem kazatel, zjistil jsem, že tuto povídku jsem napsal o hédonismu jako cestě k sebezničení. Tito lidé mohou působit absurdně, ale jejich posedlost zvrácenou rozkoší není o nic podivnější než kterákoli jiná rozkoš, která odlákává ty, kteří ji vyhledávají, od společnosti normálních lidí. Narkomani,

homosexuálové, umělci v oboru spekulací, steroidoví kulturisté a sportovci – všechny takové skupiny si v jistém okamžiku vytvořily společnost, jejímž jediným smyslem je oslava jediného požitku, jehož vyznávání vládne jejich životu a zároveň je odděluje od zbytku světa, jehož pravidlům a normám se brání a pohrdají jimi. A pak se diví, proč se na ně tolik ostatních lidí dívá s výrazem, který je někde mezi hrůzou a odporem.

DÁLNIČNÍ HRY

Původ této povídky je poměrně jednoduchý. Naučil jsem se řídit auto teprve krátce po dvacítce (ve státě Utah člověk musel absolvovat řidičský kurs, než dostal řidičský průkaz; moje střední škola takový kurs nenabízela, a na to, abych si nějaký našel sám, jsem nikdy neměl čas), a tak jsem prošel obdobím pubertálně agresivního řízení až po svých jedenadvaceti letech. Proto i když jsem si na silnicích odbýval záchvaty ničím nepodložené soutěživosti a agresivity, byl jsem rozumově dost vyzrálý, abych si uvědomoval šílenost svého chování. A ve vzácných případech toto rozumové uvědomění zkrotilo některé nejhloupější popudy. Například dávno předtím, než se na kalifornských dálnicích začalo střílet, jsem si uvědomil, že když bliknete dálkovými světly na nějakého magora, berete svůj život do vlastních rukou. Ne, když dálničního neurvalce nějak vytrestat, tak pasivně. Jet za ním. Nic víc – jet za ním. Ne se mu nalepit na nárazník. Prostě – jet za ním. Pokud se vám prosmýkne mezi auty, nežeňte se za ním. Propracovávejte se k němu pomalu a za několik minut už zase jedete za ním. Pokud si skutečně zaslouží vystrašit, obětujte trochu času ze svého života a opusťte dálnici na stejném výjezdu jako on. Držte se za ním v ulicích obytných čtvrtí. Sledujte, jak propadá panice.

Do takového extrému jsem nikdy nezašel – nikdy jsem za nikým z dálnice skutečně nesjel. Ale několik chlapíků jsem sledoval dost dlouho, aby viditelně znervózněli; přesto jsem nikdy neudělal něco tak agresivního, abych je rozzuřil. Nikdy si nemohli být *opravdu* jisti, že jsou sledováni. Nepamatuji si, že bych někdy udělal něco krutějšího.

Nějaký čas jsem uvažoval, že bych o dálničních hrách napsal něco humorného – jak si krátit čas při dlouhém dojíždění za prací. Ale když jsem první verzi ukázal Kristine, zhrozila se. „To není směšné, to je *hrozné*," prohlásila. A tak jsem to odložil.

Když jsem později chodil na kurzy psaní k Francoisi Camoinovi, rozhodl jsem se napsat povídku, v níž by nebyl žádný prvek science fiction ani fantasy. A jak jsem se snažil vymyslet, o čem bych mohl psát, narazil jsem na ten esej o „dálničních hrách" a uvědomil jsem si, že když Kristine řekla, že je to hrozné, ve skutečnosti myslela, že *hrozná* je ta představa. Hororová povídka, v níž nevystupuje žádný netvor, pouze člověk za volantem. Někdo, kdo neví, kdy přestat. Kdo tlačí na pilu tak dlouho, až někdo zemře. Zkrátka já – pouze se ztrátou kontroly. A tak jsem napsal povídku o normálním, slušném člověku, který jednoho dne najednou zjistí, že je vlastně zrůda.

HROBKA PÍSNÍ

Vzpomínám si, že jsem četl spoustu příběhů o lidech, kteří byli kyborgizováni – jejich mozek strčili do stroje, takže pohyb rukou ve skutečnosti pohnul vraty nákladového prostoru, chůze ve skutečnosti aktivovala raketové motory a podobně. Připadalo mi, že téměř všechny tyto příběhy – a také velké množství povídek o robotech a androidech – nakonec nebyly nic jiného než přepis „Pinocchia". Jejich hrdina vždycky chce, aby byl normální kluk.

V dalších letech se trend změnil, takže čím dál víc autorů SF tělesnou mechaniku spíš oslavuje, než by jí litovali. Ale tenkrát mě ta otázka zaujala. Nemohl by existovat někdo, pro něhož by mechanické tělo bylo vysvobozením? Proto jsem napsal povídku, která postavila vedle sebe dvě postavy, pinocchiovskou kosmickou loď, kyborga, který touží po vjemech skutečného života, a beznadějně zmrzačenou lidskou bytost uvězněnou v těle, které nemůže nikdy *konat,* bytost toužící po síle, kterou by získala s mechanickými protézami. Obě postavy se spolu vymění a jsou šťastné.

Vcelku prostý příběh, ale tak jsem jej vyprávět nemohl. Možná proto, že jsem chtěl, aby byl opravdovější než fikce, vyprávěl jsem

příběh z pozice lidského pozorovatele, který není schopen zjistit, zda *skutečně* došlo k výměně, nebo zda jde jen o představu, která má mladé dívce bez paží a nohou učinit život snesitelnější. Tím se z toho stala povídka o příbězích, které si vyprávíme, a které nám umožňují žít s *čímkoli.*

Tohle všechno bylo mnoho let předtím, než se narodilo moje třetí dítě, Charlie. Nikdy jsem nevěřil, že bych mohl mít dítě, které bude jen ležet na posteli, pokud je neposadíme do křesla, které bude zůstávat v domě, pokud je nevezmeme ven. V některých ohledech je jeho situace lepší než situace hrdinky „Hrobky písní" – naučil se brát předměty do rukou a je schopen trochu manipulovat věcmi kolem sebe, neboť jeho končetiny nejsou zcela nefunkční. V některých ohledech je jeho stav horší – zatím se nenaučil mluvit a proto je mnohem osamělejší, mnohem bezmocnější než někdo, kdo může alespoň rozmlouvat s ostatními. A někdy, když ho držím, nebo když u něho sedím a dívám se mu do tváře, vzpomínám na tuto povídku a uvědomuji si, že její základní pravda vůbec nesouvisí s tím, zda by zmrzačené tělo z masa a kostí dalo přednost silnému mechanickému tělu.

Pravda je tato: dívka z povídky přinášela radost a lásku do života ostatních, a když své tělo opustila (podle toho, jak si její odchod vyložíte), tuto schopnost ztratila. Dal bych prakticky cokoli, kdybych viděl Charlieho utíkat; někdy se ráno probouzím plný nezměřitelné radosti, neboť ve snu, který právě bledne, na mne Charlie promluvil a já jsem slyšel slova z jeho úst; ale přestože po tom toužím, uvědomuji si něco jiného: to, zda nějaký život má smysl žít, se dá poměřit pouze tím, zda takový život přináší něco dobrého ostatním lidem a zda od nich přijímá radost. Je spousta lidí se zdravými těly, kteří jsou chodící mínusy. Ubírají z radosti světa všude, kam přijdou, a nejsou schopni přijmout ani příliš uspokojení. Ale Charlie je dárcem i příjemcem mnoha radostí a naše rodina by byla mnohem chudší, kdybychom ho neměli. Je pro nás lekcí z laskavosti, když se nám podaří zasloužit si jeho úsměv, jeho smích. A Charlieho nic nepotěší víc, než když si vyslouží naše úsměvy, naši pochvalu a naši radost z jeho společnosti. Kdyby kolem prolétala nějaká kyborgizovaná kosmická loď, ať imaginární či jiná, a nabídla mému

malému synovi výměnu těl, pochopil bych, kdyby se rozhodl odejít. Ale doufám, že by to neudělal, a kdyby přece jen odešel, strašně by mi chyběl.

NEJVETŠÍ ZÁBRANA

Tato povídka je tak trochu vrtoch. Vychází částečně z některých úvah o cenzuře a částečně ze známosti s Dokem Murdockem, spolužákem z kursu Francoise Camoina. Doc si tenkrát skutečně vydělával na živobytí hazardními hrami, ale když jsem o něm slyšel naposledy, živil se psaním odborných textů. Nikoho příjemnějšího to potkat nemohlo.

Vědomě prakticky nikdy nevytvářím postavy na základě skutečných lidí nebo historek o skutečných událostech. Částečně proto, že dotyčné osoby se téměř vždy urazí, pokud z nich neuděláte beze zbytku romantickou postavu, jako jsem to udělal já s Dokem Murdockem. Ale nejpodstatnější důvod je ten, že lidi, které znáte v reálném životě, ve skutečnosti *neznáte* – to znamená, že nikdy, vůbec nikdy nevíte, *proč* udělali to, co udělali. Nepomůže vám, ani když vám to řeknou, protože ani oni sami nikdy neznají přesnou příčinu ničeho, co udělali. Takže když se zkusíte držet reálné osoby, kterou skutečně znáte, budete soustavně narážet na obrovské plochy nevědomosti a nepochopení. Zjišťuji, že moje příběhy jsou pravdivější a působivější, když pracuji se zcela vymyšlenými postavami, protože *ty* můžu znát skrz naskrz a nemusím se zabývat úvahami typu: „Ne, to by nikdy neudělal," nebo, což je ještě horší: „Raději bych ho neměl ukazovat, jak dělá zrovna *tohle*, nebo mě zabije."

A svým způsobem je „Největší zábrana" důkazem, že přinejmenším v mém případě vytváření postav podle skutečných lidí není dobrý nápad. Protože i když tuto povídku považuji za zábavnou, je to také jedna z mých povrchnějších prací. Seškrábejte povrch a nezůstane nic. Nikdy neměla víc hloubky než původní nápad.

Mimochodem, této povídce trvalo *dlouho*, než byla publikována. První verzi jsem napsal na samotném začátku své kariéry; Ben Bova ji odmítl, částečně proto, že není dobré psát příběhy o lidech píšících

příběhy, přinejmenším proto, že to čtenáři připomíná, že čte příběh. Jeho připomínka byla z větší části správná, i když někdy *chcete* čtenářům připomenout, že čtou. Ten nápad se mi přesto líbil, i když měl nedostatky, a tak jsem povídku poslal Charliemu Ryanovi z *Galilea.* Vzal ji – jenže pak *Galileo* přestal vycházet. Charlie mi napsal a nabídl mi, že pošle povídku zpátky. Já jsem však věděl, že Benu Bovovi ji neprodám a nejspíš ani nikomu jinému. Proto když Charlie navrhl, že by si ji chtěl nechat pro případ, že by se mu někdy podařilo znovu rozjet *Galilea* nebo nějaký jiný časopis, souhlasil jsem.

Téměř o deset let později jsem zčistajasna dostal dopis, v němž Charlie psai, že bude dělat šéfredaktora *Aboriginal SF*, a ptal se, jestli by mohl „Největší zábranu“ použít. Tou dobou jsem již dobře věděl, že je to relativně slabá povídka, obzvlášť s ohledem na to, co jsem se mezitím o vyprávění příběhů dozvěděl. Mohlo to být trochu trapné, nechat takovou primitivní práci vyjít teď, mezi mnohem vyzrálejšími příběhy. Ale Charlie si vzal povídku v době, kdy mi většina šéfredaktorů ani nezvedala telefony a někteří mi posílali urážlivá odmítnutí; proč by z ní neměl mít užitek teď, když se situace změnila? Pokud ta povídka nebyla až příliš hloupá. A tak jsem ho požádal, aby mi poslal kopii. Chtěl jsem se přesvědčit, jestli se mi stále líbí.

Líbila se mi. Nebyl to žádný vytříbený kousek, ale myšlenka byla pořád slušná a po jistých úpravách, kterými jsem odstranil stylistické výstřelky z raných dob, jsem získal pocit, že může vyjít, aniž by mne ztrapnila. Nevím, zda mám být zklamaný nebo cítit úlevu, že zřejmě nikdo nic nepoznal – že nikdo neřekl: „Na ‚Největší zábraně‘ je poznat, že je to raný Card.“ Možná jsem se za ty roky nenaučil tolik, jak jsem se domníval!

OBJEVENEC A KRÁL SKEČŮ

Geneze této povídky je docela jednoduchá. Bydlel jsem v South Bendu v Indiáne, kde jsem pracoval na získání doktorátu na Notre Dame. Jedním z mých profesorů byl Ed Vasta, jeden z těch skvělých učitelů, na jaké člověk narazí jen několikrát za život. Oba jsme

zbožňovali Chaucera a on měl pochopení pro moje výstřední představy o literatuře; také psal science fiction, takže mezi námi bylo o jedno pouto víc. Jednou večer jsem byl na párty v jeho domě. Zhruba po hodině, kdy všichni reptali, jak si Hesburgh mohl vybrat jako kouče fotbalového týmu středoškolského učitele, který se jmenuje Gerry Faust, jsme se dostali k tématu tarotu. Ed byl polověřící – to znamená, že ve skutečnosti na okultní jevy nevěřil, ale měl za to, že karty poskytují jakési ohnisko, rámec, díky němuž se intuitivní chápání může dostat na povrch.

Kristine i mně je cokoli okultního velice nepříjemné, částečně proto, že máme velice nepříjemný pocit z typu lidí, kteří na okultní jevy věří. Ale toto byl Ed Vasta, velice racionální člověk, a tak jsem souhlasil, že si nechám vyložit karty. Vzpomínám si, že mi to připadlo úžasné přesně proto, že se nestalo nic, co by se nedalo vysvětlit tím, že mne Vasta osobně znal; a přesto karty skutečně umožnily díky této předchozí známosti dospět k překvapivým a vysvětlujícím souvislostem.

Tento zážitek mne dovedl k napsání povídky, v níž jsem tarot zkombinoval se svou tenkrát čerstvou posedlostí počítači. Samotná povídka je klišé, záměrně oidipovský příběh od autora, který si myslí, že Freudova představa oidipovského komplexu je naprostá blbost. Je to jeden z mála případů, kdy jsem se mechanicky držel symbolické struktury, a proto pro mne zůstává neuspokojivá. To, na čem mi skutečně záleželo, byly myšlenky – počítač a tarotové kaxty – a vztahům mezi počítači, které dovedou vyprávět, a lidskými bytostmi jsem se mezitím věnoval v takových pracích, jako jsou moje romány *Enderova hra* a *Mluvčí za mrtvé.*

VZPOMÍNKY MÉ HLAVY

Tato povídka vznikla poměrně nedávno, když se Lee Zachariasová, profesorka psaní na Severokarolinské univerzitě v Greensboro, zmínila, že mladí autoři píší tolik povídek o sebevraždách, že zoufale čeká, jestli někdy uvidí alespoň jednu dobrou. Vzpomněl jsem si, že když jsem semestr předtím učil na Elon College, měl jsem těch sebevražedných konců brzy dost, a

proto jsem před studenty prohlásil, že jim tímto *zakazuji* ukončit příběh sebevraždou. Je to zbabělý útěk, řekl jsem, je to přiznání, že autor nevěděl, jak by příběh měl *skutečně* skončit.

Ale teď se ve mně ozval vzdor. Řekl jsem, že povídky o sebevraždách jsou hloupé, a Lee teď říkala totéž. Proč nezkusit, jestli bych nedokázal napsat nějakou dobrou? A proč ji neudělat ještě neskutečnější tím, že použiji první osobu přítomného času, už proto, že přítomný čas nemám rád a prohlásil jsem, že volba první osoby je obvykle nešťastná?

Výsledkem je jedna z nejzvláštnějších povídek, jaké jsem kdy napsal. Ale mně se *líbí.* Bavilo mě použít tuto formu dopisu k vyprávění příběhu o ohavně deformovaném vztahu mezi dvěma lidmi, kteří spolu žili, přestože pro to už dávno neměli žádný důvod.

ZTRACENÍ CHLAPCI

Tato povídka vyšla s vlastním epilogem. Chtěl bych pouze dodat, že od chvíle, kdy vyšla, je do jisté míry kritizována za údajný podvod – na začátku slibuji, že budu mluvit pravdu, a potom lžu. Mohu pouze říct, že u strašidelných povídek je to dlouhá tradice, předstírat, že se říká pravda; je to jedna z radostí při psaní takového příběhu, nechat čtenáře váhat, jestli by *tentokrát* příběh nemohl být pravdivý. Strašidelné příběhy, u nichž jsem se *já* nejlíp bavil a které mi nejvíc utkvěly v paměti, byly ty, které byly vyprávěny, jako by byly pravdivé a vypravěči se skutečně staly. Smekám před Jackem McLaughlinem, skvělým postgraduálním studentem na divadelní katedře BYU, který nás jako hrající mladší studenty pořádně vyděsil příběhem o poltergeistovi, při němž skutečně vstávaly vlasy hrůzou, a který se mu *skutečně stal.*

Také se bavím tím, že veškerá kritika mé povídky za to, že porušila očekávání, se ozývá z literárnějšího, „experimentálního“ křídla SF komunity. Zdá se, že mají rádi experimentování a literární barvitost, ale jen tehdy, když se ubírá správným směrem. Když se někdo odváží udělat něco, co není *očekávaně* šokující, ale *překvapivě* šokující, hanba mu. Tak radikálové prozrazují svou ortodoxnost.

Faktem zůstává, že „Ztracení chlapci“ jsou nejautobiografičtější, nejosobnější a nejbolestivější povídkou, jakou jsem kdy napsal. Napsal jsem ji absolutně jediným způsobem, jakým jsem ji *já* napsat mohl. Takže i když je způsob, jímž je napsána, literárním zločinem, jak tvrdí kritikové, mohu odpovědět pouze: „No tak mě zastřelte.“ Snažím se vyprávět pravdivé příběhy nejlépe jak dovedu. Ještě jsem mezi pravidly těchto kritiků nenašel jediné, které by mi pomohlo vyprávět nějaký příběh lépe; a kdybych se chtěl jejich pravidly řídit v případě tohoto příběhu, nemohl bych jej vyprávět vůbec.

Card, Orson Scott (1948 –

Málokterý americký SF autor dokáže svou tvorbou zapůsobit na čtenáře tak hluboce, jako to ve svých vrcholných dílech předvedl americký spisovatel Orson Scott Card, jenž se právě pro tuto schopnost právem stal během 80. let jedním z předních představitelů fantastického žánru a toto postavení si udržel dodnes. Narodil se 24. 8. 1948 v Richlandu ve státě Washington, v letech 1971 až 1973 působil jako misionář mormonské církve v Brazílii a dnes žije v Greensboro v Severní Karolíně. Začínal jako autor divadelních her, do SF žánru vstoupil novelou *Ender's Game* (1977) v magazínu Analog. O rok později získal cenu J. W. Campbell Award pro nadějného nováčka roku. V debutovém románu *Hot Sleep* (1979) je dlouhověký telepat Jason Worthing vyslán do vesmíru na palubě lodi vezoucí lidská embrya, výuková roboty a jiný materiál, s cílem založit a vést na jiné planetě zemědělskou kolonii. V upravené a přepracované podobě vyšel román pod názvem *The Worthing Chronicle* (1983). Do stejného prostředí jsou zasazeny také povídky shrnuté ve sbírce *Capitol* (1979) a souhrnným vydáním celého cyklu je kniha *The Worthing Sága* (1990), doplněná o několik navazujících příběhů. Kratší práce z raného období shrnuje sbírka *Unaccompanied Sonata and Other Stories* (1980), jejíž titulní povídku *Unaccompanied Sonata* (Omni 1979, č. Sonáta bez doprovodu – Ikarie 11/93) známe i u nás. Hrdina románu *Songmaster* (1980) byl jako dítě unesen a prodán do pěveckého domu, kde je objeven jeho zcela neobvyklý hudební talent. Ten ho již v chlapeckém věku

zavede do služeb galaktického císaře, avšak následující pokojný život naruší palácové spiknutí, při kterém jeho laskavý pán umírá. Po zvláštní planetě putuje hrdina románu *A Planet Called Treason* (1979), později přepracovaného jako *Treason* (1988, č. Zrada/Návrat 2000). Potomci vyhnanců, kteří zde našli svůj domov, se díky velkému nedostatku zdrojů potřebných k technologickému rozvoji zaměřili na prohlubování schopností svých předků. Potomci geologů jsou tak schopni komunikace s kamenem, potomci biologů se naučili regenerovat chybějící části lidského těla. Hrdina příběhu je pro svou vrozenou genetickou vadu vyhnán z domova a na své pouti získá neuvěřitelné schopnosti, díky nimž změní budoucnost celé civilizace. Následovala fantasy *Hart's Hope* (1983), ve které obyvatelstvo země strádající pod pustošivou nadvládou kruté královny vidí naději na své osvobození v magii.

Rozhodujícím průlomem v Cardově kariéře se stalo rozvedení debutové práce v románu *Ender's Game* (1985, č. Enderova hra/Laser 1994), kde jsou v galaktické válce proti mimozemské rase úlového typu využívány intuitivní vůdčí schopnosti dětského protagonisty. Zdá se, že jedinou nadějí pro lidstvo je právě geniální chlapec Andrew Wiggin přezdívaný Ender, jenž skutečně dovede dlouholetou válku k totálnímu vítězství. Na závěr však zjišťuje, že celý konflikt byl pouze velkým nedorozuměním, které způsobilo vzájemně odlišné chápání pojmu inteligence. Děj románu si všímá především chlapcova důmyslně vedeného výcviku ve vesmírné bitevní škole.

Napravit svou vinu za vyhlazení celého inteligentního druhu se Ender snaží v románu *Speaker for the Dead* (1986, č. Mluvčí za mrtvé/Laser 1995). Nový domov pro dosud nezrozenou královnu úlu, která mu byla svěřena, nalezne na planetě Lusitanie, kde se nachází další nehumanoidní mimozemská rasa. Vláda Hvězdného kongresu se v obavě před tamním ničivým virem, který může v budoucnu ohrozit celé lidstvo, rozhodne tuto planetu zničit a s ní i oba mimozemské druhy spolu s lidskou kolonií. Román překvapil svým posunem od dobrodružné četby k příběhu s hlubokým filozofickým podkladem. Oba díly vyšly společně v knize *Ender's War* (1986).

Snahy změnit rozhodnutí kongresu popisují závěrečné romány série *Xenocide* (1991, č. Xenocida/Classic 1995) a *Children of the Mind* (1996, č. Děti ducha/Laser 1998), kde se životní osudy hlavního hrdiny uzavřou. Události odehrávající se zprvu paralelně s dějem prvního svazku série popisuje trilogie *Ender's Companions*, hrdinou úvodních svazků *Ender's Shadow: Book One of The Shadow Trilogy* (1999, č. Enderův stín/Laser 2001) a *Shadow of the Hegemon* (2001/připravuje Laser) je Bean, Enderův společník z Bitevní školy pro velmi nadané velitele vesmírné flotily. První setkání Endera s umělou inteligencí Jane líčí povídka *Investment Counselor* (Far Horizons, ed. Robert Silverberg 1999, č. Investiční poradce – SF legendy/BETA 2000).

Do zajímavé sbírky *The Folk of the Fringe* (1989) byl shrnut mormonsky orientovaný cyklus povídek z postkatastrofického světa budoucnosti, kde autor klade důraz především na snahu o vybudování nové civilizace. Nejznámějšími součástmi souboru jsou zřejmě povídky *The Fringe* (F&SF 1985, č. Okraj – F&SF 4/97) a *America* (IASFM 1987, č. Amerika – Nejlepší povídky sci-fi 1988/Laser 1993).

Příhody magií nadaného chlapce z alternativní Ameriky v dobách osidlování západu popisuje úspěšná románová série *Tales of Alvin the Maker: Seventh Son* (1987, č. Sedmý syn/Laser 1999), *Red Prophet* (1988, č. Rudý prorok/Laser 2000), *Prentice Alvin* (1989, č. Učedník Alvin/připravuje Laser), *Alvin Journeyman* (1995) a *Heartfire* (1998). Další části cyklu ponesou zřejmě názvy *Crystal City* (nepub.) a *Alvin Master* (nepub.). Magické nadání zde propůjčuje Alvinovi schopnost vnořit se do srdce věcí a přetvořit je podle svého. V jeho příběhu jsou zakódovány životní osudy zakladatele mormonské církve Josepha Smithe (1805–1844). První díl série obsahuje známou novelu *Hatrack River* (IASFM 1986), z poslední doby pak do cyklu patří povídka *Grinning Man* (Legends, ed. Robert Silverberg 1998, č. Šklebil–Legendy/Beta 1999).

Román *Wyrms* (1987, č. Červi/Laser 1998) sleduje pouť mladé dívky za záhadným Nečervem, jenž se má stát rozhodující silou v nadcházejícím období očekávaných změn na planetě mnoha inteligentních ras.

Kratší práce byly vydány rovněž v souborech *Cardography* (1987) a *The Maps in a Mirror: The Short Fiction of Orson Scott Card (1990)*, která v částech *The Changed Man* (1992 č. Hrobka písní/Laser 2002), *Flux* (1992/připravuje Laser), *Monkey Sonatas* (1993) a *Cruel Miracles* (1993) shrnuje téměř celou autorovu povídkovou tvorbu. Jmenujme povídky *Sandmagic* (Swords Against Darkness 4, ed. Andrew J. Offutt 1979, č. Písečná magie – Ikarie 12/94), *Eye for Eye* (IASFM 1987, č. Oko za oko – Ikarie 5/97) a *Dogwalker* (IASFM 1989, č. Pejskař – Ikarie 11/92 a Nejlepší povídky sci-fi 1990/Laser 1995). Rady začínajícím autorům poskytují knihy *Character and Viewpoint* (1988) a *How to Write Science Fiction and Fantasy* (1990), v nichž Card zúročil své zkušenosti z výuky psaní na různých univerzitách a spisovatelských kurzech. Novelizací stejnojmenného filmu je román *Abyss* (1989, sp. James Cameron), v němž se pracovníci podmořské stanice setkají s mimozemskou civilizací. Chování obyvatel planety Harmonie je v románové sérii *Homecoming: The Memory of Earth* (1992, č. Vzpomínky na Zemi/Classic 1996), *The Call of Earth* (1992), *The Ships of Earth* (1994), *Earthfall* (1995) a *Earthborn* (1995) psychologicky usměrňováno počítačem. Série popisuje výpravu na téměř zapomenutou Zemi, kde obyvatelé planety hledají pomoc poté, co řídící počítač začne vykazovat známky poruchy a na planetě zbavené kontroly se pozvolna objevují známky propukajícího chaosu. První tři díly vyšly společně jako *Homecoming: Harmony* (1994).

Slabší prvky fantastiky obsahuje jinak realistický a autobiograficky laděný román *Lost Boys* (1992), v němž se autor mimo jiné vyrovnává s mozkovým postižením svého syna. Jde o rodinné drama, ve kterém rodiče bojují s neviditelným zlem za záchranu nejstaršího potomka. Titul vznikl na základě povídky *Lost Boys* (F&SF 1989, č. Ztracení chlapci – F&SF 2/92). Román *Pastwatch: The Redemption of Christopher Columbus* (1996) líčí výpravu obyvatel nepříliš lákavé budoucnosti s cílem přesvědčit Kolumba o tom, že křesťanství je morálně neslučitelné s otroctvím a imperiálním dobyvatelstvím. Román je ceněn především pro věrohodné vykreslení charakteru samotného Kolumba, který je zde

popsán jako zbožný muž a charismatický vůdce. Po tragické smrti své rodiny tráví svůj čas hrdina románu *Homebody* (1998) při renovaci starých domů a na své cestě z města do města narazí v americkém Greensboro na dům s neméně tragickou minulostí. Neklidný a bohatý samotář z románu *Treasure Box* (1996) potkává dívku svých snů, s níž se také velmi brzy ožení, idylické štěstí však záhy pokazí setkání s její velmi podivnou rodinou. Hrdinou fantasy románu *Enchantment* (1999) je americký student původem z Ukrajiny, jenž se po letech vrací do své domoviny a z věčného spánku probudí zakletou princeznu. S tou poté putuje do její minulosti, kde se utká se zlou čarodějnicí Babou Jagou. Planetoložka Carol Jeanne Cocciolone se spolu se svou rodinou a v doprovodu geneticky upravené inteligentní opičky účastní kolonizační vesmírné výpravy v chystané trilogii *Mayflower* (sp. Kathryn H. Kidd), zatím vyšel pouze první díl *Lovelock* (1994), na druhém dílu jménem *Rasputin* (nepub.) se dosud pracuje. Pohádkový příběh pro dospělé čtenáře *Magie Mirror* (1999) kombinuje středověké motivy se současností, knihu bohatě ilustroval Nathan Andrew Pinnock. Historický román z amerického západu *Saints* (1984=Woman of Destiny) je příběhem morálně i duševně silné členky mormonské církve. Zcela přirozený život Mojžíše oproštěný od všech legend citlivě tlumočí román *Stone Tables: A Novel* (1997). V připravované trilogii historických knih čerpajících z knihy Genesis se chystá osvětlit osudy několika pozoruhodných žen té doby, v románu *Sarah* (2000) tak vydal příběh ženy Abraháma. Do fantastiky nepatří také antologie *Turning Hearts: Stories of Family Life* (1994) a knihy *Listen, Mom and Dad* (1978), *Ainge* (1982), *Saintspeak* (1982) a *A Storyteller in Zion* (1993). Na závěr jmenujme antologie *Dragons of Light* (1980), *Dragons of Darkness* (1981), *Future on Fire* (1990, sp. Martin H. Greenberg) a *Black Mist and Other Japanese Futures* (1997, sp. Keith Farrell).

Martin Šust

Orson Scott Card

HROBKA PÍSNÍ

Obálka Paul Scanlan
Překlad Petr Kotrle,
povídka Ztracení chlapci Vojtěch Pala
Odpovědný redaktor Tomáš Jirkovský
Jazykový redaktor Helena Šebestová
Sazba provedena v LaTEXu.
Vytiskla Tiskárna Havlíčkův Brod a.s.
Vydalo Nakladatelství Laser – books s.r.o.
Úslavská 2, Plzeň 301 49
tel+fax: 019-7246407
v edici Laser jako 222. Publikaci
Edice SF svazek 115.
Plzeň 2002, vydání 1.

Prodejní cena včetně DPH 155 Kč